

Joāu

A²wān³txi³khai³su² jah¹la², ka³tē³na²
si³yxau³tāu³su² nxe³jau³su²

1 Txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na² A²wān³txi³khai³su²
jah¹la² yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²yēn³kxa²
yū²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² yū²nxa³ha²kxai³
nxe³tāu³u¹tai²na² jah¹la² so¹lxi³
yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²wān³txi³khai³su² Jah¹la²
sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³
yxau³ya³ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³sxā³ A²wān³txi³khai³su² Jah¹la²
sa²kxai³lu² yxau², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³
yxau², txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na²
nxe³ya³yhu¹ta¹hxai²hē¹la². A²wān³txi³khai³su²
Jah¹lain²txi³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³ain²txi³
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 A²nxe³jah¹la² hxi²ka² a²yēn³kxa² yxo²ha³kxa¹
wet1sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²yēn³kxa²
we¹txa³kxe³su² wā³ko³kxe³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la²

4 A²wān³txi³khai³su² Jah¹la² sa²kxai³lu² ka³tē³na²
si³yxau³tāu³su² tāu³a² sa²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu¹ ka³tē³na² wi¹tāu³a¹
ū³hū¹nhē³lha²kxai³, tīh³na² wain³tīh³na² so¹lxi³
wi¹tīh³na² so¹lxi³ ī³yau¹ū³nē³lha²kxai³, nxe³sxā³
sa²ha²te¹kxi²nē³jut3sū³nxe² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
nxe³te²ki³na¹xai²na¹ sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³sxā³ sa²ha²te¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
ka³nxah³ju³ta² sa²ha²tet1sa²tē³na³la². Nxe³kxan²ta²
hxi²kan¹txi³ a²ta³a² hxi²ka², ka³nxah³ta²

a²wa³kxēn³yah³la² hxi²ka², kō³nxe³ti³
 kāi³si¹nhē³jah¹la² hxi²ka², wxa²nū¹li²nxa³wa².
 Ha³lo²a² nxe³jut3sū³na³la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³kxe³su² jah¹la²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²ai²na²
 wxā³ta¹hxai²hē¹la².

7 Wxā³nū²la² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²
 ū³yhe³ka¹te³te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ Sū³na² sa²yxo²wet1si¹nhē³jau³nū³su²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la².

8 Hai³txi³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²la³
 sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Hāi¹nxe³sxā³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹la²
 ū³yhe³ka¹te³te³lhxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 wxā³ta¹hxai²hē¹la².

9 Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²khai³xa²,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su²
 jah¹la², txa²wā¹ha³lo²ai²na² ā³wxā³te³lhxā³
 ta¹hxai²hē¹la².

10-11 A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²
 ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² yān³tai²na²
 wet1sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹
 kwēn¹tai²na² ha³lo²ai²na² wxā³ye²yhain¹kxan²ti³
 hxi²kan¹kxan²ti³ ha³lo²an¹tū³kā³txi³la³ hāi¹nxe³sxā³
 wā³txi³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ti³
 a²ka³lxa¹ta² sxi²ha² ā³wxā³ye²yhain¹kxan²ti³
 a²ka³lxa¹ti³su² te²la³ Ju³te²a² nū³kā³txi³la³ha²kxai³
 ā³yxo²o³tū²ain¹to³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

12 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³na³ki²

qon³tāu³su² tāu³a¹ ā³yxo²o³tū²yah³lxi³ka³tu³
sa²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

— A²nxe³tāu³su² tāu³a¹ yxo²ha³kxa¹ Sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ wē³ha³lxai²la¹i¹. Je³su²jah³la²
wān³txa² hxi²kan¹txi³ ī³wē³ha³lxi³lo³tain¹jau³su²
yain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Sū³na² wē³ha³lxa² wē³ha³lxi³lo³tē³ju³ta²sa¹:
Hāi¹nxe³sxā³ Sū³na² wē³ha³lxi³lo³kxe³su² te²nāu³xa²
so¹lxi³ Sū³na² wē³ha³lxin³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹
a²nū²a² hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³ a²wē³sa² we¹kxa²
yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet1sa²kxai³, a²nū²a²
a²ē¹nāu³a¹ wē³nī²nha²kxan²ti³ yuh³xai²nān¹te²
wē³sa² so¹lxi³ wet1sa²kxai³, in³txa² txu¹ha²
ten³nha²yu³kxan²ti³ yuh³xai²nān¹te² wē³sa²
so¹lxi³ wet1sa²kxai³ te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sxā³
Sū³na² wē³ha³lxi³lo³kxe³su² te²a² a²nū²a²
Je³su²jah³la² sa²we¹tain¹te²su² te²nāu³xa² so¹lxi³
wē³ha³lxi³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ha³lo²ai²na²
wxā³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹nū²āin²ti³
wen¹nū²la² a²nū²khai³su² wen¹nū²la² ha³lo²a²
yuh³xan¹ko³xai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Jū¹nxe²
kxān³su² yxau³ya³nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²
a²ya³li³nāu³xa² a²ye³na² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ī²ain¹ju³ta²su¹: A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na²
wxī²kin³ti³ton³ta¹hxai²hē¹la² Txa²wā¹wī³na²
si³yxau³jah¹lo²khai³xa² a²ki³lha³lxa² hāi¹nxe³te²a²,
hāi¹nxe² we¹kxe³su² te²a² sa²kxai³lu²
wxī²kin³ti³ton³khai³xa² a²ya³la³lyau³tu³ a²si³yxau³tāu³su²
te²kxai³lu¹ kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su²
nxe³ha²kxai³ a²ya³la³lyau³tu³ a²si³yxau³tāu³su²

nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

¹⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
ī³kaix1sxā³, Je³su²jah³la² hxi²kan¹khaix1ju³ta²
ī³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² txa²si³yo³na¹ wxā³jah¹lai²la¹i¹.
Yxān¹ta¹sa²sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹,
yān³ta² yū³sa²nxa³hī¹nu¹tai²na² yxau²xai³jah¹lo²su²
ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁶ Jah¹lai²na² kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su²
ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ kāin² hāun²ya¹ta²
wi¹lhin¹sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ki³na¹xai²na²
whāi²na¹, sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la².

¹⁷ Jā¹nxe³ju³ta²sa¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
Sū³na² wā²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹tai²na²
Sū³na² wān³txa² ī³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na²
tē³nū²la² txa²wā¹si³yah³la²nāu³u¹tai²na²
ī³yau¹ū³nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² Sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² te²la¹wa².
A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Sū³na² a³lxi²nē³kxe³su²
ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ Sū³na² yen³nāu³a¹
ā³wa²sut1sxā³ yxau²xai³la³kxi²nē³jau³nū³su²
ya²la³lyau³xan²tū³ ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³
nxe³jah¹lai²la¹wa².

¹⁸ Jā¹nxe³jau³su² Sū³na² Si³yxau³tāu³la³
hxi²kan¹txi³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na²
ī²ki³jah¹lo²sxa³wa². Yxān¹ta¹, A²ta²ha²
hāi¹nxe³te²a² so¹lxi³, Txa²wā¹wī³na² A²ta²ha²
so¹lxi³ a³lxi²khaix1nxe³kxe³su² te²a² so¹lxi³
yxau²xai³ya³nhē³lain¹sxā³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
wxa²ye³ka¹tū¹nhē³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²wān³txi³su² ī³yau¹ū³jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su²
 te²kxai³la¹ Be³tān²ya³thī³na² he¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ka³tu³ta¹ a²nū²a² nū³ka³txa² wā³nxīn¹te²
 nū³ka³txi³su² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²,
 Le³vi²ta³ nū³ka³txi³su² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²
 ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² nū³ka³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹te²nāu³xa²
 hi²sen³kxai³lu² ī³sa²si¹hā³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te² nū³ka³txa² sa²kxai³lu²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³ha¹txain¹sxā³
 ī³wā³txain¹te³nah¹lx¹: — Wxāi²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³su²
 tā³nxa² nhīn¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu¹ wai³wain³ki²txi³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:
 — Ti³he¹nxē²nxa³wi¹. Hai³txi³ Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² te²txā³wi¹,
 txai²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxāi²na² E³li²ah³la² nhīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹: — Ti³hex1te²txā³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²su² nhīn¹ji¹wi¹?
 Ju¹ta² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 e³ain¹jau³xa² a²nū²a² wxā³nū¹nhē³jah¹lo²nu³su²
 e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 nhīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Ti³hex1te²txā³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
22 Nxē³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³kā³txa²
wān³txi³kxai³lu¹: — īh¹nxe³ju³tān¹nū²su²khaix3nhīn¹ji¹wi¹?
ī³wa²lū³xi²sa²sī¹nhē³li¹. Sa¹nhīn¹kxai²nān²tu³
a²nū²a² ī³sa²sī¹hā³sain¹sīn¹tū³kā³txa²
ī³wa²lū³xain¹nha¹txai²li¹. īh¹nxe³kāi³jah¹lo²sa²nhīn¹te²la¹xā³?
Ta¹hxai²hē¹la².
23 Nxē³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹: — Txai²lī¹ ha³lo²ai²na² a²nū²a²
yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³ ī³ye³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹.
ī³ye³kxi²na¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nū³a²
yū³kxai²nān²tu³ ā³wxā³tīh³na²nū³a²
wxā²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹. Nxē³kxa²
yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a²
wxā²ē¹nāu³ai²na² wxā²hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹.”
Nxē³jau³xai²na² kxā³nhxī¹nāu³u¹tai²na²
I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1ta²
nxē³ta¹hxai²hē¹li¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².
24-25 Nxē³nxa²ha¹te¹ wxā³yain¹tū³kā³txai²na²
sa²kxai³lu¹ fa³ri³se²a² ye²te²nū³kā³txa²
ī³sa²sī¹hā³kxe³nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Nxet3si¹lxi¹. “Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²su² te²txā³wi¹.”
Nhī¹nha²kxai³: “E³li²ah³lo²su² te²txā³wi¹.”
Nhī¹nha²kxai³: “Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²su²

te²txā³wi¹. Nhī¹nha²kxai³, nhi¹lxi¹.
 Nhīn¹kxai²nān²tū³, īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ a²nū²a²
 ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹ju³ta² kāi³nhīn¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

26-27 Nxē³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 ī³wa²lū³xain¹jau³xa²sa¹:

— Txai²li² ī³yau³xa² so¹lxi³ a²nū²a²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹to³ha¹wi¹. Yxān¹ta¹ jah¹la²
 wxā²nū³kā³txi³nāu³a¹ yxau²xai³ya³nx2ti³jah¹la²,
 txa²si³yo³na¹ wxā³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Jah¹la²
 ī²ain¹yah³lxi³te²sxā³lxi¹. A²nxe³jah¹la²
 sa²sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxē³te²sa²jau³su² jah¹lai²na² wā²la²
 yū³hē²ta³lxi³nha²ka³lo³a² hai³txi³
 txai²li² hxi²kan¹txi³ sa²yxo²thu¹nha²sxā³
 sa²yū³ta²la³kxi²te²nū³nhū³te²txā³wi¹,
 hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxē³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³kā³txa²
 ā³ti³xain¹tū³kā³txa² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³hī¹na¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 sxī²je³na² Be³tān²ya³thī³na² Jor³tāu²yau³xa²
 a²yan¹yxo²ha³ti³nhān¹je³na² yxau³sxā³ a²nū²a²
 ā³xa² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³tāu³a¹ wān³txai²na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lo²su²
 ī³yau¹ū³jau³su²

29 Nxē³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹
 Je³su²jah³la² ān³ti³yhain¹nxa²ha¹te¹ Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tā³a¹ ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³kxah¹lo²su² na³li¹.
 Ye³jen¹na² ya³lu²kxi²nē³tu¹wi¹. Txa²wā¹kō³nxe³ti³
 kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³txai²li¹. Ka³yxuh³xa²
 hū³sxā³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²la¹i¹. O³ve²a²
 Wē³sa² ī³ya²lu¹kī³te²jai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 ye³jen¹na² a²nū²a² ā³xa² ī³ya²lu¹tain¹tu¹wi¹,
 jah¹lai²na²su¹.

30 A²nxe³jah¹lai²na², ha³la³je³nai³tā²
 ī³ye³kxi¹nx²ta¹tai¹ti²ti¹. Na¹te³nah¹lxi¹:
 “Txa²si³yo³na¹ wxā³jah¹lo²nū³su² sa²sen³sai¹sa²sxā³
 hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹, yān³ta² txai²na²
 a³li³la¹nhxa³hī¹nu¹tai²na² yxau²xai³jah¹lo²su²
 ha²kxai³lu¹. Nxē³nx²ta¹tai¹ti²tu³wi¹.

31-34 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹xā¹.
 Na¹ta¹ kxān³su² a³la³kxi²sa²hxai²nxa³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² a³la³kxi²na¹nhai¹.
 Ha³la³je¹nai³tā² Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta²
 ye³kan¹sxā³ a³la³kxi²na¹hē³li¹. Nxē³na¹ju³ta²sa¹:
 Kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tā³a¹
 ī³sa²si¹hā³sa²sxā³, a²nū²a² ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹te³lhxā³ ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
 ī³sa²si¹hā³sa²sxā³ ī³ye³kxi²sa²te²an¹jau³kxai³la¹:
 “A²hxi²kan¹khaix1jah¹lo²nū³a² ye³kan¹txa²hē³li¹.
 Ye³ka¹nīn¹ju³ta³nū³a²sa¹: Ye³jen¹nāu³a¹
 Txa²yāu³ka³jxah³la² Wi¹lhin¹jah¹la² a³ka³nxi²xi²sxā³
 kwa³sxa³hū³sxā³ a³ka³nxi²xi²ka³tu³ a²nū²a²
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ ā³ka³la³ki³wē³kxi²tu¹wi¹.
 Nxē³kxe³su² jah¹la² sa²kxai³lu² kwa³sxa³hū³sxā³
 ā³ka³la³ki³wē³kxi²kah³lo²su² jah¹la² sa²kxai³lu²
 hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Te²a² ye³kan¹txa²hē³li¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³ wxa²nū³ka³txi³

ĩ³nxai²na² sa²hau³ko³nx2ti³sxã³ Txa²yãu³ka³jxah³la²
 ã³nxã²kwai³wi¹ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹.” Sã³na²
 Si³yxau³tãu³a¹ wã³txa² ĩ³sa²si¹hã³sa²te²an¹jau³su²,
 sain¹na²hẽ³li¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wã³txa²
 ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tã³ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 wã³txi³kxai³la¹, ãh¹ ĩ³ye³te²an¹jau³kxai³la¹:

— Sain¹na²hẽ³li¹. Sain¹ka³tã³ta¹ ha³lo²a²
 nxe²xai³nã²la², hã²wxã³txa³ ten³sa²ka²la¹sxã³
 ĩ²a¹hẽ³li¹. ĩ²a¹tãu³ Txa²wã¹sã³na²
 Yãu³ka³jxah¹la² kwa³sxa³hã³sxã³ a³ka³nxi²xi²ka³tã³,
 Je³su²jah³lai²na² a²ka³la³ki³nãu³ai²na² sa²kxai³lu²
 ã³ka³la³ki³we³kxain¹na²hẽ³li¹. Ju¹ta² ĩ²a¹hẽ³li¹.
 ĩ²a¹ka³tã³: “Hã³xã¹, Je³su²jah³lai²na²
 hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹xã¹.” Nxe³jau³xai²na²
 a³la³kxi²na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 a²hxi²kan¹khaix1nx³ju³ta² ye³ka¹na¹hẽ³li¹.
 Na¹ha²kxai³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lx¹:
 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹.
 Txa²wã¹sã³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²ta²hai²la¹i¹.
 Ya³nx2ta¹i¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wã³txa²
 a²sa³wi³ha³lxa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²wi¹lhã¹na² a²sa³wi³ha³lxi³lo³jau³su²

35-36 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxaj³lu¹
 Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² yxau², a²sa³wi³ha³lxa²
 ha¹lin¹te²a² yxau³yai¹ni², nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su²
 te²kxaj³lu¹ ai³sxã³ wxa²ha³nãu³hain¹na³na¹
 Nxe³te²i³, Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ten³sa²yxo²ka²la¹nha²tãu³ ĩ²ju³tan¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la² wi¹lhã¹lxi³hẽ¹li¹. Sã³na² Si³yxau³tãu³a¹
 ĩ³sa²si¹hã³ã¹nhẽ³kxah¹lo²su² na³li¹. O³ve²a²

Wēn³sū³jah¹lai²la¹i¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

³⁷⁻³⁸ Ain¹nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² wān³txai²na², ain³kxi²te³na¹ ā³na¹yah³sxā³, Je³su²jah³la² aun³ti² ī³hi¹txai³li²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nx³ya³te³na¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³yxo²o³tā³xi²sxā³ ten³sa²wa²nha²tāu³, ī³hi¹txai²ya³jah¹lo²nāu³xai²na² ī²tāu³, ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Yā¹te² ā³ten³sxā³ ī³hi¹txai³lxi²sa¹hin¹ji¹? Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Te³nah¹lxi¹: — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. ī¹ti¹la³ta³ yxau³nhīn¹ji¹? Ha¹lin¹jah¹lo²nāu³xa² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

³⁹ Te³nah¹lxi¹: — Wxā³sxi²sa²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nx³hī¹na² ā³yān³wa²su¹ta¹hxai²hē¹la². Ya³ka³tū³ ai³sxā³ Je³su²jah³la² sxi²ha² yxau³thī³na² ī²ya³sxā³, ā³yā³sū²na³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁰ Nx³ju³tai²na² ha¹lin¹jah¹lo²nāu³xai²nān¹jah¹la², a²ī³lxa² Ān³tre²ah³la², Si³māu² Pe²jah³la² a²lon³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nx³jah¹la², Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹nū²la² Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁴¹ Nx³nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³lu¹ Ān³tre²ah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³sxā³, a²lon³yah³la² Si³māu²ah³lan²tū³ ān³ten³sxā³, ā³yā³nā³tī³xi²yhu¹te²ka³ka¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²nū³su² jah¹la² ī³ha¹txi²sī¹na¹li¹. Ān³tre²ah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

⁴² Ain¹ka³tū³ a²lon³yah³lai²na² tē³sxā³ Je³su²jah³la² a³ya³txi¹xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³,

*Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Si³māu²ah³lai²na²
wi¹wi¹nxe² ī²ain¹sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:*

— Wxāi²na², Si³māu²ah³lo²si¹lxi¹. Jo³āu²ah³la²
tah²si¹lxi¹. Yxān¹ta¹ Se²fah³lo²su² ī³yī¹li²nhān¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²ī³lxai²na², Se²fah³lo²su²
nxe³te²ī³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²ī³lxain²txi³,
ka³na³ka³na³te²si³yxau³tāu³a¹ so¹lxi³
te²ju²hē³la². ī³yī¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tāu³a¹,
Tah³lxi³hū³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hē³la².

*Je³su²jah³la²kxai³ Fi³li²pah³la² Na³ta³na³e²lah³la²
ī³kaix1so¹ain¹jau³su²*

43-44 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹
Je³su²jah³la² sa²kxai³lu¹:
— Ka³li³le²a²kō³xa² ā³nxai³la¹tū¹xā¹ Nxe²xai³te²i³
Fi³li²pah³lai²na² ne³khau²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³ta² Fi³li²pah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thī³na²
yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Ān³tre²ah³lain²txi³
Bet3sa³i²ta³thī³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³,
Pe²jah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thī³na² yxau³jah¹lo²su²
ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
*Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ Fi³li²pah³lai²na²
a³ya³ti²te²an¹jau³kxai³lu²:*

— Ā³si³tē³la³kxi²sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
45 Nxe³te³na² Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu²
ai³sxā³ Na³ta³na³e²lah³la² sa²kxai³lu² ī³ha¹txi²sxā³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² a³ti²sī¹na¹li¹. Je³su²jah³lo²su²
na³li¹. Na³sa³re²thī³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³,
Jo³se²ah³la² tah²yah³lo²su² ha²kxai³ nx2na³li¹.
A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
Moi³se²ah³lu¹tain²txi³ ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

“A²nū²a² wxā³nū¹nhē³jah¹lo²nū³su² na³li¹.
 Nxē³ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³nū³ka³txu¹tain²txi³
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a²
 wxā³nū¹nhē³jah¹lo²nū³su² na³li¹.” Nxē³ha²kxai³
 ta¹hxai²ti³al¹ti²ti¹. Ū³wha²li¹la³kxi²nē³kxah¹lo²su²
 Je³su²jah³lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

46 Ta¹ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe²nx3nhai¹. Na³sa³re²thī³na²
 tōn¹tū³ka³txa², a²nū²a² wi¹lhin¹te²la³ yū³te²la¹ku²,
 nxā¹nhai¹. Na³ta³na³e²lah³lai²na² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxē³tē³na¹ Fi³li²pah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Ā³wxā³sxi²txa²sā³ku¹. Ta¹hxai²hē¹la².

47 Nxē³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na²
 ā³wxā³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ten³sa²ka²la¹sxi²sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²su² wxā²na³li¹.
 Ta²ko¹ta²kon¹txi³ ī³ye³kxi²nīn¹nha²jah¹lo²sxa³i¹.
 I³sa³e² nū³ka³txi³khai³yah³lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxē³te³na¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— īh¹nxe³ju³ta² ī²sa²te²sin¹ji¹ku¹, nxā²ha¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Fi³li²pah³lai²na² ī³kaix1txa²nxa³hī¹na¹,
 ha³lu³ha³lu²ka³ta² yū³hē³na¹ yxaun¹nhī¹na¹,
 ī²nxa²ha¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxē³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ A²tah²si¹lxi¹. I³sa³e² nū³ka³txai²na²
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kāt3si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

50 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:

— “Ha³lu³ha³lu²ka³ta² yū³hē³na² yxau¹nhī¹na¹ ī²nxa²ha¹li¹.” Nxē³nxa²ha¹li¹. Nxē³nxa²ha¹jau³xai²na² so¹lxī³ ain³kxi²san¹ka³tu³ yxo²ī²sa¹lxī¹. Yxo²i²sa¹nha²kxai³ a²yēn³kxa² ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³ju³ta² ī²in¹tu¹wi¹.

51 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxan¹nāu³a¹ oh³sī³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ ā³nxū²kwai³hai¹sxā³, oh³xan¹ta² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ka³nxi²xi²sxā³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² yxau³na¹tāu³a¹ ka³nxi²xi²sxā³ a³ya³ti², wā³li² ka³la³xi², jā¹nxe³to³hi², nxe³kxi²sain¹to³tu¹wi¹. Nxē³kxi²sain¹ju³ta² wxāi²na² ī²yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

2

Ka²na³thī³na², in³txa²txu¹ha²wa²kō³li²nyha¹jau³su²

1 Nxē³nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, nū¹ā¹thī³na² a²ī³lxa² Ka²na³thī³na², Ka³li³le²a²ko³xa² nxū²kwai³ye³lan¹thī³na² ta¹hxai²hē¹la². txu¹ha² wa²kō³li²ta¹hxai²hē¹la². Wa²kō³li²ju³tan¹te²ka³ya³tu³txi¹ a²nū²a² ka³lxa¹tu³ka³txa² yain³txa² ī³yai³ni², yain³txa³yau³xa² ī³na², nxe³te³lhxā³ ka²la¹tain¹sxā³ ī³kaix1tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ju³ta² Je³su²jah³la² a²hā³ka³nū²la³ he¹yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

2 Ain¹ka³tu³, a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² ī³yain³te³lhxā³, Je³su²jah³lain²txi³ ī³ka²la¹ti²,

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxⁱnāu³xain²txⁱ3 whāi²na¹,
ī³ka²la¹ti² yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxē³te³na¹ ī³yai³nain¹te³na¹ a²yain³txⁱ3yau³xa²
hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Hxan³kxain¹nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³lai²na² a²hā³ka³nū²su² te²kxai³lu¹
a²ki³lha³lx^a2 ī³ye³kxi²te³nah¹lxⁱ1:

— A²yain³txⁱ3yau³la³ hxan³kxain¹na³li¹.

Ta¹hxai²hē¹la². Ta¹:

⁴ — Hā³ka³nāi³. Nxē³sa¹nxⁱ1.
ī³kwa³na³sa²sān²txa³hē¹ni¹. Txa²ha³lo²a²
hau³ko³nxa³xi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxē³nxa²ha¹te¹, a²hā³ka³nai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²
a²sa³wi³ha³lx^a2 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxⁱ1:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² a²ten³jau³jau¹xai²na²
ī³ye³kxi¹nx²ti³kxai²nān²tū³sa²yxo²we¹txain¹yah³lxⁱ3hē¹li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxē³ju³ta², kwa³ta³la² tah³lxēn³su²,
nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹
ye²ta¹hxai²hē¹la². Kāin²khai¹nxē³tēn³su²
tam³bo²rē³tēn³yā¹nxe³tēn³su², ī³yau³xa²
Ju³te²a² nū³ka³txa² wx^a2hi³la³kxi²nha²jau³nū³su²
wxē³tēn³su² ta¹hxai²hē¹la².

⁷ Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
sxi²ha² a²wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³ha³lxai²na²
ī³kwa³na³te³nah¹lxⁱ1:

— ī³yau³xa² ū³whi¹sai¹sxā³, tē¹nai²na² yxo²ha³kxa¹
ā³nē¹ne³ki¹jah¹lxⁱ3hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ka³tū³
ā³nē¹ne³ki¹ki¹khaix1ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Ain¹ka³tū³ta¹:
— Tē¹nai²nān¹jau³xa² ū³whi¹sai¹jah³lxⁱ3sxā³,
ī³yai³nain¹tū³ka³txai²na² wx^a2hau³ko³jah¹la²,

tē³sxā³ ū³hū¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nain¹ka³tū³
sxī²hai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²,
jā¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

9 Ain¹ka³tū³, ī³yai³nain¹tū³kā³txai²na²
wa²hau³ko³jah¹lai²na² a²yau³xai²na² ī³na²sain³tāu³:
— Yain³txi³yau³xa² wi¹jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, ī³yau³xa² so¹lxi³ Je³su²jah³la²
sa²yat1sxā³ sa²we¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, ju¹tai²na² a³la³kxain¹nxā³kxe³su²
wxā²hau³ko³jah¹lai²na² ī³na²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³ta², a²sxi²ha² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
so¹lxi³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxā²hau³ko³jah¹lo²su²
te²kxai³lu¹, ī³ye³sxā³ a²wē³sāi¹yah³la² ī³kaix1sxā³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sā¹lxi¹. A²yain³txi³yau³xa²
wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹. A²nū²a² ā³xa²
o²la³kxain¹jut3su² nxe³te³nah¹lxi¹: A²wi¹lhīn¹khai¹xa²
a²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa²
ū³hū¹nē³sān²ka³tū³, hā²wxān³txa³, kāin²
ī³na²nū²la², ā³ta³lo³hē²ti²jau³xan²tū³, kū³we²ki²la²
o³nxa³jau³xan²tū³, ī³na²te³lhā³ ū³hū¹nē³te²ju²hē³li¹.
Yxān¹ta¹ wxāi²li² nxe²nxā³lxi¹. A²yain³txi³yau³xa²
wi¹khai¹nxe³jau³xa² ū³wxe³sā²nīn¹ka³tū³,
hā²wxān³txa³ kwēn¹tai²na² so¹lxi³
wi¹khai¹nxe³jau³xai²na² ū³hū¹sa¹nhīn¹te¹ni²ti¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Ka²na³thī³na²
Ka³li³le²a²ko³xa² nxū²kwāi³ye³lan¹thī³na²
yxau³sxā³ nū³kxūn³txi³ kāi³ju³tai²na², nū³kxūn³
ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Kāi³ain¹te³na¹, Je³su²jah³la²

a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²i²,
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 yxo²ī²i² nain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nū²la², ye³jen³nāu³a¹ Je³su²jah³la² a²hā³ka³na²
 a²lon³ti³tāu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ain¹sxā³
 Ka³far³na³ū²thī³na² tē³li³yhu¹sxā³ aun³ti²
 si³ka³la³hx²sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹
 ye³ka³lxa¹txi³ a³la²nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³
 o²la³kxi²jau³su²

13 Nū²la² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³yān³ki³nū²kxi²xi²sxā³ ī³yain³yah³lxi³ju³ta²
 ha³lo²a² yāu³son³ye²ta¹hxai²hē¹la². Yān³tai²na²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ā³wa²to²hi²sxā³
 nū³kxūn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ju³tu¹ta²kxai³lu² sa²wa²lha²so¹xi²sxā³
 ain³kxi¹xi²te³lhxā³ ī³yain³yah³lxi³to³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³je³na³kxa² a²i³lxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²,
 ha³lo²a² yain³te³lhxā³ ah³lxi³je³na³kxa³,
 yāu³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lē²thī³na²
 wa²li³nhē¹ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Ain¹ka³tū³ ka³yxuh³xa² ū³yho²hain¹tū³ka³txa²
 yxau³sxā³, po¹na² ū³yho³hi², o³ve²a² ū³yho³hi²,
 kwa³sxa³xa² ū³yho³hi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la²
 ī²ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² ū³yho³hi²ki³ta³ka³lo³nū³a²
 sa²yat1sxā³ o²la³kxi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la²
 ī²ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

15 ī²ain¹tāu³Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ hu³kxē¹ha²
 wē³sa² so¹sxā³, ka³yxuh³xa² ī³si³wxai¹ki³tī³nha²nū³a²

sa²xu³kxi²sxā³ we¹ta¹hxai²hē¹la². Wet1sān²nū²la²
 a²nū²a² nū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 ī³yo²la²tā³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ka³yxuh³xa² yxo²ha³kxa¹ ī³yo²la²tā³ha³lo²sai¹xi²,
 ū³yho³hi²ki³ta³ka³lo³a² sa²ya¹tū³kā³txa²
 yxau³ain¹ta³ka³lo³a² nū³kxūn³txi³
 wxa²wa²yat1sa²tā³si³ka³la²kā¹hxai¹ni²,
 ū³yho³hi²ta³ka³lo²ai²na² wxa²sa²tā³yxu¹kā³hxai¹ni²,
 yain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxē³ka³tu³ kwa³sxa³xa² ū³yho³hi²tū³kā³txa²
 yxo²xūn³txi³ ī³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:
 — ī²sah¹lxi³sā²lxi¹. A²yen³hxai²na² yxo²ha³kxa¹
 sa²so¹sxā³ ha³lo²a² wa²li³jah³lxi³hē¹li¹.
 Txa²wī³na² sxi²ha² ā³yat1jah³lxi¹lxi¹. Thī³nā³xa²
 ū³yho³hi²yah³lxin¹thī³na² ī³ya¹kxah¹lxi¹lxi¹.
 Hxai²kxi²ai¹jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxē³ju³ta², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² ī²ain¹ka³tu³, Txa²wā¹sū³na²
 a²ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²sxā³
 ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hē¹la²
 — Txa²wī³na² sxi²ha² a³lxi²khaix1sa³nhai¹,
 ī³ya²lut1sain¹kxa²ha³tā³nxān²ti³nū¹.
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ain³kxi¹xi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe²na³na¹. Je³su²jah³lai²na²
 nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ a²wī³na²
 sxi²ha² a³lxi²khaix1jah¹lo²su² na³na¹.
 Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxē³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ū³sa²nū¹xain¹jau³xa²sa¹:

— īh¹te²ta³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha²kxai³
 kāi³in¹thi²li¹? Wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² kāi³sxā³
 ū³hū¹sa²sī¹nhē³li¹, wxa²hxi²ka¹nhīn¹ju³ta²
 ū³yhe³kat1sa²sīn¹sax3ku¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² sxi²hai²na² sa²nai¹hxat3jah³lxin¹kxai²nān²tū³,
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tū³, sxi²ha² ta²hī³na²
 sa²ton³ta³lu²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxē³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nhī¹lxī¹. Ye³ko³ Txa²wā¹sū³na² sxi²hai²na²
 kāin²yāx1sīn¹na³lai². Nxē³thī³na² ton³ki³ju³ta²sa¹:
 In³txa² wē³sa² a³li³la¹hī¹na¹ sxi²haj²na²
 ton³ān³si³wxe³ki³kxai²nān²tū³, hau³hau³kon³sxā³
 wē³sain²txi³ to¹ni², sxi²hain²txi³ a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³kā³txa² to³ni², nxē²xai³ki³kxai²nān²tū³ta¹
 hu³, hā²wxān³txa³ wē³sai²na² a³li³la¹jah¹lain²txi³
 yah³lo¹ni², sxi²hain²txi³ ta³lu²ni² nxē³hī³nx2na³li¹.
 Jā¹nxē³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxē³ha²kxai³,
 Je³su²jah³la² ī³nxai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 a³la²ni²sxā³ wa³ko³nīn¹kxai²nān²tū³,
 ton³ta³lun²ti³he¹nxē³sī¹nxān³tho³li¹. Ki³han³nhī¹lxī¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

21 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txa²
 hāi³jau³xa² ī³ye³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²
 a²si³yxau³tāu³khai³xa²sa¹:

— Txa²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na² sxi²hū³na³li¹.
 Na¹kxai²nān²tū³ ya³lu²na¹kxai²nān²tū³,
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tū³, ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, a²si³yxau³tāu³a²su¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². A²nxē³jau³xa² hāi³jau³xai²na²,

a²nū²a² ain³kxi²te²su² te²nū³k³txa²
 ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 22 Yxān¹ta¹ kxā³nxūn³tāu³a¹ Je³su²jah³la²
 ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ta³lun²tāu³a¹
 a²sa³wi³ha³lx³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² wān³txai²na²
 sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³ ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xai²na² yxo²i²i²
 Je³su²jah³la² wān³txai²na² yxo²i²i² ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la², a²nū²a² a²ē¹nān¹jau³xa²
 a³la³kxi²jau³su²
 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²,
 Je³ru³sa³lē²thī³na² Je³su²jah³la² yxau³hī¹na²,
 yxau³sxā³ wā³nxīn¹sxā³ kāi³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³ta² a²nū²a² ka³lx¹tū³kā³txa² ī²ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 24-25 Ain¹ta¹ Je³su²jah³la² a²ē¹nān¹a¹
 wi¹ko³nha²sxā³ a³la³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Tū¹kā³txai²na² yxo²i²ū¹hain¹nxa³lho³na¹.
 Na¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ aū³txi³
 a²ē¹nān¹jau³su² jau³xa² wā²nxūh¹
 a³la³kxi²ta³lu²na¹nhā¹ Na¹ha²kxai³ na¹xā¹
 Nxe³na¹jut³su², hai³txi³ a²nū²a² ā³xa²
 ī³hen³txi³sa²ju³ta³la³ yū³sa²nxa³kxan²ti³
 a³la³kxi²khai¹nxe³hī³na¹nhā¹, txai²lā¹.
 Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la².

3

Je³su²jah³la² Ni³ko³tē²yah³la² ī³ye³kxi²nyhu¹jau³su²
 1 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² a²ī³lx²
 Ni³ko³tē²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Fa³ri³se²a²
 nū³kā³txi³sain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a²
 nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³su² ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tē²yah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, ka³nxah³ti³na² wxā³sxā³, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³sā²lxi¹. Hxi²kan¹txi³si¹lxi¹. Wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³sa²nhīn¹jah¹lo²si¹lxi¹.
 Nxe³te³lhxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ī³sa²si¹hā³nxa²kxah³lo²sin¹tai¹. Nxe³te²sin¹jau³su²,
 wxāi²na² yxau³ye²sa²sīn¹sxā³, wā³nxīn¹sxā³
 kāi³ye²sa²sī¹nhxai¹nhē³li¹. Nhīn¹ju³ta²
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxau³ya³nxa²kxe³su²
 wā³nxīn¹sxā³ kāi³sī¹nxai¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹
 Sū³na² yxau³ya³nxa²nxa³kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹nxa²hī³nx2nxa³i¹. Wā³nxīn¹sxā³
 kāi³in¹kxu¹jā¹nxe³te²la³, hxi²kan¹txi³
 kāi³hī³nx2nxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ī¹ne³ka²sai¹. Wān³txi³khai³xa² ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.
 “Sū³na² wēn³su² na¹tū¹xā¹.” Nīn¹kxai²nān²tu³ āh¹
 a³li³la¹sxā³ ton¹txa²hē³li¹. Yxān¹ta¹ āh¹ a³li³la¹sxā³
 to¹nxān³kxai²nān²tu³ hai³txi³ Sū³na² wēn³su²
 ti³he¹nxe²nxān³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³to³ta¹ Ni³ko³tē²yah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ko³nxe²nxān³nhai¹. īh¹nxe³te²sin²ta²ku²,
 nxa²ha¹nhai¹. Yah³lon¹sa³nhai¹, txai²li¹.
 Na¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ān³ta³lo³hē²ti²sxā³ āh¹
 a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Ko³nxe² txa²hā³ka³na²
 ē¹nāu³a¹ ā³wa²lih²xi²sxā³ ān³ta³lo³hē²ti²sxā³ āh¹
 a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²ha²kxai³,
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la²

ā³nxū²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³, nīn¹kxai²nān²tu³,
 āh¹ a³l³la¹nhīn¹ju³ta² yū³hī³nx2na³li¹.
 Nīn¹kxai²nān²tu³, Sū³na² wēn³su² hī³nxa¹lx¹.
 Ta¹, nxe²nxān³kxai²nān²tu³, Sū³na² wēn³su²
 ti³hex1hī³nx2nxa³lx¹.

6-7 “Āh¹ ton¹txa²hē³li¹.” Ye¹nxa²ha¹li¹.
 Nxe³na¹jau³xai²na² ī³wā³txa³kxi²nha²txa³hē¹li¹.
 Jā¹nxa¹jau³su² txa²wā¹sī³na² so¹lx¹
 a³li³la¹nhē³kxai²nān²tu³, yuh³xai²nān¹te²a² so¹lx¹
 yxau²xai³lhī³kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² wi¹lhī¹jah¹la² we¹tē³kxai²nān²tu³,
 a²nū²a²tah²lx¹ wi¹we¹tē³lhī³nx2na³li¹.

8 Jā¹nxa¹jau³su² it³ti³su² a²ten³tāu³a¹
 sa²xit3te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ka³tu³ it³ta²nxon³jau³xa²
 ain³kxi²te²si¹lx¹. Yxān¹ta¹ a²si³yxau³tāu³la³
 ko³nxe³te²sxā¹lx¹. “Īh¹nū¹la³tā³ ai³te²la¹ku².
 īh¹nū¹la³tā³ wxā³te²la¹ku².” Nxe³te²si¹lx¹.
 Jā¹nxe³jut3sū³nxe² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 wxa²we¹tē³ju³ta² te²yā¹nxe³te²hū³te²lx¹
 wxa²we¹tē³te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³
 ko³nxe³te²sxa³lx¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tē²yah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹: — A²yen³kxai²na² ī³ye³kxin¹kxai²na², īh¹nxet3sxā³
 yū³hī³te²sin²ta²ku², nxa²ha¹nhai¹.

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxāi²na² I³sa³e² a²nū³ka³txa²
 a²hxi²kan¹te²si¹lx¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹te²xa³lhū³nxe²
 a²yen³kxai²na² ā³ne³wxe³te²sxā³lx¹.

11 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ha³lo²a²
 e³kxi¹nxa²ha¹kxai²na² a³la³kxi²khaix1sī¹na¹ha²kxai³,
 ī²ta³lun²sī¹na¹ha²kxai³ nxe³sī¹nhxai²na¹hē³li¹.

Nxe³na¹kxe³a² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ti³sī¹na¹i¹.
 Nxe³nx2ti³sī¹na¹ta¹ ten³ti³he¹yxah³lxi³sī¹nxā³lxi¹.

12 A²yēn³kxa² yuh³xai²nān¹te² yēn³kxa²
 so¹lxi³ ī³ye³kxi²ya³nx2ta¹i¹. Na¹ta¹

ain³kxi² yxau²xai³ti³he¹nxe³syah¹lxa³lxi¹.

Jā¹nx¹kxai²nān²tu³ ha³na³ka³lxi³
 oh³nāu³u¹tai²nān¹te² yen³kxai²lē¹.

ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ ain³kxi²yah³lxi³hī³nxān¹ji¹ku¹.

Nxe³nx2ta¹nhai¹.

13 Jā¹nxa¹jau³su² hai³txi³ a²nū²la³
 oh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ ī³ka³la³sxā³
 ī²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹

Txai²na², Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹txa²

Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo² na¹xai²na² so¹lxi³,

ī²to³hxai²na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³ kwēn¹tai²na²

ī³ka³nxi²xi²sxā³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na²

wxā³ye¹nx2ta¹i¹.

14 Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² I³sa³e² nū³ka³txa²
 ha³lo²a² a²nū²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³xa²
 ho²xai³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³hī¹nu¹tai²na²
 Moi³se²ah³lu¹tai²na², txih³xa² yāu³ka³txa²,
 kwa³thi³la² we¹kxa², tē³sxā³ hi³sa³ka³txa² kī³txi³
 ū³kū¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nū²a² wīx3txa² ī³te²a²
 ten³sa²tā³kxai²nān²tu³ ī³we²nxi²si¹hain¹jau³su²,

ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

Ju¹tau³hxai²tēx1

jā¹nxe³sxā³, Txai²na² Txa²wā¹sū³na²

Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²

hi³sa³ka³txa² ū³kūt1sain¹tu¹wi¹ Hi³sa³ka³txa²

ī³hxī²kī¹la³kxi²sa²sxā³ ū³kūt1sain¹tu¹wi¹.

15 Sain¹ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ a²nū²a²

a²ten³te²su² te²an²tu³, yxo²ī²sain¹kxai²nān²tu³,

te²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ī³xān³txi³ju³ta²

yxau²sa²tē³ai¹nxa³kxe³su² ka³te³na² wi¹tāu³su²

tāu³a¹ yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
Hi²sen³kxai³lu² a³lxⁱnē³na³la². A²nū²a²
yuh³xai²nān¹tū³kā³txi³ kī³nāu³xai²na² whāi²na¹,
Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³kxai³lu² a³lxⁱnē³na³la².
A³lxⁱnē³jau³su², A²ta²hai²na² hāi¹nxe²
wet¹sa²te²na² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³la².
Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² a²ten³te²su² te²
ī³nxān²tū³, yxo²i²in¹kxai²nān²tū³, Txa²wā¹sū³na²
ī³xān³txi³ju³ta² yxau²sa²tē³nxān³tho³la². Nxe³te²
ī³nxa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² ī³xān³txi³ju³ta²
yxau²sa²tē³nxān³kxe³su², ka³te³na² wi¹tāu³a¹
hāi¹nxe² yxau²sa²tē³in¹tu¹wa².

17 Jā¹nxe³te³lhxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹,
ha³lo²a² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² A²ta²hai²li²
Je³su²jah³lan²tū³ ī³sa²si¹hā³na²hē³la². Nxe³ju³ta²sa¹,
hai³txi³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²
ī³nxai²na², ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li²si¹nx2ti³jau³la³,
wxā³hī³nxā²nxa³wa². Yxān¹ta¹ wxā²ko³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹ju³ta² wxā²wa²su¹kxi¹nx2ti³te³lhxā³
wxā³na²hē³la².

18 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² Je³su²jah³la² yxo²ī²te²su²
te²an²tū³, hai³txi³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li²kxah³lo²su² hī³nx2nxa³wa².
“Ko³nxe³thin¹te²si¹lxⁱ.” Sū³na² wān³txi³la³,
ai¹nhī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² Je³su²jah³la²
yxo²ī²xa³kxai²nān²tū³, te²lē¹ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li²kxe³su² yxau²xai³lhī³nx2na³la²,
kwēn¹tai²nah¹lxⁱ Sū³na² Ta²hai²na² hāi¹nxe³te²na²
sa²yxo²ā³ha²kxai³la².

19 A²ko³nxe³te²la³ ī³yī¹lain¹ju³ta²sa¹: Je³su²jah³la²

A²ha²te¹jah¹lai²na² ha³lo²a² ko³xai²na² wxā³sxā³
 yxau³yain¹to³kxan²ti³, A²ha²te¹jah¹lai²na²
 te³nai¹nxa³kxe³tu³, hāi¹nxe³sxā³ a²ka³nxah³ju³ta²
 so¹lxi³ te³nain¹na³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹to³ha²kxai³,
 ain¹na³la².

20 A²nū²a² ī³lxi³thi¹nxa³te²su² te²an²tu³, ha³lo²a²
 a²ha²te¹ju³ta² yxo²kwīn¹kxain¹jau³su² hāi³a²
 yxau³yain¹na³la². A²kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta², a²nū²a²
 ā³xa² ī²ain¹kxa²yan³ti³su², ain¹na³la².

21 Yxān¹ta¹ a²nū²a² wain³txi³ kāi³to³te²su²
 te²an²tu³, a²ha²te¹ju³ta² wxā³sxā³
 yxau³sxī²yxau²xai³lain¹na³la². Ain¹sxā³
 Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²wet1sxā³ wain³txi³
 kāi³ain¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tē³lain¹na³la².

Je³su²jah³la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² nxe³nyha¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxai³lu¹
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 tē³ain¹sxā³ whāi²na¹ Ju³te²a²ko³xa² ā³wi¹hain¹ka³tu³,
 kan²txi³ yxau³ain¹ka³tu³, a²nū²a² ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

23-24 Hau³hau³kon³sxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 ha³lo²a² yu³tā³lxi³ yxau³sxā³ a²nū²a²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Nū¹ā¹, E³nāu²je³na² Sa³lī²thī³na²
 un²ta³kxi²nxa³je³na², ī³yau³xa² kāin² yū³jen³su²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ nū¹ā¹ Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² yxau³sxā³ o²la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

Yān³tai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha²

kan²thi³na² ū³t̄¹kxain¹sā²nxa³hī¹na¹
ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
a²sa³wi³ha³lxa² ū³nhai¹tū³tū³kā³txa²
sa²kxai³lu² Ju³te²a² in³txa² sa²kxai³lu²
ī³yi²lho¹kxi²yhu¹sxā³ ū³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta²
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹
ī³wi¹lhin¹nē³nha²si¹hain¹ju³ta² ū³ye³
ī³yi²lho¹kxi²yhu¹sxā³ ū³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³ain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
sa²kxai³lu¹ wxā³sxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ha³la³je¹nai³tā²
Jor³tāu²yau³xa² a²yxo²ha³tih³nāu³a¹ yx-
aun¹nhīn¹nai³tā² in³txa² he¹ye¹nxa²sīn¹tai¹ti²ti¹.
A²nxe³jah¹lai²na², a²ī³lxa² Je³su²jah³la²,
ī³ye³kxi²sa²nhīn¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹
a²hī¹nai²na² Je³su²jah³lai²na² a²nū²a² ū³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹sīn¹na³li¹. Ai¹nha²kxai³ a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ ān³si³tē³la³kxain¹sīn¹na³li¹. Yxān¹ta¹
wxāi²na² ā³si³tē³la³kxi¹nxain¹sīn¹nxa³i¹, hī¹na²su¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ū³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹, Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³li¹.
Yxān¹ta¹txa²wā¹ki³na¹xai²na² yuh³xai²nān¹tū³kā³txi³ki³na¹xai²na²
“Hxi²ka¹na¹xā¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tu³
hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹tai²na²
hxi²kan¹txi³lox3tē³ju³ta² so¹lxi³ hxi²ka¹nhī³ki³tā³li¹.
Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³lox3tē³lxa³kxai²nān²tu³,
hai³txi³ hxi²kan¹txi³he¹nxe³hī³ki³sxa³i¹.

28 $Na^1ha^2kxai^3$, $txai^2li^1$ hai^3txi^3
 $S\underline{u}^3na^2$ $Si^3yxau^3t\underline{a}u^3a^1$ $A^2hx\underline{i}^2kan^1ta^2$
 $Si^3yxau^3t\underline{a}u^3lot3sa^2kah^3lo^2tx\underline{a}^3i^1$. $Yx\underline{a}n^1ta^1$, $S\underline{u}^3na^2$
 $A^2hx\underline{i}^2kan^1ta^2$ $Si^3yxau^3t\underline{a}u^3lo^3kxah^3lo^2khai^3jah^1la^2$
 $a^2ne^3h\underline{e}^3txa^2$ $yxau^3si^1sain^1jau^3su^2$
 $\tilde{r}^3sa^2si^1h\underline{a}^3sa^3na^2h\underline{e}^3li^1$. $Sa^3ha^2kxai^3$
 $wx\underline{a}^3ain^1ju^3ta^3n\underline{u}^3a^2$ $a^2ha^3t\underline{a}^3nxa^2$ $\underline{a}in^3sx\underline{a}^3$
 $e^3ya^3nx2ta^1i^1$. $J\underline{a}^1nx\underline{e}^3te^3lhx\underline{a}^3$ $\tilde{r}^3sa^2si^1h\underline{a}^3sa^3na^2h\underline{e}^3li^1$.
 $Ya^3nx2ti^3to^3hxai^2na^1tai^1ti^2ti^1$.

29 $Na^1ha^2kxai^3$ $txa^2yxau^2xai^3la^1jut3s\underline{u}^3ju^3ta^2$
 $e^3ya^3nx2ta^1i^1$. $Na^1kxai^2n\underline{a}n^2tu^3$: $a^2w\underline{e}^3s\underline{a}i^1yah^3la^2$,
 $a^2sxe^3xa^3ka^3lxa^2$ $wa^2ko^3li^2yhu^1kxai^2n\underline{a}n^2tu^3$,
 $a^2w\underline{e}^3s\underline{a}i^1ah^3lai^2na^2$ so^1li^3 , $txu^1hai^2na^2$
 $a^2wa^3kx\underline{e}n^3yah^3lo^2la^3$ $h\underline{i}^3nx2na^3li^1$. Jah^1la^2 $k\underline{a}in^2$
 $\tilde{r}^3ka^3li^3h\underline{i}^3nx2na^3li^1$. $Yx\underline{a}n^1ta^1$ $a^2n\underline{u}^2a^2$ \underline{a}^3su^2
 $te^2an^2tu^3$, $a^2w\underline{e}^3s\underline{a}i^1ah^3lai^2na^2$ $a^2ya^3lxa^2khai^3su^2$
 $te^2an^2tu^3$, hai^3txi^3 $a^2wa^3kx\underline{e}n^3yah^3lo^2su^2$ $h\underline{i}^3nx2nxa^3li^1$.
 $H\underline{a}i^1nx\underline{e}^3sx\underline{a}^3$ $a^2ya^3lxa^2$ $h\underline{i}^3nx2na^3li^1$. “ $H\underline{a}i^1nx\underline{e}^3sx\underline{a}^3$
 $a^2w\underline{e}^3s\underline{a}i^1ah^3lai^2na^2$ $\underline{a}^3nhxi^2n\underline{u}^1te^3lhx\underline{a}^3$
 $nxa^1nh\underline{a}^1$ ” $Nx\underline{e}^3jah^1lo^2su^2$ $h\underline{i}^3nx2na^3li^1$.
 $A^2nx\underline{e}^3jah^1lo^2su^2$ $te^2an^2tu^3$ $a^2w\underline{e}^3s\underline{a}i^1yah^3la^2$ $w\underline{a}n^3txa^2$
 $k\underline{a}in^2$ $ka^3lih^3jau^3xa^2$ $ain^3kxain^1kxai^2n\underline{a}n^2tu^3$,
 $te^2y\underline{a}^1nx\underline{e}^3sx\underline{a}^3$ $\tilde{r}^3ka^3li^3khai^1nx\underline{e}^3h\underline{i}^3nx2na^3li^1$.
“ $A^2w\underline{e}^3s\underline{a}i^1ah^3lai^2na^2$ txu^1ha^2 $wa^2ko^3li^2yhu^1sx\underline{a}^3$
 $k\underline{a}in^2$ $\tilde{r}^3ka^3li^3nha^3na^1$ $Nx\underline{e}^3ha^2kxai^3$ $txai^2li^2$
 $te^2y\underline{a}^1nx\underline{e}^3sx\underline{a}^3$ $ka^3li^3sa^2n\underline{u}^3nh\underline{a}^1$ ” $A^2ya^3lxa^2$
 $a^2\underline{e}^1n\underline{a}n^1jau^3su^2$ $nxe^3h\underline{i}^3nx2na^3li^1$. $J\underline{a}^1nx\underline{e}^3jut3s\underline{u}^3nx\underline{e}^2$
 $Je^3su^2jah^3la^2$ so^1li^3 $a^2w\underline{e}^3s\underline{a}i^1ah^3lo^2h\underline{u}^3jah^1lo^2su^2$
 $h\underline{i}^3nx2na^3li^1$. $Hxi^2kan^1khaix1jah^1lai^2la^1i^1$. $Yx\underline{a}n^1ta^1$
 $txai^2na^2$ $Jo^3\underline{a}u^2$ $Ba^3tis^2jah^3lo^2na^1xai^2na^2$ $h\underline{a}i^1nx\underline{e}^3sx\underline{a}^3$
 $a^2ya^3lxah^3lo^2h\underline{u}^3jah^1lo^2sa^1i^1$. $Hxi^2kan^1jah^1lo^2tx\underline{a}^3i^1$,
 $txai^2li^1$. $Na^1ha^2kxai^3$ $Je^3su^2jah^3lai^2na^2$ $w\underline{a}n^3txa^2$

wi¹jau³xa², txai²na¹xai²na² ain³kxai¹na¹kxai²nān²tu³
 ā³ka³li³khai¹nxe³sa³nhai¹. A²yā³lxah³lo²su²
 ī³ka³li³khai¹ya³kxa²yā¹nxe² nxe³na¹nhai¹.

30 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² so¹lxi³
 hxi²kan¹kāi²non³sxā³ yxau²xai³sa²tē³tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ txai²na¹xai²na² hau³hau³kon³sxā³
 hxi²kan¹kāi²nxa³ton³sxā³ yxau²xai³sa²tē³a¹tu¹wi¹.
 Ju¹ta² wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³li³sa³nhai¹.

*Oh³nāu³a¹ ka³nxi²xi²sxā³ wxā³nū¹nhē³jah¹lo²su²
 nxe³jau³su²*

31 Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² oh³nāu³u¹tai²na²
 ka³nxi²xi² wxā³nū¹nhē³jah¹lai²na² so¹lxi³
 hxi²kan¹ta²si³yxau³khai³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹
 a²nū²a² ā³xa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹kī³sxa³i¹.
 A²nū²a² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na²
 yxau³sxā³ tōn¹tū³ka³txi³kī³na¹xai²na²
 yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³su² kī³tā³li¹. Kī³sa²kxai³
 yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxi³ e³tū³ka³txi³su² kī³tā³li¹.

32 Yxān¹ta¹ oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxi²xi²
 wxā³nū¹nhē³te²su² te²an²tu³, oh³nāu³a¹ ha³lo²a²
 ī²ta³lu²ni², ain³kxi²ta³lu²ni² nxe³jah¹lo²sain¹na³li¹.
 Nxe³jau³xa² so¹lxi³ ī³hen³txi³nē³lain¹na³li¹.
 Nxe³nē³lain¹jau³xai²na² hai³txi³ a²nū²a² ā³xa²
 ain³kxi²te²la³ ka³lxa²ai¹nxa³wi¹.

33 Yxān¹ta¹ ī³hen³txi³nē³lain¹jau³xai²na² a²nū²a²
 ī²te²hū³te²su² te²an²tu³, sa²yxo²we¹kxai²nān²tu³,
 a²nxe³te²su² kxai²nān²tu³, “Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wi¹le³jah¹lai²la¹xā¹. A²yā³la³tu³
 jau³tu³ wi¹le³jah¹lai²la¹xā¹.” Nxe³jau³xai²na²
 sa²ye³ka¹tē³lhū³nx2na³li¹.

34-35 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²ki³lha³lxa², a²ī³lxa²
 Je³su²jah³la² ī³sa²si¹hā³a¹tū¹xā¹. A³lxi²khaix1na¹nha¹.
 Na¹ha²kxai³ Txa²yāu³ka³jxah³la² yxo²ha³kxa¹,
 kāin² ū³hū¹khaix1ai¹na¹xā¹. Kwa²
 ī³ta²ta²nāx3kxain¹nxa³lho³nā¹. A²nxe³jah¹la²
 txa²wān³txa² so¹lxi³ e³tū¹xā¹. A²yen³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ kāin² hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹xā¹.”
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ nxe³nha²ta¹hxai²hē¹li¹.

36 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ī²li³te²su² te²an²tu³:
 “Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² yxo²ī²a¹xā¹.”
 Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹:
 “Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² sa²yxo²ā³a¹xā¹.”
 Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²lē¹. Hai³txi³
 ka³te³nāu³la³ ī²ai¹nxa³lho³li¹. “A²nxe³jah¹la²
 a³ta³kxai¹na¹nhā¹. An³ta³kxai¹na¹ju³ta²
 so¹lxi³ yxau²sa²tē³ain¹tū¹xā¹.” Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su² nxe³hī³nx2na³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

4

Je³su²jah³la² Sa³ma³ri³tā²nān¹ta¹ka³lxa²
 e³kxi²nyhu¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 a²ne³nxē³na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² a²nū²a² ka³lxa¹txi³
 a²sa³wi³ha³lxi³lo³ti², ka³lxa¹txi³ ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹i², ain¹na³li¹.
 Yxān¹ta¹ hai³txi³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²la³
 a²nū²a² a²sa³wi³ha³lxi³lot3sxā³ ī³yau³xa²

ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹kxe³la³ ka³lxa²nxa³wi¹.
Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³yān¹ta¹, a²ya³la³tu³ Je³su²jah³la² a²kxā³nxa¹
a²sa³wi³ha³lxi³nū³kā³txi³su² te²a² so¹lxi³, a²nū²a²
ā³xa² hxi²ka² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
Hai³txi³ Je³su²jah³lo² hxi²ki³la³, a²nū²a²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
a²ne³nxē³na² ain³kxain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la²
ain³kxi²sxā³ a³la³kxi²ka³tu³, Ju³te²a²ko³nāu³a¹
ā³na¹sxā³ wa²li³ta¹hxai²hē¹la². Wa²li³ka³tu³, nū¹ā¹
Ka³li³le²a²ko³xa² a³wā³li²te³lhxā³ ai³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³ka³tu³, kā³nxū³nxān¹ko³xa²
Sa³ma²ri²a²ko³xa² ā³ha³tih³sa²sai¹sān²te³lhxā³
ai³ta¹hxai²hē¹la².

5 A²nxe³ko³xa² ā³nxai³ka³tu³, Si³ka²thī³na²,
Sa³ma²ri²a²ko³xai²na² nxū²kwāi³ye³lan¹thī³na²
yau³so³nxi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³nai²na²
kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³ Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³
yxau³ta³ko³u¹ta²kxai³ un²ta³kxi²nxa³thī³su²
ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³u¹ta²kxai³
Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³sxā³, a²ki³lha³lxa²
Jo³se²ah³la² ū³si³wxē³no³tū¹hain¹ko³su²
ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³thī³nai²na² Si³ka²thī³nai²na²,
kxā³nxu¹ta²kxai³ ū³yau³xē¹na² po²su²tē³na²
u¹khai¹nxe³tē³na², Ja³ko²ah³lu¹tai²na²
ū³sxā³ we¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, u²lxā³nxai³nxa²ha¹te¹,
ai³hxi²tha³nha²ka³tu³ ū³yau³xē¹nai²na²
a²xyo²ka³teh³xa² ã³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ka³kat³sxā³ ã³wxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Ā³wxe³tē³na¹, txu¹ha² Sa³ma²ri²a²ko³xan¹ta¹ka³lxu³su² te²kxai³lu¹ t̄i³xi²ta¹hxai²hē¹la². Ū³whi¹sai¹te³lhxā³ t̄i³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ī³yau³xa² ū³hū¹sē¹ni¹. ī³na²te³lhxā³ nxa¹nhi¹.

Nain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxē³hī¹na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa² he¹yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yain³txa² yo³hi²sxā³ so¹kxi²te³lhxā³, sxi²jen³nāu³a² aun³ta² hxa³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ha²kxai³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ nūh¹yxau³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxē³nxa²ha¹te¹, Sa³ma²ri²a²thī³nān¹ta¹ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³yah³lo²si¹lxi¹. Txai²lē¹. Nxēn²nxa³i¹. Sa³ma²ri²a²thī³nān¹ta¹ka³lxu³sa¹i¹. Nxē³kī³sa²kxai³, īh¹nxē³kxa²yān³ti³tā³ ī³yau³xa³ ī³na²kxi²sa²te³lhxā³, nīn¹ji¹wi¹? Hai³txi³, Ju³te²a² nū³ka³txi³ ī³nxa² Sa³ma²ri²a² nū³ka³txi³na¹xai²na² wi¹lī³we¹yu¹kī³ju³ta³la³ yū²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sā¹nxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² a²yen³kxa² wi¹te²a² ū³hū¹nxa²ti³ten³na³ni¹. Ta¹, ā³ne³wxe²nxā³nxi¹. Hai³txi³ wxāi²li² ī²sa²te²sxā³nxi¹. ī²sa²te²sin¹kxai²nān²tū³, ī³yau³xa² ī³na²kxi¹nxa²te³lhxā³ nxe³na¹te³na¹xai²na², ī²sa²te²sin¹kxai²nān²tū³, Sū³na² yen³kxa² a³la³kxin¹kxai²nān²tū³ ī³ye³kxi²sa²hī³nxā¹nxi¹. “ī³na²te³lhxā³ ū³hū¹sē¹li¹.” Nxe³sa²hī³nxa¹nxi¹. San¹kxai²nān²tū³, Sū³na² ī³yau³khai³xa² ū³hū¹nxa²hī³na¹xī¹. A²nxe³jau³xai²na²

ĩ³nān¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
yxau²xai³lh̄³nxā¹nxi¹. Ta¹hxai²h̄¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. ĩ³yau³xa² u¹khai¹nxe³sxā³
si³hē³ta³nī¹khai¹nxe³ha²kxai³, wxāi²na²
kwa³ta³lēn³ta³ ū³whi¹sai¹ki³tēn³ta³
yū³nxān²nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹. Nxe³kxa²yu³su²,
īh¹nū¹la³ta³ Sū³na² ĩ³yau³khai³xai²na² ū³whi¹sai¹sxā³
ū³hū¹sa²h̄³nxān¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹.

12 Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Ja³ko²ah³lu¹tai²na²,
txa²sū³nu²su² sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² wxā²xu³sxā³
ĩ³yau³xē¹nai²na² wet1sxā³ ū³hū¹sain¹sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
A²nxe³jau³xai²na² jah¹lu¹tain²txi³
ĩ³na²ha²kxai³, a²wē³ha³lxī³nāu³xu¹tain²txi³
ĩ³na²kxai¹nha²kxai³, a²ka³yxuh³nāu³xu¹tai²na²
a²wāi²lo³tain¹kxe³nāu³xu¹tain²txi³
ĩ³na²kxai¹nha²kxai³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Ja³ko²ah³lu¹tai²na² hxi²kan¹khaix1ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Nxe³kxan²ti³ a²wi¹lh̄¹na², “ĩ³yau³xa²
ū³whi¹sai¹na¹tū¹xā¹.” Nain¹kxai²nān²tu³,
hāi¹sxā³ ĩ³yau³xē¹na² wxā²xu³sān²sxā³
ū³whi¹sai¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
wxāi²na² ā²la² hxi²kan¹khaix3nh̄³nxān¹te²la¹ku²,
nxa²ha¹nhai¹. Ta¹hxai²h̄¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— ĩ³yau³xai²na² ū³whi¹sain¹jau³xai²na²
ĩ³nān¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³
ya³lxu¹xi¹nxa²tū¹xī¹.

14 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ī²li³te²su² te²an²tu³,
 Sū³na² ī³yau³khai³xa² ū³hū¹ai¹na¹jau³nū³a²
 ī³na²kxi²sain¹kxai²nān²tu³, a²ē¹nāu³nū¹na²
 ī³na²wxe³nha³kxi²sain¹kxai²nān²tu³,
 ī³nū³sa³la³kxi³hū³jau³la³ hāi¹nxe²
 kōn³jau³hū³nxe² yen³kxi³hai¹nhī³nx2na³ni¹.
 A²ē¹nāu³a¹ yen³kxi³hai¹nhī³nx2na³ni¹.
 A²nxe³jah¹lo²su²kxai²nān²tu³, ya³lxu²xi²ti³he¹nxa³ha²kxai³,
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lai¹nha²kxai³
 ai¹nhī³nx2na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxē³nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxē³jau³xai²na² ū³hū¹sē¹li¹.
 San¹kxai²nān²tu³, ya³lxu¹xi²sa²nxa³kxe³su²
 ū³whī¹sai¹xi²te³lhxā³ ā³wxā³ti³hex1toh³nxa³lho³li¹.
 Nxē³te³lhxā³ nxa¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— ī³txu¹ni¹. Nīn¹ka³tu³, wxā²wē³sāi¹ah³la²
 ī³kaix1son¹ka³tu³, te²a² wxāi²na² wā³li¹ja³hē¹ni¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxē³to³ta¹:
 — Txa²in³txi³la³ yū³te²txā³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 txu¹ha³ka³lxai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Wxa²wān³txai²na² a²wē³sāi¹yah³la²
 yū³nxa²nxa³jau³xai²na² wān³txi³khai¹xai²la¹xi¹.
 A²wē³sāi¹a² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³kin¹jah³la², tē³sxā³
 yxau²xai³li¹nhē³ni¹. Tē³sxā³ yxau²xai³lhxā³
 ā³to³hi¹nhē³ni¹. Nīn¹ka³tu³, a²ha² kwēn¹tai²na²
 tē³in¹jah¹lai²na², hai³txi³ wxā²wē³sāi¹sxa³xi¹.
 Nxē³ha²kxai³ wān³txi³tu³ ī³ye³i¹nxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² ī²a¹i¹. Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a² a²wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²su² ye¹lx¹.

20 Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ī³wi¹lxon³kxi²si¹kī³ju³ta²
ī³yau¹ū³sē¹li¹. īh¹ti¹la³tā³ o²la³kxi²hī³kī³te²la¹ku²,
nha¹nhai¹. Nxe³ju³ta²su¹, kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
txa²sū³nū²nāu³xu¹tai²na² wā³la³ka³txai²na²
so¹lxi³ o²la³kxain¹to³sī¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹, wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na² Ju³te²a²
nū³kā³txi³ ī³nxai²na² Je³ru³sa³lē²thī³na² so¹lxi³
ī³ye³kxi²yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹, Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ī³wi¹lxon³kxi²si¹kī³ju³ta²su¹.
Yah³lxi¹nha²kxai³: “ī³wi¹lxon³kxi²si¹kī³jau³su²
o²la³kxi²na¹tū¹xā¹.” Nha¹kxai²nān²tu³, īh¹ti¹la³tā³
wain³txi³ o²la³kxi²hī³nha¹te²la¹ku², nha¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Nxet3sā¹nxi¹. Txa²wān³txai²na² yxo²ī²sē¹ni¹.
Ha³lo²a² hau³kon³tē³na³ni¹. Nxe³tāu³a¹.
“Txa²wā¹wī³na² ī³wi¹lxon³kxi²si¹kī³jau³la³
o²la³kxi²na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
hai³txi³ wā³la³ka³ta²nāu³ai²na² so¹lxi³
o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³, hai³txi³
Je³ru³sa³lē²thī³na² so¹lxi³ o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³,
yah³lxin¹tū¹xī¹. Yxān¹ta¹, ha³lo²a²
ī²lī³jut3sū³ju³ta² he¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
nxē³yah³lxin¹tāu³a¹ sa²wai³wait3sxā³ Txa²wā¹wī³na²
ī³wi¹lxon³kxi²si¹yah³lxin¹jau³la³ o²la³kxah¹lxin¹tū¹xī¹.
22 Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² Sa³ma³ri³tā²na²
nū³kā³txi³ ī³nxai²na²: “Txa²wā¹wī³na²

ī³wi¹lxon³kxi²si¹kī³jau³su² o²la³kxi²sī¹na¹xā¹.”
 Yah³lxin¹kxan²ti³, hai³txi³ Txa²wā¹wī³na²
 wi¹lī²tū³kā³txi³sah²lxa³nxi¹. Yxān¹ta¹,
 txa²nū³kā³txi³na¹xai²na² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³na¹xai²na² Txa²wā¹wī³na²
 wi¹lī²tū³kā³txi³su² sī¹na¹xī¹. Nxe³sī¹na¹ju³ta²sa¹:
 Txa²wā¹wī³na²a²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
 jah¹la² Ju³te²a² nū³kā³txi³jah¹lo²su² na³ni¹.
 A²nxe³jah¹la² wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ha³lo²an¹tū³kā³txi³ ī³nxai²na² a²kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³tu¹xī¹.
 Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kā³txi³na¹xai²na²
 Txa²wā¹wī³na² wi¹lī²tū³kā³txi³sī¹na¹xī¹.

23 Yxān¹ta¹ ha³lo²a² hau³kon³tū¹xī¹.
 A²ha¹kwēn¹tai²na¹ hau³kon³na³ni¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³: “Txa²wā¹wī³na² wain³txi³
 wi¹lxo³kxi²ti³hi¹ta¹tū¹xā¹.” Nxe³kī³kxai²nān²tu³,
 txa²wā¹ē¹nāu³a¹ wi¹lain³nha²sxā³ wi¹lxo³kxi²,
 wān³txi³ty³ wi¹lxo³kxi² nxe³kī³kxai²nān²tu³,
 wain³txi³ wi¹lxo³kxi²ti³hit1hī³kī³tā³ni¹.
 Jā¹nxe³sxā³, wain³txi³ o²la³kxi²ti³hi¹kī³kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹wī³na² ten³nē³kxe³su² hī³nx2na³ni¹.

24 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ txa²wā¹ye³na² ī²kī³kxah³lo²su²
 nxā³xī¹, txa²wā¹sū³na² yū²nxa³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.
 Nxe³kxan²ti³, ka³te³na² a²si³yxau³tāu³su² ha²kxai³,
 txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³ ī²ta³lu²nē³jah¹lo²su²
 ha²kxai³, nx2na³na¹. Nxe³ha²kxai³:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lxon³kxi²txai²lā¹.”
 Nxe³kī³kxai²nān²tu³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹ whāi²na¹
 wi¹lain³nha²sxā³ wi¹lxo³kxi², wān³txi³tu³ wi¹lxo³kxi²
 nxe³si¹kī³jau³su² o²la³kxi²ya³sa³ni¹. Ju¹ta² so¹lxi³

wain³na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² te²a², a²ī³lxa² Me³si²ah³la²,
wxā³nū¹nhē³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³
ā³ne³wxe³sa³nhai¹. Wxā³nū¹nhē³kxai²nān²tu³
a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³nhē³tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

²⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹.
— Txai²na², ī³ye³kxi¹nxa²ha¹te³na¹xai²na²
Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹xī¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

²⁷ Nxe³hī¹na¹, ī³ye³ta³lu²nxa³hī¹na¹
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³wa³li² tī³xi²sxā³
Je³su²jah³lai²na² txu¹ha³ka³lxai²na²
ī³ye³kxi²yhu¹ju³ta²ī²ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
sa²kxai³lu² ī³wā³txain¹kxan²ti³ kōn³ton³ti²
yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
— Yā¹te²ta³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³jau³xa²

ī³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³:

— īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txu¹ha³ka³lxai²na²
ī³ye³kxai¹nīn¹ji¹ku¹, nxe³nxa²nha¹nhai¹. Nxe³jau³xa²
ī³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

²⁸ Nxe³te³na¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
a²kwa³ta³lē³na² ā³sxā³ sxi²yhe³na² ī³xi²ka³tu³
a²nū²a² sxi²yhe³nai²na² yxau³ain¹tū³ka³txa²
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

²⁹ — Ne³ka²ki²sah¹lxi³sa¹lxi¹. Nu¹ā¹ in³txa²
yxau²na³li¹. A²nxe³jah¹la², txa²si³to¹na¹tāu³su²
tāu³a¹ kāi³to³ha¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹
ī³tih³nxe³sain¹na²li¹. Wxā³sxā³ ī²jah¹lxi³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxī²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sin²ta²i¹, jah¹lai²na²su¹.

Ta¹hxai²hē¹la²
 30 Nxe³te³na¹, tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 sxī²yhe³na² aun³ti² wa²li³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la²
 a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ a³ya³tain¹nxa³ta³lxā¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. ī³yain³txa²sī¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

32 Yxān¹ta¹:
 — Txa²yain³txi³la³ ī³yai³na¹tū³la³ yū²na³li¹.
 Yxān¹ta¹, ā³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa²ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 e³lain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — A²nū²a² ā³xa² yain³txa² tē³sxā³

ū³hū¹ain¹te²tān²ku², kī³nhai¹. Nēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — “ī³yain³sxā³ ū³kxi²sa³nhā¹.” Na¹kxai²nān²tu³,
 ka³li³sa²hī³nx2na³li¹. Ju¹ta² yā¹nxe³sxā³
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la² a²ē¹nāu³a¹ qū³txi³
 te³nain¹jau³su² sa²xyo²we¹tai¹na¹kxai²nān²tu³
 Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹kxai²nān²tu³,
 ka³li³sa²hī³nx2na³li¹. “ī³yain³sxā³ ū³kxi²sa³nhā¹.”
 Na¹ke³la³te²kxai³, ju¹ta² yā¹nxe² ai³sxā³
 ka³li³sa²hī³nx2na³li¹.

35 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹ ī³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “ī³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tā³tī¹tāu³a¹ so¹lxī³,
 ka³ya³txa² kan¹tāu³a¹ wxa²nāu²so¹jah³lxi³hē¹li¹.”

Nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹, txa²wān³txi³kxai³lu¹
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa² sa²kxai³lu¹: “Ta¹wi¹.
 Ha³na³ka³lxi³ ten³sa²ka²la¹sxā³ ha³lo²ai²na²
 ī²sa²sai¹jah³lxi³hē¹li¹. A²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 wxā³ain¹na³li¹. Txa²wān³txa² te³nain¹jau³su²
 wxā³ain¹na³li¹. Wān³txi³khaix3tu³
 ī³yau¹ū³hain¹ki³kxai²nān²tu³, tū¹ka³txai²na²
 ye³jen¹na² sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, ha³lo²a²
 kāu³ki³jut3sxan³tai¹. Hau³kon³khai¹nx2na³li¹.
 Ka³ya³txa² kan¹ta³lun²sxā³ ī³si³sa³te³kxi²na³na¹.
 Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³, tū¹ka³txai²na²
 sa²yxo²wet1sa²te³lhxā³, nxe³sain¹ju³ta³nū³a²
 hau³kon³na³li¹.”

36 Jā¹nxa¹jau³su², yain³txa² wxa²nāu²so¹te²su²
 te²an²tu³, a²yo³ha² yū³tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³
 ka³lih³tu¹wi¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe², a²nū²a²
 sa²yxo²wet1si¹hain¹yah³lxin¹jau³nū³su²
 o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³tū³ka³txa²
 sa²yxo²wet1sain¹tū³ka³txi³nū³a², ka³te³na² wi¹tāu³a²
 yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³, wxāi²na²
 sa²kxai³lu² ka³lih³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³txa²
 wxa²nāu²so¹te²su² te²a² ka³li³hain¹kxa² yā¹nxe²
 yah³lxin¹tu¹wi¹.

37 Txa²wā¹ki³na¹xai²na² Txa²wī³na²
 wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ki³jut3sū³na³li¹.
 A²wi¹lhī¹nān²tu³ txa²sa³wi³ha³lxi³su² te²an²tu³,
 txa²wān³txa² wi¹jau³xa² ī³ye³sxā³ a²nū²a²
 ī³yau¹ū³hain¹sān²kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³
 a²si³yo³nān²ta³ txa²sa³wi³ha³lxi³ ā³su² te²kxai³lu¹,
 te²yā¹nxe³sxā³ txa²wān³txa² wi¹jau³xa²
 āh¹ ī³ye³sxā³ ī³yau¹ū³hain¹to³kxai²nān³tu³,

ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, nxe³kxai²nān²tu³,
 ain³kxain¹tū³kā³txai²na² sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³ta² jut3sū³nxe² txa²sa³wi³ha³lxi²
 a²wi¹lhī¹na² txa²wān³txa² wi¹jau³xa² ī³ye³sxā³
 a²nū²a² ī³yau¹ū³hain¹sān²tū³kā³txa² yain³txa³ki³a²
 ū³whī¹tū³kā³txi³hū³kā³txi³sai¹nha²kxai³,
 hā²wxān³txa³, ha³na³kā³lxi³ txa²sa³wi³ha³lxi³
 ā³su² te²a² sa²kxai³lu¹, ān³ta³lo³hēt1sxā³
 txa²wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² āh¹
 ī³yau¹ū³hain¹ka³tu³, ain³kxain¹tū³kā³txa²
 sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² sa²wi³ha³lxi³
 ā³xa² ā³ta³lo³hēt1sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² e³te²su²
 te²nū³kā³txa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a²
 wxa²nāu²so¹tū³kā³txi³hū³kā³txi³sai¹nha²kxai³
 nxai¹nhī³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³,
 txa²sa³wi³ha³lxa² yain³txa³ki³a² ū³whī¹te²hū³te²ain²txi³
 ī³ka³li³hi², ha³na³kā³lxi³, txa²sa³wi³ha³lxi³
 ā³xa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a²
 wxa²nāu²so¹te²hū³te²ain²txi³ ī³ka³li³hi²,
 nxe³hī³nx2na³li¹. Ha³lo²a², nxe³jut3sū³na³li¹.
 Nxe³ju³tai²na², Sū³na² wān³txa², kxā³nxān¹jau³xa²
 ā³si³wxē³no³tē³jau³xu¹tai²na², nxe³te³nah¹lxi¹:
 “A²nū²a² yain³txa³ki³a² ū³whī¹i², a²nū²a² ā³su²
 te²an²tu³, yain³txa² wxa²nāu²so², ain¹tu¹wi¹.”
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²na², a²ya³la³lyau³tu³
 jau³xai²la¹i¹.

38 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Sa³ma³ri³tā²na²
 nū³kā³txai²na² txa²wān³txa² wi¹jau³xa²
 ī³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³tū³kā³txai²na²,
 kxān³su² a²nū²a² ā³lxi³tū³kā³txa² wān³txa²

wi¹jau³xa² i³yau¹ū³hai¹nhxai²na²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² so¹lxi³ ha³lo²a²
 hau³kon³yain¹na³li¹. Ain¹ka³tu³, wxa²wān³txa²
 ain³kxi¹nx²tain¹ka³tu³, sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹.
 Sain¹qxai²nān²tu³, wxa²nū³ka³txai²nān²tu³,
 a²wi¹lhī¹na² o²la³qxah¹lxan³kxan²ti³,
 ha³lo²a² wi¹ju³ta² a²nū²a² nū³ka³txai²na²
 sa²yxo²wet1sain¹ju³ta³nū³a² a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹ju³ta² jut3sū³nxe², a²nū²a² ka³ya³txa²
 wxa²nāu²so¹te²hū³nxe² a²yain³txa²ki³a²
 ū³whī¹xa³kxan²ti³ wxa²nāu²so¹te²hū³nxe²,
 yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nāu³qxai³lu¹,
 a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² Si³ka²thī³nai²na²
 yxau³ain¹tū³ka³txa² ān³yā³nhai¹tūn³tū³ka³txi³su²
 te²qxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³tū³ka³txai²na² ha³la³je¹na² txu¹ha³ka³lxai²na²
 wān³txa² ain³qxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³qxain¹jau³xa²
 sa²qxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na², txa²ha³lo²a²
 txa²wē³son³ti³na¹hi¹nān²tu³ kāi³xi²yxau²xai³la¹ju³ta²
 hu³, yxo²ha³kxa² nūn²ta¹ i³ye³kxi²tī¹li³ū³sa³na²li¹.
 Txu¹ha³ka³lxai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³jau³xai²na², a²nū²a² nū³ka³txai²na²
 ain³qxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

40 Ain¹ka³tu³, Sa³ma³ri³tā²na² nū³ka³txai²na²
 sa²qxai³lu², Je³su²jah³la² i³ha¹txain¹ka³tu³,
 i³ye³qxain¹te³nah¹li¹:

— Kan²txi³, txa²sxi²ha² yxau³ya³sa²sān²ſī¹nhē³li¹.
 Yhain¹ka³tu³, Je³su²jah³lo²su² te²qxai³lu¹ ye³ha¹li¹
 a³lan²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

41 Yain¹ka³tu³, ha³na³ka³lxi³ Si³ka²thi³nai²na²
wā³kon³tu³ka³txa² ān³yā³nhai¹txe³nūn³tu³ka³txa²
ka³lxa¹nūn³tu³ka³txa² sa²kxai³lu²,
Je³su²jah³la² wān³txa² ain³kxain¹ka³tu³,
sa²yxo²we¹tain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxē³te³nah¹lxi¹, tu¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
txu¹ha³ka³lxai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sān²si¹nxi¹. Hī¹na² sa²yxo²we¹tain¹nha¹xī¹.
Je³su²jah³la² a²yxo²wān³txi³khai³xa²
ain³kxain¹nha¹ka³tu³ sa²yxo²we¹tain¹nha¹xī¹.
Kxān³su², wxā²wān³txa² so¹lxi³
ain³kxi¹nxa²to³nha¹tai¹ti²tu³ni¹. Yxān¹ta¹, hī¹na²
wxā²wān³txain²txi³ ain³kxi², Je³su²jah³lai²na²
wān³txain²txi³ ain³kxi², nxē³sa²sīn¹jau³su²
wi¹wi¹nxe² sa²yxo²we¹tain¹nha¹xī¹. Nha¹ka³tu³,
Je³su²jah³lai²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
A²hxī²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
na³na¹. Yuh³xai²nān¹tu³ka³txi³ki³na¹xai²na²
ko³nxe³thin¹ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² na³na¹.
Jau¹xa² a³la³kxi²nha¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

43 Je³su²jah³la² a²hxī²kan¹jah¹la² ki³lha³lxa²
ī³we²txi²jau³su²

43 Nxē³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li¹ a³lan²ti³kxai³lu¹,
Je³su²jah³la² wa²li³ka³tu³ ha³lo²a² Ka³li³le²a²ko³xa²
ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

44-45 Nxē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lai²na²,
a²ha³lo²khai³xa² ā³wih¹sxā³ ī³xi²kxai²nān²tu³,
a²ka³lxa¹ti³khai³xa² ī³wet1si¹nyhain¹jau³la³
yū³ai¹nxa³i¹. Jāx1sain¹nūn³na³li¹. Je³su²jah³la²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, Ka³li³le²a²ko³xa²

ã³wih¹ka³tu³, Ka³li³le²a²ko³xan¹tū³kä³txa²
 sa²kxai³lu² ī³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³sa²nēn¹kxain¹ju³tai²na²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² wi¹kāi³jah¹lo²su² na³na¹.
 Ha³la³je¹nhī¹nai³tā², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 Je³ru³sa³lē²thī³na² ān³yān³ki³nū²kxi¹xain¹sxā³
 ī³yai³ni², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³ka²li¹te³lhxā³
 o²la³kxi², ain¹tai¹ti²tu³na¹. Nxe³hī¹nai³tā²
 Je³su²jah³lai²na² yxau³ya³nhē³lain¹sxā³, ha³lo²a²
 nū³kxūn³ju³ta² so¹lxī³ kāi³ya³nhē³lain¹tai¹tu³na¹.
 ī²ta³lun²ki³tai¹tu³na¹. Wi¹kāi³jah¹lo²su² na³na¹.
 Ka³li³le²a²ko³xan¹tū³kä³txai²na² wān³txa²,
 nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, Je³su²jah³lai²na²
 ī³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
 sxī²yhe³na² Ka²na³thī³na² ã³wih¹xi²ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³thī³nāu³ai²na², ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³
 Je³su²jah³la² ī³yau³khai³xa² ã³sa²yāt1sxā³
 yain³txi³yau³ wi¹khaix1jau³xa² sa²wet1ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³thī³nāu³a¹, hī¹na² ã³wih¹xi²ka³tu³,
 a²nū²a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Ka³far³na³ū²thī³na², Ka²na³thī³nai²na²
 kū³we²ki²la² un²ta³kxi²nxa³thī³na² yxau³jah¹lo²su²,
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²ki³lha³lxa²
 ī³ton³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

47 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wī³nai²na² sa²kxai³lu²
 a²ẽ¹nān¹jau³su² te³nah¹lxī¹:

— Hī¹na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²na¹nhā¹.
 Je³su²jah³la² he¹na³na¹. Ju³te²a²ko³xa² a³li³ka³tu³
 Ka³li³le²a²ko³xai²na² he¹na³na¹. ī³sxā³
 ī³ye³kxai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹ka³tu³ a²wī³nai²na²

sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ī³ha¹txi²sxā³ kāin²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³sa² ya³lu²saun³kxi²sa²na³li¹. Kan³si²sxā³
 ī²sxā³ we²txi²sxū³xi²sē¹li¹. A²wī³na² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu²,
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²yēn³kxa² nū³kxūn³te²a² ī²yah³lxan³kxai²nān²tu³
 yxo²ī²sah¹lxin¹ju³ta² ten³ti³hex1yah³lxa³lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² kan³sxā³
 wxā³sē¹li¹. Kāu³kxi²txa³hē¹li¹. Txa²wē³sa²
 ya³lu²kxi²sa²ju³ta²yan³txi³su², na¹nhai¹.

50 Yxān¹ta¹:
 — Ā³nxī³xi²txu¹li¹. Wāi³lxa² wi¹we²nxi²sxā³
 wi¹yxau³ye³nx2na³li¹, hī¹na²su¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²,
 a²wī³nai²na² sa²kxai³lu¹ ain³kxi²ka³tu³
 ā³nxī³xi²te³lhxā³ nxe²xai³ta¹hxai²hē¹la².

51 Ai³ka³tu³, tīh³na² kan³si²ka³tu³,
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²kxai³lu¹,
 a²hxi²kan¹jah³lai²na² sxi²ha² yxau³sxā³
 a³li³ain¹te²nāu³xa² sa²kxai³lu¹, ī³ha¹txi²sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wē³sa² wi¹we²nxi²sxā³ ka³ten³ti³
 yxau³na²li¹. Nain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Ain¹ka³tu³, a²hxi²kan¹jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wā³txi³sxi³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxē³hī¹nai³tā¹ we²nxi²lhai¹li¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹,
 ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Sūn²ta³tai³tā² u³je³na³ka² ā³ni²lā³ni²hī¹nai³tā²
wē³sa² ī³sū²kxi²sxā³ ī³we²nxi²khaix1sīn¹na²hē³li¹.
A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

⁵³ Nxe³ju³ta², a²wī³nai²na² ain³kxi¹xi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Sūn²ta³tai³tā² te²yā¹nxe³hī¹khai³xai³tā²,
ti¹kxai²na² son³txi³ai³tā², Je³su²jah³lai²na²
ī³ye³kxi²sain¹na²hē³na¹. “Ā³nxī³txu¹li¹.
Wxa²wē³sa² we²nxi²sxā³, ka³ten³ti³ yxau²na³li¹.”
Sain¹na²hē³na¹. Wain³na³na¹. Je³su²jah³la²
yxo²ī²a¹xā¹. A²wī³na² a²ē¹nān¹jau³la³
ī³ye³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
a²wī³nāin²txi³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
yxo²ī²i², a²sxi²ha² ya³lxi³hain¹tū³kā³txain²txi³
yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²ī²i²,
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁴ Nxe³ju³tai²na² Je³su²jah³la² nū³kxūn³txi³
kāi³ain¹ju³ta², Ju³te²a²ko³xa² wa²li³sxā³
Ka³li³le²a²ko³xa² ī³wih¹sxā³ yxau³hī¹na¹
kāi³ain¹ju³ta¹, ī³ta³lo³hē²ti²sxā³ nū³kxūn³txi³
kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

5

I³ye³na² a²yxo²ka³te²h³nāu³a¹ yxau³jah¹la²
ī³we²txi²jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³lu¹ Ju³te²a²
nū³kā³txa² ī³yā³nū¹tain¹sxā³ ī³yai³ni², Sū³na²
ī³wā³nxīn²kxi², nxe³ain¹je³nāu³wa³kxa²
hau³kon³ye²ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³te³lhxā³,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lē²thī³na²
wā²ka³la³sxā³ a³li³nhē¹ta¹hxai²hē¹la².

2 A²nxe³thī³nāu³a², sxih²yxo²a² o³ve²a³
 nū³kā³txa² ā³wi²xi²tā³yxo²a² yū³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ta³yxo²a² a²yxo²ka³teh³nāu³a², ī³ye³na² a²ī³lxa²
 Be³te³sa²ta²yau³xa² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³nai²na²
 a²yxo²ka³teh³nāu³a², sxi²ha² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹
 thī³na² yū³ta¹hxai²hē¹la².

3 A²nxe³thī³nāu³a¹, a²nū²a²nāu³xa²
 ī³ton³tū³kā³txa² ye³han³tū³kā³txa²,
 su³kan²ta³kxi²tū³kā³txa², txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹
 kan²ta³kxi²tū³kā³txa² sxa²ho³hain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Sxa³sxā³ wah³nxe² sxa³na¹nhā¹.
 Na¹kxai²nān²tū³, ha³lo²a² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 wā²nxū¹ ī³yī¹li²nū¹nhē³ju³ta² hau³kon³na³na¹.
 Nxe³kxai²nān²tū³, Sū³na² a²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la²
 a³ka³nxi²xi²sxā³ wxā³nū²la² ī³yau³xai²na²
 sa²ta³kāu³ta³kāu³nxe²na³na¹. Nxe³kxai²nān²tū³,
 a²nū²a² ī³ton³te²su² ī²li³te²su² te²an²tū³
 ā³nxai³lhxā³, a²nū²a² ā³xa² yxo²ha³kxa¹
 ā³ne³ka²ta¹sai¹sxā³ ā³nxai³kxai²nān²tū³,
 ī³yau³xa² ā³nū¹nha²na³na¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tū³, we²nxi²ta³lu²nai¹nhī³nx2na³na¹.
 Kxān³su² te²yā¹nxe³to³hxai²na²hē¹na¹.
 Jā¹nxe³nē³tū¹xā¹. Nxe³tāu³a¹, ī³yau³xa²
 ā³nū¹sa²sxā³ we²nxi²sa²ju³ta², txai²li² ten³sa³nhā¹.
 A²nū²a² ī³ton³tū³kā³txa² wān³txa², a²ē¹nāu³a¹
 ī³ye³kxi²nha²sxā³, nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³
 sxa²ho³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 A²nxe³tū³kā³txai²na², in³jah³la² ye³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ hxi²ka² hxan³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 wxā²sa²wa²li³ki²sxā³ nxe³ko³xa², kan²ta³kxi²
 sxa²xai³kwē³kon³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²

a²nū²a²nāu³xai²na²
sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
yau³son³ye²ka³tū³, sxa³yain¹jah¹la² ī²i²,
a³lu²txi³ ī³ton³ju³ta² ā³ne³wxe², ai¹nha²kxai³
ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— We²nxi²ti³ten³khai¹nxe³nxa²ji¹wi¹? Je³su²jah³la²
wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxet3sā¹lxi¹. We²nxi²txi³
ten³khaix1sa³nhai¹. Na¹ha²kxai³ yxau³sxā³
ī³yau³xai²na² ān³ta³kāu³ta³kāu³ju³ta³nū³a²
wah³nxe³to³ha¹i¹. We²nxi²sa²txai²li¹. Na¹ta¹
a²nū²a² ī²sa³te²la³ yū²nxa³i¹. Sa²nxa³kxe³su²,
ī³yau³xai²na² ā³ta³kāu³ta³kāu³kxai²nān²tu³,
hai³txi³ a²nū²a² sa²ha³lxo¹so¹sa²sxā³ ī³ye³na²
ū³nhū¹sa²te²la³ yū³sa²nxa³kxe³su², ā³nxai³lhxā³
ā³nū¹a¹tū¹xā¹. Nxe³na¹te²i³, a²nū²a² ā³xa² so¹lxi³
ā³ne³ka²ta¹sain¹sxā³ ī³yau³xa² ā³nū¹ain¹ka³tu³,
we²nxain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ txai²na² ā³nū¹sa²sxā³
we²nxi²sa³ju³ta³la³ yū³sa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— ī³sa²yxau³sxā³ wxa²sxan¹ka³lo³ai²na²
sa²sot1sxā³ ā³nxai³txu¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Ai¹nha²kxai³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu²
kwēn¹ta²kxai³ we²nxi²ta³lu²ni²ka³tu³,
a²sxa³ka³lo³a² wā²nxū¹h¹ sa²so¹sxā³,
a²yu³kxa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹,
Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³kā³txa²
ī³ye¹nxi²yhain¹to³ju³ta² ti³wa³ki³lon³ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa²

wān³txi³kxai³lu¹, in³txa² we²nxi²jah¹lai²na² ī²sxā³
ī³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² sa²ba³to³ nxe³ki³tā³li¹. Ki³sa²kxai³,
ha³ya³kxa² wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² tē³sxā³
ā³nxai³sīn¹txa²hē¹li¹. On³sxā³ kāi³xa³lx¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹, ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— A²nū²a² ī³we²txi²sa³jah¹la² ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lx¹:
“Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³txu¹li¹.
Sain¹na²li¹. In³jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— ī¹h¹te²ta³ ī³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹?
“Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³sē¹li¹.
Nxe³nxain¹tē³nū¹tai²li² ī¹h¹te²khaix3tā³
ī³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

13 Yxān¹ta¹, we²nxi²jah¹lai²na², Je³su²jah³la²
a²ī¹lxa² a³la³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³ta²sa¹:
Ha³la³je¹nīn³kxai³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
ā³yān³ki³nū²kxai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² hāi³a²
ī³ha²li²si³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la²
he¹yai¹nxa³ha²kxai³, we²nxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
kō³nxe² ī³yi¹li²hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nāu³kxai³lu¹,
Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²nāu³a¹
he¹ain¹tā³kxai³lu¹, in³jah³lai²na² ī³ha¹txain¹ka³tu³,
ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Hī¹nai²li² wi¹lain³kxi²nhān¹nhai¹. Ni¹nha²kxai³,
a²wēn³txa³ kō³nxe³ju³ta³la³ kāi³xi²sxā³
yxau²xai³txa³hē¹li¹. Kāi³in¹kxai²nān²tu³,
ha³lo²a² ā²la² khāuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ta²

a³ya³tin¹kxa²yān³ti³su² ya³nxa²ha¹i¹.
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³ka³tu³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a³li³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hāi¹tūn³te²nāu³xa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ī³we²txi²sa³jah¹la² a²ī³lxa², Je³su²jah³lai²na²
 ī³we²txi²sa³hē²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³
 nxe³ju³ta² ī³we²txi²ju³kxai³lu¹, Ju³te²a²
 nū³ka³txa² a²hāi¹tūn³te²nāu³xa² sa²kxai³lu¹ kāin²
 ī³xān³tain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³xān³tai¹nha²kxai³,
 Je³su²jah³la² khāuh³lxa³tain¹ju³ta² te³ni²,
 Je³su²jah³la² ī³su²lhā³te³lhxā³ o²la³kxi²,
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³si¹hain¹jau³su², Je³su²jah³la²
 a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wī³na² wa³kon³na²wi¹. Ha³ya³kxa²
 wa³kon³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ai¹nha²kxai³, Txai²na²
 sa²kxai³lu² wa³kon³nū³na¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18 Ain¹nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nhāi¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 ī³su²lhā³ti³ten³khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta²
 sa²xyo²ā³sxā³ wa³kon³nān³khi³. Nain¹jau³su²:
 “Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Txa²wī³nai²la¹i¹.” Ain¹na³li¹.
 Ain¹sxā³ te²yā¹nxe³te²lox3nha²sxā³ ā²la²
 ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kāi³nān³khi³. Nain¹jau³su²,
 ī³su²lhā³te³lhxā³ ā²la² ten³khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai¹nxe³jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— A²ya³la³tū³ wān³txan²tū³ ī³ye³ya³nx2ta¹i¹.
 Hai³txi³ A²tah²na¹xai²na² a²yen³kxa² nūh¹
 kāi³a¹ju³ta² yū²nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³ nūh¹
 kāi³sa²hxai²nxa³hē¹li¹. Na¹ha²kxai³, hāi¹sxā³
 Txa²wī³na² yen³kxa² kāi³ju³ta² so¹lxi³,
 A²tah²na¹xai²na² ī²sxā³ kāi³a¹i¹. Txa²wī³na²
 kāi³ju³ta² ha³kxa¹ kāi³hxi²so¹ya³nx2ta¹i¹.

20 Jā¹nxe³jau³su², Txa²wī³na² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹:
 “Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³,
 a²yen³kxa² kāi³a¹ju³ta² ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³ai¹nhxai²na¹hē³na¹.” Sa²na³li¹. Nxe³sa²ju³ta²,
 hī¹na² ī³ton³jah¹la² we²txi²ye¹nx2ta¹te¹ni²ti¹.
 Ye¹nx2ta¹ha²kxai³, a²yen³kxa² nū³kxūn³te²a²
 kāi³ya³nx2ta¹te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹, ye³jen¹na²
 a²yen³kxa² ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³te²a² ka³lxa¹te²a²,
 Txa²wī³na² ī³yau¹ū³sa³tu¹wi¹. Sa³kxai²nān²tu³,
 kāi³ya³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ju³tai²nān²tu³,
 wxa²nū³ka³txai²nān²tu³, ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Nū³kxūn³khai¹nx2nxān³ko¹. Jā¹nxūn³nxa³ko¹.”
 Wxāi²kxai³ yah³lxin¹tu¹wi¹.

21 Jāx1nha¹ju³tai²nān²tū³ta¹, txa²nū³kxūn³nha¹ju³tai²nān²tū³ta¹:
 Txa²wī³na² hxi²ka², a²nū²a² ya³lu²kxan²ti³,
 hxi²kan¹txi³ ī³we²ti¹xi²sxā³ ka³tēn³su²
 ī³sa²yxau³xi²ye²ha²kxai³, ka³tēn³su²
 we²txi²jah¹lai²la¹i¹. Jā¹nxe³sxā³ A²tah²na¹xai²na²
 a²nū²a² a²te³na¹kxa² so¹lxi³, ya³lu²ju³ta² ka³tēn³txi³
 we²txi²jah¹lo²sa¹i¹.

22 Jā¹nxa¹jau³xai²nān²tū³ta¹, txa²hxi²kan¹txi³
 ha³lo²a² wā²nxū¹hāin³nha¹ju³tai²nān²tū³ta¹:

A²nū²a² ha³lo²ai²na² yxau³ai¹nhī¹na²
 kāi³yxau²xai³lain¹ju³tai²nān²tu³, Txai²na²
 A²tah²na¹xai²na², yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a²
 wā²nxū¹hī²sxā³ wā²nxū¹hain³nha¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
 kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³, wi¹lhin¹te²nū³kā³txa²
 wi¹lhin¹sxā³ ī³yī¹li²na¹ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³
 ī³lxi³thi¹nxa³tū³kā³txa² ī³lxi³sxā³ ī³yī¹li²nxa³ha²kxai³,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe²xai³lai¹na¹tu¹wi¹.
 Na¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na² hxi²kan¹txi³lot3sa²sxā³
 ha³lo²a² wā²nxū¹hain³nha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹,
 Txa²wī³na² a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Txa²li²
 hai³txi³ a²nū²a² kāi³yxau²xai³lain¹ju³ta²
 ī³yī¹lain¹nxa³lho³na¹. Yxān¹ta¹, Txa²tah²hai²na²
 so¹lxi³ ī³yī¹lain¹tū¹xā¹.” Sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³,
 ha³lo²a² hxi²kan¹txi³ wā²nxū¹hain³nha¹tu¹wi¹.

23 Na¹ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³sa²nēn¹kxi²sain¹tu¹wi¹. Txa²wī³na²
 ī³sa²nēn¹qxain¹kxa² yā¹nxe³sain¹tu¹wi¹.
 Ju¹ta² Txa²wī³na² ten³na³li¹. Yxān¹ta¹,
 a²nū²a² ī²li³te²nān²tu³, A²tah²na¹xai²na²
 ī³sa²nēn¹kxi²sai¹nxa³kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe²
 Txa²wī³nān²txi³ ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lain²txi³
 ī³sa²nēn¹qxai¹nhī³nx2nxa³i¹.

24 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nū²a²
 a²ten³te²su² te²an²tu³, txa²wān³txa² ain³kxi²,
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² yxo²i²i²,
 nxe³sain¹sīn¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 a²lhun³tu² yxau²xai³lain¹na³li¹, kwēn¹tai²nah¹lxi¹.
 A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, wi¹wi¹nxe²
 kwēn¹tai²na² ya³lu²tāu³ā¹ a³li³ā³ya¹ka³tu³,
 ka³te³nāu³a² sa²kxai³lu² ī³sa²ha³ti³sa²sai¹sxā³
 yxau³ain¹na³li¹. A²nxe³jah¹la², yxan¹nāu³a¹

hāi¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹sxā³ ī³yī¹lain¹nha¹tu¹wi¹.
A²hī¹na², kāi³ yxau²xai³lain¹ju³ta², ain¹nha¹tu¹wi¹.

25 A²ya³la³tū³ wān³txi³tū³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹te²su² te²an²tū³,
ya³lu²te²hū³sxā³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
yxau²xai³lain¹tū³ka³txi³sain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ha³lo²a²
hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹ a²nū²a² ya³lu²te²
yā¹nxe³tū³ka³txai²nān²tū³, Txa²wān³txa² Sū³na²
Tah²na¹xai²na² wān³txa² ain³kxi²sain¹kxai²nān²tū³,
a²ha¹ ain³kxi²sain¹te²a² whāi²na¹tah²lx³ ka³te³su²
yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Kwēn¹tai²na² ha³lo²a²
hau³kon³na³li¹.

26 Nxe³ju³ta² Txa²wī³na² ka³te³na²
six3ka³ti³yah³lo²khai³xai²la¹i¹. Nxe³te²sa²kxan²ta¹
ai¹nha²kxai³, A²tah²na¹xai²na² ka³te³na²
si³ka³ti³na²kxa² yā¹nxe³te²su² te²yā¹nxe³sxā³
ti³hit1sa³na²hē³li¹.

27 Jā¹nxa¹jut3su² Txa²wī³na² ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lx¹:
“Wxāi²na² a²nū²a² Tah²si¹lx¹. Nxa²ha¹i¹.
Nxa²ha¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹”
Txa²wī³na² sa³na²hē³li¹. Sa³ha²kxai³
Txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nū²yxo²ha³kxa¹
kāi³yxau²xai³lain¹ju³ta² wā²nxū¹hāin³nha²sxā³
ī³yī¹lai¹na¹tu¹wi¹. Txai²na² a²nū²a² Tah²sa¹i¹.
Txa²wī³na² Tah²nūn³sa¹i¹. Na¹ha²kxai³ ai¹na¹tu¹wi¹.

28 Txa²wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²,
ī³wā³wā³txi³yhah¹lx³txa³hē¹li¹. “īh¹nxe³jau³tā³
e³ji¹ku¹.” Sah¹lx³txa³hē¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹.
Nxe³tāu³a¹ a²nū²a² e³la² ya³lu²hāin¹kxi²te²su² te²a²
txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tū³
ka³te³su² a³li³ain¹tu¹wi¹.

29 A³li³ain¹kxai²nān²tū³, a²nū²a² wi¹lhin¹sxā³
kāi³ain¹te²nū³ka³txa² ka³te³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³

ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² ī³lxi³thi¹nxa³txi³ kāi³ain¹te²nū³kā³txa² ha³na³ka³lxi³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³, Sū³na² ī³hi³txain¹ju³ta² ā³yu¹kā³ain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² Wxa²ye³ka¹te³jau³su²

30 Txai²li² hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² nxū¹hī²sxā³ kāi³te²txā³xi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wī³na² wān³txa² ain³kxi²so¹sxā³ wā²nxū¹hāin³nha²sxā³ ī³yī¹lai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³ wain³txi³ wā²nxū¹hāin³nha¹i¹. Na¹ha²kxai³ hai³txi³ txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ te³na¹jau³la³ o²la³kxi²te²txā³i¹. Yxān¹ta¹ Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² te³nain¹jau³xa² so¹lxi³ o²la³kxi²te²sa¹i¹.

31 Txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³te³lhxā³ na¹i¹. Wān³txa² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxān¹ta¹: “Wxa²wān³txa² wān³txi³sxa³i¹; Nxe³sah²lxin¹nhai¹. Nxe³na¹jau³xai²na² nūh¹ txai²na² so¹lxi³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² ā³xa² ī³ye³xyo²nū¹sai¹nxa³kxe³su² ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ ī³wā³ti³sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹.

32 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³jah¹la² txa²yen³kxa² ī³hen³txi³nxa²lxi³si¹sain¹jau³su² e³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² wān³txa² ī³ye³kxi¹nx2ti³ye²sain¹jau³xa² wān³txi³khai³xai²la¹i¹.

33 Jā¹nxa¹jau³su², Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ī³ye³sxā³, txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³na²hē³li¹. Nxe³jut3su², ha³la³je¹nai³tā² wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ī³sa²si¹hā³ain¹yah³lxin¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tū³kā³txa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² wān³txa² ain³kxain¹tai¹ti²ti¹.

34 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ī³ye³xyo²nū¹si¹sain¹jau³su² yū³sa²nxa³kxan²ti³ wain³txi³ e³a¹wi¹. Na¹ta¹

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ī³ye³sxā³ txa²yen³kxa²
 ī³yau¹ū³nx2ti³na²hē³li¹. Ya³nx2ta¹i¹.
 Nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi¹xi²si¹nx2ta¹jau³su²
 wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 sa²wa²sut1si¹nx2ta¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹i¹.

35 Jā¹nxa¹jau³su², Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā²
 wi¹sa²ko²ko²kxi²nē³te²hū³nxe²yxau²xai³la³kxi¹nx2tain¹to³tai¹ti²ti¹.
 Nxe³nx2txai¹nha²kxai³, jū¹nxe² kxān³su²
 wxa²sa²kī³kxi¹nx2tain¹ju³tai²na² wi¹lxon³kxi²
 yxau²xai³la³kxain¹yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹.

36 A²nxe³jah¹la², txa²yen³kxa²
 ī³yau¹ū³nx2ti³tai¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³ Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² hxi²kan¹ju³ta²
 yū²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Txai²na¹xai²na² ha³lo²a²
 kāi³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta²
 kāi³ta³lun²si¹sa²jau³su² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
 Nxe³si¹sa²jau³su² kāi³ya³nx2ti³to³ha¹i¹.
 Ya³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jau³xa²
 wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 wān³txa² txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³kxa²
 yā¹nxe², txa²kāi³a¹ju³ta² ā²la² hxi²kan¹khai¹nxe²
 wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹.

37 Jā¹nxe³jut3su², Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²nu¹tai²na²
 ī³ye³sxā³ sa²wxi²kat1sa³na²hē³li¹.
 Txa²wī³na² sa²wxi²kat1si¹sa²jau³xai²na²
 ī³ye³kxi¹nx2ti³si¹sain¹to³nha²hē³li¹. Yxān¹ta¹,
 wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na² Txa²wī³na²
 wān³txa² ain³kxah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wī³na²
 ī²yah³lxa³nha²kxai³ yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
 Yah³lxin¹kxan²ti³ ī³ye³kxi¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹.

38 Wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na², hai³txi³

Txa²wī³na² wān³txi³la³ wxā²ē¹nāu³a¹ au³txi³
 ā³wih¹ti³he¹nxē³nx2ti³xa³i¹, Txa²wī³na²
 ī³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²su² na¹xai²na²
 sa²yxo²wet1sah²lxa³nha²kxai³lu¹.

39-40 Jā¹nxa¹jau³su², wxā²nū³kā³txi³
 ī³nxai²na², Sū³na² ha³tēh³nxā³nxa² kxā³nxai³tā²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na², kāin²
 o²la³kxah¹lxī³to³hin¹tai¹ti²ti¹. “Txāx1ti³xai²na²
 a³la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 a³ya³ti²ki³tū¹xā¹.” Nxē³yah³lxī³to³hin¹tai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹, nxē³ta³nxā³nxai²nān¹jau³xa²
 nxē³te³nah¹lxī¹: ‘Ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 a³ya³ti²na¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 Sū³na² A²hxī²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
 te²a², wxā³sxā³ ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxī³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxē³ha²kxai³, wxā²yu³ta²,
 wxā³sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ ū³yen³kxi¹nx2ti³hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹
 wxā³ti³he¹yxah²lxan³tai¹ti²ti¹. Nxē³ha²kxai³
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ū³yhen³kxi¹nx2ta¹ju³ta²
 yū²nxa³i¹.

41 Txai²li² a²nū²a² wi¹lhīn¹si¹sa²jau³la³
 yxo²kwāin³sa²nxa³nhai¹.

42 Na¹ta¹, wxā²ē¹nān¹jau³la³ ī²ta³lun²nx2ta¹i¹,
 Txai²li². Wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³,
 hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a³lxī²ti³hex1yah³lxī³to³hxā³lxī¹.

43 Yah³lxī¹nha²kxai³, Txa²wī³na²
 ī³kwa³na³sa³ha²kxai³ wxā³sxā³ yxau³ya³nx2ta¹i¹.
 Ya³nx2ta¹kxa²ha³tā³nxān²txi³ en²syah¹lxin¹tai¹ti²ti¹.
 Nxē³yān¹ta¹, a²nū²a² ī³lxī³te²su² te²an²tu³,
 nūh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²jah¹lan²tu³

Joāu 5:44

liv

Joāu 5:46

wxā³ya³nx²ti³kxai²nān²tu³,
ten³yah³lxi³h̄³nxa¹lxi¹.

te²su²

44 Wi¹lhin¹si¹nyah¹lxin¹jau³xa² so¹lxi³
ten³kxi²nyah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxin¹kxe³su²,
wi¹lhin¹si¹ye²yhu¹jau³su² wxa²yxo²a² so¹lxi³
e³yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹ta¹, Sū³na² Si³yxau³ka³txa²
ka³na³ka³nat3so¹lxin³jah¹la² wi¹lhin¹si¹nx²ti³jau³la³
ten³kxah¹lxi³to³hxa³lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, ko³nxe²
Sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la² sa²yxo²we¹jah²lxan³tho³li¹.

45 Txai²li² wxa²ē¹nān¹jau³su²
yuh³lxa³kxi²nyah¹lxin¹jau³su² a³la³kxi²na¹nhai¹.
Nxe³yah³lxin¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na²
ī³ye³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
a²yen³nāu³a¹ ko³nxe³thin¹si¹nhē³jau³la³
ī³ye³kxain¹tū¹xā¹. Jā¹nxe³te³lhxā³
txā²nān³khi³ ki³nhā¹. Wxa²ē¹nāu³a¹
sah¹lxi³hxai¹nhē³li¹. Jā¹nxe³sah¹lxi³txa³hē¹li¹.
Hai³txi³, txai²la³ ko³nxe³thin¹si¹nx²ta¹jau³la³,
Txa²wī³na² ī³ye³kxain¹nxa³lho³li¹. Yān¹ta¹,
a²nū²a² ā³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
on³si¹nx²txai¹nxa³jau³su² e³na³li¹. Nxe³ju³ta²,
wxa²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhin¹sxā³
yxau²xai³ki³tū¹xā¹. Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
a²wān³txa² o²la³kxi², a³la³kxi², to³ki³tā³na¹.
Ki³sa²kxai³, ki³tā¹xā¹. Yah³lxi³to³hi¹lxi¹.
Jā¹nxe³yah³lx³txa³hē¹li¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na²
on³si¹nx²txai¹nxa³jau³xa² e³na³li¹. Wxa²nū³ka³txi³
ī³nxai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa²
sa²yxo²ā³yah³lxi¹nha²kxai³ nx²na³li¹.

46 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹, kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa²

ū³wha²li¹lain¹jau³xa², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxī²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹ sa²yxo²ā³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
 A²nxe³jau³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
 wān³txai²na² sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³
 txa²wān³txain²txi³ sa²yxo²wet1sah²lxi³nū³nhī³nxa¹lxi¹.
47 Yxān¹ta¹ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²lē¹,
 hai³txi³ txa²wān³txi³la³ sa²yxo²wet1sah²lxin¹ju³ta²
 yū²nxa³i¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

6

Je³su²jah³la² a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 ū³hai²ta³lxain¹jau³su²
 1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxai³lu¹
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, ī³ye³na²
 Ka³li³le²a²ye³na² a²ī³lxi³ ā³xa² Ti³be³ri²a³ti²ye³na²
 ā³yxo²ha³ti³sai¹ta¹hxai²hē¹la².
 2 Ain¹ka³tū³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 ān³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Je³su²jah³la² nū³kxūn³txi³, a²nū²a² ī³ton³te²su²
 te²a² ī³we²txi²na³na¹. Nxe³ju³ta² ī²ti³ten³sa³nhā¹.
 Ain¹sxā³ Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 3 Ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu¹ wā³la³ka³txa² txi²ta³lo³kxa²
 wa²li³nhē¹ta³nū²ti²sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 whāi²na¹ ā³wxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxe³hī¹na², Pas²kwa²tū³xa² ī³yai³nain¹ju³ta³nū³a²
 yau³son³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³na³kxa²
 Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³,
 kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹

nū³kxūn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ju³tu¹ta²kxai³
 sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi²te³lhxā³
 o²la³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³na³kxa² hī¹na²
 yau³son³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
 ten³sa²ka²la¹sxā³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na²
 wxā³yain¹tū³kā³txai²na² ī²ain¹ka³tu³, ī³ye³sxā³
 Fi³li²pah³la² ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
 — ī¹ti¹la³ta³ yain³txi³nū³xa² ū³yho³hi²sxā³
 so¹kxi²ki³te³ji¹wi¹? A²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai²na²
 ū³yah¹tain¹ki³txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

6 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² a²ē¹nān¹jau³su²
 te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²a² a³la³kxi²na¹nhā¹. Txa²kāi³a¹ju³ta³nū³a²
 a³la³kxi²na¹nhā¹. Yxān¹ta¹, Fi³li²pah³lai²na²
 ī³wā³txai¹na¹tū¹xā¹. Jah¹lai²na² ye³kan¹txi³
 yxo²ī²sa²ta³nxa², sa²nxa³ta³nxa², nxe³sa²ju³ta²
 ī³wa³ka³nxe³sxā³ ī²a¹tū¹xā¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 ī³ye³sxā³ Fi³li²pah³lai²na² ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Fi³li²pah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — A²yain³txi³nū³xa² hxi²kan¹txi³ ū³yho³hxi²sxā³
 so¹kxi²ki³sxa³lho³li¹. Nxe³ju³ta², a²nū²a²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na², kwē³kxa²
 hāi¹nxe³ti³xa² wa³ko³ni² yxau²xai³lhxā³
 wa³kon³sa²tē³na¹kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
 ū³yho³hin²nxa³lho³li¹. A²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na²
 yain³txa² jū¹nxe³tū³xa² he³la³ko³
 ū³hū²xai³ki³txai²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³ain¹tāu³, a²sa³wi³sxa² a²l³lxa² Ān³tre²ah³la²,
 Si³māu² Pe²jah³la² a²lon³yah³la² te²wān³txi³kxai³lu¹:

9 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. In³txa² wēn³su² na³li¹. A²nxe³jah¹la² yain³txi³nū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū², ai³na² ha¹li¹ yū², nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txai²la¹i¹. Wi¹lhīt1sxā³ yain³txai²na² ū³hū²xai³ki³kxe³su² te²la¹ku¹, na¹nhai¹.

10 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txa² nxe³te³nah¹lx¹: — Nxe²nxa³i¹. Ā³wxe³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxi¹txain¹yah³lx¹hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³xa², ha³lo²a² si³sa² au³nū¹lhi²ko³xa² kāin²ko³xa² ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ in³txi³nū³ka³txa² wā³li³kha³lhon¹tū³ka³txa² 5.000 nxe² wā³li³kha³lhon¹tū³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² ā³wxe²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Ā³wxe²xai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², a²yain³txi³nū³xai²na² sa²so¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³wi¹lxo³kxi²ki³jau³xa² ī³ye³ta³lun²ka³tu³, a²nū²a² ā³wxe³yain¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ū³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³te²hū³nxe² ai³na² ū³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³sxā³, a²nū²a² wā³li³kha³lhon¹tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ū³ki²lā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ū³ki²ta³lu²nain¹te²ka³ka¹:

— A²yain³txa² a²wā³kon³kxa²kxai³, wxa²sa²wxe³jah³lx¹hē¹li¹. Kwa²ān³tī¹kxi²nē³lha³tai¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xa² nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Jā¹nxain¹te²ka³ka¹, yain³txi³nū³xai²na² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³tū³xai²na² wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ ha³ti²a² hxi²ka² hyan³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tē³na², ne³ki²lhain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² nū³kā³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ha³lo²a² nū³kxūn³ju³tai²na²
ī²ain¹ka³tu³, ī³ye³kxi² nxe² ka³li³yhain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³, Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³u¹tai²na² wān³txa² ī³hen³txi³nē³jah¹la²
Sū³na² hxi²ka² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³kxah³lai²la¹i¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

15 Ain¹ka³tu³:

— Je³su²jah³la² i³a¹tū¹xā¹. Hxi²kan¹txi³lot3si¹kxi³jau³su²
i³a¹tū¹xā¹. A²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na² a²ē¹nāu³a¹
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wā²nxūh¹
a³la³kxi²kxe³su², wā²nxūh¹ wa²li³sxā³ wā³la²
kīn³ka³ta² wa²li¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ī³ye³na² a²ne³ka³na²ha² wxā³jau³su²

16-17 Nxē³nxa²ha¹te¹, ī³yxo²ka²nxah¹ti³kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ī³ye³na²
ka³nain¹ka³tu³, ka²no¹a² hāu¹ta³ka³lo³a²
kan³sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
Ka³far³na³ū²thī³na² ān³yxo²ha³ti³sai¹te³lhxā³
ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxah¹hain¹kxan²ta²,
Je³su²jah³la² he¹yai¹nxa³kxan²txa¹,
ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nū²la², kāin² sa²it3ti², ī³ye³na² kāin²
sa²ta³kāu³hi², yain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nū²la², u²lxū³kwa³lxī¹nha² ai³nū²la²,
a²sa³wi³ha³lxi³nū³kā³txi³su² te²kxai³lu¹,
ten³sa²tā³ain¹tāu³, Je³su²jah³la² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
ī³ye³na² ne³ka³nah²nāu³a¹ ti³ne³wxe³yxau²xai³sxā³,
ka²no¹ai²na² ān³tī³xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².
O²khaix1nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— īh¹nxe³khai³hīn³te²la¹ku², kī³nhai¹.
A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ta¹hxai²hē¹la².

20 Yxān¹ta¹:
 — Txain²txi³na¹we¹. Ha³ya³kxa²
 yuh³lxi³jah³lxi³hē¹le¹. Je³su²jah³la²
 ī³kaix1tain¹jau³xa² ta¹hxai²hē¹la².

21 Ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu¹ ī³ye³sxā³ Je³su²jah³la²
 ka²no¹ai²na² ā³wi¹hū³si¹hain¹jau³su²
 ī³ye³qxain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ā³wi¹hū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, a²ha²
 kwēn¹tai²na² ha³lo²a² ā³yxo²ha³ti³sai¹sxā³
 a³ya³tain¹ko³nū³a² a³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ka³lx¹ta¹tu³ka³tx² Je³su²jah³la²
 ā³te³nain¹jau³su²

22-24 Nx¹e³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹,
 a²si³yo³nān¹tū³ka³tx² sa²kxai³lu² ī³ye³nai²na²
 a²yxo²ha³tih³nāu³a¹ hāi¹nxe³sxā³ yxau³tū³ka³tx²
 sa²kxai³lu¹ kāi²li³tū³ka³tx² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ān³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la² Nx¹e³lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² āh¹ ī²ti³ten³sa³nhā¹. Ti¹ai²na²
 sūn²ta³tai³tā² Je³su²jah³lai¹tā² yxau³ye²nē³lh³xā³
 yain³txi³nū³xa² ū³hū¹nhē³tai¹tu³na¹. A²nxe³tū³xa²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³wi¹lxo³kxi²sān²sxā³
 ū³hū¹nhē³tū³xai²na², ī³yain³sxā³ ū³ki²ki³tai¹tu³na¹,
 ti¹ai²na²sā¹. Yxān¹ta¹, hī¹na² Je³su²jah³lain²txi³
 he¹ai¹nxa³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxain²txi³
 he¹ai¹nxa³ha²kxai³, ain¹na³na¹. īh¹nū¹ai²la³tā³
 he¹ai¹nhī³te²la¹ku², ai¹na¹nhā¹. Sūn²ta³tai³tā²,
 ka²no¹a² ka³lo³ka³na³ka³nat3sxā³ so¹lxi³
 a³li³sxā³ ā³yxo²ha³ti³sai¹ain¹na²hē³na¹.
 A²nxe³ka³lo³ai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² so¹lxi³
 a³li³ain¹na²hē³na¹. Hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³,
 ka²lo¹ai²na² ā³nxai³ai¹nxa³hē³na¹. īh¹nū¹ai²la³tā³

yxau³ain¹te²la¹ku², ãn³yxo²ha³tih³nān¹thī³na²
 Ka³far³na³ū²thī³na² yxau³ain¹te²la¹ku²,
 ai¹na¹nhā¹. Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na²
 ka²no¹a² kāin²ka³lo³a² ka³lo³ha¹li¹
 yū³nē³na³na¹. Nū¹ā¹, Ti³be³ri²a³ti²thī³na²
 a³li³sxā³ ti¹ai²na² ã³wi¹hū³nē³lain¹ka³lo³a²
 nīn²ju²na¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² kan³sxā³
 ã³wih¹sxā³ ã³yxo²ha³ti³sai¹na¹tū¹xā¹.
 Nū¹ka³nāu³a¹, Ka³far³na³ū²thī³na²
 ã³nxai³sxā³, Je³su²jah³la² ãn³te³nxi²na¹tū¹xā¹.
 Kāi²li³tū³ka³txai²na² ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³, te²yā¹nxe³sxā³ ka²no¹ai²na²
 kāin²ka³lo³ai²na² kan³sxā³ ã³yxu¹kxā³wi¹hain¹ka³tu³,
 ã³yxo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² *yain³txi³nū³hū³nxe²*
yxau³ya³nhē³jah¹lo²su²jau³su²

25 Ain¹ka³tu³, yxan¹yxo²ha³tih³nāu³a¹ Je³su²jah³la²
 ī³ha¹txain¹ka³tu³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. ī¹h¹nxe³hī¹nai³tā²
 wxān¹thai¹li¹? Kāi²li³tū³ka³txai²na² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — ī¹h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ ã³ten³sah¹lxin¹ji¹?
 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Sūn²ta³tai³tā² Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹ju³ta²
 kāi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Ju¹ta² ī²yah³lxin¹tai¹ti²ti¹.
 Yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹ju³ta²
 ye³kan¹yah³lxa³nha²kxai³: “Je³su²jah³lai²na² Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²na³na¹.”
 Sah²lxa³nha²kxai³, hāi¹nxe³sxā³ kwa²

yain³txi³nū³xa² so¹lxi³ ū³ki¹khai¹yxah³lxin¹kxa²
yā¹nxe³te³lhxā³ ā³ten³sah¹lxi¹lxi¹.

27 Ne³ka²sah¹lxi³sa¹lxi¹. A²yain³txi³nū³xa²
ān³ten³yah³lxin¹tū³xa² wa³su³txi³ ān³khot3sxā³
hxan³tū³xai²la¹i¹. A²nxe³tū³xai²na² so¹lxi³
wa³kon³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹,
yain³txi³nū³xā³xa² a²yain³txi³nū³khai³xa²
hxan³ti³he¹nx2nxa³tū³xa², kxā¹nxa² ha³ta³nxān²txi³
yxau²sa²tē³tū³xa², yū³nūn³na³li¹. A²nxe³tū³xai²na²
ī³yain³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ a²ka³te³na² wi¹tāu³a¹
yxau²sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
a²yain³txi³nū³khai³xai²na² wa³kon³jah¹lxi³hē¹li¹.
Nxe³tū³xai²na², txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na²
ū³lū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
Txa²wī³nu²khai³xa² hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³li¹.
Sa³ha²kxai³txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² wxa²ye³ka¹nx2ti³tai¹ti²ti¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² kāi²li³tū³ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wa³ka³li³yu³ta²
wa³kon³ti³ten³sa²sīn¹nhai¹. Nha¹kxai²nān²tu³,
īh¹nxet3sxā³ kāi³sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
a²wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ti³ten³sa³nhā¹.”
Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ī³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²na¹xai²na² sa²yxo²wet1sah¹lxi³hē¹li¹.
Sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
a²wa³ka³li³yu³ta² kāi³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, kāi²li³t³k³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— A²yēn³kxa² wā³nxīn¹ju³ta² kāi³ū¹sa²sī¹nhē³li¹.
Ju¹ta² ī²nha¹kxai²nān²t³ sa²yxo²we¹txa²nha¹tu¹wi¹.
Nxe³ju³ta², yā¹te² wa³ka³li³yu³ta²
kāi³jah¹lo²sa²nhīn¹ji¹wi¹?

31 Jāx1nha¹jau³su², kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
txa²sū³na²nāu³xu¹tai²na² ha³lo²a² a²nū²a²
yxau²xai³lxa³ko³xa² yxau²xai³lain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Nxe³hī¹nu¹tai²na², yain³txi³nū³xa²
ma²na³t³xa², Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
ū³hū¹ain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³t³xu¹tai²na²,
ī³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ju³tu¹tai²na²,
Sū³na² ha³tēh³nxā³nxa² ū³wha²li¹jau³xa²sa¹:
“Yain³txa² oh³nāu³u¹tai²nān²t³xa²,
ī³yain³si¹hain¹jau³su² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx1
jā¹nxe³sxā³ kāi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a²
hi²sen³su² so¹lxi³ a²yain³txi³nū³xa²,
ma²na³t³xa², ū³hū¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Hai³txi³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²nān²ta³
ma²na³t³lxa³ ū³hū¹nx2ti³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²ti¹.
A²nxe³t³xu¹tai²na² wxa²sū³na²nāu³xu¹tai²na²
Ju³te²a² nū³kā³txi³ ī³n xu¹tai²na²
ī³yain³yah³lxi³to³hxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹, hai³txi³ oh³nāu³u¹tai²nān¹t³khai³su²
ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ khon³sxā³
hxan³t³su² ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na²
Txa²wī³nu¹tai²na² ū³hū¹nx2ti³t³xa², ā²la²

wi¹khai¹nxe³t³xa², a²yain³txi³n³khai³xa²
 oh³nāu³u¹tai²nān¹te² yain³txi³khai³su²,
 ū³hū¹nx2ti³na³li¹. 33 A²nxe³t³xa² a²yain³txi³n³khai³xa²
 Txa²wī³nu¹tai²na² ū³hū¹nx2ti³t³xa²,
 oh³nāu³a¹ ī³sa²si¹ka³ti²nū¹nx2ti³ha²kxai³,
 ka³nxi²nū¹nx2ti³na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 nxe³t³xai²na² ha³lo²an¹t³ka³txi³ ī³nxai²na²
 ī³yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la². 34 Nxe³nxa²ha¹te¹, kāi²li³t³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. A²yain³txi³n³khai³xai²na²
 wa³su³txi³ān³si³wi¹wi¹sxa³ū³hū²sa²tē³kxi²sa²to³sī¹nhē³li¹.
 Ten³khaix1sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:
 — Txai²na² yain³txi³n³khaix3hū³nxe², ā²la²
 wi¹khai¹nxe³t³hū³nxe² yxau³ya³nx2ta¹i¹.
 Nxe³ya³nx2ta¹jut3sū³ju³ta¹, “Heh³sa³nhā¹.”
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, yain³txi³n³xa²
 ī³yain³yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ū³ki²sxa³ ī³ka³li³hi², ka³te³na² yxau²xai³li²,
 yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe², wxāi²na²
 wxā³sxa³ sa²yxō²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxā²yxau²xai³lyah³lxin¹jut3sū³ju³ta¹
 heh³nxa²lxī³xa³ha²kxai³, ya³lxu¹nxa²lxī³xa³ha²kxai³,
 yah³lxin¹jut3sū³nxe², wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe²,
 ka³lih³khai¹nxe², ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 yxau²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹.

36 Yxān¹ta¹, wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na²
wā³nxīn¹ti³ kāi³ya³nx2ta¹ju³ta² ha³ta³nxān²txi³
wxā²ye³na² ī²sah²lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³
sa²yxo²wet1sah¹lxa³lxi¹. Ya³nx2ta¹i¹.

37 A²nū²a², Txa²wī³na² wxa²sa²hait1sa²so¹sxā³
ū³hū¹sain¹kxe³su² te²a² yxo²ha³kxa¹ ān³si³tē³la³kxi²
wxā³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, a²nū²a²
ī²te²hū³te²a² ā³si³tē³la³kxi² wxā³sain¹kxai²nān²tu³
ī³sa²si¹wha²lxain¹nxa³lho³li¹.

38 Nxe³ju³ta² Txai²na² oh³nāu³a¹ ka³nxī³xi²sxā³
wxā³ya³nx2ta¹i¹. Na¹tē³na¹xai²na¹, txa²ē¹nāu³a¹
yxo²kwai³na¹jau³su² e³kxi²nha¹jau³su² kāi³te²txā³i¹.
Yxān¹ta¹, Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²nu¹tai²na²
te³nain¹tāu³lai¹nhī³nx2na³li¹. Nxe³jau³xa²
sa²wai³wait3sxā³ kāi³te²sa¹wi¹.

39 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
ten³ju³ta²sa¹: A²nū²a² ū³hū¹sa²te²nū³kā³txa²
yxo²ha³kxa¹ yxan¹nāu³a¹ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na²
hxan³tāu³a¹ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti¹hi¹tain¹si¹sa²jau³nū³su²
te³ni², hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³
tau³ton³sxā³ ān³tū¹kxi²sa²si¹hxa³jau³nū³su² te³ni²
Txa²wī³na² nx2na³li¹.

40 A²nū²a² nū³kā³txa², Sū³na² Tah²na¹xai²na²
yxo²ī²sa²sxā³ sa²yxo²wet1sain¹tū³kā³txa²
yxo²ha³kxa¹, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
yxau²xai³lain¹ju³ta², Txa²wī³na² te³ni², yxan¹nāu³a¹
yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hxan³tāu³a¹ ka³ten³su²
ī³sa²yxau³xi²si¹hai¹na¹ju³ta³nū³a² Txa²wī³na² te³ni²,
nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

41 Ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
ī³we¹tai¹nxa³jau³su² ī³he³son³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Txai²li², yain³txi³nū³khai³hū³nxe²
 oh³nāu³a¹ kā³nxa² wxā³ya³nx²ti³jah¹lo²sa¹i¹.
 Nxē³jau³xai²na². Je³su²jah³la² wān³txai²na²,
 ī³we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

42 ī³we¹tai¹nxa³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²nū²so¹lxin³na³li¹. Jo³se²ah³la²
 a²ki³lha³lxai²la¹i¹. A²wī³na² ī²i², a²hā³ka³na²
 ī²i², nxe³te²sa²ki³tā³li¹. Ain¹ki³sa²kxai³,
 īh¹nxe³jau³xa²yan³ti³ta³ wān³txai²na² oh³nāu³a¹
 kā³nxa² wxā³ya³nhē³jau³xai²na² e³kxi²nē³te²sin²tā³?
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ta¹hxai²hē¹la².

43 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha²ya³kxa² ī³wet1sah¹lxan³jau³xa²
 ī³he³son³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹.

44 A²nū²a² kwa²to³toh³lxi³ ā³si³te³la³kxi²sa²jah¹la²
 yū²nxa³i¹. Nxē³ju³ta² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la²
 Txa²wī³nai²la¹i¹. Nxē³ha²kxai³
 txa²wī³nai²na² ī³kaix1tain¹kxe³su²
 te²a² so¹lxi³ ā³si³te³la³kxi²sain¹tu¹wi¹.
 Ān³si³te³la³kxi²sain¹kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹
 ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tāu³a¹ ka³te³su²
 ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹tai¹na¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
 Txa²wī³na² hi²se³na² te³nai¹nxa³kxe³su² te²la³
 ā³si³te³la³kxi²sai¹nxa³lho³li¹.

45 Jā¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹. Ha³teh³nxā³nxān¹jau³xu¹ta²kxai³lu¹,
 kxā³nhxī¹nu¹tai²na² a²nū²a² Sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²kxai³lu¹,
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²ya³la³lyau³tu³
 ī³yau¹ū³hain¹tu¹wi¹.” Kxā³nxu¹tai²nān¹jau³la³
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1
 jā¹nxe³sxā³ kwēn¹tai²nān²tu³, Txa²wī³nai²nān²tu³

a²ya³la³lyau³t_u³ ī³yau¹ū³nx2ti³na³li¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²t_u³, Txa²wī³na² wān³txai²na²
 ain³kxi², ā³ne³wxe², nxe³yah³lxin¹te²su² te² ī³nxa²
 so¹lxi³ ā³si³tē³la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.

46 A²nū²a² yuh³xai²nān¹te²la³ hai³txi³ Txa²wī³na²
 ī²te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na²
 Txa²wī³na² a²yen³nāu³a¹ ī²yxau³na¹ju³ta²
 wxā³na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na² so¹lxi³
 Txa²wī³na² ī²te²sa¹i¹.

47 Jā¹nxa¹jau³su², a²ya³la³t_u³ wān³txi³t_u³
 ī³ya³nx2ta¹i¹. A²nū²a² sa²yxo²wet1sain¹te²su²
 te²an²t_u³ a²ka³tē³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

48 Nxe³na¹ju³ta², txai²na² yain³txi³nū³khaix3hū³nxe²
 yxau³ya³nx2ta¹i¹. Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²t_u³,
 heh³nx2ti³xa³jut3sū³nxe², wi¹wi¹nxe²
 yxau²xai³lyah¹lxin¹tu¹wi¹.

49 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²sū³na²nāu³xu¹tai²na²
 ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³nāu³u¹tai²na²
 yxau²xai³lain¹tāu³u¹tai²na², yain³txi³nū³xa²
 ma²na³tū³xa² ī³yai³nain¹to³kxa²ha³ta³nxān²txi³,
 hāi¹nxe³sxā³ ya²lun¹txi³hxā³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

50 Yxān¹ta¹ oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxi²nū¹nx2ti³tū³xa²
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nxe³tū³xai²na², a²nū²a² ī²li³te²la³
 ī³yain³kxai²nān²t_u³ ya³lu²nx3tho³li¹.

51 Txai²na² yain³txi³nū³hū³nxe²
 oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxi³xi²sxā³ a³ti¹nx2ta¹i¹
 Nxe³tū³xai²na², a²nū²a² ī²te²hū³te²su² te² ī³nxa²
 ī³yain³kxi²sah¹lxin¹kxai²nān²t_u³, a²ka³tē³yu³ta²
 so¹lxi³ yxau²xai³lha²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³tū³xa² ū³hū¹nx2ta¹tū³xai²na² txa²sī³nai²la¹i¹.
 Txa²sī³nai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 whāi²na¹ ū³hū¹nx2ta¹i¹. A²ka³tē³yu³ta²

yxau²xai³lyah³lxi³sih¹nx2ta¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxe³jau³xai²na² Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 ain³kxi²yah³lxi³ka³tu³ī³xān³ta³kxah¹lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³ ā³kwa³lxi²wi²kxi²ī³wā³txa³kxi²nhah¹lxi³te³nah¹lxi¹:
 — Ko³txi³hi¹ki³sxa³nhai¹. īh¹nxet3sxā³,
 Je³su²jah³lai²na² a²sī³na², ī³yain³si¹nhē³jau³su²
 ū³hū¹nē³lain¹te²la¹ku¹, ki³nhai¹.
 Yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

53-54 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Txai²na², Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na¹,
 a²nū²a² a²ten³te²su² te² ī³nxai²nān²tu³,
 txa²sī³nai²na² ī³yai³ni², txa²ti³ha²yau³xai²na²
 ī³na², nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³, ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ hī¹na² yū³nx2ti³ha²kxai³, yxan¹nāu³a¹
 ha³lo²ai²na² hxan³tāu³a¹ ka³te³su²
 ī³sa²yxau³xi²si¹nx2ta¹ha²kxai³, nxe³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, txa²sī³nai²na² ī³yain³yah³lxi³kxai²nān²tu³,
 txa²ti³ha²yau³xai²na² ī³na²yah³lxi³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ka³te³na² wi¹tāu³la³ yū³nx2ti³xa³lho³li¹.

55 Wxāi²na² yain³txi³nū³xa² wi¹tū³xa² ī³yai³ni²,
 ī³yau³xa² wi¹jau³xa² ī³na², yah³lxi¹kxai²nān²tu³,
 ū³ki²sxā³ ka³lih³yah³lxi³hī³nxā¹lxi¹. Yxān¹ta¹,
 ha³lo²a² ā²la² wi¹te²a² yū²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹:
 Txa²sī³nai²na² yain³txi³khā³su² ha²kxai³,
 txa²ti³ha²yau³xai²na² ī³na²ki³jau³khā³su²
 ha²kxai³, nxe²na³li¹. A²nxe³te²a² ī³yai³ni²,
 ī³na², nxe³kxi²sah¹lxi¹kxai²nān²tu³,

te²yā¹nxe³sxā³ ān³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ kāin²
ī³ka³lih³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.

56 A²nū²a², txa²sī³nai²na² ī³yai³ni²,
txa²ti³ha²yau³xai²na² ī³na², nxe³sain¹te²su² te²an²tu³,
ā³nū²ti²sa²sxā³ nxū²kwai³yxau³sai¹nha²kxai³,
nxū²kwai³yxau³ai¹na¹ha²kxai³, ya³sai¹nhī³nx2na³li¹.

57 Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wī³nu¹tai²na²
ka³te³na² si³ka³ti³lyah³lai²la¹i¹. A²nxe³jah¹la²,
ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹. Sa³ha²kxai³, Txa²wī³na²
a²ka³te³yu³ta² ū³hū¹sa²kxa² so¹lxi³
yxau²xai³to³ha¹i¹. Nha¹ha²kxai³, te²yā¹nxe³sxā³,
a²nū²a² txa²sī³na² ī³yain³kxi²sain¹kxai²nān²tu³,
txa²ka³te³na¹ju³ta² ū³hū¹ai¹na¹kxa² so¹lxi³
ka³te³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

58 Kxā³nххī¹nu¹tai²na², wxa²sū³nū²nāu³xu¹tai²na²
ma²na³tū³xu¹tai²na² so¹lxi³ ī³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Ain¹to³kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³ ya²lun¹ti²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹, txa²sī³nai²na² oh³nāu³u¹tai²na²
ka³nxī³xi²nū¹nx2ti³tū³xai²la¹i¹. Hai³txi³
ma²na³tū³xa² yā¹nxe³tū³sxa³i¹. Yxān¹ta¹, ā²la²
wi¹khai¹nxe³tū³xai²la¹i¹. A²nxe³tū³xai²na², a²nū²a²
ī³yain³kxi²sain¹kxai²nān²tu³, hxa³nxa³kxe³su²
ka³te³su² so¹lxi³ yxau²xai³sa²tē³ain¹tu¹wi¹.

59 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la², sxi²ha²
Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxain¹thī³na² yxau³sxā³
ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³far³na³ū²thī³na²
nxū²kwai³ye³lan¹thī³na² yxau³yain¹sxā³
ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³la² wān³txa² ka³te³yau³la²na³li¹.
Nxe³jau³su²

60 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²

ā³si³tē³la³kxain¹tū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa²
 sa²kxai³lu² kā³lxa¹tū³kā³txa² sa²kxai³lu²
 wān³txai²na² ain³kxain¹ka³tū³, ī³xān³ta³kxain¹sxā³
 ī³ye³kxi²yhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ă³n³txi³si¹nhē³jau³xai²la¹i¹.
 On³jau³sxa³i¹. Ain³kxa¹sah¹lxi³txa³hē¹li¹.

61 Ain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹
 wā²nxūh¹ a³la³kxi²nū²la², ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ă³n³ta³kxain¹jau³xa²
 ī³he³son³kxi²yhain¹jau³xa² wā²nxūh¹
 a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ka³tū³,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 ī³xan³ta³kxi²sah¹lxi¹tā²na³l²?

62 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, ye³jen¹na² ī³sa²yxau³sxā³
 ī³na¹tu¹wi¹. Ha³lo²a²kxān³su² yxau³na¹tāu³u¹tai²na²
 ka³la³xi²sxā³ ī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tū³
 ī³na¹ju³ta³nū³a² ī²yah³lxin¹kxai²nān²tū³ īh¹nxet3sxā³
 kāi³yah³lxi³te³lin¹ji¹?

63 Jā¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹. Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ a²ka³tē³na² wi¹tāu³a¹
 ū³hū¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹, txa²wā¹sī³na²
 so¹lxi³ a²ka³tē³na² wi¹tāu³a¹ yū²nxa³i¹.
 Ya³nx2ta¹i¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³,
 txa²wān³txa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 yxo²ī²sah²lxi¹kxai²nān²tū³, Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, ka³tē³na²
 wi¹tāu³a¹ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹.

64 Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta² ā³yā³nhai¹jah³lxin¹tū³kā³txa²
 yxo²ī²sah²lxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ju³ta²
 Je³su²jah³la² a²wi¹lhī¹nān¹ju³tai²na² ta²nū²

a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la², A²nū²a²
 yxo²i²al¹nxa³te²su² te²a² a³la³kxi², ye³jen¹nāu³a¹
 ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³jah¹lo²nū³a² a³la³kxi²,
 ta¹hxai²hē¹la².

65 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wī³nai²na² ī³kaix1tai¹kxe³su² te²a²
 so¹lxi³, wxā³sxā³ ā³si³tē³la³kxi²sain¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ ī³kaix1tai¹nxa³ke³la³te²kxai³, te²la³
 wxā³ti³hex1sai¹nxa³lho³li¹. Ye¹nx²ta¹ten¹ti¹.
 Kwēn¹tai²na² yxo²i²sah²lxan³ju³tai²na²,
 ha³la³je¹nhī¹nī³na² a³la³kxi²ye¹nx2ta¹li¹, txai²li¹.
 Na¹ha²kxai³ ye¹nx2ta¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

66 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³
 ān³si³tē³la³kxain¹tū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² ka³lxa¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²,
 Je³su²jah³la² ā³na¹sxā³ ha³ya³kxa²
 ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

67 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 a²sa³wi³ha³lxi³khai³xai²na² hxi²ka² hxan³sxā³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nū³ka³txe² ī³nxai²na² ā³na¹sah¹lxi³nūn³te³lin¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

68-69 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³māu² Pe²jah³la²
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²nū²a² ā³lxi³te²la³
 ān³si³tē³la³kxi²sīn¹nxa³lho³li¹. Wxa²wān³txai²na²
 so¹lxi³ ka³tēn³yau³la³ sīn¹na³li¹. Nha¹ha²kxai³
 yxo²i²nxa²nha¹nhai¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² nhi¹lxi¹.
 Jau¹xai²na² yxo²i², a³la³kxi² sī¹na¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³ta² hxi²ka² hxan³sxā³ ha¹li¹
wxā²sa²so¹xi²nūn³tū³kā³txa² ī³nxai²na² ī²sxā³
sa²so¹nxa²lxa¹tai¹ti²ti¹. Na¹kxa²ha³ta³nxān²ti³,
wxā²nū³kā³txi³nāu³ai²na² ka³na³ka³na³tin¹te²a²,
a²ta³hū³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

71 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a²su¹:
Ju³ta²sah³la², Si³māu²ah³la² Ki³lo²ko³xa²
yxau³nū¹jah¹la² a²ki³lha³lxā², ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹lai²na² Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹su²
ko¹ko¹xa² hxi²ka² Je³su²jah³la² ī³yū³hū¹te³lhxā³
ta¹hxai²hē¹la²:

— A²sa³wi³ha³lxi³su² na¹xā¹. Hxi²ka²
hxan³sxā³ ha¹li¹ wxā²sa²so¹xi²sa²tū³kā³txi³su²
na¹xā¹. Ain¹kxa²ha³ta³nxān²txi³,
ī³kōx1kō¹son²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

7

Je³su²jah³la² a²wā³tā³nāu³xa² e³kxi²nyhain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa²
so¹lxi³ yxau²xai³to³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³
Ju³te²a²ko³nāu³a¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ī³su²lhā³ti³ten³ta¹hxai²hē¹la².
Jā¹nxe³kxa²yān³ti³su² ta¹hxai²hē¹la².

2-3 Nxe³hī¹na², Ju³te²a² nū³kā³txa² sxi²ha² wē³sa²
sa²ton³sxā³ yxau³sxā³ ī³yain³yah³lxi³te³lhxā³
nxe³je³na³kxa² yāu³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²wā³tā³nāu³xa²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Ai³nhxu¹lxi¹. Ju³te²a²ko³nāu³ai³tā² ai³nhxu¹lxi¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³, wā³nxīn¹ti³ kāi³in¹ju³ta² wxā²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ī³yau¹ū³txain¹sī¹nhē³li¹.

4 “A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²wet1sa³txai²lā¹.” Nhīn¹kxai²nān²tu³, hāi³a² yxau³sxā³ kāi³sīn¹txa³hē¹li¹. E³lē³na² yxau²xai³sxā³ kāi³je¹txain¹sī¹nhē³li¹.

5 Nxe³jau³xai²na², a²wā³tā³nāu³xa² yxo²ī²ai¹nxa³jau³su² ī³ye³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

6-7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹: — Nxe²nxa³wi¹. Txa²hxi²kī³li³la³ hau³ko³nxa³i¹. Yxān¹ta¹ wxā²nū³kā³txa² hxi²kī³la² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹tū³kā³txai²na² yxo²kwīn¹kxi¹nx²txai¹nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ Txai²li² yxo²kwīn¹kxi²sain¹na³li¹, a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ī³tih³nxai¹na¹ha²kxai³lu¹.

8-9 Wxāi²na² ai³jah³lxi³sxā³ ā³yān³kxi²nū²kxi¹xi²sxā³ ī³yain³ja¹hain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹, Txai²li² ain²nxa³lho³li¹, txa²hxi²kī³li³la³ hau³ko³nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yhain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² kan²txi³ yxau³ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²ha² wē³sa² sa²ton³sxā³ yxau³yah³lxi³jau³su²

10 Yxau³ta¹, a²lon³ti³tā³xa² ai³kxa² si³yo³nān²tu³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² hāi³txen³su² ai³sxā³ ā³yān³ki³nū²kxi²yhain¹tū³kā³txa² ā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³hī¹na², Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ān³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³te³nain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— īh¹ti¹la³ta³ he¹ain¹ji¹, Je³su²jah³la²su¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

12 Ain¹sxā³, a²nū²a² kāi²li³tū³ka³txai²na² kāin²
 ī³he³son³kxain¹jau³kxai³lu¹:

— Wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. A²nū²a² kwa² ha²ya³kxa²
 ka³lxa²nxa³tū³ka³txa² wān³txa² nxe³ha²kxai³:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹la² wān³txa² a²nū²a² ā³xa²
 tīh³na² wi¹tīh³na² ā³na¹sxā³ ko¹tīh³na² so¹lxi³
 ā³ke³x3te³lhxā³ e³sīn¹na³li¹. ī³we¹ki³jau³sa²sī¹nxa³i¹.
 Kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nū³nxa³tū³ka³txa² wān³txa²
 nxe³ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

13 Nain¹ta¹, hai³txi³ a²nū²a² e³lē³na²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ju³te²a² nū³ka³txa²
 yuh³lxi³yhu¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²nū²a² nū³ka³txa² ī³yai³nxai³lain¹ju³ta²
 ī³yai³nā³wi³ti³lox3tai¹nhī¹na¹, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ sxi²ha² ā³wih¹ka³tū³, wān³txa²
 wi¹jau³xa² hxi²kan¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu², Ju³te²a² nū³ka³txa²
 sa²kxai³lu² ī³wā³txi³sxā³ ī³hxi²ka¹tai¹nxa³ha²kxai³,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², hai³txi³ ha³te³nxā³yu³ta³la³
 o²la³kxi²ki³kxa² yā¹nxain¹hxai²nxa³te³nai¹ti²ti¹.
 Nxe³kxan²ti³, wā²nxū¹h¹ a³la³kxi²na³li¹.
 ī¹h¹nxe³khai³nxe³sxā³ a³la³kxi²khai³nxe³sxā³
 ī³ye³ain¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txai²na² ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²na², hai³txi³
txa²wān³txi³khai³sxa³i¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wī³na²
ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la² wān³txai²la¹i¹.

17 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²nān²tu³,
“Txa²wā¹wī³na² a²ē¹nāu³a¹ āu³ti³ te³nain¹jau³su²
jau³xa² so¹lx³, sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nhā¹.
Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²hxi²kī³lxa²
a³la³kxi²yah³lx³hī³nxa¹lx¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
txa²wān³txai²nān²tu³ ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²nān²tu³
Txa²wī³na² Si³yxau³tāu³a² wān³txi³khai³xa²,
nx³kxai²nān²tu³ ha³na³ka³lx³ aīn³nha²sxā³
a³la³kxi², kwa² txa²ē¹nān¹jau³khai³xa² so¹lx³
nx³kxai²nān²tu³ ha³na³ka³lx³ aīn³nha²sxā³
a³la³kxi² yah³lx³hī³nxa¹lx¹.

18 Nxe³ju³ta², wā²nxū¹h¹ Txai²li²
hxi²kan¹txi³lo³nha²sxā³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³,
wī¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³nū³su² ten³hī³na¹i¹.
Yxān¹ta¹, Txai²li² hai³txi³ te²txā³xi¹.
Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
wī¹lhin¹si¹sain¹jau³xa² so¹lx³ ten³sa³nhai¹.
Na¹ha²kxai³, wī¹lhin¹ki³lxo³nha²sxā³ e³jah¹lo²txā³i¹.
Wān³txi³khai³xa² so¹lx³ ī³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹i¹.

19 Jā¹nxa¹jau³su² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
Moi³se²ah³lu¹tai²na² ī³kwa³na³nx2tain¹jau³xa²
ū³wha²li¹la³kxi¹nx2tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Nxe³kxa²ha³ta³nān²ti³ wxa²nū³kā³txi³ ī³nxa²
yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²ā³yah³lx³hxain¹tai¹ti²ti¹.
Hāi¹nxe³sxā³ ī³hā³nū³sah¹lx¹lx¹.
Īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ su²lhā³sah²lxun¹yah³lxin¹ji¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³lxa¹tū³kā³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Ko³nxe³te²yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nxa²jah¹lo²sa²nhī¹lxi¹.
 Nxe³ha²kxai³ e³wen¹nhī¹lxi¹. A²nū²a²
 ī³su²lhā³nxa²ti³ten³te²la³ yū³sī¹nxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. ī³wā³txa³kxi²nyah¹lxi¹lxi¹.
 Txa²wā³nxī¹na¹ju³ta² ye³ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³
 sa²ba³to³ nxe³ju³ta² hāi¹nxe² ī³ye¹nxi²to³ki³ju³ta²
 kāi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Kāi³ya³nx2ta¹ha²kxai³
 ī³wā³txi³sxā³ ī³xān³ta³kxi²sah¹lxi¹lxi¹.

22-23 Txa²wān³txa² wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹.
 Kxā³nhxī¹nu¹tai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ī³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. In³txa²
 wē³sa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nx2ti³jau³su²
 ī³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:
 “In³txa² wē³sa² a³li³lah¹kxai²nān²tū³, ye³ha¹li¹,
 ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³la²ni²ka³tū³
 ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³tāu³a¹, wē³sai²na²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹, ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxin¹ju³ta²
 hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²nān²tā³
 ān³si³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. A²nxe³jah¹lu¹tai²na²
 hāi¹nxe³sxā³ ain³kxi¹xi²yah³lxin¹te³lhxā³
 ī³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹,
 kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³la²
 yū³ti³he¹nxa³hī¹nū¹tai²na² wxa²sū³nū²nāu³xu¹tai²na²
 kāi³ ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Yah³lxi³nha²kxai³,
 “A²hxi²kī³li³yu³ta² ã³nhau³ko³tā³na¹. Hī¹na² wē³sa²
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²na³na¹.”
 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, kwēn¹ta²kxai³,
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxi³hxain¹tai¹ti²ti¹.

Yah³lxi³nha²kxai³, “A²hxi²kī³lxa²
 hau³kon³na³na¹.” Nxe³kxai²nān²tu³, “Sa²ba³to³
 nxe³ju³ta² ī³ye¹nxi²to³kī³ju³ta³la²na³na¹.”
 Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, in³txa² wē³sa²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxi¹hxain¹tai¹ti²ti¹.
 Ān³kāu³kāu³la³kxah¹lxi³hxai²nxān³tai¹ti²ti¹.
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² a²wān³txa²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nx2ti³jau³xu¹tai²na²
 sa²yxo²ā³yah³lxin¹kxa²yān³txi³su²
 yah³lxi³hxain¹tai¹ti²ti¹. Ju¹ta²,
 wi¹kāi³yah³lxi³hxain¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 txai²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³tai²na² a²nū²a²
 ī³ton³jah¹la² sa²we²txi²sxā³, txa²wā¹nū²na²
 whāi²na¹ sa²we²txi² ta³lu²nai¹na¹tai¹ti²ti¹. Nxe²
 kāi³a¹ju³ta², ā²la² wi¹ju³ta², ā²la² wā³nxīn¹ju³ta²
 kāi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ya³nx2ta¹ha²kxai³,
 īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³, ī³xān³ta³kxi²sah¹lxin¹ji¹wi¹?
 24 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 txa²hxi²kī³li³la³ txa²kāi³a¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxa³lxi¹.
 Yah²lxan³kxan²ti³, kō³nxe³thin¹te²la³
 ī³yī¹li²sah¹lxi¹lxi¹. Jā¹nxe³sah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 Ju¹ta² wai³nxa³i¹. A²nū²a² ā³xa², a²hxi²kī³lxa²
 kāi³ain¹ju³ta² a³la³kxi²ta³lun²yah³lxan³kxai²nān²tu³,
 kwa²to³toh³lxi³, kō³nxe³thin¹te²la³
 ī³yī¹lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ju¹ta², wai³nxa³i¹.
 Yxān¹ta¹: “A²nū²a² ā³xa², a²hxi²kī³lxa² kāi³ain¹ju³ta²,
 wain³txi³ ī³yī¹lai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Ye³ka¹ka¹nha² ī²sxā³ a³la³kxi²ta³lu²nain¹sxā³
 ī³yī¹lai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³
 ī³yī¹lain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la²Sū³na²A²hxi²kan¹ta²

Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sain¹ji¹?

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³kā³txa²
ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² ka³lxa²nxa³tū³kā³txa²
wā²nxū¹ ī³ye³li³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na², fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
ī³su²lhā³lhu¹nain¹khah³lo²nū³su² ta²lu¹i¹.

26 Ain¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, e³lē³na² e³ti²tu³wi¹.
Ta¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² kon³to³nxe²
yxau²xain³tain¹na³li¹. Nxe³ain¹ka³tu³:
“Je³su²jah³lai²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
na³na¹” Nxe³jau³xai²na² fa³ri³se²a²
nū³kā³txa² hxi²kan¹txi³nū³kā³txa² a³la³kxi²sxā³
kon³ton³tain¹ji¹ku¹, ki³nhai¹.

27 Yxān¹ta¹, ti³hex1te²sxa³yu²hē³li¹.
Je³su²jah³lai²na² yxau³sxā³ to¹nain¹ko³xa²
ī²ta³lun²ki³tā³li¹. Yxān¹ta¹, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²nū³su²
jah¹la² wxā³ya³nhē³qxai²nān²tu³, yxau³sxā³
to¹nain¹ko³nū³a² ī²ti³he¹nxe³hī³ki³sxa³i¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na²
sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³na² yxau³sxā³
kāin²kait1sxā³ ī³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:
— Wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na² ī²sah¹lxi³te²jah³lin¹ji¹wi¹?
Na¹ju³ta², hai³txi³ kwa² hxi²kan³ti³lo³nha²sxā³,
Txai²li² wxā³hī³nā²nxa³i¹. Yxān¹ta¹, a²ya³la³tu³
a²si³ka³ti³yah³lu¹tai²na² ī³sa²si¹hā³sa³ha²kxai³,
wxā³na¹hē³li¹. A²nxe³jah¹lu¹tai²na²
ī²ain¹te²jah³lxa³lxi¹.

29 Yxān¹ta¹, Txai²li² ī²ain¹te²sa¹i¹.
Jah¹la² txa²si³yxau³na¹tāu³u¹tai²la²na³li¹.

ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
ĩ²ain¹te²sa¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³sxã³ i³sxã³ sa²so¹ti³te³nain¹ta¹,
hxi²ka¹nxa³to³tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la², Je³su²jah³la²
a²hxi²kĩ³lx³la³ A²wĩ³na² ĩ³yĩ¹li²nũ¹ju³ta²
hau³kon³ye²nxa³ha²kxai³la².

31 Ain¹ka³tu³, ãn³yã³ni²la³kxã¹ain¹nñu³tu³ka³txa²
sa²kxai³lu²Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ain¹te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lai²na² wã³nxñin¹ju³ta² ka³lx¹ju³ta²
kãi³sñin¹na³li¹. Su³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² sñin¹na³li¹. A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãu³lo³txa³ke³la³te²kxai³, a²nñu²a² ã³xa²
Su³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ke³la³te²kxai³,
wxã³ya³nhẽ³ke³la³te²kxai³, te²su² hxi²kan¹txi³
a²hxi²kĩ³la² ã²la² wã³nxñin¹ju³ta³la³ ã²la²
ka³lx¹ju³ta³la³ kãi³ya³nhẽ³lhu³nx2nxa³i¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

Fa³ri³se²a² nu³ka³txa² Je³su²jah³la² ĩ³sa²so¹te³lhxu³
ĩ³kwa³na³jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nñu²a² nu³ka³txa²
wã³txai²na², Je³su²jah³la² a²hxi²kĩ³lx²
kãi³ju³ta² ĩ³he³son³ti³sxã³ ĩ³ye³lain¹jau³xai²na²
sa²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nu³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
ain³kxi²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yhain¹ka³tu³,
fa³ri³se²a² nu³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wã³nxñin¹te²
si³yxau³tu³ka³txa² sa²kxai³lu² whai²na¹
nñu²la², po³li²sa² nu³ka³txa² ĩ³kaix1sxã³
ĩ³sa²si¹hã³ain¹te³nah¹lx¹:
— Je³su²jah³la² ĩ³sa²so¹sxã³ ã³wa²la¹sah¹lx¹su¹nhẽ³li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Jū¹nxe² kxān³su² yxau³ya³nx2ta¹ka³tu³,
 hā²wxān³txa³ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tu¹wi¹.

34 Na¹kxai²nān²tu³, ā³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³
 a³ti¹xi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ ī³hi²txi²sa²sxā³
 ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35-36 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 e³kxi²yhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— īh¹nū¹la³ta³ ā³nxī³te³lhxā³ nain¹ji¹?
 īh¹nū¹la³ta³ ā³nxī³ai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³
 ī³hi²txi²sxā³ ī³ha¹txi²xain¹ki³sxa³jau³la³ e³ain¹ji¹?
 Nū¹ā¹ ha³lo²a² wa³ka³li³ko³u¹tai²na² Kre²ka²
 nū³ka³txa² yxau³ain¹ta³ko³xu¹tai²la²na³li¹.
 A²nxe³ko³xu¹tai²na² txa²wā¹nū³ka³txi³su²
 te²ki³na¹xai²na² ā³nhai¹tain¹nūn³tū³ka³txa²
 ā³yān³kwa³li²wi²kxi²sxā³ yxau³ya³yhai¹nhai¹.
 Nū¹ka³nān¹ta³ko³nāu³a¹ ā³nxī³si¹jau³nū³su²
 e³ji¹ku¹, ā³yān³kwa³li²wi²kxain¹tū³ka³txu¹tai²na²
 ta³nxa² ā³nxī³sxā³ ī³hen³txain¹te³lhxā³ e³ji¹ku¹,
 Kre²ka² nū³ka³txi³khai³xu¹tai²na² ta³nxa²
 ī³hen³txain¹te³lhxā³ e³ji¹ku¹, ki³nhai¹. Jah¹la²
 wān³txa², “Ān³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³,
 ī³ha¹txi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ ī³hi²txi²sa²sxā³
 ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.” Nxe³ain¹jau³xai²na²
 īh¹nxe² a²si³yxau³tāu³khai³su² ji¹ku¹, ki³nhai¹.
 A²nū²a² nū³ka³txai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ā³yān³ki³nū²kxi²yhain¹sxā³
 ī³yain³ye²yhain¹ju³ta², ī³yain³ ne³ki³so³te³lhxā³

hxī²kan¹khai¹nxe³te² a³la²ni²tāu³a¹, Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu¹ ī³sa²yxau³sxā³ kāin² ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ī²te²hū³te²su² te² ī³nxān²tu³:
“Ya³lxu²sa³nhā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxā³sxā³
ī³na²kxi²sah¹lxi³hē¹li¹.

38 Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ī³yau³xa²
wi¹jau³xa² ī³na²wxe³nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
nxe³jau³xai²nān²tu³, hxan³ya³nx2ti³xa³lho³li¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxāi²na² ya³lxu²yah³lxa³nha²kxai³,
a²nū²a² ī³xa² ya³lxu²te²su² te²a²
ī³na²kxi¹nx2txai¹nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nxe³jau³xai²na²,
hxa³nxa³jau³xai²na², wi¹jau³xai²na²
ka³wā³lxa² ka³lxa¹jau³xa², wxā²ē¹nāu³a¹
ha³li³kan³nih¹nx2ti³ti³hū³nxe² nxe³ye¹nx2ti³tu¹wi¹.
A²nū²a² ī³xa² ya³lxu²te²su² te²a²
ī³na²kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹.
Wān³txai²na² Sū³na² ha³tēh³nxā³nxān¹jau³su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³
wān³txi³khai³xai²la¹i¹. Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
wxā³sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta²,
nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹yxah³lxin¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

39 A²nxe³ jau³jau¹xai²na², Je³su²jah³lai²na²
e³jau³xai²na², Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
ā³nxū²kwāi³yxau³kxi²nē³ju³ta³nū³a²
e³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²ī²sxā³ yxau²xai³ki³te²su² te²na²
whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
ā³nxū²kwāi³yxau³kxi²nē³ju³ta³nū³su²
ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹, Txa²wā¹sū³na²
A²yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹nē³lxa³hī¹na¹, Je³su²jah³la²

wān³txai²na² e³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 ye³jen¹nāu³a¹, Je³su²jah³la² ka³teñ³su²
 ī³sa²yxau³xi²sxā³ oh³nāu³a¹ ka³la³xi²tāu³a¹
 wxi²kin³ti³to³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Jū¹nxe²
 ye³jen¹nūn³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ū³hū¹nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, yān³tai²na²
 ū³hū¹nē³lxā³hī¹na¹, wān³txai²na² Je³su²jah³la²
 e³ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² nū³ka³txa² ī³yxo²nū¹yhai¹nxa³jau³su²

40 E³ka³tu³ta¹, a²nū²a² ā³yān³nū²kxain¹tū³kā³txai²na²
 ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² nxe³jau³xai²na²
 ain³kxain¹ka³tu³, e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², Sū³na² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³jah¹lo²khai³sin²tai¹.

Ai¹nha²kxai³.

41-42 A²nū²a² ā³lxi³tū³kā³txa² ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txa²

A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sin²tai¹. Ain¹ta¹,
 a²nū²a² ā³lxi³te²nāu³xa² e³te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na² Ka³li³le²a²ko³xa²
 a³li³la¹sxā³ ton¹jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ Sū³na²
 ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la²,
 Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²sa³wit3su² ha²kxai³,
 te²su² Be³lē²thī³na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 ton¹kxu¹jā¹nxe³thī³na² ton¹jah¹lo²su²
 ha²kxai³, nxe³tu¹wi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³, Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²la³ Ka³li³le²a²ko³xa²
 a³li³la¹te²sxa³jai¹ti²ti¹. Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

43 Yhain¹ka³tu³ yxo²nū¹yhain¹ju³ta³la²
 yū³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

44 Nxē³sxā³ Je³su²jah³la² i³te³lhxā³ ain¹ta¹, hai³txi³ hxi²ki³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

*Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
yxo²i²ai¹nxa³jau³su²*

45 Nxē³hī¹na¹, so³ta²to² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² i³sxā³ so¹ai¹nxa³kxe³su², aun³ta² wā³lain¹ka³tu³ wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³ta³nāu³xa² ī³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ī³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ nxē³ye²yhain¹nū²la²:

— īh¹nxē³ju³ta²yan³ti³tā³ i³sxā³ so¹sxā³
tē³ain¹yah²lxan³kxe³su², hāi¹nxē³sxā³ aun³ta²
wā³lxa²xi³xi²yah³lxin¹thi²li¹? Fa³ri³se²a²
nū³kā³txai²na² wān³txa², wā³nxīn¹te²
si³yxau³kā³ta³nāu³xa² wān³txa², ain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxē³ta¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxain¹nha¹jau³xan²tu³,
hxi²kan¹txi³ a²nū²a² so¹lxin³ke³la³te²kxai³
e³hī³sī¹nxa³i¹. So³ta²to² nū³kā³txa² wān³txa²
ta¹hxai²hē¹la².

47-49 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Jah¹la²ki³han³jau³xa² yxo²i²yah³lxi³nū³nhīn¹tan²tai²?
ī²sah¹lxi³sī¹nhē³li¹. Fa³ri³se²a² nū³kā³txi³na¹xain²txi³
yxo²i²nha¹te²la³ yū³ti³hex1sīn¹nxa³ha²kxai³,
a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³ yxo²i²ain¹te²la³
yū³ti³hex1sīn¹nxa³ha²kxai³, nha¹nhai¹.
Nxē³ta¹, a²nū²a² nū³kā³txai²na²
ha³nxē¹khin¹tū³kā³txai²na² ha³te³hxā³nxa²
ā³ne³wxe³ti³he¹nxē²nxa³tū³kā³txai²na²
so¹lxi³ yxo²i²ain¹na³li¹. Te²su²
khāuh³lxa³thin¹tū³kā³txai²la¹i¹. Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

50-51 Ain¹ka³tu³, Ni³ko³tē²yah³lo²su² te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txain²txi³ nxe³te²su² te²kxai³lu¹, ha³la³je¹nhi¹nai³kxai³ ka³nxah³ta² Je³su²jah³la² ī²te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, kwēn¹ta²kxai³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² kō³nxe³te²la³ kwa²lox3ki³ten¹tu³wi¹. Hai³txi³ wān³txa² e³ain¹jau³xa² ain³kxi²ki³sxa³ha²kxai³, ha³lo²a² kāi³ain¹ju³ta² ī²ki³sxa³ha²kxai³, nxe³ki³kxe³su² ī³lxi³thin¹si¹ki³sxa³jau³su² kwa² ox3ki³ten¹tu¹wi¹. Nxe³ki³ju³ta² wi¹te²sī³lxi²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

52 Yxān¹ta¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³, Je³su²jah³lai²na² ten³nxa²sīn¹ji¹? Je³su²jah³lai²na², Ka³li³le²a²ko³xa² tōn¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³hex1jah¹lo²sxa³i¹. Wxāi²na²

Ka³li³le²a²ko³xa² tōn¹jah¹lo²nūn³sīn¹ji¹? ī²sa²sī¹nhē³li¹. Ka³li³le²a²ko³xa² ton¹jah¹lo²nū³ka³txa², hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wān³txa² ī³hen³txi³nē³jah¹la² yū²nxa³i¹. Hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ yū²nxa³i¹. Sū³na² ha³teh³nxā³nxa², wi¹wi¹nxe² ī²txa²sī¹nhē³li¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³, nxe³nha¹jau³xai²na² wxa²ye³ka¹nhat1sī¹nhē³li¹. Fa³ri³se²a² nū³ka³txa² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

53 Ain¹ka³tu³, ī³ye³ ā³na¹ain¹ka³tu³, ha³na³ka³lxi³ sxi²lho³ta² ai³thī³na² aun³ti² ī²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8

Txu¹ha² kō³nxe³ti³ kāi³ta¹ka³lxa² ī³so¹ain¹jau³su²

1 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wā³la³ka³txa²
 O³li³ve²ra³ka³txa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².
2 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹,
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³na²
 ā³wi²xi²ka³tu³, a²nū²a² ka³lxai¹txi³
 ā³wa³nxē²kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na²
 ā³wxe³yain¹sxā³ Sū³na² wā³txa²
 ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

3-4 Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³tēh³nxā³nxa² hoh³lxi³su²
 nū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa², fa³ri³se²a²
 nū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa² nū²la², txu¹ha²
 so¹sxā³ nxe³te²a² whāi²na¹ ā³wi²kxain¹ka³tu³,
 a²nū²a² nū³ka³txai²na² a²nxū²kwāi³ye³la³nāu³a¹
 fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³
 txu¹ha³ka³lxai²na² ūh³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ūh³wxe³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 wā³txa² Je³su²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxet3sā¹lxi¹.
 Txu¹ha³ka³lxai²na² ha³la³je¹nhī¹nī³na²
 in³txa² wa³ka³lxai² kwa² sxa³te²su² te²a²
 ū³whīn¹ti³sīn¹na²li¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² ko³nxe³ti³
 kāi³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ī³so¹sxā³ tē³sxā³
 wxā³sī¹na¹li¹. Ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su² sīn¹na³li¹.
 īh¹nxe³ kāi³nha¹lhon³ku² nha¹hē²li¹.

5 Nxe³ju³ta², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xa²sa¹: “Tah³lxa³ka³ta²
 so¹sxā³ ā³nan³sxā³ txu¹ha² ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxai²na²
 ā³ya²lu¹jah¹lxi³hē¹li¹.” Moi³se²ah³la² wā³txa²
 sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
 Je³su²jah³la² ī³nxai²na² īh¹nxe² kāi³sī¹na¹ju³ta²
 ī³ye³kxi²sa²sīn¹te³lin¹ji¹? Fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 wā³txa² ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxē³jau³xai²na², ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na², fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² ī³ye³ain¹sxā³:

— Je³su²jah³la² kō³nxe³ti³ e³txai²lā¹. Nx-ain¹jau³su², ī³wa³ka³nxe³sai³nain¹te³lhxā³ ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³yān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³si³ka³tā³wxe³sxā³, kī³nxa² wxa²wha²li¹lhēn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² āh¹ ī³ye³ye³lin³tain¹to³tāu³:

— īh¹nxe³ju³ta³ kāi³kxi²ki³te³ji¹? ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Nxē³ain¹to³tāu³,

7-8 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ī³sa²yxau³yain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nū³kā³txi³nāu³xai²na² kuh³lxa³txi³ kāi³ti³he¹nxe²nxān³jah¹lo²su² te² ī³nxa², tah³lxa³ka³ta² a²wi¹lhī¹nān¹ka³ta² sa²so¹sxā³, txu¹ha³ka³lxai²na² ā³nan³jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ āh¹ ān³si³ka³tā³wxe³sxā³ kī³nxa² āh¹ wxa²wha²li¹lhēn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² wān³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³, a²hxi²kan¹ta² a²wi¹lhī¹na² ta²nū², tah³lxa³ka³ta² ā³na³nxa³kxe³su² hāi¹nxe³sxā³ wa²li³yhu¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³ a²wā³kon³tū³kā³txai²li² ha³na³ka³lxi³ ka³na³ka³nat3sxā³ ai³lxa² ā³la³te²la³ ha³na³ka³lxi³ ka³na³ka³nat3sxā³ ai³lxa² ā³to³hi², jā¹nxe², jā¹nxe² nxē³ka³tu³, wax3tā³, ai³lxa² ā³sxā³ ī²hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Kuh³lxa³txi³ kāi³jah¹lo²sa¹xā¹. Nx-ain¹jau³su², Je³su²jah³la² wān³txa² ain³kxi¹xain¹jau³su², hāi¹nxe³sxā³ ai³lxa² ā³sxā³,

ĩn²hxan³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² so¹lxi³ yxau², txu¹ha³ka³lxai²na² so¹lxi³
 sax3nūn³sxã³ yxau², nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹, āh¹
 ī³sa²yxau³sxã³, ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxi¹. A²nū²a² īn²hxan³kxi¹nxai¹nīn²ju²ni¹.
 ī³ya²lu¹txa²te³lhxã³ nxe³nxain¹tū³ka³txa²
 īn²hxan³kxi¹nxai¹nīn²ju²ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Yxãn¹ta¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. ī³ya²lut1sain¹te³lhxã³
 nxe³tū³ka³txa² yū²nxa³i¹. Txu¹ha³ka³lxai²na²
 wān³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Hai³txi³ Txai²li² ī³ya²lu¹txa²lxa¹ju³ta³nū³la³
 ten³sa²nxa³nhī¹. ī³txu¹ni¹. Nīn¹kxai²nān²tu³,
 āh¹ ko³nxe³ti³ kāi³sxã³ yxau²xai³txa³hẽ¹ni¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

“Txai²na² ha²te¹te²hū³jah¹lo²sa¹i¹.” Nxe³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 a²nū²a² nū³ka³txa² āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txai²na² Sū³na² yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, sa²xyo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ a³la³kxi², ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ yxau²xai³li² yah³lxin¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³
 ha²te¹te²hū³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na²,
 ān³si³te³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, hai³txi³
 a²ta³a² ha³lo²la³ ka³nxah³jut3sū³ju³ta³la³
 yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³, hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kāi³sxã³ yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³,
 yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxã³

ha²te¹jut3sū³ju³ta² so¹lxi³, ka³tē³na² wi¹tāu³a¹
so¹lxi³, yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹jau³xa²sa¹:

— Wā²nxūh¹ wxāi²na² so¹lxi³ e³nhī¹lxi¹. A²nū²a²
ā³xa² ī³ye³yxo²nū¹nxa²nxa³kxe³su² e³nhī¹lxi¹.
Nhī¹nha²kxai³, wān³txi³khai³xa² e³sīn¹nxā³lxī¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

14 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Nxe²nxa³i¹. Txai²na², a²nū²a² ā³xa²
ī³ye³yxo²nū¹sa²nxa³kxe³su² e³a¹kxan²ti³,
wān³txi³khai³xa² e³a¹i¹. Na¹ha²kxai³,
txa²si³yxau³na¹tāu³a¹ ī²nha², yxan¹nāu³a¹ ī³te³lhxā³
na¹tāu³a¹ ī²nha², te²sa¹i¹. Nxe³te³sa¹jau³su²,
wi¹la³la³kxi²te³sa¹jau³su², wān³txi³tu³ e³a¹i¹.
Yxān¹ta¹, wxāi²na² txa²si³yxau³na¹tāu³a¹
ī²sah¹lxa³nha²kxai³, yxan¹nāu³a¹ ī³te³lhxā³ na¹tāu³a¹
ī²sah¹lxa³nha²kxai³, nxe³sah²lxin¹tū³kā³txi³su²
syah¹lxi¹lxi¹.

15 Wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na², txa²ē¹nāu³a¹
āu³txi³ e³a¹jau³la³ a³la³kxi²sah¹lxi³hxai²nxā³nhē³li¹.
Sah²lxan³kxan²ti³ wā²nxūh¹ wxāi²txi³
ōn³si¹sah¹lxan³jau³su² aīn³sxā³ e³kxi²sah¹lxi¹lxi¹.
Yxān¹ta¹, txain²txi³, a²nū²a² ā³xa² ī³lxi³thi¹nxā³te²la³
ox3tai¹te²txā³i¹.

16 Na¹kxan²ti³, ī³lxi³thi¹nxā³te²la³
ox3tai¹na¹ke³la³te²kxai³: “ī³lxi³thin¹te²sxā³lxi¹”
Nai¹na¹ke³la³te²kxai³, wān³txi³su² so¹lxi³
e³kxai¹nhī³na¹i¹. Hai³txi³ ki³ha³nhī³nxā²nxā³i¹.
Na¹ha²kxai³, txa²wī³na², ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
whāi²na¹ aīn³nha²ya³sa²na³li¹. Ya³sa³ha²kxai³,

wain³txi³ ox³ja³sain¹na³li¹. Hai³txi³ Txai²na² so¹lxi³
nū¹ha¹in³nha¹ju³ta³la³ yū²nxa³i¹.

17 Nxe³ju³tai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xau³hxai²tē¹tā²
wxā²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² a³la³kxi²yah³lxin¹jau³xa²,
nxē³te³nah¹lxi¹: “Ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta²,
a²nū²a² ha¹li¹ ī²sxā³ ī³we²txi²yhain¹jau³xa²
ī³ye³kxi²nē³qxai²nān²tu³, nxē³jau³xai²na² so¹lxi³
wān³txi³khai³xai²la¹i¹. Yxo²ī²yhu¹ki³jau³sin²tai¹.
Yxān¹ta¹, a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³,
ha³lo²a² ī²sxā³ ī³ye³kxi²nē³qxai²nān²tu³,
nxē³jau³xai²na² so¹lxi³ yxo²ī²yhu¹ki³jau³nū³su²
te²sin²ta²ku² nxē³hī³ki³tā³li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

18 Ju¹ta²yā¹nxē³sxā³, Txai²na¹xain²txi³
txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ta¹ha²kxai³,
Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tain²txi³
ī³yau¹ū³nx2ti³nū³nha²kxai³, nxē³ya³nx2ti³to³nha¹nhai¹.
Nha¹ha²kxai³, ha¹lin¹te³na¹xai²na²
ī³we¹txi²yhu¹nha¹jau³xai²na² wān³txi³khai³su²
sīn¹na³li¹. Yxo²ī²yhu¹ki³jau³su² sīn¹na³li¹.
Nxē³ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² nū³ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nū¹la³ta³ wxā²wī³na² yxau³sīn¹te²la¹xā³?
Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² Txain²txi³
ī²sah¹lxi³te²sxa³nha²kxai³, Txa²wī³nāin²txi³
ī²yah³lxi³te²sxa³nha²kxai³, nxē³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
ī²sah¹lxi¹ke³la³te²kxai³, Txa²wī³na²
ī²yah³lxi³nū³nhī³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxē³jau³xai²na², Je³su²jah³la² ī³ye³sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ sxi²ha²
 yuh³xai²nān¹thī³nāu³a² yxau³sxā³, kwa³ta³lē³na²
 kāin²tē³na², Ju³te²a² nū³kā³txa² ū³yho²hi²kī³ki³nū³a²
 ū³ha¹ain¹tē³na² u²lxī³yxau²nxa³sxā³ ī³ye³jau³xai²na²,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³te³lhxā³
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²
 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 ī³xān³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, ī³sxā³
 sa²so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la² A²hxi²kī³lxā²
 A²wī³na² ī³yī¹li²nū¹je³na² hau³kon³ye²nxa³ha²kxai³
 ta¹hxai²hē¹la².
 — Ā³nxī³na¹tāu³a¹ ā³si³tē³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹.
 Nxē³jau³su²

21 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 — Ye³jen¹na² ī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³,
 ān³te³nxi²sah¹lxin¹kxa²ha³tā³nxān²txi³
 a³ti²sah¹lxan³tho³li¹. Yah³lxin¹ka³tu³, wxā²ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹nyhah¹lxan³kxe³tu³,
 hāi¹nxe³sxā³ ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ā³nxī³na¹tāu³a¹ wxā²yu³ta² hxi²kan¹txi³
 ān³si³tē³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Jah¹la² e³jau³xa², “ī³na¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³
 ā³si³tē³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹.” Sīn¹ten¹tu³wi¹.
 Nxē³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a¹ ko³nū¹kī³sxa³nhai¹.
 ī³ya²lu¹nha²te³lhxā³ e³ji¹ku¹ kī³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tāu³a¹ ha³lo²ai²na²
 yuh³xan¹ko³xai²la²na³li¹. Yxān¹ta¹
 txa²si³yxau³na¹tāu³a¹ oh³nān¹ko³xu¹tai²la²na³li¹.

Wxāi²na², ha³lo²ai²na² yuh³xan¹tū³kā³txi³sah¹lxi¹lxi¹.
Yxān¹ta¹Txai²li²ha³lo²ai²na² yuh³xai²nān¹te²sin²nxa³i¹.

24 Na¹ha²kxai³, oh³nān¹jah¹lo²na¹xai²na²
hxi²ka¹na¹jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹ten¹ti¹.
“Wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha²
sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su². Ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
Ya³nx2ta¹ten¹ti¹.” Yxān¹ta¹, “Txa²kō³nxe³ti³
kāi³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²ti³ten³sa³nhā¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Je³su²jah³lai²na²
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ txa²kō³nxe³ti³
kāi³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²sa²kxah³lo²su²
na³na¹.” Nxe³sah¹lxī³hē¹lī¹. Sah²lxan³kxai²lē¹.
Hāi¹nxe³sxā³ wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa²
yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su²
ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txa²
wān³txi³kxai³lu¹:
— īh¹ju³tan¹nū²su² nhīn¹te²sin²tā³? Ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:
— Nxe²nxa³i¹. Txa²si³yxau³na¹tāu³a²
kxā³nxai³tā² ī³ye³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³,
a²wi¹lhīn¹nān¹jau³xai²na² ye³ka³lxa¹txi³
ī³ye³ya³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.

26 Jā¹nxa¹jau³su² wxa²kō³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹ju³ta² ī³tih³nxe³nx2ta¹jau³nū³a²
kāin² wā³kon³na³li¹. Nxe³jau³xai²na²
ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ wān³txa²
so¹lxī³ ī³ye³kxi¹nx2ti³hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹
ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² a²ya³la³lyau³tu³
jau³tu³ e³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³jau³xai²na²
ain³kxi²so¹kxi²na¹ka³tu³, a²nū²a²

ha³lo²an¹tū³kā³txai²na² āh¹ ī³hen³txain¹to³ha¹i¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹ hai³txi³ Ju³te²a²
nū³ka³txi³la³ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Je³su²jah³la² ī³sa²si¹hā³jah¹la² a²i³lxa²,
Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

— Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
Je³su²jah³la² wān³txa², yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³jau³xai²na², kwēn¹tai²na² ha³ta³nxān²txi³,
hai³txi³ Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa²
ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

28 Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
ī³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sā²lxi¹. Txa²hxi²kī³la²
kwēn¹tai²na² ā³ne³wxe³nx2ti³xa³i¹. Yxān¹ta¹
ye³jen¹nāu³a¹ sa²ka²la¹hēt1so¹sa²sxā³
ī³hxi²kī¹la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹
ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹jau³nū³a²sa¹:
“Je³su²jah³lai²na², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na³li¹.
Hai³txi³ wā²nxūh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²sxā³
wā²nxūh¹ o²la³kxi²jah¹lo²sxa³i¹. A²wī³na²
wān³txa² ī³yau¹ū³hain¹jau³xa² so¹lxi³
sa²wai³wait3sxā³ e³jah¹lo²su² na³li¹.”
Sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ txa²ha³lo²a²
ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.

29 Na¹ha²kxai³ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² whāi²na¹
yxau³ya³to³ha¹i¹. Nūh¹ yxau³ye²na¹ju³ta²yān³ti³su²,
Txa²wī³na² ā³na¹sa²ju³ta² yū²nxa³i¹, a²yen³kxa²
ī³ka³li³si¹hai¹na¹jau³su² sa²wai³wait3sxā³
kāi³to³ha¹ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxē³nxa²ha¹te¹, Nxē³jau³xai²na² Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 hi²sen³kxai³lu¹ yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³nhait1so¹tū³kā³txa²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tā³a¹
 ī³sa²sī¹hā³kxah³lo²sin²tai¹. Wān³txa² so¹lxi³
 e³jah¹lo²sin²tai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
Nxē³jau³su²

31 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 ā³nhait1so¹tū³kā³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wān³txa² jau¹xai²na² a²lhun³tu²
 sa²wai³wait3sxā³sa²yxo²wet1sa²tē³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹.

32 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³khai³nxe²
 ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxē³nxa²ha¹te¹, ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Txa²yu³tai²na², Ju³te²a² nū³kā³txi³na¹xai²na²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su²
 nha¹i¹. Hxi²kan¹nha¹i¹. Nha¹ha²kxai³,
 hai³txi³ a²nū²a² ī²li³te²su² te²a²
 ī³kwa³na³sain¹sī¹ju³ta² wa³ka³li³lot3sxā³
 yxau²xai³ti³hex1sī¹nhxain²nxa³hē³li¹. Wa²su¹wa²su¹
 yxau²xai³tū³kā³txi³su² sī¹nhxai²na¹hē³li¹.
 Nha¹ha²kxai³, īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³:
 “Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹tu¹wi¹.” Sa²nhīn¹thī²li¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 A²nū²a² a²te³nīn¹kxa² kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxā²kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³yxau²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹.
 Hxi²kan¹txi³ ā³na¹yah³lxī³hī³nx2nxā³lxī¹.
 A²nū²a² yxo²ha³nxe¹lxī³txi³su² te²a²
 ī³kwa³na³nx2ti³ju³ta³lot3sxā³yxau²xai³yah³lxin¹jut3sū³nxe²
 yxau²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxī¹. Hai³txi³ wa²su¹wa²su¹
 yxau²xai³ti³hex1yah³lxī³hī³nx2nxā³lxī¹, kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti¹.

35 Jā¹nxa¹jau³su², sxi²ha² a²nū²a² yxau³ju³ta²sa¹:
 a²wa³kxēn³yah³la² a²ta²ha² so¹lxī³, kan²txi³
 a²wa³kxēn³yah³la² sxi²ha² yxau³ya³tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³xa², a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 kwa² wa³ka³li³yu³ta³lo³kxe³su² te²a², kan²txi³
 yxau²nxa³lho³li¹, hxi²ka¹nxa³ha²kxai³lu¹.

36 Jā¹nxa¹jau³su², wxā²na² sa²kxai³lu²
 wxā²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³
 yxau²xai³yah³lxī³to³hi¹lxī¹. Yxān¹ta¹,
 A²tah²nā¹xai²nā² hxi²kan¹txi³na¹xai²nā²
 wxā²wa²su¹txa²lxā¹kxai²nān²tu³wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe³sxā³
 yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Hai³txi³ wxā²kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³yxau²xai³yah²lxan³tho³li¹.

37 Wxa²nū³ka³txa², A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 a²ne³tah²nāu³sah¹lxin¹ti²ti¹. Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³,
 ī³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxī¹lxī¹. Txa²wān³txa²
 yxo²ī²sah²lxan³kxe³su² yah³lxī¹lxī¹.

38 Nxē³ju³ta², txa²wān³txa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa²,
 a²yen³kxa² Txa²wī³na² ī³yau¹ū³sa²kxa² so¹lxī³
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Te²yā¹nxe³sxā³, wxā²nū³ka³txi³

ī³nxai²na² kāi³yah³lxin¹ju³ta², wxa²sū³na²
 ī³yau¹ū³nx2ti³ju³ta² so¹lxi³ kāi³yah³lxi³to³hi¹lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

39-40 Nxē³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxē²nxa³i¹. A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² txa²sū³nu²su²
 sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³sah¹lxi¹lxi¹.
 Yah³lxin¹kxan²ti³, sa²yxo²we¹tain¹yah³lxi³hxai²nxā³nhē³li¹.

Sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³

wi¹kāi³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Wxa²kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² kāi³ain¹ju³ta² yā¹nxe³sxā³
 wi¹kāi³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹,

yah³lxi³to³hxa³lxi¹. Ā³lxi³yah³lxi¹lxi¹.

ī³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxi¹lxi¹. Txa²na², a²ya³la³tu³

wān³txi³tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹

ain³kxi²so¹na¹jau³xa² so¹lxi³ ī³ye³kxā¹nxe³nx2ta¹xā¹.”

Na¹ta¹ ī³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxi¹lxi¹.

Ju¹ta² yā¹nxe³ju³tan²ta³, hai³txi³

A³bra³āu²ah³lu¹tai²nān²ta³ ten³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹.

Yxān¹ta¹, wxa²nū³kā³txai²na² wxa²sū³na² ā³yah³la²

kāi³jut3sū³nxe² yxau²xai³yah³lxi¹lxi¹.

41 Nxē³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nū³kā³txai²na², hai³txi³
 a²nū²a² Wa³ka³lxa² a²wē³ha³lxi³su² ti³hex1sīn¹nxa³i¹.

Txa²wī³na² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² sīn¹na³li¹.

Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ oh³nāu³u¹tai²nān¹jah¹la²

txa²wī³nu²su² sīn¹na³li¹.

42-43 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txa²
nxē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxa²wī³nu²su²
ke³la³te²kxai³, a³lxi²sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹,
sah¹lxi³to³hxa³lxi¹. Txa²si³yxau³na¹tāu³su²
tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la²na³li¹.
Nū¹ā¹, yxau³na¹ka³tū³, a³li³sxā³ ko¹xai²na²
wxā³na¹hē³li¹. Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
Hai³txi³, txa²ē¹nāu³a¹ wā²nxū¹ ī³ye³kxi²nha²sxā³: “Wxā³na¹tū¹xā¹.” Nxē³sxā³
wxān²nxa³hē³li¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
hai³txi³ txa²wān³txi³la³ ā³ne³to³nx2ti³to³hxa³li¹,
ain³kxi²ti³ten³sah¹lxa³nha²kxai³lu¹.

44 Wxa²sū³nu²khai³xa², Sa³ta³na²jah¹lo²la³
sū³ny²lo³jah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹jau³su²,
wxa²sū³nai²na² a²ē¹nāu³a¹ ko³nxē³ti³
kāi³ti³ten³na³li¹. Jā¹xah³lxin¹jau³su²,
kāi³yah³lxi¹lxi¹. A²nxē³jah¹la² Sa³ta³na²jah¹la²,
txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²nān²tū³ ha²ya³kxa² a²nū²a²
ī³su²lhā³ai²nhxai²nxa³hē³li¹. Hai³txi³ a²ya³la³tū³
wān³txa² e³ti³he¹xai¹nhxai²nxa³hē³li¹, a²wān³txa²
wi¹le³jau³la³ a²ē¹nāu³a² yū²nxa³ha²kxai³lu¹.
ī³ye³ki³ha¹kxi²nē³kxai²nān²tū³, a²ē¹nāu³a²
a²ko³nxē³ti³ e³jau³su² sa²sai¹nha²sxā³ e³kxi²nē³na³li¹,
ki³han³ta² a²si³yxau³tāu³khai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.

45 Yxān¹ta¹ Txai²na² a²ya³la³lyau³tū³ jau³tū³
so¹lxi³ e³to³ha¹i¹. Na¹ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu²
yxo²ī²sah¹lxi³to³hxa³lxi¹.

46 Txai²li² wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³,
wxa²nū³ka³txa² hxi²kan¹txi³ txa²ko³nxē³ti³
kāi³a¹ju³ta³la³ a³ya³ti²kxi²sah¹lxon³tho³li¹,
yū³sa²nxa³ha²kxai³lu¹. “A³ya³ti²na¹xā¹.”

Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, ū³yhe³kat1sah¹lxi³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹, ko³nxe³ju³ta² yū³sa²nxa³kxai²nān²tu³,
 wān³txa² so¹lxi³ e³a¹kxai²nān²tu³,
 īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ yxo²i²sah¹lxi³to³hxan³ji¹.

47 Nxe³ju³ta², wxa²yu³tai²na²: “Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²wē³ha³lxi³su² nha¹xā¹.”
 Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, Sū³na² wān³txa²
 ain³kxain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wē³ha³lxi³sah¹lxa³lxi¹.
 Yah³lxin¹jau³su² Sū³na² wān³txa²
 ain³kxain¹yah³lxi³hxai²nxā³nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² A³bra³āu²ah³la², nxe³jau³su²

48 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² Wān³txi³kxai³lu¹:
 — īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³: “Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²wē³ha³lxi³sah¹lxa³lxi¹.” Sa²nhīn¹ji¹? Wxāi²na²
 ko³nxe³thin¹tū³ka³txi³sa²nhi¹lxi¹. Sa³ma³ri³tā²na²
 nū³ka³txi³sa²nhi¹lxi¹. Ko³nxe³te²na² yāu³ka³txa²
 nxū²kwāi³wxe³nha²jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Wān³txi³su²
 e³sīn¹nxa³ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² Wān³txi³kxai³lu¹.

— Txa²nxū²kwāi³nāu³a¹, hai³txi³ ko³nxe³te²
 yāu³ka³txi³la³ yū³sa²nxa³i¹. Na¹ha²kxai³ Txa²wī³na²
 wi¹lhin¹si¹ha¹jau³xa² e³a¹i¹. Yxān¹ta¹ wxāi²li²
 on³si¹sah¹lxon³jau³su² ī³ye³kxi²sah¹lxi³to³hi¹lxi¹.

50 Na¹ta¹, wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³su²
 yū³sa²nxa³kxan²ti³ Txai²li¹ wi¹na³li¹. Txa²wī³na²
 ka³na³ka³na³jah¹la² wi¹lhin¹si¹sa²jau³xa²
 e³na³li¹. Jā¹nxe³ha²kxai³, jah¹la²
 e³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a² nū³ka³txi³
 ī³nxai²na², Je³su²jah³la² wi¹lhin¹si¹yhah³lxin¹jau³su²

e³jah¹lxi³hē¹li¹.” Txa²wī³na² nxe³nx2ti³na³li¹.
 Nxe³nx2ti³ha²kxai³, nxe³si¹sah¹lxin¹jau³su²
 ī³ye³kxi²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
 wi²lhin¹te²la³ ī³yī¹li²nx2ti³hī³nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹, sah²lxan³kxai²lē¹. ī³lx¹3sxā³
 ī³yī¹li²nx2ti³hī³nx2nxa³i¹.

51 A²ya³la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nū²a²
 txa²wān³txai²na² sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³ti²xai¹nxa³lho³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Hā³xā¹. A²ta³a² nxū²kwāi³yxau³nxa²sīn¹na³li¹.
 Nxe³nxa²sī¹nha²kxai³, e³nhī¹lxi¹. “A²nū²a²,
 Txa²wān³txa² sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³,
 ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³tai¹nxa³lho³li¹.” Nhī¹lxi¹.
 Nhīn¹jau³xai²na² a²ta³a² wān³txai²la¹i¹.
 Ne³kxa¹sa²sī¹nhē³li¹. A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²ha²kxai³, a²nū²a² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³nē³tu³ka³txain²txi³ ya³lu²ju³ta²
 a³ya³ti²sxā³ ya²lun¹ti³hx¹a³nai¹nha²kxai³,
 nxe³sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ki³ha³nhī¹lxi¹.

53 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na², txa²sū³nū¹tai²na²
 ya³lu²jah¹lu¹tai²na² kān²khai¹xain¹sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Wxāi²na² ā³sen³sai¹nhīn¹ji¹? Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³nē³tu³ka³txa²
 ya²lun¹ti³hx¹a³nain¹nūn³sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 īh¹nxe³ju³tan¹jah¹lo²su² nhīn¹ji¹?
 “A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² ā³sen³sai¹na¹ha²kxai³, Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² ī³hen³txi³nē³tu³ka³txa²
 ā³sen³sai¹na¹ha²kxai³, na¹xā¹.” Nhīn¹ji¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

54 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Txai²li², kwa² wxī²kin³ti³to³nha¹ju³ta³la³ yū²nxa³i¹. Kwa² wxī²kin³ti³to³nha¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txi³la³ ī³wā³txi³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ ī³wā³txi³sah¹lxī³hī³nxa¹lxī¹. Yxān¹ta¹, Txa²wī³nu¹tai²na² wxī²kin³ti³tot3sa²jah¹lu¹tai²la²na³li¹. A²nxe³jah¹lu¹tai²na² wxā²nū³kā³txi³ ī³nxai²na² ī³ye³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxī¹: “Txa²wā¹sū³nu²su² sīn¹na³li¹. Yah³lxī³hxai¹nhē³li¹.

55 Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, ī²ain¹yah³lxī³te²sxā³lxī¹. Yxān¹ta¹, Txai²li² Txa²wī³nu¹tai²na² ī²ain¹te²sa¹i¹. Na¹kxai²nān²tu³: “ī²te²txā³i¹.” Nxe³na¹kxai²nān²tu³ ki³ha³nhī³na¹i¹. Ki³han³yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³jah¹lo²su² hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹, Txai²li² Txa²wī³na² ī²i², Txa²wī³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ti² nxe³jah¹lo²sa¹i¹. A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³a¹i¹.

56 Jā¹nxa¹jau³su², wxā²sū³nū¹tai²na² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na², txa²hxī²kī³la² ī²i² txa²wxā³na¹ju³tai²na² ī²i², kxā³nhxī¹nāu³u¹tai²na² ī²sa³na²hē³li¹. Nxe³sa³ha²kxai³ ka³lih³kxi²khaix1na²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

57 Nxe³ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² ī²wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Kwa²nhī¹lxī¹. Yah³lon¹te²sxā³lxī¹. Wxa²yxaun¹ju³ta² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² ī²lxa²nxa³hēn³khi³, nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

58 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹: — A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³a¹i¹. Kxā³nxi¹tai²na² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² ton¹ti³he¹nxa³hī¹nū¹tai²na² yxau³to³ha¹i¹, Txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,

Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxī²kan¹txi³nāu³xa²
ta¹hxai²hē¹la² 59 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
a²hxī²kan¹txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹ tah³lxa³ka³ta²
so¹sxā³: — Je³su²jah³la² ā³na³na¹tū¹xū³. Kxe³sxan³thai¹le¹.
Je³su²jah³la² hāi³a² ī³ha²li¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
sxi²nhāu³a¹ wa²li³ā¹sxā³ ha³lo²a²
ā³waix³txi²ta¹hxai²hē¹la².

9

Ye³han³sxā³ wen¹jah¹la² Je³su²jah³la²
ye³we²txi²jau³su²

1 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² whāi²na¹,
ā³nxai³ain¹te³na¹, in³jah³la² ye³han³jah¹la²,
a³li³la¹hī¹nū¹tai²na² ye³han³sxā³ wen¹jah¹la²,
ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
2 Nxē³ka³tu³ta¹, a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³wā³txain¹te²an¹jau³kxai³la¹:
— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Jah¹la² īh¹nxē³ju³ta²
ye³han³sxā³ a³li³la¹sīn¹te²sin²tai¹? Jah¹la² ta³nxa²,
a²wī³nu²su² ta³nxa² a²hā³ka³nū²su² ta³nxa²,
a²kō³nxe³ju³ta² kāi³ai¹nha²kxai³, jah¹la² ye³han³sxā³
a³li³la¹sīn¹te²sin²tai¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
3 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
— Nxe²nxa³i¹. A²wī³nai²la³ ta³nxa², a²hā³ka³nai²la³
ta³nxa², a²wē³sai²la³ ta³nxa², hai³txi³ ko³nxe³ti³
kāi³ai¹nha²kxai³ ye³han³si¹hain¹ju³ta³la³ yū²nxa³i¹.
Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
nū³kxūn³khaix1ju³ta² ye³we²txi²tu¹wi¹.
Nxe³kxai²nān²tu³, Sū³na² nū³kxūn³ju³tai²nān²tu³,

Joāu 9:4-5

c

Joāu 9:8-9

a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³te³lhxā³, kxā³nāu³ai³tā² jah¹la² ye³han³sxā³ a³li³la¹nha²hē³li¹.

4-5 Na¹ha²kxai³, hī¹na² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txai²na¹xai²na² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² yxau³na¹tāu³a² sa²ha²te¹jah¹lo²hū³nxe² yxau³yal¹na¹ hī¹na² ha²te¹jut3sū³nhī¹na¹ wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txai²wī³nu¹tai²na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² a²wa³ka³li³yu³ta² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹, Txai²wī³na² yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Txai²na² ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² ka³nxah³jut3sū³ju³ta² yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹, hxi²kan¹txi³ wa³kon³ki³sxa³lho³li¹. Jā¹nxe³kxa²yān³ti³su², a²hī¹nai²na², ha³lo²a² ha²te¹jut3sū³nhī¹nai²na² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6-7 Nxe³ka³tu³, wān³txai²na² ī³ye³ta³lun²ka³tu³, yuh³xa² ī³ka³su³hā¹ka³tu³, a²nū³xa² wxa²we¹ka³tu³, ye³han³jah¹la² a²ye³na² wxa²sa²ye³to¹ka³tu³, ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ī³txu¹li¹. īn¹ka³tu³, ī³ye³na² a²ī³lxa² Si³lo³e²ye³na² wxa²ye³hi³lxi³nhā¹nhu¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te² ī³lxa² a²si³yxau³tāu³khai³xa², ī³sa²si¹hā³kxe³su² nxe³te²ju²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² sa²kxai³lu² ī³te³na¹, wxa²ye³hi³nha²ka³tu³, wi¹ ī³ye³ten³nha²sxā³ ten³sa²tā³ta¹hxai²hē¹la².

8-9 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² we²nxi²nxa²ha¹te¹, a²nū²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² in³txai²na² ī²sxā³ ī³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, a²nū²a² kxān³su²

ī²ain¹to³tū³kā³txai²na² kwēn¹tai²na² ī²sxā³ ī³ye³i²,
 ā³nū³kā³txa² in³txai²na² a²sxi²yhe³na² kxān³su²
 yxau³kxi²yhain¹tū³kā³txan²ta³ kwēn¹tai²na² ī²sxā³
 ī³ye³i², nxe² ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu², kxān³su²
 ye³han³jah¹lo²sin²tai¹? Kxān³su²
 a²yen³kxa² so¹te³lhxā³ hāi¹nxe³sxā³
 ī³yai³nxū³hain¹to³jah¹lo²sin²tai¹? Nxe³nxa²ha¹te¹,
 ha³na³kā³lxi³, a²nū²a² ā³nūn³tū³kā³txa²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Jah¹la²khai³xai²la¹i¹. Nxe³nxa²ha¹te¹,
 ha³na³kā³lxi³, ā³nūn³tū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Yxān¹ta¹ nxe³jah¹lo²hū³na³li¹.
 Nain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 ye³han³jah¹lo²nū¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 10 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a²nāu³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ye³han³sxā³ we²nxi²jah¹la²
 ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³sxā³ wxa²ye³na² ī³ye³we²txi²nhān¹thi²li¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — In³txai²na², a²ī³lxa² Je³su²jah³la², wxā³sxā³
 a²nū³xa² wet1sxā³ wxa²ye³to¹lhain¹na²li¹.
 Sain¹ka³tu³, ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “ī³txu¹li¹.
 īn¹kxai²nān²tu³, Si³lo³e²ye³na² wxa²ye³hi³nha¹sē¹li¹.”
 Sain¹na²li¹. Sain¹ka³tu³, txai²na² sa²kxai³lu²
 ī³na¹ka³tu³ wxa²ye³hi³lxi³nha¹li¹. Na¹ka³tu³,
 txa²wā¹ye³nai²na² whāi²na¹ ī³ye³ten³nha¹li¹.
 Ye³han³jah¹la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a²nāu³xai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Ye³we²txi¹nxa²jah¹lai²na², īh¹ti¹la³ta³
yxau³ain¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:
— Ko³xain¹nxa³nhai¹. In³txai²na² wān³txa²,
ta¹hxai²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nū³ka³txa² kāin² ī³wā³txain¹jau³su²
13-14 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² a²nū³xai²na²
wet¹sxā³ in³txai²na² ī³ye³we²txain¹ju³ta²,
Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³ka³txa²
wa³kon³ti³he¹nxain¹to³hxa³je³na³kxa²
ī³ye³we²txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
a²nū²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu², in³txa²
ye³han³sxā³ a³l³lah¹jah¹lai²na² tē³sxā³, fa³ri³se²a²
nū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa² a²yen³nāu³a¹
ā³yxo²o³tū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³te³nah¹lxi¹, āh¹ ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
— īh¹nxet³sxā³ ī³ye³ten³nhān¹yu²lhai¹li¹?
Fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— A²nū²a² hi²sen³su² a³lū³nū³xai²na²
wx²ye³to¹lhain¹na²hē³li¹. Sai¹nha²kxai³,
wx²ye³hi³nha¹ka³tū³, ī³ye³ten³nha¹hē¹li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
ī²li³te²a² e³te³nah¹lxi¹:
— Jah¹lai²na², hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³kxah³lo²sxa³i¹, Sa²ba³to³
nx³ju³ta² hāi¹nxe³sxā³ ī³ye¹nxi²to³ki³ju³ta²
sa²yxo²ā³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ī²li³tū³ka³txa²
ā³lxi³tū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.
 ĩ³lxi³thi¹nxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
 wā³nxīn¹khai¹nxe³ju³tai²na² kāi³ai¹nhī³nx2nxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹sxā³, hai³txi³
 ĩ³wi¹lhi²nxain¹ju³ta³la³ yū³ti³hex1ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu², in³txai²na² ye³han³sxā³
 we²nxi²jah¹lai²na² āh¹ ĩ³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— “Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³we²txi²sa³hē¹li¹.” Nhi¹lxi¹.
 Nhī¹nha²kxai³, jah¹lai²na² ĩh¹nxe³ju³tān¹nū²su²
 hī³nhīn¹te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na², Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tā³a¹ wān³txa² ĩ³hen³txi³nē³jah¹lai²la¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

18-19 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². In³txai²na²
 kxān³su² ye³han³sxā³ yxau²xai³ju³ta²,
 ā³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, ha³la³je¹nīn³kxai³
 ĩ³ye³we²txi²ju³ta² ā³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, Ju³te²a²
 nū³kā³txa² ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nxa³kxe³su², a²wī³na²
 ĩ³kaix1so², a²hā³ka³na² ĩ³kaix1so², ain¹ka³tu³,
 ĩ³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², wxā²ki³lha³lxa²sīn¹te²la¹xā³?
 “Ye³han³sxā³ a³li³la¹jah¹lai²la¹i¹.” Ya³nhi¹lxi¹.
 Ya³hxin¹jau³su², ĩh¹nxe³sxā³ wi¹ten³sa²tā³sīn¹ji¹wi¹,
 hī¹na²su¹? Ta¹hxai²hē¹la².

20-21 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wī³na² a²hā³ka³na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², txa²wēt3su² sīn¹na³li¹. Ye³han³sxā³
 a³li³la¹sīn¹na²hē³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³

ā³ne³wxe³nha¹nhai¹. Yxān¹ta¹, īh¹nxet3sxā³,
 kwēn¹tai²na² wi¹ten³sa²tā³te²sin²ta²ku²,
 īh¹nxe³te²ta³ ye³we²txain¹te²sin²ta²ku², sī¹na¹nhai¹.
 Nxē³jau³xa² ko³txi³hex1sīn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na²
 in³txai²la¹i¹. Wēn³sxa³i¹. Nxē³te²na² ī³ye³kxi²sxā³
 ī³hau³ko³txa²lxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxē³jau³xai²na², a²wī³na² a²hā³ka³na²
 wān³txai²na², fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
 yuh³lxi³khaix1nēn³tain¹jau³su² ī³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²wī³nai²na², a²hā³ka³nai²na² a²ē¹nāu³a²
 yuh³lxain¹jau³xa²sa¹:

— ī³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹. “Je³su²jah³lai²na²,
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
 na³li¹.” Nxē³ki³kxai²nān²tu³, fa³ri³se²a²
 nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nū²kxi²ki³thī³na² ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹nē³lhī³nx2na³na¹.
 Nxē³ju³tai²na², fa³ri³se² nū³ka³txa²
 wā²nxū¹hāin³nhain¹te³nai¹ti²tu³na¹.

Jā¹nxēn³kxa²yān³ti³su² ī³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹.
 A²wī³na² a²hā³ka³na² a²ē¹nān¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la².

23 Nain¹jau³su², ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ko³sīn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² wēn³sxa³i¹.
 ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²wī³na² a²hā³ka³na²
 wān³txa² fa³ri³se²a² nū³ka³txa² yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 24 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³ti¹, fa³ri³se²a²
 nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ān³ta³lo³hēt1sxā³
 in³txa² ye³han³jah¹lai²na² ī³kaix1tain¹sxā³
 ūh³xyo¹tu³nha²sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³we²txi²nxa²ju³ta², Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹txain¹sī¹nhē³li¹.
 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² ī³lxi³thin¹jah¹lo²sxa³i¹.
 Sa²nēn¹kxi²sīn¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Yxān¹ta¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wi¹llhin¹jah¹lo²su² tā³nxa²,
 ī³lxi³thi¹nxa³jah¹lo²su² tā³nxa², nxe³yah³lxin¹jau³su²,
 ko³nxe²nx2ti³nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹, kxān³su²
 ye³han³sxā³ yxau³hxai²na¹hē³li¹. Hī¹na²
 wi¹ten³sa²tā³a¹nhai¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³
 ā³ne³wxe³na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— īh¹nxe³ju³ta² kāi³kxi¹nxain¹sīn¹thai¹li¹?
 īh¹nxe³sxā³ ā³ye³wex2nhīn¹thai¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Jau¹xai²na² ī³hen³txi³nx2ta¹te¹ni²ti¹.
 Yxān¹ta¹ ain³kxi²sah¹lxan³te¹ni²ti¹.
 Nxe³jaux3jau¹xai²na² īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ āh¹
 ān³ta³lo³hē¹ti² ne³ka¹te³lhxā³ ten³yah³lxin¹ji¹wi¹?
 “Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹tū¹xā¹.
 Yah³lxi³nū³nīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

28-29 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu¹, yxo²an³ta³ti³ on³sih¹xa³jau³su²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² so¹lxi³, Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²
 nhi¹lxi¹. Txa²nū³ka³txai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹i¹. Kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ī³ye³kxi²sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 Je³su²jah³lai²na² īh¹nxe³ju³tu¹tai²nān¹te²nū²su²
 te²sin²ta²ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

30-31 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² txa²ye³na²
 ye³we²txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³:

“*Ĭh¹nxe³ju³tu¹tai²nān¹te²nū²su²* *te²sin²ta²ku².*”
Yah³lxi¹lxi¹. *Yxān¹ta¹:* “*Ĭh¹nxe³ju³ta²yān³ti³ta³*
ī³wā³txa³kxi²yah³lxin¹ji¹ku¹.” *Ye¹nx2ta¹i¹.*
Ĭ¹ne³ka²sah¹lxi³hē¹li¹. *A²nū²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su²*
kxai²nān²tu³, “*Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹*
sa²nēn¹kxi²na¹xā¹. *Sa²yxo²hau³ko³ta¹xā¹.*
Nxe³kxai²nān²tu³, *a²nxe³jah¹la² wān³txa²*
so¹lxi³, *Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹*
ain³kxai¹nhī³nx2na³li¹. *Yxān¹ta¹*
ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² *wān³txi³la³,*
hai³txi³ *Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³*
ain³kxi²txi³hex1jau³sxa³i¹.

32-33 *Jā¹nxa¹jau³su², Je³su²jah³lai²na²*
txa²ye³nai²na² whāi²na¹ ye³we²txi²sa³na²hē³li¹.
Nxe³ha²kxai³, wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. *Jah¹lai²na²*
wān³txa², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ain³kxi²na³li¹.
Nxe³ha²kxai³, ye³we²txi²sa³na²hē³li¹.
Je³su²jah³lai²na² ān³si³wxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³sin²tai¹. *Nxe²nxa³ke³la³te²kxai³,*
hxī²kan¹txi³he¹xai¹nhī³nx2nxa³i¹.
Hxī²kan¹txi³ sa²hau³kot3sai¹nhī³nx2nxa³i¹.
Jā¹nxa¹jau³su², txa²wā¹ha³lo²a² ko¹xai²na²,
ān³si³wxe³hī¹nu¹tai²nān²tu³ta¹, *kxān³su²*
nxe²xai³ka³tu³ta¹, *hai³txi³ a²nū²a² ye³han³sxā³*
a³li³la¹jah¹lo²su² *ye³we²txi²ju³ta³la³,*
yū³ti³hex1ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²ti¹. *Yxān¹ta¹,*
kwēn¹tai²na² so¹lxi³, *Je³su²jah³lai²na²*
ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. *Jah¹lai²na²,*
wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. *Ya³nx2ti³to³ha¹i¹.*
Ta¹hxai²hē¹la².

34 *Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²*

wān³txi³kxai³lu¹:

— Ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Yān³tai²na²,
 wxa²hā³ka²ē¹nāu³a¹ a³li³la¹xan³ta³lxa²
 ko³nxe³ti³ kāi³nhīn¹nū²hē³li¹. Nhī¹nha²kxai³,
 ye³han³sxā³ a³li³la¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹.
 Ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Wān³txai²na²
 ī³tih³nxe³sa²nhīn¹te²ji¹khi³. Nxē³nxa²ha¹nhai¹.
 Nxē³ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxain¹thī³na²
 ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

*A²nū²a² ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³tū³ka³txi³su²
 ī³yau¹ū³jau³su²*

³⁵ Nxē³ju³ta², ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ju³tai²na²
 a²ha³ta³nxa², Je³su²jah³lai²na² ain³kxi²te³na¹,
 ī³ha¹txi²ka³tu³ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tā³lo³jah¹la² yxo²ī²in¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la²
 wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

³⁶ Nxē³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Hxi²kan¹jah¹lāi³. īh¹jah¹lo²tan³te²la¹xā³?
 Yxo²ī²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁷ Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²na² ī²sa¹lxi¹. Nxē³te²na¹xai²na²
 ī³ye³kxi¹nxa²ha¹jah¹lo²na¹xai²na², Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tā³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

³⁸ Nxē³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Yxo²ī²nxa²ha¹nhai¹.
 Ain¹sxā³: “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³nā¹.
 Ye³ka¹na¹nhā¹, hī¹na²sā¹.” Ain¹ka³tu³,
 ā³ka³tih³wxe³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²na¹xai²na² wxa²ha³lo²ai²na² wxā³na¹hē³li¹.
Na¹ka³tū³, txa²wān³txa² wi¹jau³xai²na² a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹to³ha¹i¹. Ai¹na¹ka³tū³,
txa²wān³txai²na² sa²yxo²wet1sain¹tū³kā³txa²
yū², ha³na³ka³lxi³ sa²yxo²wet1sai¹nxa³tū³kā³txa²
yū², nxe³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ wā²nxū¹hāin³nha¹ain¹tu¹wi¹.
Nain¹ju³ta²sa¹: A²nū²a² nxe³te²hū³te²la³:
“Ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³la¹xā¹.
Wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²sa²nxā³nhā¹. Yxān¹ta¹,
ten³khaix1sa³nhā¹.” Nxe³te²su² te²an²tū³,
sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tū³, wān³txi³khai¹lxa³
a³la³kxain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tū³,
wi¹ten³sa²tā³te²hū³nxe² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.
Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³su² te²hū³te²la³:
“Wān³txi³khai¹lxa³ wi¹la³la³kxi²na¹nhā¹.
Wi¹ten³sa²tā³te²hū³na¹xā¹.” Nxe³te²su² kxai²lē¹.
Sa²yxo²ā³sain¹tū³kā³txi³su² hī³nx2na³li¹. Te²lē¹.
Wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²nxa³kxe³su², hāi¹nxe³sxā³
ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³tū³kā³txi³su²
hī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a²
nū³kā³txa², kwa² yxau³yain¹tū³kā³txa²
ka³lxa²nxa³tū³kā³txa² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹,
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²nū³kā³txai²na² ha³ta³nxān²txi³
ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³tū³kā³txi³sa²nūn³sīn¹te³ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. “Wi¹ten³sa²tā³te²hū³na¹xā¹.”
 Yah³lxi¹hxai¹nhē³li¹. Nxe³ju³ta²su¹:
 “Ye³han³te²hū³na¹xā¹. Wān³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxi²nhā²nx3nhā¹. Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³,
 ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li¹nx2ta¹ju³ta³la²
 yū³nx2ti³hū³nx2nxa³i¹. Yxān¹ta¹,
 wxa²yu³ta² yah³lxi³hxai²nxā³nhē³li¹.
 “Wi¹ten³sa²tā³te²hū³nha¹nhai¹.” Yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
 Yah³lxin¹kxai²lē¹ Wān³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxi²yah³lxan³kxe³su², wxa²ko³nxe³ju³ta²
 so¹lxi³ yxau²xai³yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³, Txai²li²
 ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li¹nx2ta¹ha²kxai³, nx2na³li¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

10

O³ve²a² nū³ka³txi³hū³tū³ka³txi³su² ī³yau¹ū³jau³su²
 1-2 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³hī¹na² Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu², wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa²
 ī³ye³ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³sxā³ ha³lo²a² Je³su²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxa² yxau²xai³ye²yhu¹ju³ta³la³
 ī³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ ī³ye³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³jau³xa²sa¹:
 — Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ka³yxuh³xa² o³ve²a³
 nū³ka³txi³hū³tū³ka³txi³su² ha²kxai³, Txai²na¹xai²na²
 o³ve²a² a²wa³kxēn³yah³lo²hū³jah¹lo²sa¹ha²kxai³,
 nx2na³li¹. Nxe³jau³xai²na² ī³ye³sxā³
 ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a²wa³kxēn³yah³lo²su²
 nxe³kxai²nān²tu³: “O³ve²a² sxi²ha² ā³wi¹ha¹tū¹xā¹.”
 Nxe³kxai²nān²tu³, wain³txi³ sxi²ha²
 so¹lxi³ ā³wi¹hū³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a²

kō³nxe³thin¹te²su² te²a² o³ve²a² kāi³sa²no¹jah¹lo²su²
te²a², hāi¹nxe³sxā³ hāi³a² yu³tā³lxi³ ī³ka³la³sxā³
sxi²ha² ā³wi¹hai¹nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹,
a²wa³kxēn³yah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxih²yxo²a² so¹lxi³
ā³wi¹hai¹nhī³nx2na³li¹.

3 “Ā³wi¹ha¹tū¹xā¹.” Nain¹kxai²nān²tu³,
a²nū²a² ā³xa² sxih²yxo²a² yxo²i²jah¹la²
sa²yxo²than²kxai¹nhī³nx2na³li¹. Ain¹nū²la²,
a²wa³kxēn³yah³lai²na² a²o³ve²a² ī³kaix1tain¹kxai²nān²tu³,
a²wa³kxē³na² a²yxo²wān³txa² a²o³ve²ai²na²
ain³kxai¹nhī³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²o³ve²a²
nū³ka³txai²na² ka³na³ka³nat3sxā³ yau³ā³lxi³
ī³yī¹li²xai³ain¹sxā³, ī³kaix1tai¹nha²kxai³,
ā³ne³ka²ta¹sxā³ ān³tē³ain¹sxā³ wa²li³ai¹nhī³nx2na³li¹.

4 Tū¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ wa²li³ta³lu²nain¹ka³tu³,
a²wa³kxēn³yah³lai²nān²tu³ ā³ne³ka²ta¹sxā³
ai³lai¹nha²kxai³, a²o³ve²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
a²yon³nān²ta³ ā³naun³ti² hi¹tai¹nha²kxai³,
nxe³ai¹nhī³nx2na³li¹. A²wa³kxēn³yah³la²
a²yxo²wān³txa² a²ne³nxē³kxai³ ain³kxain¹sxā³
ā³naun³ti² hi¹tai¹nhī³nx2na³li¹.

5 Yxān¹ta¹, hai³txi³ a²nū²a² toh³lxa³ti³su² te²la³
o³ve²a² nū³ka³txa² ā³naun³ti² hi¹tai¹nhī³nx2nxā³li¹.
Hāi¹nxe³sxā³ ā³naun³ti¹kxai¹nhī³nx2na³li¹. A²nū²a²
toh³lxa³ti³su² te²yxo²wān³txa² ne³nxē³kxai³
ain³kxi¹xai¹nxa³kxe³su² ā³naun³ti¹kxai¹nhī³nx2na³li¹.

6 Nxe³jau³xai²na² ī³yau¹ū³jau³xai²na², Je³su²jah³la²
ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, a²si³yau³tāu³a¹
a²nū²a² nū³ka³txa² ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

— Txai²na² wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³lo²hū³te²sa¹i¹.
Nxe³jau³su²

7 $\tilde{A}^3ne^3wx^3ai^1nx^3ha^2kxai^3,$ $Je^3su^2jah^3la^2$
 $wān^3txi^3kxai^3lu^1,$ $\tilde{a}h^1 \tilde{i}^3ye^3kxain^1te^3nah^1lxi^1:$

— $A^2ya^3la^3tu^3 \quad \tilde{i}^3ye^3kxi^1nx^2ta^1i^1.$ $Txai^2li^2 \quad o^3ve^2a^2$
 $yxau^3thi^3na^2 \quad sxih^2yxo^2hū^3te^2sa^1i^1.$

8 $Na^1ha^2kxai^3,$ $a^2nū^2a^2 \quad \tilde{a}^3xa^2 \quad \tilde{a}^3ne^3ka^2ta^1sain^1sxā^3$
 $wxā^3ye^1nx^2tain^1tai^1ti^2ti^1.$ $Wxā^3ye^1nx^2tain^1sxā^3$
 $\tilde{i}^3ki^3ha^1kxi^1nx^2tain^1tai^1ti^2ti^1.$ $Yxān^1ta^1,$
 $txa^2nū^3ka^3txai^2na^2 \quad ain^3kxai^1nx^3ta^1ti^2ti^1.$
 $\tilde{i}^3ki^3ha^1kxi^1nx^2tain^1tū^3ka^3txa^2,$ $ko^1ko^1xa^2$
 $a^2o^3ve^2a^2 \quad kāi^3sa^2no^1jah^1lo^2su^2 \quad kāi^3jut3sū^3nxe^2$
 $\tilde{i}^3ki^3ha^1kxi^1nx^2tain^1tai^1ti^2ti^1.$ $Yxān^1ta^1,$
 $txa^2nū^3ka^3txa^2 \quad ain^3kxai^1nx^3sxā^3 \quad a^2o^3ve^2a^2$
 $a^2nū^2a^2 \quad toh^3lxa^3ti^3su^2 \quad te^2yxo^2wān^3txa^2$
 $ain^3kxai^1nx^3jut3sū^3nxe^2,$ $a^2ki^3han^3jau^3xai^2na^2$
 $txa^2nū^3ka^3txa^2 \quad ain^3kxai^1nx^3tai^1ti^2ti^1.$

9 $Yxān^1ta^1,$ $Txai^2li^2 \quad sxih^2yxo^2hū^3te^2sa^1i^1.$
 $Na^1kxai^2nān^2tu^3,$ $o^3ve^2a^2 \quad sxih^2yxo^2a^2$
 $\tilde{a}^3wi^1hain^1kxai^2nān^2tu^3,$ $wa^2su^1wa^2su^1$
 $yxau^2xai^3lai^1nhū^3nx^2na^3li^1.$ $Wi^1lha^2hau^3ko^3kxe^3su^2$
 $te^2a^2 \quad wa^2su^1wa^2su^1 \quad wa^2li^3i^2, \quad \tilde{a}^3yā^3wi^2hi^2, \quad jā^1nxe^2,$
 $si^3sa^2 \quad wi^1ju^3ta^2 \quad yain^3te^3lhxā^3 \quad a^3ti^2, \quad ai^1nhū^3nx^2na^3li^1.$
 $Te^2yā^1nxe^3te^2hū^3nxe^2, \quad a^2nū^2a^2 \quad a^2ten^3te^2su^2 \quad te^2an^2tu^3,$
 $Txai^2na^2 \quad yxo^2i^2sain^1kxai^2nān^2tu^3,$ $ka^3tē^3na^2$
 $wi^1tāu^3a^1 \quad wa^2su^1wa^2su^1 \quad yxau^2xai^3lain^1tu^1wi^1.$

10 $Jā^1nx^1jau^3su^2,$ $a^2nū^2a^2 \quad kāi^3sa^2no^1jah^1lo^2su^2$
 $kxai^2nān^2tu^3,$ $sxi^2ha^2 \quad \tilde{a}^3wxā^3kxai^2nān^2tu^3,$
 $hāi^1nxe^3sxā^3 \quad a^2o^3ve^2a^2 \quad kāi^3i^2, \quad \tilde{i}^3su^2lhā^3i^2 \quad wxā^2kho^3ti^2,$
 $nxe^3te^3lhxā^3 \quad wxā^3hū^3nx^2na^3li^1.$ $Yxān^1ta^1,$
 $Txai^2na^1xai^2na^2 \quad ha^3lo^2ai^2na^2 \quad wxā^3na^1ju^3tai^2na^2,$
 $txa^2ka^3te^3na^2 \quad wi^1la^1tāu^3a^1, \quad a^2nū^2a^2 \quad ū^3hū^1te^3lhxā^3,$
 $kāin^2 \quad ū^3hū^1te^3lhxā^3 \quad wxā^3na^1hē^3li^1.$ $Na^1ha^2kxai^3,$
 $wa^2su^1wa^2sun^1khā^1nxe^2 \quad ka^3tē^3na^2 \quad wi^1tāu^3a^1$

yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

11 Txai²li² wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³lo²hū³te²sa¹i¹.
 A²wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³la² a²o³ve²a²
 a³lxi²khai¹nxe³te²su² na³li¹. Ain¹sxa³,
 ya³lu²kai¹nhū³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³te²hū³nxe²,
 Txai²na¹xai²na² txa²nū³ka³txa² a³lxi²khai¹nxe³te²su²
 te³na¹xai²na², ya³lu²kxain¹te²su² na¹i¹.
 Txa²ka³te³na¹yu³ta² a³na¹ū³hain¹jah¹lo²su² na¹i¹.

12 Yxān¹ta¹, a²nū²a² o³ve²a² wa³kxēn³sxa³te²su²
 te²an²tu³, kwa² a²yo³ha² so¹lxi³ yxo²kwāin³jau³su²
 wa³kon³te²su² te²an²tu³, hai³txi³ a²o³ve²a²
 ya³lu²kxain¹jah¹lo²su² ti³he¹nx2nxa³i¹.
 A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³: “Hāu³xā²
 yau³son³na³na¹.” Nxe³kxai²nān²tu³, o³ve²ai²na²
 a³na¹sxa³ yuh³lxa³txi³ a³ni³hai¹nhū³nx2na³li¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³, a²si³yo³nān²ta³ hāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² a³wxā³kxai²nān²tu³, o³ve²a² a³li²sin³sxa³
 i³sxa³ sa²so², sa²tā³ a³ka³txe²ta³lxai¹ni²,
 nxe³ai¹nhū³nx2na³li¹.

13 Jah¹lai²na², kwa² yo³ha² so¹lxi³
 yxo²kwāin³jau³su² wa³kon³jah¹lai²na² yuh³lxa³txi³
 a³ni³hain¹ju³ta², a²yo³ha² so¹lxi³ yxo²kwāin³jau³su²,
 hai³txi³ o³ve²a² a³lxi²nxa³jau³su², a³na¹sxa³
 yuh³lxa³txi³ a³ni³hai¹nhū³nx2na³li¹.

14 Yxān¹ta¹, a²wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³lo²su²
 te²ain²txi³ a²o³ve²a² ye³ka¹nai¹nha²kxai³,
 a²o³ve²ain²txi³ a²wa³kxēn³yah³la²
 ye³ka¹nai¹nha²kxai³ yu³hain¹na³li¹.
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Txai²na¹xain²txi³txa²nū³ka³txa²
 ye³ka¹nai¹na¹ha²kxai³, txa²nū³ka³txain²txi³
 ye³kan¹sai¹nha²kxai³ yu³sain¹na³li¹.

15 Txai²na² Txa²wī³na² ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹.
 Sa³kxa² yā¹nxe², txa²nū³kā³txa²
 ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹. Na¹ka³tu³,
 txa²nū³kā³txa² a³lxi²na¹kxe³su² na¹ha²kxai³,
 txa²ka³tē³na¹ju³ta² ā³na¹ū¹hain¹sxā³
 ya³lu²kxai¹na¹jah¹lo²su² na¹i¹.

16 Na¹ha²kxai³, a²o³ve²a² wa³kxēn³yah³la²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²su² nxe³kxan²ti³, hai³txi³
 o³ve²a² ka³na³ka³na³tū³kā³txa² so¹lxi³
 wāi²lo³tain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹,
 ā³lxi³tū³kā³txi³nāu³xa² ha³lo²a² yu³tā³lxi³ yu³ta²
 ka³lxa¹ju³ta² yxau³tū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹
 wāi²lo³tain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²,
 txa²nū³kā³txa² yu³tā³lxi³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta²
 yxau³tū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹,
 Txai²na¹xai²na² a³lxi²nū³na¹tū³kā³txi³nāu³xai²la¹i¹.
 A²nxe³tū³kā³txi³nāu³xai²na² sa²so¹ti³ten³sa³nhai¹.
 Te²su², txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹nūn³tu¹wi¹.
 Sain¹kxai²nān²tū³, Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³,
 a³lxi²wau¹nyhai¹nha²kxai³ ya³sain¹tu¹wi¹.
 Ya³sain¹kxai²nān²tū³, ha³lo²a² yu³tā³lxi³
 yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³ain¹tū³kā³txi³su²
 kxa²ha³tā³nxān²ti³, a²jut1so¹lxi³
 yxau³jut3sū³nxe² nxe³tū³kā³txi³nū³ai²la¹i¹.
 Nxe³sxā³, a²hxi²kan¹jah³lo²na¹xai²na²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na² so¹lxi³
 na¹ha²kxai³, txa²nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²
 txa²ka³lxa¹ti³hū³tū³kā³txi³su² nxe³ha²kxai³,
 ai¹nhī³na¹i¹.

17 Txai²li², txa²ka³tē³na¹yu³ta² hxi²kan¹txi³
 ā³na¹a¹kxai²nān²tū³, hā²wxān³txa³
 sa²so¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tū³, ka³tē³na²

wi¹tāu³a¹ so¹lxi³ yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹.
 Na¹ha²kxai³, ā³na¹a¹kxai²nān²tū³, sa²so¹xi²te³lhxā³
 ā³na¹sā²na¹tu¹wi¹. Nxē³na¹ha²kxai³, Txa²wī³na²
 a³lxi²sain¹na³li¹.

18 Hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³
 txa²ka³ten³yu³ta³la³ sa²so¹kxi²sa²nxa³lho³li¹.
 Yxān¹ta¹. Txai²na¹xai²na² txa²ē¹nāu³a¹ te³na¹jau³xa²
 so¹lxi³ hxi²ka¹ka¹nhe²la² txa²ka³ten³yu³ta²
 ā³na¹a¹ka³tu³, ya³lu²na¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹txi³
 txa²ka³ten³yu³ta² ā³na¹ū³sxā³ ya³lu²na¹ha²kxai³,
 hā²wxān³txa³, hxi²kan¹txi³ sa²so¹xi²sxā³
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na¹ha²kxai³, na¹tu¹wi¹.
 Nxē³na¹jau³xai²na², Txa²wī³na² a³lxi²sa³ha²kxai³,
 ī³kwa³na³sa²jau³xai²la¹i¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la².

19 Wān³txai²nān²tū³, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 ain³kxain¹ka³tu³, wi¹ ī³we¹yhu¹xa³kxe³sxu²,
 a²ē¹nāu³a¹ e³kxi²nī¹nha²sxā³ ā³nhai¹tā³yhain¹sxā³
 yxau³ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxē³te³nah¹lxi¹, ā³nhait1so¹tū³kā³txa²
 ka³lxa¹tū³kā³txa² e³te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Ko³nxe³te² yāu³ka³txa²
 nxū²kwāi³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Wen¹sxā³
 e³jah¹lo²txā³li¹. Ain³kxain¹ya³sah¹lxi³txa³hē¹li¹.

21 Yxān¹ta¹, ā³nhait1so¹tū³kā³txa² ā³xa²
 e³te³nah¹lxi¹: “Nxē²nxa³i¹. Jah¹lai²na²
 wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.” E³ain¹jau³xa², hai³txi³
 ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³jah¹la²
 wān³txi³sxa³i¹. Jā¹nxe³kxa¹, ko³nxe³te²
 yāu³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³jah¹lo²su²kxa¹,
 hxi²kan¹txi³ ye³han³jah¹lo²su² a²ye³na²
 ye³we²ti²ti³hex1hī³nx2nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² nū³kā³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
e²nain¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³txi²tāu³a¹, ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³hī¹na¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na²
 ā³yān³ki³nū²kxain¹sxā³ ī³yain¹tai¹ni², ī³ka³li³hai¹ni²,
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³ka³li³si¹hain¹jau³su²
 ī³ye³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yān³tai²na²,
 Sū³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³nū¹tai²na²,
 ko¹ko¹xa² nū³kā³txa² sa²kho³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txu¹tai²na² āh¹
 sa²hau³ko³txi¹xi²ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³nxu¹tai²na²
 sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹tai²na², kwēn¹tai²na² a²nū²a²
 nū³kā³txai²na² ain³kxi¹xi²te³lhxā³ ā³yān³ki³nū²kxi²,
 ī³ka³li³hi², ī³yain³ti² ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³,
 sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹tai²na² ain³kxi¹xi²te³lhxā³
 ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³tāu³a¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² a²ti²ta³lo³kxan¹thī³na²,
 Sa³lo³māu²yah³lu¹tai²na² ton³thī³na²
 ā³nxai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³te³nah¹lx¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² ān³ki³ka³ti³kxain¹sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe³si¹lx¹. Kxān³su² ī³wā³wā³ta³kxi²sa²sī¹nhxai¹nhē³li¹.
 Jā¹nxe³sa²sī¹txa³hē¹li¹. Si³ka³ka³kxi²
 ī³ye³kxi²sa²sī¹nhē³li¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na¹xā¹.”
 Nhīn¹kxai²nān²tu³, ī³wa²su¹wa²sut1sxā³
 ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. “Nxe³sa²kxah³lo²sa¹i¹.”
 Nxe³sa²sī¹nhē³li¹. Ju³te²a² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa², ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²lau³ya³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Na¹ta¹,
yxo²ī²sah²lxan³tai¹. Jā¹nxa¹jau³su²,
txa²wa³ka³li³yu³tai²na² kāi³ya³nx2ta¹ju³tai²na²,
Txa²wī³nu¹tai²na² hxi²kan¹txi³lot3sa³ha²kxai³
kāi³ya³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³,
txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ā³ye³yxo²nū¹sa²sxā³
ī³yau¹ū³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹.

26 Nxē³ya³nx2ta¹kxa²ha³tā³nxān²txi³,
yxo²ī²sah²lxan³tai¹. Wxāi²na²txa²nū³kā³txi³sah¹lxa³lxi¹.
Nxē³ha²kxai³, yxo²ī²sah²lxan³tai¹.

27 Yxān¹ta¹, txa²nū³kā³txa² ha³na³ka³lxin³na³li¹.
Txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tū³kā³txi³su² na³li¹.
Sain¹ju³ta², ka³yxuh³xa² o³ve²a² nū³kā³txa²
ain³kxi²sxā³, a²wa³kxēn³yah³la² a²yxo²wān³txa²
so¹lxi³ ain³kxain¹kxe³hū³nxe², txa²nū³kā³txa²
ain³kxi²sain¹na³li¹. ī²lxa²ta³lu²nai¹na¹tū³kā³txi³su²
na³li¹. Nai¹nha²kxai³, ān³si³tē³la³kxi²sa²tū³kā³txi³su²
na³li¹.

28 Ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹i¹.
Na¹ha²kxai³ ī³xān³ta³kxai¹nīn¹ju³ta²
yxau²sa²tē³ti³he¹nxai¹nx3tho³li¹. Txai²li²,
txa²nū³kā³txa² nū³kxūn³txi³ sa²hau³ko³jah¹lo²sa¹i¹.
Na¹ha²kxai³, a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹lo²su²
kxai²nān²tū³: “Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa²
sa²so¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxē³kxan²ti³,
txa²hxi²ka³nāu³a¹ sa²so¹kxi²sa²nyhain¹ju³ta³la³
yū²nxa³i¹.

29 Jā¹nxa¹jau³su², txa²nū³kā³txai²na² Txa²wī³na²
ū³hū¹sa²tū³kā³txai²la¹i¹. Txa²wī³na² hxi²ka²nāu³a¹
yxau³tū³kā³txi³su² na³li¹. Nxē³ha²kxai³,

a²nū²a² kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³:
 “Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² sa²so¹kxi²na¹tū¹xā¹.
 Nxē³kxan²ti³ Txa²wī³na² hxi²ka²nāu³a¹
 sa²so¹kxi²nyhain¹ju³ta³la³ yū²nxa³i¹. Txa²wī³na²
 kāin² nū³kxūn³khaix1jah¹lai²la¹i¹. Ā²la² kāin²
 nū³kxūn³te²la³ yū²nxa³i¹. Nxē³ha²kxai³, Txa²wī³na²
 nyhai¹nxa³lho³li¹.

30 Txai²na²A²tah²na¹xai²na², Txa²wī³nāin²txi³te²sa¹i¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxē³te³na¹ Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹, tah³lxa³ka³ta²
 sa²so¹sxā³ tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la²
 ā³nan³sxā³ ā³ya²lu¹te³lhxā³ ain¹ta¹hxai²hē¹la².

32 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta² wi¹ju³ta² ka³lxa¹txi³
 kāi³sxā³ ī³yau¹ū³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Īh¹nxe²
 kāi³a¹ju³ta² ī³xān³ta³kxi²sa²sxā³ su²lhā³sa²te³lhxā³
 yah³lxin¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxē³te³na¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Hai³yo¹. Wi¹kāi³nhī¹lxi¹. Wi¹kāi³nhīn¹ju³ta²kxai³,
 su²lhā³nxa²hī³sīn¹nxa³i¹. Yxān¹ta¹, wxā²yxo²a²
 kō³nxe³ti³ e³nhī¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 kō³nxe³te²lo³jau³su² e³kxi²nhī¹lxi¹. Wxāi²na² a²nū²
 so¹lxin³nhī¹lxi¹. Nhīn¹kxan²ti³, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ hi¹nha²nhī¹lxi¹. “Txai²na²
 txa²wī³nāin²txi³te²sa¹i¹.” Nhī¹lxi¹. Nhī¹nha²kxai³,
 su²lhā³nxa²sī¹na¹ju³ta³nū³a² wain³na³li¹. Ju³te²a²
 nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na²
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³tēh³nxā³nxa² wi¹ko³nha²sxā³
 a³la³kxah¹lxi¹lxi¹. Nxē³jau³xai²na²sa¹:
 “Txai²na¹xai²na² Sū³na² Si³yxau³te³na¹xai²na²
 e³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹: ‘Wxa²nū³ka³txi³
 ī³nxai²na², txa²nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³sah¹lxi¹lxi¹.
 Yah³lxi¹nha²kxai³, sū³nāin²jah³lxi¹lxi¹. Ya³nx2ta¹i¹:
 ” Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² wān³txa²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 35 Wān³txi³khai³xai²la¹i¹. Hai³txi³
 sa²yxo²ā³ki³jau³sxan³tai¹. Nxē³ju³ta² Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹, nxē³te³nah¹lxi¹: ‘Wxa²nū³ka³txi³
 ī³nxai²na², txa²wān³txai²na² ū³hū¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹.
 Yah³lxi¹nha²kxai³ sū³nāin²jah³lxi¹lxi¹:”
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. “Sū³nāin²tain¹na³na¹.
 Txai²yā¹nxain¹na³na¹.” Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹,
 a²ē¹nān¹jau³su², yhain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

36 Jā¹nxa¹jau³su², Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
 Txa²wī³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²sa¹i¹. Nxē³sa²sxā³
 yuh³xai²nān¹ko³xai²na² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
 Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na² a²wa³ka³li³yu³ta²
 kāi³te³lhxā³wxā³na¹hē³li¹. Jā¹nxe³sa²ju³tan¹te²ka³ya³tu³:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²tah²sa¹i¹:”
 Ya³nx2ta¹i¹. Na¹ha²kxai³, hai³txi³ Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ko³nxe³te²lo³jau³su² e³nxa³i¹.
 īh¹nxe³kxa²yā³ti³ta³: “Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ko³nxe³te²lo³jau³su² e³nhī¹lxi¹:” Sah¹lxin¹ji¹wi¹?

37-38 Txa²kāi³a¹ju³ta², Txa²wī³na²
 kāi³kxa²yā¹nxe³sxā³ kāi³ya³nx2ta¹i¹.
 Na¹kxai²nān²tu³, txa²kāi³a¹ju³tai²na²
 ī²sah¹lxi³sxā³ wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³

yxo²i²sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Je³su²jah³la² yxo²wān³txa² yxo²i²nxa³lho³na¹.”
 Yah³lxin¹kxan²ti³, txa²kāi³a¹ju³ta² so¹lxi³
 ī²sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ kāi³kxa²
 yā¹xain¹na³na¹, Je³su²jah³lo²su¹.”
 Nxē³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 ha³lo²a² a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 “Sū³nāin²txi³na¹xā¹. Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ nxū²kwāi³yxau³na¹ha²kxai³,
 nxū²kwāi³yxau³sa³ha²kxai³ ya³ha¹xā¹.
 Nxē³na¹jau³su² a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, txa²kāi³a¹ju³ta², Txa²wī³na² kāi³kxa²
 yā¹nxēn²nxa³ke³la³te²kxai³, ki³ha³nhī³na¹i¹.
 Na¹ke³la³te²kxai³, txa²yxo²wān³txai²na²
 sa²yxo²ā³sah¹lxin¹ju³ta² wai³nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹,
 nxē²nxa³i¹. Ki³han³jah¹lo²txā³i¹. Txa²wī³na²
 kāi³kxa² yāx1jah¹lo²sa¹i¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxē³ka³tu³, Ju³te²a² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² ī³xān³ta³kxain¹sxā³
 ī³sa²so¹te³lhxā³ āh¹ o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ta¹
 Je³su²jah³lai²na² au³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, ā³ain¹sxā³ Jor³tāu²yau³xa²
 ān³yxo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
 nū¹ā¹ ha³lo²a² a²wi¹jhī¹nhī¹nai³tā²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² a²nū²a² ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³tāu³a¹,
 kwēn¹tai²na² Je³su²jah³la² ā³wi¹hain¹sxā³
 yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

41 Ain¹te³na¹, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 ā³tū³yhain¹sxā³ a³ya³txain¹sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹khaix1jah¹lai²la¹.
 Jah¹lai²na² a²nū³kxūn³ju³ta², kxā³nhxī¹nai³tā²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ī³yau¹ū³ta³lun²nē³te³nai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tān³tā³, ha³lo²a²
 wā³nxīn¹ju³ta³la³ kāi³ya³nhē³lhī¹nxa³tai¹ti²ti¹.
 Nxe³kxan²ti³, wān³txi³khai³xa² so¹lxi³
 ī³ye³kxi²nē³lhxā³ Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹sxā³
 kāi³ju³ta² ī³yau¹ū³nhē³lhī¹te³nai¹ti¹ti¹. A²nū²a²
 ka³lxa¹tū³kā³txai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².
42 Ain¹kxe³tu³ a²nū²a² kāi²li³tū³kā³txa²
 Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

11

La²sa³ro³jah³la² ya³lu²jau³su²
 1-2 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²ī³lxa² La²sa³ro³jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la². Sxi²je³na² Be³tān²ya³thī³na²
 yxau³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a²
 a²ha³lī³ta³ka³lxa² Mar²ta³ka³lxa² yxau²,
 a²ha³lī³ta³ka³lxa² ā³xa² Ma³ri²a³ka³lxa² yxau²
 nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²
 Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu², ye³je¹nhī¹kxai³lu²,
 ī³ka³lī³sxā³ hī³ne³kxa² wi¹lū³tē³kxa²
 sa²so¹sxā³, Je³su²jah³la² a²yu³kxa² whāi²na¹
 ū³yhu³to¹la³kxi²ka³tu³, a²ne³kī³sa³nāu³a¹
 ne³kī³sa³lu²kxi²kxe³su² wxa²so¹sxā³ Je³su²jah³lai²na²
 a²yu³kxa² ū³yhu³ho³la³kxi², ta¹ka³lu³nū³su²
 ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na¹
 ū³yhu³to¹la³kxi²nxa³hī¹na¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na²
 a²lon³yah³la² La²sa³ro³jah³la², kāi²

ĩ³ton³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxē³hī¹na², Je³su²jah³la²
u²yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Kāin² ĩ³ton³ju³tan¹te²kā³yā³tū³ti¹,
a²ha³lī³ti³nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
u²lxi³ ĩ³ye³kxi²ti³hi¹nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā³tā³xai²na²
a³lxin¹kxah³lo²su² te²a² ĩ³ton³kxi²sa¹sa²na³li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxē³jau³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²kxai³lu¹,
ain³kxi²sxā³ ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— ĩ³ton³ta¹hē²li¹. Nxē³yān¹ta¹, hai³txi³ ya³lu²ju³ta²
wa³ka³li³yu³ta³lot3sxā³ yxau²nx3tho³li¹. Nxē³ju³ta²,
Sū³na² Si³yxau³jah¹lu¹tain²txi³ wxi²kin³ti³ton³te²la³
ti³hi¹nha²ha²kxai³, txain²txi³ Sū³na² Tah²na¹xain²txi³
wxii²kin³ti³ton³te²la³ hi¹sa³ha²kxai³, nha¹tu¹wi¹.
Nxē³nha¹ju³ta²a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²sain¹sīn¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxē³ju³ta², Je³su²jah³la² Mar²ta³ka³lxain²txi³
a³lxi², Mar²ta³ka³lxai²na² a²ha³līn³ta³ka³lxain²txi³
a³lxi², La²sa³ro³jah³lain²txi³ a³lxi²,
ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

6-7 Ai¹nha²kxai³, wān³txai²na² La²sa³ro³jah³lai²na²
ĩ³ton³ju³ta² a²ha³tā³nxa² ain³kxi²nha²ka³tu³,
hāi¹nxe³sxā³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Ye³ha¹li¹
a³lan²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxē³nū²la² ye³ha¹li¹
a³lan²nū²la² yxau²ta³lun²te²ka³kxah¹lxi¹,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a²ko³nāu³a¹ ã³nxai³kī³kai³
jāx1yah³sah¹lxi³hẽ¹li¹. La²sa³ro³jah³la² ĩ²kī³txai²li¹.
Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ha³la³je¹nai³tā²
su²lhā³nxain¹te³lhxā³, tah³lxa³ka³ta²
ā³nan³nxain¹ju³ta² ten³khai¹lai¹to³tai¹ti²ti¹.
Jā¹nxe³nxain¹kxa²yan³ti³su², nū¹ā¹ Ju³te²a²ko³nāu³a¹
ā³nxai³lin¹ju³ta³nū³a² wi¹khai¹nxe³hī³te²la¹ku²,
nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9-10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Txai²li²
yuh³lxi³sa²nxā³nhai¹. Txa²ha³lo²a²
yut3sū³ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ta¹i¹. U³je³na³kai²li²,
a³li³xi¹nxa²ha¹te¹, ī³ha²te¹te²jai¹ti²ti¹.
A²ha²te¹ju³ta², ā³nxai³ki³kxai²nān²tu³,
hxi²ka¹ka¹nhe² ai³lhī³ki³tā³li¹. Hai³txi³
ā³sa²tā³xyo²thu²kā¹hī³ki³sxa³i¹, txa²wā¹ha³lo²a²
ha²te¹ju³ta² wi¹lī²ki³sa²kxai³lu¹. Nxe³yān¹ta¹,
ka³nxa³hi²nē³na³na¹. Ha²te¹ju³ta²
ne³ki³son³na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³,
ka³nxah³ju³ta² ā³nxai³ki³kxai²nān²tu³,
ān³sa²tā³xyo²thu²kā¹hī³ki³tā³li¹. Ha²te¹ju³ta³la³
yū²nxa³ha²kxai³ ye³ka³nxa³nhe³ha²kxai³,
nxe³hī³ki³tā³li¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe² kwēn¹tai²na²
Twa²wī³na² a²hxi²ki³lxa² ī³yī¹li²nū¹sa²ju³ta²
hau³ko³nxa³i¹. Hau³ko³nxa³ta³lxa¹ Txai²na¹xai²na²
ha²te¹jut3sū³ju³ta² ā³nxai³lhī³na¹i¹. Na¹ha²kxai³,
hxi²ka¹ka¹nhe² Ju³te²a²ko³nāu³a¹ ā³nxai³la¹tu¹wi¹.
Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
su²lhā³sa²ti³te³nain¹na³li¹. Sain¹kxan²ti³
yuh³lxi³sa²nxā³nhai¹. Txa²wī³na² ī³yī¹li²nū¹sa²ju³ta²

hau³ko³nxa³tq³lxa², hai³txi³ Ju³te²a² nq³kq³txi³la³ hxi²kan¹txi³ su²lhh³sai¹nxa³lho³li¹.

11 Na¹ha²kxai³, txa²wh¹yq³la² La²sa³ro³jah³la², h³xi²na³li¹. Ju¹ta¹ wxa²yh³n³kxi²te³lhxh³ h³nxai³la³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hh¹la².

12-13 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jah¹lai¹th² h³u³xi²ke³la³te²kxai³ we²nx²i²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hh¹la². Yxān¹ta¹ h³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hh¹la². Je³su²jah³lai²na² e³jau³xai²na², La²sa³ro³jah³la² ya³lu²jau³su² ī³ye³ta¹hxai²hh¹la². Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² h³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hh¹la². La²sa³ro³jah³la² h³u³xi²sxh³ ī³ye¹nx²sxh³ nxē³te²an¹jau³xa² so¹lxi³, ain³kxi²nhain¹ta¹hxai²hh¹la².

14-15 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ sa²wai³wait3sxh³ ī³ye³kxain¹jau³xa²sa¹:

— La²sa³ro³jah³la² ya³lu²na³li¹. He¹sxi²nxa³kxa²yu³hxa² ya³lu²na³li¹. Nxē³ju³ta² Txai²na² wi¹na³li¹. Ha³lo²a² wān³nxh³ju³ta² ī²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wh¹sh³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²ī²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lxon³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. Ju¹ta² ka³li³sa³nhai¹. Yxān¹ta¹ h³nxai³la³kxa¹sah¹lxi³hh¹li¹. Ta¹hxai²hh¹la².

16 Ai¹nha²kxai³, To³me²ah³la² ha¹lin¹th³xa¹ ton²txi³ya³ta¹hxai²hh¹la². A²nxē³jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nxai³ya³sah²lxi³nū³nhē¹li¹.

Txa²wā¹hxī²kan¹ta² ya³lu²kxai²nān²tu³,
ya³lu²kxa¹sah¹lxi³nū³nhē¹li¹. Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ya³lu²ju³ta²ka³te³su²ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹khai³jah¹lo²su²

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, nū¹ā¹ko³xa² Je³su²jah³la²
yau³son³nxa²ha¹te¹, wān³txa² La²sa³ro³jah³lai²na²
ya³lu²sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²nxe³hī¹nai³kxai³
sa²nī³kxain¹jau³su², ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³thī³na² Be³tān²ya³thī³na²,
a²ha³līn³ti³tāu³xa² ha¹lin¹te²nāu³xa² Mar²ta³ka³lxā²
Ma³ri²a³ka³lxā² nxe³ta¹ka³lxu³nāu³xa²
yxau³ain¹thīn³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³na²
hai³txi³ Je³ru³sa³lē²thī³na² kū³we²ki²la²
un²ta³kxi²nxa³thīn³su² ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txa²
ka³lxā¹tū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thī³nai²na² a³li³ka³tu³,
a²ha³līn³ti³tāu³xa² ai³la³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²lon³yah³la² ya³lu²kxain¹ju³ta² sa²ye³kwē²kxi¹xi²yhain¹te³lhxā³,
tū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³ju³ta², Mar²ta³ka³lxai²na², a²wān³txa²
Je³su²jah³la² tū³yhain¹jau³su² ain³kxi²te³na¹,
sxi²ha² a³li³ka³tu³, ā³ne³khauh²sxā³ ī³ha¹txi²ka³tu³,
hau³hau³kon³sxā³ Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
sxi²ha² kan²txi³ yxau³ha²kxai³, ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21-22 Ai¹nha²kxai³, Mar²ta³ka³lxai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³ha¹txi²sxā³ ī³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Wxāi²na²
he¹in¹ke³la³te²kxai³ txa²wā³tā³xa²
ya³lu²hī³nx2nxa³i¹. Yxān¹ta¹, ya³lu²kxa²ha³tā³nxān²txi³,
hī¹na² a²yen³kxa² a²te³nīn¹kxa² Txa²wā¹sū³na²
Sī³yxau³tāu³a¹ ī³wā³txai¹nīn¹kxai²nān²tu³, te²su²
ū³hū¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

- 23** Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxa²wā³tā³xai²na² ka³tēn³su²
 ī³sa²yxau³xi²tū¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².
- 24** Yxān¹ta¹, Mar²ta³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Yxan¹nāu³a¹ a²yēn³kxa² yxo²ha³kxa¹
 ne³ki³son³tāu³a¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ka³tēn³su² ī³sa²yxau³xain¹tu¹wi¹.
 Nxe³kī³tāu³a¹, txa²wā³tā³xai²na² ka³tēn³su²
 ī³sa²yxau³xi²nūn³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² wi¹kō³nha¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
- 25** Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Txai²na², ya³lu²ju³ta² Ka³tēn³su²
 ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹khaix3jah¹lo²sa¹ha²kxai³,
 txa²wā¹ka³tēn³nāu³a¹ a²si³yxau³jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 sa¹xi¹. Txai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ka³tē³na²
 wi¹tāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹jah¹lo²sa¹xi¹. Na¹ha²kxai³,
 a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tū³ yxo²ī²sa³kxai²nān²tu³,
 ya³lu²kxan²ti³ ka³tēn³sa²tū¹xī¹.
- 26** Jā¹nxe³jut3su², a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³,
 yxo²ī²sa³sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³, te²su²
 ya³lu²nxa³lho³ni¹. Txa²wān³txai²na² ain³kxi²sa²sxā³
 yxo²ī²san¹ji¹xi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
- 27** Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³nxa²ha¹nhai¹.
 Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lx¹.
 Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²si¹lx¹. Txa²ha³lo²ai²na²
 yuh³xai²nān¹ko³xai²na² ā³wxā³kxi²sa²jah¹lo²sa²nhi¹lx¹.
 Jau¹xai²na² yxo²ī²nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ī³nān³jau³su²

28 Nxē³nxa²ha¹te¹, ī³ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² ai³nū²la², a²ha³līn³ta³ka³lxai² Ma³ri²a³ka³lxai² ī³kaix1ka³tu³, ha³na³ka³lxai³ so¹sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxai¹:

— Txa²wā¹hxai²kan¹jah¹la² he¹na³ni¹. ī³kaix1txa²na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Ai¹nha²kxai³, nxē³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ ī³sa²yxau²ā³sxā³ Je³su²jah³la² ī³ha¹txi²te³lhxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².

30-31 Nxē³hī¹na¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² sxi²nhāu³a² yxau³yain¹tū³ka³txa², Ma³ri²a³ka³lxai²na² āin²ti³ju³ta² wxa²ye³kwxēn²ki¹xain¹te³lhxā³ yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxē³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxai²na² ī³sa²yxau²ā³sxā³ a³li³ju³ta² ī²ain¹ka³tu³, aun³ta² ī³hi¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Kwā³kxa² ī³nān³te³lhxā³ a³li³sxā³ ai²na³li¹. Ain¹sxā³, ī³hi¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³tāu³a¹ Je³su²jah³la² sxi²yhen³nāu³ai²nān²tā³ a³li³xa³kxe³su², hāi¹nxē³sxā³ ha³lo²a² Mar²ta³ka³lxai²na² ī³ha¹txain¹tāu³a¹ he¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

32-33 Nxē³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu¹ ā³nxai³ka³tu³ Je³su²jah³la² ī³ha¹txi²ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³la² yu³kxa² ā³yu³nē³ka³la³kxi²te³nah¹lxai¹:

— Txa²hxai²kan¹jah¹lāi³. A²kxā³nxai³tā² wxa²he¹ū³xi²san¹ke³la³te²kxai³, txa²wā³tā³xai³tā² ya³lu²kxi²sa²hī³nx2nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³sxā³, ta¹ka³lxain²txi³ ī³nā³nha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txa² ta¹ka³lxai²na² ā³sa²si³hē¹yhu¹tū³ka³txain²txi³ ī³nā³nai¹nha²kxai³, nxē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ju³ta²

Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ī²sa²tē³kxi²nha²sxā³
 ī³yat1sai¹kxi²nha²sxā³, au³txi³ a²ē¹nāu³a²
 āin²ti³khai¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxē³te³nah¹lxi¹, ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — īh¹ti¹la³tā³ sa²nī³kxah¹lin¹thai¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³nxa²ha¹te¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Wxā³sxī²txa²sī¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

35 Ain¹ka³tū³, Je³su²jah³la² ī³nān³ta¹hxai²hē¹la².
36 Nxē³ju³tan¹te²kxa³ya³tū³ti¹, Ju³te²a²
 nū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Kāin² a³lxi²khai¹nai¹nhxai²na²hē³li¹.
 ī²jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Yxān¹ta¹, a²nū²a² kū³we²ki²la²
 ka³lxa²nxa³tū³ka³txa² e³te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² a²nū²a² ye³han³tū³ka³txa²
 ye³we²txain¹jah¹lo²su² te³nai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 La²sa³ro³jah³lai²na² ya³lu²te³lhxā³ nxē³ju³ta²
 hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³tain¹hī³te²la¹ku²,
 hxi²ka¹nxa³te²la¹ku², ki³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

La²sa³ro³jah³la² ka³te³n³su² ī³sa²yxau³xi²jau³su²

38 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
 a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ kāin² āin²ti³ha²kxai³,
 sa²nī³kxain¹ti³xa² tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Tah³lxe³na² tah³lxa³ka³txa² a²ne³tā³lxa²
 ū³nhe³tū¹kxi²wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Tū³xain¹ka³tū³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Tah³lxa³ka³txai²na², sa²ne³than²kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹, Mar²ta³ka³lxai²na² ya³lu²jah¹lai²na²
 a²ha³līn³ta³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxⁱ²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² ka³lu²sxā³ ūn³nhai¹. Ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³lan²hī¹nai³tā² ya³lu²na²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

40 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hāi¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²i²txain¹yah³lxⁱ³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ī²yah³lxin¹tu¹wi¹. Ya³nx²ta¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

41-42 Ain¹sxā³, a²nū²a² nū³ka³txai²na² tah³lxa³ka³tai²na² sa²ne³than²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, sa²yxo²ka²la¹nha²sxā³ ī³ye³te³nah¹lxⁱ¹:

— Wī³na² nxe³txi¹. Txa²wān³txai²na² ain³kxi²san¹te¹ni²ti¹. San¹ju³ta² ka³lih³khaix1sa³nhai¹. Txa²wān³txa² yxo²ha³kxa¹ wxāi²na² ain³kxi²sa²jah¹lo²si¹lxⁱ¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² nū³ka³txai²na² ī³nū²kxi²sxā³ he¹ya³sain¹tū³kā³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹, ain³kxi²sa²si¹hai¹na¹jau³su², Wī³na² ī³nxai²na² ī³si²si¹hā³san¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²ī²sa²si¹hai¹na¹jau³su², wān³txai²na² e³a¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

43 Ain¹te³na¹ kāin² ī³kaix1te³nah¹lxⁱ¹: — La²sa³ro³jah³lāi³. Yā²ha³we¹. Wa²li³txu¹le¹. Kxe³sxan³thāj¹le¹.

44 A²nū²a² ya³lu²te³nū¹ta²kxai³lu² wa²li³ka³tu³, wā²la²ka³lo³a² sa²hxi²tai³kxi²nha²ha²kxai³, sa²yu³tai³kxi²nha²ha²kxai³, a²yen³nāu³a¹ wā²la²ka³lo³a² sa²ye³wa²lāu¹kxi²nha²ha²kxai³, nxe³sxā³ wa²li³ta¹hxai²hē¹la². A³li³ka³tu³:

— Sa²ta²lhon¹ta³kxi²sxā³ a²nū² so¹lxⁱ³ a³na¹jah¹lxⁱ³hē¹li¹. Ā³nxai³txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hāi³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²

45 Nxē³ju³ta², Je³su²jah³lai²na² a²nū²a² ya³lu²te²a² sa²yxo²ka³ta³wxe³xi²ju³ta², Ju³te²a² nū³kā³txa² Ma³ri²a³ka³lxai²na² ha³la³ka³lxa³lon³kxi²tū³ka³txa² ā³nhait1so¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². ī²ain¹te³na¹, Je³su²jah³la² yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Yxān¹ta¹, kwa² ha²ya³kxa² ha¹lin¹te²a² ā³sxā³ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² kāi³ju³tai²na² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

47-48 Ain¹ka³tu³ta¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³nāu³xa² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nū³kā³txa² sa²kxai³lu² whāi²na¹ nū²la², a²hxī²kan¹ti³nāu³xa² so¹lxi³ ān³yān³ki³nū²kxi¹xi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³txā³ kāi³ki³te³ji¹? Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹txā³ kāi³ju³ta² ha²ya³kxa² kāi³ti³he¹te³sxa³i¹. Nxē³ha²kxai³, hāi¹nxē² ā³ain¹ki³ju³ta² wi¹lxa³i¹. Hāi¹nxē² ā³ain¹ki³kxai²nān²tū³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²ī²ain¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, ko¹ko¹xa² nū³kā³txa² ī³kwa³na³nē³tū³ka³txa² Ro³ma²no³ nū³kā³txa² sa²yxo²ā³ya³sah¹lxi³hē¹li¹.” A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nain¹tu¹wi¹. Jā¹nxain¹kxa²yān³ti³su², ki³nhai¹. Jā¹nxain¹kxai²lē¹. Ro³ma²no³ nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu², ī³xān³ta³kxi²nē³kxai²nān²tū³: “Ju³te²a² nū³kā³txai²na² sa²yxo²ā³sain¹nān³khi³.” Nē³lain¹kxai²nān²tū³, nū³kxūn³txi³

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tā³a¹ sxi²hxain²txi³
 wi¹khai¹nxe³thī³nāin²txi³, sun²tā¹hxa³ti²,
 txa²wā¹nū³kā³txain²txi³ sun²tā¹hxa³ti²,
 nxe³nē³lain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³nē³lain¹kxa²yān³ti³su²,
 ha³lo²a² kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta³nū³ai²na²
 ū³hū¹nē³kxa²yān³ti³su² kī³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

49-52 Yxān¹ta¹ a²nxe³te²a² kwē³kon³tā³a¹
 wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khaix3jah¹la²,
 ka³na³ka³na³jah¹la², Kai³fa²sah³la²,
 a²wā³txi³kxai³lu¹, ī³ye³te³nah¹lx¹:

— Ta¹wi¹. Kō³nha²sxā³ e³yah²lxa³lx¹.
 Wā³nxīn¹jau³su² sa²nēn¹nha²sxā³ e³yah³lx¹lx¹.
 Ha³lo²a² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxē³ju³ta²su¹,
 a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lx³
 ya³lu²kxi²nē³kxai²nān²tu³ txa²wā¹kī³na¹xai²na²
 yxo²ha³kxa¹ ka³tēn³su² yxau²xai³lhī³kī³tā³li¹.
 Ju¹ta² wi¹lhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, jah¹la²
 ya³lu²kxi²nē³lxa³kxai²lē¹. Txa²wā¹kī³na¹xai²na²
 Ju³te²a² nū³ka³txi³kī³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹
 ko¹ko¹xa² nū³ka³txa² sun²tā¹hxa³tē³tu¹wi¹.
 Ju¹ta² wi¹lxa³i¹. Jā¹nxe³ka²yān³ti³su²,
 ya³nx2ta¹i¹. Ā³ne³wxe³yah²lxan³ji¹? Kai³fa²sah³la²
 a²yxo²wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na²,
 Kai³fa²sah³lai²na² yxo²a² e³kxan²ti³, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tā³a¹ a²wān³txi³khai³xa², ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³te³nah¹lx¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tā³a¹
 a²ē¹nān¹jau³su²:
 — Txa²wān³txa², wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa²
 Kai³fa²sah³la² a²nxū²kwāi³nāu³a¹,
 ā³nxū²kwāi³wxe³nū¹hai¹na¹tū¹xā¹. Ai¹na¹ka³tu³,
 Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²nxa³kxe³tu³,
 a²yxo²a² so¹lx³, wān³txai²na² e³tū¹xā¹.

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa²sa¹:

— Ye³jen¹na² Je³su²jah³lai²na² ya³lu²tū¹xā¹.
Ya³lu²kxai²nān²tu³, Ju³te²a² nū³kā³txain²txi³
sa²hau³ko³ti², te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
a²wē³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²a² ī²li³ko³nāu³a¹
ān³kax3te²kax3te²nūh¹lxi²kxi²tū³kā³txain²txi³
ā³yān³sa²ki³nū²kxi² ain¹tū¹xā¹. Jā¹nxe³te³lhxā³
Je³su²jah³la² ya³lu²tū¹xā¹. Kai³fa²sah³lai²na²
a²wān³txa² a²si³yxau³tāu³a² ta¹hxai²hē¹la².

53 Nxe³ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² ī³ye³ta³lun²ka³tu³,
ain³kxain¹tū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹,
wi¹li³we¹yu¹sxā³ ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta³nū³a²
wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³,
su²lhā³si¹jau³nū³su² ī³ne³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².

54 Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ Ju³te²a²ko³xa² e³lē³na²
Je³su²jah³lo²la³ āh¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Yxān¹ta¹, ko¹xai²na² ā³ka³tu³ ā³nxai³ka³tu³,
ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na²,
yxo²ka³teh³xan¹thīn³su² thī³na² ā³nxai³ka³tu³,
sxī²yhe³na² E³fra³ī²thī³na² ā³wih¹sxā³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² whā²na¹,
yxau³nū¹hah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

55 Nū²la², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² yau³son³nū²la²
a²nū²a² ha³lo²a² yxau³ain¹tū³kā³txa²
ka³lxa¹tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na² aun³ta²
ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²an¹je³na³kxa²
ā³nī¹li²nxa³hī¹na¹ aun³txa² ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxā³ta² a²ko³nxe³thī¹nain¹ju³ta²
wxā²han³kxi²ti³nha²te³lhxā³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

56 A²nxe³t¹ū³k¹a³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²
 ā³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx³te³nah¹lx¹,
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³na²
 yxau³sxā³ ī³wā³txi³sxā³ ī³ye³li³yah³lxi³te³nah¹lx¹:
 – Ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ ī³yain³te³lhxā³
 nxe³ki³tāu³nū³ā¹, Je³su²jah³lai²na²
 wxā³ai¹nhī³te²la¹ku² ain¹ki³nhai¹.
 ī¹h¹nxe³tin¹jau³la³ e³in¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹.
 Nx³yhu¹ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

57 Nx³ju³tai²na², ha³na³ka³lxi³ wā³nxīn¹te²
 si³yxau³t¹ū³k¹a³txa² fa³ri³se²a² nū³k¹a³txa² ain¹sxā³,
 ī³kwa³na³ain¹te³nah¹lx¹:
 – A²nū²a² kwa² ī²te²hū³te²su² te² ī³nxān²tu³,
 Je³su²jah³la² he¹tāu³la³ wī¹ko³nha²te²la³ na¹nhā¹.
 Yah³lxi¹kxai²nān²tu³, ī³hen³txi³sah¹lxi³slī¹nhē³li¹.
 Je³su²jah³lai²na² ī³sxā³ sa²so¹si¹hai¹nha¹jau³nū³su²
 nha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12

Je³su²jah³la² Be³tān²ya³thī³na² yxau³jau³su²

1 Nx²xai³nū²la² Pas²kwa²je³na³kxa²
 yau³son³nxe³hī¹na¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 a³la²ni²sxā³ ān³te²ti²xai²nxa³hī¹na¹, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu¹ Be³tān²ya³thī³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³thī³na² La²sa³ro³jah³lo²su² te²a²,
 ha³la³je¹nai³kxai³ ya³lu²ju³ta² Je³su²jah³la²
 a²hxi²ka² sa²yxo²ka³ta³wxe³xi²kxah³lo²su² te²a²
 a²yxau³thīn³su², ta¹hxai²hē¹la².

2 Nx³nxa²ha¹te¹, a²nxe³thī³nān¹t¹ū³k¹a³txa²
 yain³txa² wxā²we¹tain¹sxā³ Je³su²jah³la²
 ī³yain³yain¹te³lhxā³ ī³ka²la¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

ĩ³ka³li³kxi²sxā³
 ĩ³ka²la¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³sa²nēn¹kxain¹te³lhxā³
 Nxe³ju³ta²
 La²sa³ro³jah³lai²na² ĩ³yain³yain¹nū³nha²kxai³,
 Mar²ta³ka³lxai²na² a²yain³txa² wet1sxā³
 ū³ai¹nha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

3 ĩ³yai³nai¹nhī¹na¹ Ma³ri²a³ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu² hī³ne³kxa² ha³nē³yau³xa²
 wi¹lū³khai¹nxe³jau³xa² a³lxi²khai¹nxe³jau³xa²
 Nar²tu³khai³nxe³jau³xa², tē³sxā³ Je³su²jah³la²
 a²yu³kxa² whāi²na¹ ā³yū³kē¹kxi², ta¹ka³lxai²na²
 a²nē³kī³sa³na¹ Je³su²jah³la² a²yu³kxa²
 ĩ³yū³ya³na³ta³kxi², nxe³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³a¹ sxi²nhāu³ai²na² whāi²na¹
 wi¹lū³ne³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³lo²su² Ki³lo²thī³na²
 tōn¹jah¹lo²su², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3su²
 ye³jen¹na²ko¹ko¹xa²hxi²ka²ān³yū³hū¹ain¹jah¹lo²nū³su²
 jah¹la²kxai³lu² e³ta¹hxai²hē¹la².

5 E³te³nah¹lxi¹:
 — Hī³ne³ka³yau³xai²na² a³lxi²khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹.
 A²nxe³jau³xai²na² ū³yho³hi²kī³kxai²nān²tu³,
 ū³yho³hi²kī³txā³nxa² kāin²khai¹nxe³txā³nxa²
 300 nxe³txā³nxa² so¹kxi²hī³kī³tā³li¹.
 Nxe³kī³kxai²nān²tu³ a²nū²a² yen³ki³txa²khai¹nxe³tū³kā³txa²
 ā³yxu¹nū³ai¹nhī³kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹ nxe³kī³sxa³wi¹.
 īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³yxu¹nū³ain¹kī³sxa³ji¹?
 Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Yxān¹ta¹, ki³han³ta¹hxai²hē¹la².
 Hai³txi³ a²nū²a² yen³ki³txa²tū³kā³txa²
 a³lxi²yhu¹si¹jau³su², Ju³ta²sah³la² a²ē¹nāu³a¹
 aū³txi³ ī³ye³kxi²nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹,

Ju³ta²sah³lai²na² kāi³ū³o¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³ta²sa¹:

— Txa²wā¹ū³yho³hi²kī³txā³nxū³a² wi¹wi¹nxe²
ū³ha¹kxi²sa²sī¹nhē³li¹. Ye³jen¹na² a²yen³kxa²
ū³yho³hi²kī³txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ī³ye³sxā³
Ju³ta²sah³lai²na² ī³ye³kxain¹kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³
ū³ha¹te³lhxā³ ū³hū¹yhain¹txā³nxū³a², Ju³ta²sah³la²
kāi³ū³o¹kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Hāi¹nxā¹txain¹yah³lxī³hē¹li¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na²su¹.
Ye³jen¹nāu³a¹ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tū³ a²nū²a²
sa²nī³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta³nū³su², a²ha²
ka³teñ³su² yxau²xai³la¹hī¹nai²na², ta¹ka³lxai²na²
txa²nū²ai²na² ya³lu²na¹jut3sū³nxe², hī³ne³kxa²
wi¹khai¹nxe³jau³xa² ū³hēn¹ta³kxi²sa²sxā³
sa²hau³kot3sye²nx2ti³te¹ni²ti¹. Hāi¹nxā¹txain¹yah³lxī³hē¹li¹.

⁸ Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² yen³ki³txa²tū³ka³txa²
kan²txi³ yxau³ya³nx2tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
Txai²li² hai³txi³ kan²txi³ yxau³ya³nx2ti³nxa³lho³li¹.
Nxe³ha²kxai³ yxau³ya³nx2ta¹hī¹nai²na²
ta¹ka³lxai²na² sa²hau³kot3sain¹ju³tai²na² wain³na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

La²sa³ro³jah³la² su²lhā³te³lhxā³ jau³su²

⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
ka³lxa¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
a²yxau³ju³ta² a²ha³tā³nxa² ain³kxai¹nha²kxai³,
wxā³sxi²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lain²txi³
wxā³sxi²i², La²sa³ro³jah³la² Je³su²jah³la² hxi²ka²
ya³lu²ju³ta² ka³teñ³su² ī³sa²yxau³xi²sī¹kxah³lo²su²
jah¹lain²txi³ wxā³sxi²i², nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

10-11 Ain¹ka³tu³, ya³lu²ju³ta² ka³tēn³su²
 ī³sa²yxau³xi²si¹kxah³lai²na² ī²ai¹nha²kxai³,
 ā³nhai¹tu³tu³kq³txa² sa²kxai³lu² ka³lxa¹nūn³tu³kq³txa²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nx³ju³tan¹te²kxa³yq³kxai³lu¹, wā³nxīn¹te²
 si³yxau³ka³txa² nūq³kq³txa² sa²kxai³lu¹
 La²sa³ro³jah³lai²na² ī³su²lhā³te³lhxā³
 ī³nē³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Je³su²jah³lain²txi³ ī³su²lhā³i²,
 La²sa³ro³jah³lain²txi³ ī³su²lhā³i², ju¹ta² wi¹na³li¹.
 A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹tain¹kxa²yān³ti³su²
 kl³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³wih¹jau³su²

12-19 Nx³nxa²ha¹te¹, a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹,
 a²nū²a² ka³lxa¹tu³kq³txa², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²
 ī³yain³si¹jau³nū³su² ā³yān³ki³nū²kxain¹tu³kq³txi³su²,
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tu³kq³txai²na² sa²kxai³lu²,
 Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lē²thī³na² yāu³son³ju³ta²
 a²ha³ta³nxa² ain³kxain¹ka³tu³, he³la³nxā³nxa²
 sa²nāu²so¹sxā³ ī³ne³khau²hain¹ka³tu³,
 ī³kaix1tain¹te³nah¹lx¹:
 — ī³sa²nēn¹kxi²sīn¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Nx³ha²kxai³, wxāi²na² Je³su²jah³lo² ī³nxai²na²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²su² te² ī³nxai²na²,
 wxā³nhī¹lx¹. Txa²nū³kq³txi³na¹xai²na²
 I³sa³e² nū³kq³txi³na¹xai²na², Txa²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³su² nhi¹lx¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nx³ka³tu³, Je³su²jah³la² ju³mēn²ta²
 wē³sa² a³ti²sxā³ ka³tih³yāu³kxi²sxā³
 wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³yain¹ju³tai²na²,

Sū³na² ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xau³hxai²tēx1tā²
e³te³nah¹lxi¹:

— Si³āu²thī³na² yxau³tū³kā³txa² nxe³txi¹.
Ha²yā³kxa² yuh³lxi³sē¹li¹. Wxa²hx²kan¹txa²
Si³yxau³tāu³a¹ wxā³tu¹wi¹. Ju³mēn²ta²
wēn³su² ka³tīh³yāu³kxi²sxā³ wxā³tu¹wi¹.
ī²txa²hē³li¹.

Kxā³nxān¹jau³xa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ hī¹na²
Je³su²jah³la² wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
Wxā³yain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai²na²
Je³su²jah³la² ī³sa²nēn¹qxain¹ju³ta² a²ha³tā³nxa²,
fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa²
sa²qxai³lu² ain³qxain¹nū²la² kāin² ī³xān³txi³sxā³
ī³ye³kxi²nyhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— ī²sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
hx²kan¹ti³hex1nē³lxa³nhai¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
ā³si³tē³la³qxain¹na³li¹. Ā³na¹nē³lain¹sxā³
Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹te³ji¹khi³.
Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
ha³lo²ai²na² ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Ā³ne³wxe³ai¹nxa³ju³ta²sa¹:

— īh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ kāi²li³tū³kā³txai²na²
Je³su²jah³lai²na² kāin² ī³sa²nēn¹qxain¹te²la¹ku²,
īh¹nxe³ju³khā³ta³ kāi³ain¹ji¹ku², na¹nhā¹.
A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³su²
ta¹hxai²hē¹la². Kwēn¹tai²na² ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la²
ya³lu²sxā³ ka³tēn³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³
wxī²kin³ti³ton³te²la³ ne³ti³hi¹nha²tāu³a¹ ha³lo²ai²na²

Kre²ka² nū³kā³txa² Je³su²jah³la² ā³te³nain¹jau³su²
 20 Nxe³nxa²ha¹te¹, nxē³hī¹na² a²nū²a²
 ka³lxa¹khaix1nxē³tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na²
 ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ ī³yain³yah³lxi³te³lhxā³
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³ka³li³si¹jau³xa²
 ī³ye³yah³lxi³te³lhxā³ wxā³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 Yah³lxi³ha²kxai³, Kre²ka² nū³kā³txa²
 yau³xā³li³ e³ain¹tū³kā³txa² kwa² ha²ya³kxa²
 ka³la²nxa³tū³kā³txa² sa²kxai³lu², a²nū²a²
 ka³lxa¹khai¹nxe³tū³kā³txa² ā³nū²kxi²yhu¹sxā³
 ā³ya³lxi²yhu¹sxā³ tū³nhaun¹nain¹nūn³sxā³
 wxā³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 21 A²nxe³tū³kā³txai²na² Kre²ka² nū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² Fi³li²pah³lai²na² a³ya³ti²sxā³
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na²,
 Fi³li²pah³lai²na², Bet3sa³i²ta³thī³na²
 Ka³li³le²a²ko³xa² wi³wi³to³thī³na² yxau³sxā³
 ton¹jah¹lo²su²ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Nxet3si¹lxi¹. Je³su²jah³la² ī²ti³ten³sa²sīn¹nhai¹.
 Kre²ka² nū³kā³txa² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxē³te³na¹, Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ain³kxain¹sxā³ wxe²ā³ain¹nū²la², Ān³tre²ah³la²
 a³ya³ti¹xi²yha¹nū²la² ī³ye³kxi²yha¹nū²la²,
 ha¹lin¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³tī³xi²ya³nhū²la²,
 Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwēn¹tai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹.
 Hī¹na² ye³jen¹na² ya³lu²na¹ju³ta² yū³tu¹wi¹.
 Hā²wxān³txa³ ka³tēn³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³
 oh³xan¹ko³xa² wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxē³na¹hī¹na¹
 wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa²ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹,
 Txai²na² Txa²wā¹sū³na² A²hx¹kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²su² te²sa¹ha²kxai³lu¹.

24 Jā¹nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²ya³la³tu³
 wān³txi³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Ha³lo²a²,
 nxē³jut3sū³ju³ta²sa¹: Ka³yā³ki³a² kīh³nū³xa²
 ū³whī¹ki³kxai²nān²tu³, hau³hau³kon³sxā³
 a²ki³ai²na² wa³lu³lon³sxā³ hxan³ka³tu³,
 a²nxā³nxa² tah²nxā³nxa² ā³kwa³lx²xi²sxā³
 wi¹ka³lū³sxā³ ki³ka³lx¹txi³ ā³ki³te²jai¹ti²ti¹.
 Nxē³yān¹ta¹, nxē³ki³ai²na² hxa³nxa³kxai²lē¹.
 Tah²nxā³ta³ ū³sai¹nxa³kxe³su² hāi¹nxē³sxā³
 nūh¹ yxau³te²jai¹ti²ti¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe²,
 Txai²na¹xai²na² ya³lu²na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a²
 ka³lx¹ta² kā³txa² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ tah²lx³
 ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.

25 Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu²
 ī³ye³kxi²nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³: “Yuh³xai²na²
 ti¹ai²na² yxau³na¹hī¹na² txa²wi¹la¹tāu³a¹
 so¹lxi³ a³lxi²sa³nhā¹.” Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² sa²yxo²ā³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta²

ten³sa²nxa³nha¹. Nxe³nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah²lxan³tho³li¹.
 Yxān¹ta¹: “Yuh³xai²na² yxau³na¹hī¹na¹
 txa²wi¹la¹tāu³la³ a³lxi²sa²nxa³nhā¹. Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²ī²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 su²lhā³sain¹kxan²ti³ yxo²ī²a¹ju³ta²
 ā³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ka³te³na² a²wi¹lxon³kxi²tāu³a¹ kan²txi³
 yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

26 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² ī²li³te²su² te²
 ī³nxān²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wit3so¹na¹tū¹xā¹.”
 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, sa²wai³wait3sxā³
 ā³si³tē³la³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Sah²lxin¹kxai²nān²tu³,
 ha³lo²a² ī²li³jut3sū³ju³ta² he¹a¹kxai²nān²tu³,
 txa²sa³wi³ha³lxi³ ī³nxai²na² whā²na¹
 ā³nho³yha³sah¹lxin¹tu¹wi¹. A³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 sa²yxo²wet1sah²lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
 wi¹lhin¹si¹nx2ti³jau³la³ ī³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.

26 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta³nū³a², ī³yau¹ū³jau³su²
 27 Na¹ha²kxai³, txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³
 hxi²waun³ta³kxi²nhā²ha²kxai³, āin²ta³kxi²nhā²ha²kxai³
 nha¹nhai¹. Nha¹ha²kxai³, īh¹nxe² Txa²wī³na²
 e³kxi²te³la¹ji¹wi¹? “Wī³na² nxe³txi¹.
 Ha³lo²a² khāuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nū³a²
 nxe³sa²ju³ta²yān³ti³su² sa²so¹xi²sē¹li¹.
 Nxe³te³la¹ji¹? Yxān¹ta¹, hxi²kan¹txi³
 jau¹xai²na² ī³ye³kxin²nxa³lho³li¹. Txai²li²
 khāuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nū³ai²na²
 ā³ne³khauh²kxi²si¹sa²jau³su² wxā³na¹hē³li¹.
 Nxe³sa²ju³ta³nū³a² ā³na¹ti³ten³sa²nxān³nhai¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, e³lē³na² A²wī³na² e³te³nah¹lxī¹:

— Wī³na², nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nhat1sxā³ ī³yī¹li²nhat1je¹txai¹nhu¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹, oh³nāu³a¹ yxau³jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxi²kin³ti³to³nha²sxā³ ī³yī¹li²nha²yai²na¹li¹.

Jā¹yxai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³jau³xai²na², a²nū²a² ān³yān³nū²kxain¹tū³kā³txa²

a²ne³nxē³na² ain³kxain¹ka³tu³, ha³lo²a²

a³la³kxai¹nxa³kxe³su² e³ain¹te³nah¹lxī¹:

— Ta²li¹na²li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹, ā³lxī³te² nū³kā³txa²

e³ain¹te³nah¹lxī¹:

— Oh³xan¹jah¹la² e³kxi²te²sin²ju²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

30 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, a²nū²a²

nū³kā³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Txa²wī³na² wān³txi³na² ī³ye³kxi²nē³jau³xī³na² ain³kxi²si¹nx2ti³jau³su² e³na³li¹. Hai³txi³, Txai²na² so¹lxī³ ain³kxi²si¹sa²jau³su² e³xa³wi¹.

31 Kwēn¹tai²na² yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² kō³nxe³ti³

kāi³ain¹ju³ta² a²yo³ha² ain³nha²ta³lu²nain¹na³li¹.

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ain³nhain¹ka³tu³

kō³nxe³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Kwēn¹tai²na²

ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³,

kwēn¹tai²na² yuh³xai²nān¹ko³xa² a²wa³kxēn³yah³la²

Sa³ta³na²jah¹la² ū³nhū³sa²tā³ain¹tu¹wi¹.

32 Ai¹nha²kxai³, Txai²na² Txa²wā¹sū³na²

A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na²

sa²kxai³lu² sa²so¹sa²sxā³ sa²ka²la¹hēt1sain¹sxā³

su²lhā³sain¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

ī³kaix1sa²so¹ai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Wān³txai²na² Je³su²jah³lai²na² ī³ye³ka³tu³,

ye³jen¹na² su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a², hi³sa³ka³txa²

ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ ya²lu¹kxi²nē³lain¹ju³ta³nū³a²
ī³yau¹ū³nha²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ā³yān³ki³nū²kxi²xain¹tū³ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa²
kxā³nxu¹tai²na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xu¹tai²na²sa¹:
“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² kxā¹nāu³a¹
ha³ta³nxān²txi³, ka³te³na² so¹lx³
yxau²wa³to²hi²sa²tē³tu¹wi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹i¹. Yxān¹ta¹,
wxā²wān³txi³kxai³lu¹: “Txai²na² Sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na²
sa²ka²la¹hēt1sain¹sxā³ su²lhā³sain¹tu¹wi¹.
Nxe³nhi¹lxi¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³, ka³ten³su²
yxau²wa³to²hi²sa²tē³hī³nx2nxā³lx¹,
Wxāi²li¹. Nhī¹nha²kxai³, Wxāi²na²
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²su² nhīn¹ji¹ku¹,
īh¹nxe³ju³tān¹nū³su² nhīn¹ji¹ku¹ nxa²nha¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:
— Jū¹nxe² hī¹na²kxai³, ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na²,
Sū³na² yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³jah¹lo²na¹xai²na²
yxau²xai³lyā³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
yxau³ya³nx2ta¹hī¹na¹ txa²wān³txa²
ain³kxi²sah¹lx³hē¹li¹. A²ya³la³tu³ wān³txan²tu³
a³la³kxah¹lxin¹txai²lā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
a²ha²te¹ju³ta² ā³nxai³ti³hū³nxe², a²ya³la³lyau³tu³
wi¹la³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹jau³su²,
ka³nxah³ju³ta² ā³nxai³ki³kxai²nān²tu³: “īh¹nū¹la³ta²

ã³nxai³lah¹lon³ku².”
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²,
 ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na²
 he¹ya³nx2ti³nxa³kxai²nān²tu³, na¹kxa²si³yo³na¹,
 ka³nxah³ju³ta² ai³yah³lxin¹jut3sū³nxe²: “Ih¹nū¹la³ta³
 ai³na¹lhon³ku².” Nxē³yah³lxin¹jut3sū³nxe²,
 yxau²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 hxi²kan¹txi³ txa²wān³txa² ain³kxi²sah²lxan³tho³ti¹.
 Sah²lxan³kxe³su², a²ya³la³lyau³tu³,
 a³la³kxi²yah³lxi³hī³nx2nxã³lxi¹.

36 Nxē³ha²kxai³, he¹ya³nx2ta¹hī¹na¹
 txa²wān³txai²na² ain³kxi², sa²yxo²we¹ti²,
 nxē³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 Txai²yā¹xah¹lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²nū²a² ã³xa² a²ya³la³lyau³xan²tu³
 ï³yau¹ū³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 sa²ha²te¹tain¹te²hū³nxe²yxau²xai³yain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²
 e³ta³lun²te²ka³ka¹ Je³su²jah³la² ã³na¹ain¹sxã³
 ã³no¹wxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² nū³kā³txa² Je³su²jah³la²
 sa²yxo²ã³ain¹jau³su²

37 Nxē³ju³ta², Je³su²jah³la² ha³lo²ai²na²
 yxau²xai³lhī¹na², wā³nxīn¹sxã³ kāi³ju³ta²
 ka³lxa¹ju³ta² kāi³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Yain¹kxan²ti³,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

38 Ha³lo²a² sa²yxo²we¹tai¹nxa³ju³tai²na²,
 yān³tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na², Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² ï³hen³txi³nē³jah¹lu¹tai²na²
 e³te³nah¹lxi¹:

— Sū³nāi³. Txa²wā¹wān³txain²txi³

ī³hen³txain¹ki³jau³xain²txi³
sa²yxo²we¹tē³lai¹nxa³ha²kxai³, Sū³nu²
ī³nxai²na² nū³kxū³nñ¹ju³txain²txi³
ye³kan¹ti³he¹nxai¹nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹.
Kxā³nxān¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

A²nxe³jau³xu¹ta²kxai³ nxe³je³na³kxa² ti¹ai²na² so¹lxi³,
a²ya³la³tu³ nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxa³,
Ju³te²a² nū³kq³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

39 Jā¹nxain¹jut3su² Ju³te²a² nū³kq³txai²na² sa²kxai³lu¹
hx¹kan¹txi³ Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tai¹nxa³ju³ta²
I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ wān³txa² yau³ā³lxi³ yān³tai²na²
e³te²an¹jau³kxai³lu¹:

40 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² ī³ye³sxa³ a²nū²a²

ī³lxi³thin¹ti³he¹nxa³tū³kq³txa² ī³ye³te³nah¹lxi¹:
“ī³lxi³thin¹ti³hex1yah³lxi¹hxai²nxān³tai¹ti²ti¹.

Yah³lxi¹nha²kxai³, ye³han³te²hū³nxe²
yxau², nex3kax3tū³te²hū³nxe² yxau²,
yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lē¹.

Txa²nū³kxū³na¹ju³ta³la³ ye³kan¹txi³

ī²ti³hex1sah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wān³txa²

wi¹jau³xa² nex3kan¹txi³ ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³,
yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lē¹.

Wxā³sxa³ wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²

wxa²wa²su¹txa²txi³si¹sah¹lxin¹jau³la³

wxā³yah²lxa³tho³li¹. Jā¹yxah³lxin¹kxa²yān³ti³su²

ya³nx2ta¹i¹. Wxā³sah¹lxin¹ju³ta²

ten³ti³hex1sa²nxān³nhai¹, kāi²

ī³lxi³thin¹ti³hex1yah³lxa³nha²kxai³lu¹.” Sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² na²hē³li¹.

I³sa³i²ah³lu¹tai²na² ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxē³jau³xau³hxai²tēx1tā², I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³lu²

kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³, Je³su²jah³la²

ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wxi²kin³ti³ton³khaix1jah¹lo²su²

na³na¹. I³sa³i²ah³lu¹tai²na² a²ē¹nān¹jau³la³,

ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³:

— Je³su²jah³la², ha³lo²ai²na² wxā³ju³ta²nū³a²

ī³ye³a¹tū¹xā¹. Ain¹sxā³, wān³txai²na²,

Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxī²kan¹txi³nāu³xa²,

Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tai¹nxa³jau³nū³u¹tai²na²

ī³ye³kxū¹nē³ta¹hxai²hē¹la².

42-43 Nxē³kxa²ha³tā³nxān²ti³, Ju³te²a²

nū³kā³txai²na² a²hxī²kan¹txi³ nū³kā³txa²

ha³ta³nxān²txi³ wxa²hait1so¹yhain¹tū³kā³txa²

ka³lxa¹tū³kā³txa² Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxān¹ta¹, hai³txi³ sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³la³

txa²wā¹ē¹nāu³a² ī³sai¹sxā³ e³|ē³na²

ī³ye³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², fa³ri³se²a² nū³kā³txa²

yuh³li³yhu¹jau³su² ha²kxai³la².

— Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²ki³thī³na²

ūh³nūn³sa²tā³ha³lo²sai¹nē³lain¹kxa²yān³ti³su²,

ki³nhai¹. Ki³sa²kxai³ kon³to³ni² yxau³ki³tū¹xā¹.

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ī³wi¹lhin¹si¹nhē³jau³xa²

so¹lxi³ kāin² yxo²kwāi³ki³ta³nā¹, a²ē¹nāu³a²su¹.

Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxai²lē¹. A²nū²a²

wi¹lhin¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³, kāin²

yxo²kwāi³nain¹kxai²lē¹. Hai³txi³ Sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹si¹hain¹jau³la³

yxo²kwāi³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ain¹jau³su²,

hai³txi³ Je³su²jah³la² sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³la³

e³|ē³na² ī³ye³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

- Je³su²jah³la² wān³txa², ko³nxe³te²la² ī³yī¹lain¹jau³su²*
44 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 kāin² ī³kaix1te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³,
 sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
 ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² sa²yxo²we¹tain¹nū³nhī³nx2na³li¹.
 Hai³txi³Txai²na² so¹lxi³sa²yxo²wet1sai¹nhī³nx2nxa³i¹.
- 45** Jā¹nxa¹jau³su², Txain²txi³ a²nū²a²
 yxo²ī²sain¹kxai²nān²tu³ Txa²wī³na²
 ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lain²txi³ yxo²ī²ain¹nū³nhī³nx2na³li¹.
- 46** Txai²li² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² wxā³na¹ju³ta²,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹te²hū³nxe²
 wxā³na¹hē³li¹. Na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a²
 sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kāi³kxa² wah³yu³ta³la³ ka³nxah³jut3sū³ju³ta³la³
 yxau²xai³lai¹nx3tho³li¹.
- 47** Yxān¹ta¹, a²nū²a² ī²li³te²la³ txa²wān³txai²na²
 a²ne³nxe³na² so¹lxi³ ain³kxi²sain¹kxan²ti³,
 a²ē¹nāu³a¹ ău³txi³ sa²yxo²wet1sai¹nxa³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ ko³nxe³te²la³ ox3tain¹nxa³lho³li¹,
 Txai²li¹. Na¹jut3su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 wxa²wa²sut1si¹hai¹na¹jau³su², ha³lo²ai²na²
 wxā³na¹hē³li¹. Hai³txi³ a²nū²a² ko³nxe³te²la³
 ox3tain¹te³lhxā³ nxe³jah¹lo²txā³i¹, Txai²li¹.
- 48** Yxān¹ta¹, a²nū²a² en²sa³ha²kxai³, txa²wān³txa²
 sa²yxo²ă³sa³ha²kxai³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
 ko³nxe³te²la³ ī³yī¹lain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹.
 Nxe³ju³ta²sa¹, txa²wān³txai²nān²tu³, hī¹na²
 ī³ye³kxai¹na¹jau³xai²nān²tu³, yxau²sa²tē³xai³ka³tu³
 hu³, yxan¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² hxan³tāu³a¹,
 a²nxe³jah¹la² txa²wān³txai²na² wi¹jau³xai²na²
 ain³kxi¹xain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nān²tu³, “Je³su²jah³la²

wān³txa² wi¹jau³xa² kxā³nxa² sa²yxo²ā³a¹hē³li¹.
 Hī¹na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³lxī³sxā³
 ī³yī¹li²sa²nxa³lho³li¹.” Ain¹tu¹wi¹.

49 Txa²wān³txa² e³a¹jau³xai²na², kwa²
 hxi²kan¹txi³lo³nha²sxā³ e³nxa³i¹. Nxe³yān¹ta¹,
 Txa²wī³nu¹tai²na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 ī³kwa³na³sa³na²hē³li¹. Nxe³sa²jau³xa²
 ī³wet1sa²so¹sxā³ e³a¹i¹.

50 Txa²wī³na² wān³txa², ī³kwa³na³nē³jau³xa²,
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 yxau²xai³te³lhxā³ ī³kwa³na³nē³na³li¹. Nxe³ju³ta³,
 a³la³kxi²na¹nhai¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na²
 wān³txa² ī³wet1sa²so¹na¹jau³xa² so¹lxī³ e³ya³nx2ta¹i¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

13

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa²
 wxa²yū³hīn³ta³kxā¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²,
 Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ā³yān³ki³nū²lxain¹sxā³
 kāin² ī³yain³tai¹ni² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ī³ka³li³si¹hain¹jau³su² ī³ye³kxai¹ni², nxe³je³na³kxa²
 yau³son³lxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na²,
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxā² whāi²na¹
 sxi²ha² thī³nāu³xā¹ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxau³ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kī³la², Txa²wī³na² ī³yī¹li²nū¹sa²jau³ta²
 hau³kon³na³na¹. Yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
 wa²li³sxā³ Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹
 ī³na¹ju³ta³nū³a² yau³son³kxi²na³na¹. Na¹ha²kxai³,

txa²sa³wi³ha³lxai²na² yuh³xai²nān¹ko³xa²
 a²sa³wi³ha³lx³ye²te²nū³kā³txai²na²
 kxān³su² a³lx²hxai²na¹hē³nā¹. Ka¹txi³
 a³lx²sa²tē³hxai²na¹hē³na¹. Na¹ha²kxai³,
 kāin² a³lxai¹na¹ju³ta² txa²sa³wi³ha³lxai²na²
 ī³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹. Ta¹hxai²hē¹la².

2 Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³la² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ha³la³je¹nai³kxai³tā² Sa³ta³na²jah¹la² wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Ju³ta²sah³lāi³. Je³su²jah³la²
 ī³kox1kō¹son²kxi¹sē¹li¹. Sa³ta³na²jah¹la²
 yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Hā³xā¹, na¹tu¹wi¹. Ju³ta²sah³la²
 yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²
 ī³kox¹ko¹son²kxi²si¹jau³nū³su², Ju³ta²sah³lai²na²
 ain³kxi²so¹sxā³a²ē¹nāu³a¹wxa²sa²no¹kxin¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³kxe³su², Ju³ta²sah³lai²na²a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 wā³kon³te²nāu³xai²na² whāi²na¹,
 yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ *Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹*, *Je³su²jah³lai²na²*
sa²kxai³lu¹ *a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xai²na²*
sa²kxai³lu¹ *whāi²na¹* *ã³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³*
ĩ³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². *Yxān¹ta¹*, *ha³lo²a²*
Je³su²jah³la² *nūh¹* *a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².*

$\begin{aligned} & - \text{Txa}^2\text{w}\tilde{\iota}^3\text{na}^2 \quad \text{hxi}^2\text{kan}^1\text{txi}^3\text{lot}3\text{sa}^3\text{na}^2\text{h}\tilde{\iota}^3\text{n}\tilde{\alpha}^1 \\ & \text{Na}^1\text{ha}^2\text{kxai}^3 \quad \text{ha}^3\text{lo}^2\text{a}^2 \quad \text{yxo}^2\text{ha}^3\text{kxa}^1 \quad \text{hxi}^2\text{ka}^1\text{na}^1\text{nh}\tilde{\alpha}^1 \\ & \text{Kx}\tilde{\alpha}^3\text{nxa}^2, \quad \text{Txa}^2\text{w}\tilde{\iota}^3\text{na}^2 \quad \text{ye}^3\text{na}^1 \quad \text{a}^3\text{li}^3\text{sxa}^3 \\ & \text{wx}\tilde{\alpha}^3\text{na}^1\text{h}\tilde{\iota}^3\text{na}^1. \quad \text{A}^1\text{h}\tilde{\iota}^1\text{na}^1, \quad \text{Txa}^2\text{w}\tilde{\iota}^3\text{na}^2 \quad \text{yxau}^3\text{t}\tilde{\alpha}^3\text{u}^3\text{a}^1 \\ & \tilde{\iota}^3\text{na}^1\text{t}\tilde{\iota}^1\text{x}\tilde{\alpha}^1. \quad \text{Yx}\tilde{\alpha}^1\text{ta}^1, \quad \text{txa}^2\text{sa}^3\text{wi}^3\text{ha}^3\text{lxa}^2\text{i}^2\text{na}^2 \quad \text{k}\tilde{\alpha}^1\text{in}^2 \\ & \text{a}^3\text{lxi}^2\text{na}^1\text{nh}\tilde{\alpha}^1. \quad \text{Na}^1\text{ha}^2\text{kxai}^3, \quad \text{h}\tilde{\iota}^1\text{na}^2 \quad \tilde{\iota}^2\text{nxa}^3\text{ta}^3\text{lxa}^1 \\ & \text{txa}^2\text{a}^3\text{lxi}^2\text{khaix1na}^1\text{ju}^3\text{ta}^2 \quad \tilde{\iota}^3\text{yau}^1\tilde{\iota}^3\text{hai}^1\text{na}^1\text{t}\tilde{\iota}^1\text{x}\tilde{\alpha}^1. \\ & \text{Nxe}^2\text{e}^3\text{kxi}^2\text{nha}^2\text{ta}^1\text{hxai}^2\text{h}\tilde{\iota}^1\text{la}^2. \end{aligned}$

4-5 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³ti¹, Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu¹ ī³yain³ta³lun²sā²nxa³kxe³tu³, nū¹ ī³sa²yxau³sxā³ a²wā²la² wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²sai¹kxi²nha²sxā³ ū³hā¹nū²la², to³a²ya³ka³lo³a² wā²la²ka³lo³a² ū³yhū³yā³na³kxi²nha²ki³ka³lo³nū³a² so¹sxā³ sa²si³wā³lāu²kxi²nha²ka³tu³, ī³yau³xa² kwa³ta³lē³nāu³a¹ ā³nē¹so¹nū²la², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²yu³kxa² sa²kxai³lu¹ wxā²yu³hi³ta³kxi², wā²la²ka³lo³ai²na² sa²si³wā³lāu²kxi²nha²ka³lo³ai²na² ū³yhū³yā³na³ta³lxi³kxi² ū³yhū³ya³na³ta³kxi² nxē²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxē²xai³yain¹nū²la², Pe²jah³la² ā³wxā³nū²la²:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. īh¹nxē³kxa²yā³ti³ta³
wxā²yu³hi³ta³kxi²sa²te³lin¹ji¹? Pe²jah³lai²na²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxē³ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Kāi³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kwēn¹tai²na²
ā³ne³wxe²nxā³lxi¹. Yxān¹ta¹, a²yan¹nāu³a¹
wi¹lā³ne³wxe³nx2tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxē³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Wxāi²na² ā³sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1te²si¹lxi¹. Nī¹nha²kxai³ wxa²yu³hi³ta³kxi²sa²txa³hē¹li¹. A²nū²a² hxi²kan¹te²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxa² yū³kxa² wxa²yu³hi³ta³kxi²ki³ju³ta² wai³nxa³i¹. Nxē³ha²kxai³ yū³kek3nū³nxa²hxa³lho³li¹. Pe²jah³lai²na² ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Wxa²yu³hi³la³kxi¹nxa²hxa³kxai²nān²tu³, txa²sa³wit3sa²hī³nx2nxa³lxi¹. Ā³nhē¹txa²hī³nxān²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wān³txa² te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²hxi²ka³na² whāi²na¹ wxa²hxi²hi³la³kxi², txa²yū³ka³na² whāi²na¹ wxa²yū³hi³ta³kxi², txa²ne³ka³nai²na² whāi²na¹ wxa²ne³hi³la³kxi², nxe³sē¹li¹. Txa²yū³kxa² so¹lxi³ wxa²yū³hi³ta³kxi²sa²txa³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tū³, wxa²sa³wi³sxa³khai³sa³tu¹wi¹. Ju¹ta²ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ho³xi²han³kxi²te³nha², nxe³ki³kxai²nān²tū³, hā²wxān³txa³, txa²wā¹yū³kxa² so¹lxi³ nā³ti³nē³lhī³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nān²tū³, wxa²yū³hi³ta³kxi²nha²ki³kxai²nān²tū³, txa²wā¹nū²a²whāi²na¹han³kxi²ta³lun²nē³lhī³nx2na³li¹. Jā¹nxa¹jau³xai²na², wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na² han³ta³lun²nx2ti³kxe³hū³nxe² wxa²ko³nxe³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxa¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, wxa²yū³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ on³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la², ko³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Txa²wā¹nā³ta² han³kxi²nxa³te²hū³nxe² a²ko³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹.

11 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² ha³lo²a² a³la³kxi²kxe³su²:

— Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹na² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sain¹tū¹xā¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na², a³la³kxi²ta³lun²kxe³su², ī³ye³sxā³:

— Wxa²yū³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ on³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la² ko³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²yu³hin³ta³kxain¹ta³lun²nxa²ha¹te¹, wā²la² ū³whi²kxi¹xi²nhā²nū²la², ā³wxe³xi²nū²la², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³hin³ta³kxi¹nx2ta¹ju³txai²na²
a²si³yxau³tāu³a¹ ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wi¹.

Ā³ne³wxe³nx2ti³xa³ta²lu¹i¹.

13 Nxe³tāu³a² sa²kxai³lu¹: “Txa²sū³nu²yah³lāi³, Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³.” Nxe³sah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Jau¹xai²na², wain³txi³ e³yah³lxi³to³hi¹lxi¹, wxa²sū³nū²sa¹ha²kxai³, wxa²hxi²kan¹txi³sa¹ha²kxai³, nxē³na¹i¹.

14 Yxān¹ta¹, wxa²yu³hin³ta³kxi²nē³ju³ta²
a²sa³wi³sxa² so¹lxi³ a²wa³ka³li³yu³tai²la¹i¹. Hai³txi³ a²hxi²kan¹jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
yu³kxa² wxa²yu³hin³ta³kxi²ju³ta³la²
yū²nxa³i¹. Nxe³kxan²ti³, Txai²na¹xai²na²
wxa²sū³nu²su² na¹kxan²ti³, wxa²hxi²kan¹txi³su²
na¹kxan²ti³, wxa²yu³hin³ta³kxi¹nx2ta¹te¹ni²ti¹. Jā¹nxe³nhat1jah³lxi³hē¹li¹.

15 Kāi³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ī³ye³ūh¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ju³txai²na² kāi³kxi¹nx2ta¹kxa²yāx1nhat1jah³lxi³hē¹li¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su², a²sa³wi³sxa² hxi²ka¹nxa³i¹. Yxān¹ta¹ a²sū³na²yah³la² hxi²kan¹te²lā²na³li¹. Jā¹nxe³sxā³, ī³kwa³na³nx2ta¹te²su² te³na¹xai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Yxān¹ta¹ ī³kwa³na³nx2ta¹kxe³su² te² ī³nxai²na² hxi²kan¹nx2ti³hī³nx2nxa³i¹.

17 Nxe³na¹jau³xai²na², ā³ne³wxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, sa²yxo²wet1sa²sxā³ kāi³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wi¹lxon³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.

18 Yxān¹ta¹, txa²wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², wxa²yu³tai²na² ī²sxā³

Joāu 13:19

cli

Joāu 13:21

ā³yū³so¹nx2ta¹kxe³su² te² ī³nxai²na² so¹lxi³
ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxē³nx2ta¹kxe³su² te² ī³nxai²na²
ye³kan¹txi³ ī²nx2ta¹jah¹lo²sa¹i¹. Yxān¹ta¹,
wxā²yu³tai²na² sa²yxo²ā³sān¹jah¹lo²nū³su² te²
ī³nxa² yū³ah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹lo²su², Sū³na²
ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
e³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² yain³txi³nū³xa²
ī³yain³ya³sain¹jah¹lo²su² te²a² ha³ta³nxān²txi³
ī³kox1ko¹son²kxi²sain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³al¹ti²ti¹.
A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ ye³jen¹na²
a²nū²a² kāi³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³,
ha³teh³nxā³nxān¹jau³xa² a²ya³la³tu³ ta³lun²tu¹wi¹.

19 Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na² ha³lo²a²
ū³hū¹nx2ti³xa³ta³lxa² wān³txai²na²
ī³til³nxe³nx2ta¹i¹. Nxē³nx2ta¹ka³tu³,
hā²wxān³txa³ ā³nhau³ko³khai¹nxe³tāu³a¹ ha³lo²a²
ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txai²na²
yxo²ī²sah¹lxin¹tu¹wi¹. “Hai³yo¹. Je³su²jah³la²
wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ ī³ye³kxi²nē³tai¹ti²ti¹.
Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² na³li¹. Sah¹lxin¹tu¹wi¹.

20 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹.
A²nū²a² ī²li³te²su² kxai²nān²tu³,
txa²sa³wi³sa² ī³sa²si¹hā³a¹kxe³su² te²a²
sa²yxo²we¹tū³sain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹lo²su²
kxai²nān²tu³, Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
sa²yo²wet1sain¹nū³nhī³nx2na³li¹. Sain¹kxai²nān²tu³,
Txa²wī³nu¹tai²na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
sa²yxo²we¹tain¹nū³nhī³nx2na³li¹.

— Ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nīn¹tu¹wi¹.
Nxe³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹,

Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ kāin²
 ī³āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³, ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³tin¹te² ī³nxa² ko¹ko¹xa²
 hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nīn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

²² Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 sa²kxai³lu² ī³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ ā³nī²la³kxi²
 ta³lun²nhain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³te²la³tā³ ī³yxaih²kxi²kī³te²la³ji¹?
 A²ē¹nāu³a¹ nhain¹ta¹hxai²hē¹la².

²³ A²nxe³tāu³a² a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la²
 a³lxi²khai¹nxe³kxah³lo²su² te²a² Je³su²jah³la²
 a²wi³lē³nāu³a¹ sa²nēn¹kxi²khaix1nxe³je³nāu³a²
 ā³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 a²sa³wi³sxa²na² hāi³a² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²ha³we¹. Je³su²jah³la² ī³ye³kxi¹txai¹nhē³li¹.
 “īh¹te²ta³ ī³ye³kxin¹te²la¹xā¹?” Nxe³txai¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

²⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa²na² Je³su²jah³la²
 sa²nēn¹kxi²khaix1nxe³je³na² ā³wxe³jah¹lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxai²kan¹jah¹lāi³. īh¹te²tān³te²la¹xā³?
 Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³txi³nū³xa² sa²so¹sxā³
 yain³txi³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sā²na¹ka³tu³,
 ī³kōx1kō¹son²kxi²sa²jah¹lo²nū³ai²na²
 ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² na³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu² yain³txi³nū³xa² sa²so¹sxā³ a²yau³xa²

ū³hū¹kxi²sa²sai¹sxā³ Ju³ta²sah³la² sa²kxai³lu²,
 Ki³lo²ko³xa² tōn¹jah¹la² sa²kxai³lu², Si³māu²ah³la²
 a²tah²yah³la² sa²kxai³lu², ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³tū³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na²
 sa²so¹sxā³ ī³yai³nain¹tāu³ Sa³ta³na²jah¹la²
 sa²kxai³lu² Ju³ta²sah³lai²na² a²nxū²kwāi³nāu³a¹
 ā³nxū²kwāi³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, Ju³ta²sah³la²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² kāi³te³lhxā³ nīn¹ju³ta² hxi²wa³su³sē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

28 Yxān¹ta¹, wān³txai²na² hāi³jau³xai²na²
 a²si³yxau³tāu³la³ hai³txi³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 ā³wxe³yain¹tū³kā³txai²na² a³la³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

29 A³la³kxai¹nxa³ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 a²ē¹nān¹jau³xa² ī³ye³kxi²nha²jau³xa²sa¹:

— Ju³ta²sah³lai²na², txa²wā¹yo³hi²kī³txā³nxū³a²
 ū³hā¹kxi²nē³jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³,
 Je³su²jah³lai²na² wān³txai²na² Ju³ta²sah³la²
 ī³ye³kxain¹jau³xai²na²sa¹: “Yain³txi³nū³xa²
 Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² ī³yain³kī³tū³nxū³a²
 ū³yo³hi²so¹kxi²si¹hain¹jau³su² tā³nxa²,
 a²nū²a² a²yen³kxi³hxa³te²su² te²a²
 txa²wā¹yo³hi²kī³txā³nxū³a² ū³hū¹si¹hain¹jau³su²
 tā³nxa², nxe³hī³nx2na³na¹ Je³su²jah³la²
 wān³txa²su¹.” A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³su²
 ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³ka³tū³, Ju³ta²sah³lai²na²
 a²yain³txi³nū³xai²na² sa²so¹kxi²sxā³
 ī³yain³ta³lun²ka³tū³, wa²li³ka³tū³ ka³nxah³ju³ta²
 wa²li³ta¹hxai²hē¹la².

Wān³txa² tah²yau³xa² ī³kwa³na³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, wa²li³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa² wā³kon³te²nāu³xa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwēn¹tai²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ txa²kāi³a¹ju³ta² ī²sain¹kxai²nān²tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, sain¹tu¹wi¹.

32 Sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²hx²ka² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹, kwēn¹tai²nah¹lxi¹. Sa³kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²sain¹kxai²nān²tu³: “Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² wi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxi²kin³ti³ton³kxa² yā¹nx2na³li¹.” Sain¹tu¹wi¹.

33 Txa²wē³ha³lxāi³. Jū¹nxe² kxān³su² yxau³ya³nx2ta¹ka³tu³ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹tāu³a¹, ā³ten³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹ta¹, ī³te³lhxā³ na¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³ ān³si³tē³sah¹lxan³tho³li¹. Nxe³na¹jau³xai²na², Ju³te²a² nū³kā³txai³tā² ī³ye³kxai¹na¹tai¹ti²ti¹. Hī¹nai²na² jau³jau¹xai²na² yā¹nxe³jau³xa² ya³nx2ta¹i¹.

34 Na¹ha²kxai³, wān³txa² tah²yau³xa² ī³kwa³na³nx2ta¹i¹. Nxe³jau³xa²sa¹, a³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hē¹li¹. A³lxi¹nx2ta¹kxa² yā¹nxe³nhat1jah³lxi³hē¹li¹.

35 Nxē³nyah¹lxin¹kxai²nān²tu³, txa²sa³wi³ha³lxi³lo³txa²lxa¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²nx2tain¹tu¹wi¹. “Tū¹kā³txai²na²

Joāu 13:36

clv

Joāu 13:38

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³khai³nū³kā³txai²la¹i¹.”
Nxe³nyhain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

*Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ā³jau³nū³a²
ī³yau¹ū³jau³su²*

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³māu² Pe²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Īh¹nū¹la³ta³ ī³te³lin¹ji¹?
Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:
— ī³te³lhxā³ na¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³
ān³si³tē³kxi²sa²nxān³tho³li¹, hī¹nai²na²su¹. Yxān¹ta¹,
yxan¹nāu³a¹ ān³si³tē³kxi²san¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxe³ta¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na²
ā³si³tē³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix1sa³nhai¹.
Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ hī¹na² ā³si³tē³nxa²ha¹ju³ta³la³
yū²nxa³te²la¹xā³? A³lxi²khai¹nxa²ha¹nhai¹.
Na¹ha²kxai³, su²lhā³sain¹kxan²ti³
ā³nā¹nxa²hxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— “A³lxi¹nxa²ha¹jau³su² su²lhā³sain¹kxan²ti³
ā³nā¹nxa²hxa³lho³li¹.” Sah¹lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹,
ko³nhxa²sxā³ e³xā³lxi¹. A²ya³la³tu³, wān³txi³tu³
e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ka³la³ka³la²a² ī³yai²li²nxa³ta³lxa¹,
wxāi²na² ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su² ye³ha¹li¹
ka³na³ki¹ nxe² ī³ye³xi²to³hin¹tu¹wi¹: “Je³su²jah³la²
ī²ti³hex1te²txā³i¹.” Nxe³kxi²san¹tu¹wi¹. Jau³su²
ya³nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14

*Txa²wā¹wī³na²
ī³yau¹ū³jau³su²*

ī³la³kxi²si¹nhē³jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Hxi²waun³ta³kxi²yhah¹lxi³txa³hē¹li¹.

*Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²ī²jah³lxi³hē¹li¹.
Jā¹nxe³sxā³ yxo²ī²sah¹lxi³hē¹li¹.*

² Txa²wī³na² sxi²nhāu³a¹ ka³lxa¹khai¹nxe³thī³na²
yū²na³li¹. Na¹ha²kxai³, nū¹ka³nāu³a¹
wx²ha³lo²su² ko³su² nūn³tāu³a¹ nū¹ka³nāu³a¹
sa²hau³ko³kxi¹nx2ti³te³lhxā³ ā³nxī³na¹tu¹wi¹.
Wxa²ha³lo²su² ko³su² nū³ā¹ yū²nxa³ke³la³te²kxai³
ī³hen³txi³nx2ti³hī³na¹i¹. “Yū²nxa³i¹.”

Nxe³nx2ti³hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹, yū²na³li¹.

³ Na¹kxai²nān²tu³, ī³na¹kxai²nān²tu³, wx²ha³lo²a²
sa²hau³ko³ta³lun²kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³,
ā³wā³li¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³,
ā³sa²so¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kan²txi³
yxau³ya³sa²si¹nx2ta¹jau³su² nx2ta¹tu¹wi¹.
Na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² ī²li³jut3sū³ju³ta²
he¹a¹tāu³a¹ yxau³ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹.

⁴ Nxe³ju³ta², tīh³na² ā³nxī³na¹tīh³na²nū³a²
wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, ha³lo²a² ā³nxī³te³lhxā³
na¹tāu³a¹ wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, yah³lxi¹lxi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, To³me²ah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe²nxa³i¹. Ha³lo²a²,
ā³nxī³nhīn¹ko³nū³a² kō³nū¹ti³he¹nxe³nxa³sīn¹nxān³nhai¹.
Sīn¹nxa³ha²kxai³, īh¹nxet3sxā³ tīh³na²
ā³nxī³nhīn¹tī³nha²nū³a² sa²kxai³lu²
wi¹la³la³kxi²nha²hī³nha¹ji¹ku¹, nha¹nhai¹.

6 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txai²li² tī³nhū²sa¹ha²kxai³, Txai²li² ka³tē³na²
 a²ya³la³tu³ te²sa¹ha²kxai³, Txai²li² A²nū²a²
 Si³yxau³tāu³sa¹ha²kxai³, te²sa¹i¹. A²nū²a²
 a²ten³te²su² te²an²tu³, ā³si³tē³sa³kxai²nān²tu³,
 Txa²wī³na² a³ya³ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
 ā³si³tē³sa²nxa³kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
 a³ya³ti²sxī²ai¹nx³tho³li¹.

7 Wxa²yu³tai²na², kxān³su² Txa²wī³na²
 ī²ain¹yah³lxi³hxai²nāxā³nhē³li¹, Txai²li²
 ye³kan¹txi³ ī²sah¹lxi³nhxai²nxā³nha²kxai³lu¹.
 Wi¹lī²sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wī³na²
 ye³kan¹txi³ ī²yah³lxi³nū³nhī³nxa¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹, nxe³hī¹nān¹te²tu³ wi¹lī²sah¹lxi¹lxi¹.
 Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wī³nān²txi³ ye³kan¹txi³
 wi¹lī²yah³lxi³nū³nxa¹lxi¹.

8 Yxān¹ta¹, Fi³li²pah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxa²wī³na²
 ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Ju¹tai²na² so¹lxi³
 ten³sa²sī¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Fi³li²pah³lāi³. Kxān³su² yxau³ya³nx2ti³to³ha¹i¹.
 Ya³nx2ta¹kxan²ti³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta²
 ye³kan¹txi³ ī²sah¹lxan³ji¹wi¹? A²nū²a² ī²sa²te²su²
 te²an²tu³, Txa²wī³na² ī²nūn³te²su² hī³nx2na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³, īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “Wxa²wī³na²
 ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹.” Nīn¹ji¹wi¹?

10 Ne³ka²kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Txain²txi³, Txa²wī³na²
 nxū²kwāi³nāu³a¹ nxū²kwāi³yxau³na¹ha²kxai³,
 Txa²wī³nān²txi³ nxū²kwāi³yxau³sa³ha²kxai³,
 nha¹i¹. Nxe³na¹jau³xai²na² ā³ne³to³nxa²lxi³ta²lu¹i¹.
 Na²ha²kxai³, wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³jau¹xai²na²,

hai³txi³ txa²ē¹nāu³nū¹ai²na² wān³txa²
 ā³si³wxe³jau³su² jau³sxa³wi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wī³na²
 nxū²kwāi³yxau³sa²jah¹lai²na² ī³wet1sa²so¹sxā³,
 wān³txa² wi¹jau³xain²txi³ ī³ye³i², ha³lo²a²
 nū³kxūn³ju³txain²txi³ wxa²kāi³i², ya³nx2ta¹i¹.

11 Txa²wān³txai²na² yxo²ī²sah¹lxī³hē¹li¹.
 Txain²txi³, Txa²wī³na² nxū²kwāi³nāu³a¹
 nxū²kwāi³yxau³na¹jau³xain²txi³ yxo²ī²i²,
 Txa²wī³nāi²txi³ nxū²kwāi³yxau³sa²jau³xain²txi³
 yxo²ī²i² nxe³sah¹lxī³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, jau¹xai²na²
 hxi²kan¹txi³ yxo²ī²sah²lxan³kxai²nān²tu³,
 ha³lo²a² nū³kxūn³txi³ kāi³a¹ju³ta² ī²sah¹lxī³sxā³,
 yxo²ī²sah¹lxī³hē¹li¹.

12 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹
 ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹,
 a²nū²a² sa²yxo²wet1sain¹te²su² te²an²tu³,
 hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nān²tu³,
 ha³lo²a² nū³kxūn³txi³ kāi³a¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 kāi³ain¹tu¹wi¹. Ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³te²su²
 sa²kāi³ain¹tu¹wi¹.

13 Jā¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa² ī²li³te²la³,
 Txa²wī³na² ī³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, txa²ī³lxā²
 ī³yī¹li²sa²sxā³ ī³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²
 yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kāi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 txa²kāi³a¹ju³ta² ī²sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
 wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ī²ain¹tu¹wi¹: “Txa²wā¹wī³na²
 wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nū²a² yxo²ha³kxa¹,
 nxe³ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³te³lhxā³ kāi³a¹tu¹wi¹.

14 Jā¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa² ī²li³te²lxī³,

Joāu 14:15

clix

Joāu 14:18

txa²̄i³lxa² ̄i³ȳi¹li²sa²sx̄a³, Txa²w̄i³na²
̄i³w̄a³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te² yen³kxa²
kāi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

S̄u³na² *A²ȳau³ka³jxah¹la²* *kan²txi³*
yxau³ya³nhē³jau³nū³su²

15 Ne³ka²sah¹lxi³hē¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la²
a³lxi²na¹nhā¹” Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
Txa²wān³txa² ̄i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²
sa²yxo²wet1sah¹lxi³hē¹li¹.

16 Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²w̄i³na²
̄i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. ̄i³ye³kxai¹na¹kxai²nān²tu³,
Txa²w̄i³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ̄a³xa²
Txai²yā¹nxe³jah¹la² ̄i³sa²si¹hā³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹.
A²nxe³jah¹la² ̄a³nhxi²nū¹nx2ti³jah¹lo²nū³su² na³li¹.
Nxe³sx̄a³ kan²txi³ yxau²sa²tē³ya³nx2ti³tu¹wi¹.
̄A³na¹nx2ti³xa³lho³li¹.

17 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹s̄u³na²
A²yā³ka³jxah¹lai²la¹i¹. A²ya³la³tu³khai³jah¹lai²la¹i¹.
Jah¹lai²na², hai³txi³ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tu³kā³txi³la³
̄i²ain¹t̄u³kā³txi³sai¹nxa³ha²kxai³, ̄a³ye³wxe³ain¹t̄u³kā³txi³sai¹nxa³ha²
nain¹na³li¹. Nai¹nha²kxai³, hai³txi³
̄a³nxū²kwāi³wi¹hain¹ju³ta³la³ hxi²kan¹txi³hex1t̄u³kā³txi³sai¹nxa³i¹.
Yxān¹ta¹, wxāi²na² ̄i²yah³lxi³te²si¹lxi¹.
Nxe³yah³lxi³te²sin¹jau³su², S̄u³na²
Yāu³ka³jxah¹lai²na² ka³lu³sa³wxe³nha¹nx2ti³sx̄a³
yxau³ya³nx2ti³nha²kxai³, wxā²nxū²kwāi³nāu³a¹
nxū²kwāi³yxau³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sx̄a³
̄i²ki²la²khai³yah³lxi³te²si¹lxi¹.

18 Txai²li² hai³txi³ kwa²hāi¹nxe²
a³na¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Sai³ki³hū³sx̄a³

yxau³yah²lxan³tho³li¹. Txai²yā¹nxe³jah¹la²
wxā³ya³nx2ti³sxā³ yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹.

19 Jū¹nxe² ye³jen¹nū³tāu³a¹ yuh³xai²nān¹tū³kā³txai²na²
ī²sai¹nx3tho³li¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na² so¹lxi³
ī²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tū³, Txai²na²
ka³te³na² a²si³yxau³tāu³lo³khai³nxe³jah¹lo²sa¹i¹.
Nxe³na¹ju³ta², wxāi²na² sa²kxai³lu²
txa²ka³ten³sa²ju³ta² yxau²xai³lya³sah¹lxin¹tu¹wi¹.

20 Yxan¹nāu³a¹, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
yxau³ya³nx2ti³tāu³a¹, ha³lo²a² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.
Nxe³yah³lxin¹ju³ta²sa¹: Txain²txi³, Txa²wī³na²
nxū²kwāi³nāu³a¹ nxū²kwāi³yxau³na¹ha²kxai³,
wxāi²txi³ txa²nxū²kwāi³nāu³a¹
nxū²kwāi³yxau³sah¹lx¹nha²kxai³, txain²txi³
nxū²kwāi³yxau³nx2ta¹ha²kxai³, nxe³ki³ju³ta²
a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.

21 A²nū²a², txa²wān³txa² ī³kwa³na³a¹jau³xa²
ā³ne³wi¹sxā³ sa²yo²wet1sa²jah¹lo²su² kxai²nān²tū³,
a³lxi²sa²jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. A³lxi²sa²ju³ta²
nxe² ā³wxe²xai³nxa²ha¹te¹, Txa²wī³na²
a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “A²nū²a², Txa²ki³lha³lxa²
a³lxi²nyhu¹sa³nha¹. Nxe³ha²kxai³, Txai²na²
a³lxi²yuh³na¹tū¹xā¹.” Nxe³hī³nx2na³li¹.
Nxe³kxai²nān²tū³, Txai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a³lxi²sa²jah¹lai²na²
a³lxi²nū³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tū³,
ī³yau¹ū³nha²ye²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² ā³xa², Ki³lo²ko³xa²
to¹nxa³jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. īh¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³,
txa²nū³kā³txai²na² so¹lxi³ī³yau¹ū³nha²sa²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹?

A²nū²a² yuh³xai²nān¹tū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³nha²yain¹sīn¹te³lxan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ī²li³te²hū³te²an²tū³ a³lxi²sa²sxā³
 yxau²xai³lain¹kxai²nān²tū³, txa²wān³txa²
 sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tū³ Txa²wī³na² hi²sen³kxai³lu²
 a³lxain¹tu¹wi¹. Ai¹nha¹kxai²nān²tū³ ān³ti³xain¹sxā³
 yxau³yain¹nha¹tu¹wi¹.

24 Yxān¹ta¹, a²nū²a² a³lxi²sa²nxa³sxā³
 yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nān²tū³, txa²wān³txa²
 sa²yxo²wet1sai¹nx3tho³li¹. Jā¹nxa¹jau³su²
 wān³txai²na² ne³ka²ki²sah¹lxin¹jau³xai²na² hai³txi³
 txa²wān³txi³khai³sxa³wi¹. Nxe³jau³xai²na²
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la² a²wān³txai²la¹i¹.

25 Nxē³na¹jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹
 yxau³kxi¹nx2ta¹kxa²yu³su² ī³hen³txi³nx2ta¹i¹.

26 Yxān¹ta¹ ye³jen¹na² ī³na¹tu¹wi¹.
 Na¹kxa²si³yo³na¹ ā³nhxi²nū¹nx2ti³jah¹lo²nū³a²
 A²yāu³ka³txa² wi¹lhin¹jah¹la² wxā³nx2ti³sxā³,
 kan²txi³ yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la²,
 Txa²wī³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹
 sa²wet1sa²sxā³ ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ti³kxah³lai²la¹i¹.
 A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ a²yen³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³nx2ti³ha²kxai³,
 txa²wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai²na²
 yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²ta²hot3si¹nx2ti³jau³su²
 ī³ye³kxi¹nx2ti³ha²kxai³, Nxe³nx2ti³tu¹wi¹.

27 Txa²hāu²na¹ju³ta² ā³nhāu²no³txa²lxa¹i¹.
 Hī¹na² īn²nxa³ti³xa³ta³lxa¹ ā³nxū²kwāi³lxū¹nx2ta¹i¹.
 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³

yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Yuh³xai²nān¹tū³kā³txai²na²
 hāu²non³sxā³ yxau²xai³tū³kā³txi³sxa³i¹.
 “Hāu²no³ta¹xā¹.” Nain¹kxan²ti³, hāi¹nxe²,
 hxi²waut3ta³lxain¹sxā³ yxau²xai³yai¹nhū³nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na² txa²hāu²na¹ju³ta²
 txa²wi¹lhin¹khaix1na¹ju³ta² ā³nxū²kwā³lxū¹nxa²lxa¹i¹.
 Nxē³nx2ta²ha²kxai³, hāu²non³sxā³
 yxau²xai³la¹kxa²yā¹nxe² yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, hxi²waut3ta³lxī³nyah¹lxa³nha²kxai³,
 yuh³lxa³kxi²yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹.

28 Txa²wān³txai²na²: “ī³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
 ā³wā³la² ī³xi²sxā³ yxau³ya³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxē³na¹jau³xai²na² ain³kxi²sah¹lxi¹lxi¹.
 Nxē³na¹ju³ta³nū³a², a³lxi²sah¹lxin¹kxai²nān²tū³
 ī³ka³li³kxi²sah¹lxi³hū³nxā¹lxi¹. Txa²wī³na²
 yxau³tāu³a¹ī³na¹ju³ta³nū³a²ī³ka³li³kxi²sah¹lxi³hū³nxā¹lxi¹,
 Txa²wī³na² ā³sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1jah¹lo²su²
 ha²kxai³lu¹.

29 Ha³lo²a² yan¹nāu³a¹ ai³ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ta¹i¹.
 Hī¹na², ha³lo²a² ū³hū¹nx2ti³xa³tā³lxa²
 ī³yau¹ū³nx2ta¹i¹. Nxē³nx2ta¹kxai²nān²tū³,
 hā²wxān³txa³, ha³lo²ai²na² ū³hū¹nx2ti³kxai²nān²tū³,
 txa²wān³txai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Sah¹lxin¹ka³tu³: “Hai³yo¹. Je³su²jah³la²
 wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³kxi²nē³te³nai¹ti²ti¹.
 Yan¹nāu³a¹ nxe³sah¹lxin¹tu¹wi¹.

30 Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ so¹lxi³
 āh¹ ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ha³lo²a²
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tū³kā³txa²
 a²wa³kxēn³yah³la² Sa³ta³na²jah¹la² yāu³son³na³li¹.
 Ā³sen³sai¹sa²te³lhxā³ yāu³son³kxi²sa²na³li¹. Yxān¹ta¹,
 jah¹la² kū³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³i¹. Txai²na² so¹lxi³

hxī²kan¹khaix1jah¹lo²sa¹i¹.

³¹ Na¹kxan²ti³, Txa²wī³na² ī³kwa³na³sa²jau³xa² so¹|xi³ sa²wai³wait3sxā³ kāi³a¹i¹. “Ya³lu²na¹tū¹xā¹” Na¹kxan²ti³nū¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na² a³lxī²na¹ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²ye³ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, ī³sa²yxau³sxā³ ā³nxai³yah³sah¹lxī³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

15

Je³su²jah³la² *yain³tē¹ha²* *wi¹khai¹nxe³tē¹ha²*
te²hū³ye²jau³su²

¹ — Txai²li² yain³tē¹ha² u²vē¹nhu²khai³xa² wi¹khai¹nxe³tē¹ha² te²hū³te²sa¹i¹. Txa²wī³nai²na² sa²kxai³lu², hai³sxa² wa³kxēn³yah³lo²hū³te²la¹i¹. Wxāi²na² sa²kxai³lu², u²va²nxū³ki³hū³te²syah¹lxī¹lxī¹.

² Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū³kxan²tu³ yain³txa³ki³a² ān³ki³i²nxa³tū³ka³txi³su² a²yxo²ha³kxan²tu³, Txa²wī³nai²na² ī³nū³kxi²lho¹sxā³ ā³sxā³ ā³na¹te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū³kxa² yxo²ha³kxa¹ yain³txa³ki³a² ān³ki³i²tū³kxan²tu³, hāi¹nxe³sxā³ ū³nhū³we²kxi²te²ju²hē³li¹, ā²la² ka³lxa¹txi³ ā³ki³i²si¹jau³su².

³ Jā¹nxa¹jau³su², wān³txa²ī³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Nxe³nx2ta¹jau³su², wxa²kō³nxe³yah³lxin¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²lxī³sxā³, hī¹na² wi¹lhin¹nxa²lxī³na³li¹.

⁴ Yah³lxī¹nha²kxai³, nxū²kwāi³yxau³sah¹lxī³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txai²na² sa²kxai³lu² nxū²kwāi³yxau³nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³txa³nū³kxa², wā²nxū¹ ha³na³ka³lxī³ yxau³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³

ā³ki³i²te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū³kxa²
 au³txi³ nū³yxau³kxai²nān²tu³, wi¹ki³i²te²ju²hē³li¹.
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², wxā²nū³kā³txai²nān²tu³,
 nxū²kwāi³yxau³sah¹lxan³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
 a²yen³kxa² wi¹te²la³ kāi³yah²lxan³tho³li¹.

5 Txai²na² yain³tē¹ha² hū³te²sa¹ha²kxai³, wxāi²na²
 a²nū³kxa³nāu³hū³te²jah³lxi¹nha²kxai³, ki³te²ju²hē³li¹.
 A²nū²a² nxū²kwāi³yxau³sa³kxai²nān²tu³,
 Txai²na² nxū²kwāi³yxau³na¹kxai²nān²tu³,
 a²nxe³te²nān²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 kāi³hī³nx2na³li¹. Yain³txa³nū³kxa²,
 wi¹ki³i²te²nū³kxe³hū³nxe², ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 kāi³hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, ā³na¹sa²sxā³
 ha³na³ka³lxi³ yxau³yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 hxi²kan¹txi³he¹yxah³lxan³tho³li¹.

6 A²nū²a² nxū²kwāi³yxau³sai¹nxa³kxai²nān²tu³,
 Txa²wī³na² hi²sen³kxai³lu² on³si¹hai¹nxa³jau³su²
 ī³ye³kxai¹nhī³nx2na³li¹. Wa³lu³la³nxū³kxa²
 o³nxa³tū³kxa² wxa²sa²ki³nū²ki²sxā³ ha³nxe²a²
 sa²ya³ki³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²wī³na²
 on³si¹hai¹nxa³jau³su² ī³ye³kxai¹nhī³nx2na³li¹.

7 Yxān¹ta¹, txa²nxū²kwāi³nāu³a¹
 nxū²kwāi³yxau³sah¹lx¹nha²kxai³, txa²wān³txa²
 au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³,
 nxe³sah¹lx¹kxai²nān²tu³, a²yen³kxa²
 a²ten³yah³lx¹kxa² yxo²ha³kxa¹
 ī³wā³txi³sah¹lx¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²su²
 yen³kxi³ta³lun²yah³lx¹tu¹wi¹.

8 Yah³lx¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³
 kāi³yah³lx¹tu¹wi¹. Yain³tē¹ha² ki³ka³lxa¹txi³,
 ā³ki³i²tū³kxe³hū³nxe² wi¹kāi³yah³lx¹tu¹wi¹.

Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 wxa²wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta² ī²nx2tain¹kxai²nān²tu³,
 Txa²wī³na² ī³sa²nēn¹qxain¹tu¹wi¹. “Txa²wā¹wī³na²
 wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nū²a² yxo²ha³kxa¹,
 ain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nān²tu³, wxāi²nān²ta³,
 txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³syah¹lxin¹tu¹wi¹.

9 A³lxi¹nx2ta¹i¹ Txa²wī³na² a³lxi²sa³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ a³lxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³,
 a³lxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxi³sxā³
 yxau²sa²tē³jah¹lxi³hē¹li¹.

10 Txa²wān³txa², ī³kwa³na³nx2ta¹jau³xai²na²
 sa²yxo²wet1sah²lxin¹kxai²nān²tu³,
 txa²a³lxi²nx2ta¹jau³xai²na² yxau²xai³yah³lxi³nhī³nxa¹lxi¹.
 Txai²na² Txa²wī³na² wān³txa² ī³kwa³na³sa³jau³xa²
 sa²yxo²we¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³,
 Txa²wī³na² a³lxi²sa²jau³xai²na² yxau²sa²tē³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Jā¹nxe³sah¹lxi³hē¹li¹.

11 Txa²wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 ī³ka³li³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹. Txai²na²
 kāin²ka³lih³sxā³ yxau²xai³khai¹nxe³na¹kxa²
 yā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹.

12 Txa²wān³txa² ī³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²sa¹:
 “A³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hē¹li¹. Txai²li²
 a³lxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxa²
 yā¹nxe³nhat1ju³yah³lxi³hē¹li¹.”

13 A³lxi²khaix3yhu¹ju³ta²sa¹, txa²ka³tē³na²
 wi¹la¹tāu³a¹ ā³sxā³ txa²ya³lxa³nāu³
 ī³nxai²na² ya³lu²kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ju¹tai²na²,
 a³lxi²khaix3yhu¹ju³ta³la³ te²ju²hē³li¹.
 A³lxi²yhu¹ju³ta³la³, ā²la² wi¹ju³ta³la³
 yū³te²sxa³yu²hē³li¹.

14 Jā¹nxa¹jau³su², ī³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²
a²ha³kxa¹ sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
txa²yā³lxah¹lxī³hī³nxa¹lxī¹.

15 Hī¹na²: “Txa²yā³lxī³nāu³xa².” Nxe³nx2ta¹tu¹wi¹.
Kxān³su²: “Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²sah²lxin¹te²nāu³xa².”
Nxe³nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, hī¹na²
nxe³nx2ti³nxa³lho³li¹. Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²kxai²nān²tu³,
a²sū³na²ha³lo²la³a³la³kxi²nū¹ti³he¹xai¹nhī³nx2nxa³i¹.
Yxān¹ta¹, wxāi²na² txa²ha³lo²a² a³la³kxah¹lxī¹lxī¹.

16 Hai³txi³ wxa²yu³tai²li² ka³na³ki²
ī²sxā³ ā³yū³so¹sah¹lxan³tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
Txai²na¹xai²na² ī²sxā³ ā³yū³so¹nxa²ta¹tai¹ti²ti¹.
ī²sxā³ ā³yū³so¹nxa²ta¹ka³tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta²
kāi³sa²tē³si¹nx2ta¹jau³su² ī³ka²lat1so¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹.
Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, a²yain³txa²ki³a²
wi¹ki³i²txi³hū³nxe² wi¹kāi³yah³lxin¹tu¹wi¹.
Jā¹nxe³sxā³ a²yain³txa²ki³a² wi¹te²ta³ki³a²
ā³kho³txa³kxe³su² wi¹lxī³yxau³ki³ai²la¹wi¹.
Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², wxa²wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
wi¹kāi³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
ī³ka²lat1so¹nx2ta¹ka³tu³ hxi²kan¹txi³lo³txa²lxā¹tai¹ti²tu³wi¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²yen³kxa² Txa²wī³na²
ī³wā³txain¹yah³lxin¹kxa² a²yxo²ha¹kxa¹, txa²ī³lxā²
ī³yī¹li²sa²sxā³ ī³wā³txain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
ū³hū¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
ī³ka²lat1so¹nxa²lxā¹tai¹ti²ti¹.
17 Jā¹nxa¹jau³su², a³lxī²waun¹nhat1jah³lxī³hē¹li¹.
Nxe³na¹jau³xai²na² ī³kwa³na³nx2ta¹i¹.

“Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su²

18 Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Yuh³xan¹ta³ko³tan¹tū³ka³txa²
ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tū³ka³txa²
yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²
hxi²waut3ta³kxah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nxe³tū³ka³txa²
kxān³su² yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹.
Sai¹nha²kxai³, jā¹nxe³nx2tain¹na³li¹.
Yān³tai²na², yxo²kwīn¹kxi¹nx2txai¹nxa³ta³lxa²
yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹.

19 Wxa²yū³tai²li²: “Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txi³sa¹xā¹.
Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, a³lxi¹nx2tai¹nhī³nx2na³li¹.
“Hā³xa¹, txa²wā¹nū³ka³txi³sain¹na³li¹.
A³lxi²ki³tu¹wi¹.” Nxe³nx2txai¹nhī³nx2na³li¹.
Yxān¹ta¹, wxāi²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txi³sah¹lxa³lxi¹.
Txai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txa²
ā³sa²hait1so¹nx2ta¹ha²kxai³txa²nū³ka³txi³sah¹lxi¹lxi¹.
Nxe³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³,
yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹.

20 Txa²wān³txa², ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³na¹jau³xa²sa¹:
Kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te² ī³nxai²na² kū³we²ki²la²
hxi²kan¹yah³lxa³lxi¹. Sū³nu²na¹xai²na²
so¹lxi³ ā²la² hxi²ka¹na¹wi¹. Yxān¹ta¹,
yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na² Sū³nu²na¹xai²na²
ha³ta³nxān²txi³ ko³nxe³ju³ta² so¹lxi³
kāi³kxi²sain¹to³tai¹ti²ti¹. Aj¹nha²kxai³
kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te² ī³nxāin²txi³
jā¹nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Jā¹nxain¹kxai²nān²tu³,
txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sain¹to³tai¹ti²ti¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²wān³txain²txi³
sa²yxo²ā³nx2tain¹tu¹wi¹.

21 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
sa²kxai³lu², Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²

$\tilde{I}^2 \text{ain}^1 t\tilde{u}^3 k\text{a}^3 t\text{xi}^3 s\text{xai}^1 n\text{xai}^3 w\text{i}^1.$ $\tilde{I}^2 a\text{i}^1 n\text{xai}^3 j\text{au}^3 s\text{u}^2$
 $y\text{xo}^2 k\text{wi}^n 1 k\text{xi}^2 s\text{ain}^1 n\text{a}^3 l\text{i}^1.$ $S\text{ai}^1 n\text{ha}^2 k\text{xai}^3,$
 $j\tilde{a}^1 n\text{xai}^3 s\text{xai}^3,$ $T\text{xai}^2 l\text{i}^2$ $s\text{a}^2 h\tilde{e}^1 t\text{a}^2 l\text{xai}^1 k\text{xai}^3 s\text{u}^2$
 $y\text{xo}^2 k\text{wi}^n 1 k\text{xi}^1 n\text{xai}^2 t\text{ain}^1 n\tilde{n}^3 t\text{u}^1 w\text{i}^1,$
 $t\text{xai}^2 s\text{a}^3 w\text{i}^3 h\text{a}^3 l\text{xai}^3 s\text{ah}^1 l\text{xai}^1 n\text{ha}^2 k\text{xai}^3 l\text{u}^1.$

22 A²nxe³t³k³txai²na², wān³txa² wi¹jau³xa²
 ī³ye³kxai¹na¹tai¹ti¹tu³wi¹. Na¹kxan²ti³
 sa²yxo²ă³sa²sxă³ ko³nxe³ti³ kăi³ai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹.
 Ain¹ka³ty³, Txa²wî³na² ĕ¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 “Yuh³xan¹ta³ko³xan¹t³k³txai²na² ă²la² kăin²
 ko³nxe³ti³ kăi³ain¹t³k³txai²la¹xă¹.” Ain¹na³li¹.
 A²nxe³t³k³txai²na² wxă³sxă³ Txa²wān³txa²
 ī³ye³kxain¹nxa³ke³la³te²kxai³, sa²yxo²ă³sain¹ju³ta³la³
 yû³ai¹nhî³nx2nxa³i¹. Ain¹ke³la³te²kxai³,
 hai³txi³ Txa²wî³nu²la³ ko³nxe³thin¹t³k³txi³la³
 ī³yî¹lai¹nhî³nx2nxa³i¹.

23 A²nū²a² yxo²kwīn¹kxi²sain¹jah¹lo²su²
kxai²nān²tū³, Txa²wī³nāin²txi³ yxo²kwīn¹kxain¹nūn³jah¹lo²su²
hī³nx2na³li¹.

24	A ² nxe ³ tū ³ kā ³ txai ² na ² ,	Txai ² na ²
yxau ³ yain ¹ sxā ³	ha ³ lo ² a ²	nū ³ kxūn ³ ju ³ ta ²
kāi ³ yain ¹ to ³ hxai ² na ¹ tai ¹ ti ² ti ¹ .	Ha ³ lo ² a ² a ² nū ² a ² ā ³ xa ²	Txai ² na ¹ xai ² na ²
hxi ² kan ¹ txi ³	kāi ³ ti ³ he ¹ nxa ³ kxa ² ,	Yai ¹ na ¹ ha ² kxai ³ ,
kāi ³ yain ¹ to ³ hxai ² na ¹ tai ¹ ti ² ti ¹ .	yuh ³ xan ¹ ta ³ ko ³ xan ¹ tū ³ kā ³ txai ² na ²	Txain ² txi ³
ī ² sai ¹ nha ² kxai ³ ,	Txa ² wī ³ nāin ² txi ³	ī ² yhai ¹ nha ² kxai ³
ya ³ sai ¹ nhxai ² tai ¹ ti ² ti ¹ .	ā ³ ne ³ to ³ ti ³ he ¹ xai ¹ nhxai ² nxa ³ tai ¹ ti ² ti ¹ .	Ya ³ sain ¹ kxan ² ti ³ ,
Ā ³ ne ³ to ³ hxai ¹ nxa ³ kxe ³ su ² ,	hāi ¹ sxā ³	Tx-
ain ² txi ³	yxo ² kwīn ¹ kxi ² sai ¹ nha ² kxai ³ ,	
Txa ² wī ³ nāin ² txi ³	yxo ² kwīn ¹ kxi ² yhai ¹ nha ² kxai ³ ,	
yuh ³ xan ¹ ko ³ xan ¹ tū ³ ka ³ txai ² na ² ya ³ sai ¹ nhxai ² tai ¹ ti ² ti ¹ .		

Ai¹nha²kxai³, Txa²wī³nu²la³ ko³nxe³thin¹tū³kā³txa²
 ī³yī¹lain¹tu¹wi¹. “Ko³nxe³thin¹tū³kā³txi³khaix1syah¹lxi¹lxi¹.”
 Ain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wī³na²
 wi¹lhin¹khaix1jah¹lai²la¹i¹. Ain¹jut3su²,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na² wxā³sxā³,
 ha³lo²a² nū³kxūn³ju³ta² kāi³yain¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 txa²nū³kxū³na¹ju³ta² ī³yau¹ū³hain¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 tū¹kā³txai²na² ī²sai¹nhī³nx2nxa³i¹.
 Sai¹nxa³ke³la³te²kxai³, sa²yxo²ā³sain¹ju³ta³la³
 yū³hī³nx2nxa³i¹. Ai¹nha²kxai³, hai³txi³
 Txa²wī³nu²la³ ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tū³kā³txi³la³
 ī³yī¹lai¹nhī³nx2nxa³i¹. “Tū¹kā³txai²na², hai³txi³
 txa²nū³kxū³na¹ju³ta³la³ ī³yau¹ū³hain¹nxa³hē³na¹.
 Nxe³ha²kxai³ sa²yxo²ā³sain¹ju³ta³la³ yū²nxa³xā¹.
 Txa²wī³na² ai¹nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹,
 nxe²nxa³i¹. Tū¹kā³txai²na² ī²sain¹kxan²ti³
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹na³li¹.

25 Yxo²kwīn¹kxi²sain¹sīn¹ju³tai²na²,
 kxā³nhxī¹nu¹tai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
 a²ha³teh³nxā³nxān¹jau³xau³hxai²tēx1tā²
 e³te³nah¹lx¹: “Txai²na¹xai²na², hāi¹nxe²
 wain³txi³ kāi³yai¹nhxai²na¹hē³li¹. Na¹kxan²ti³,
 kwa²hāi¹nxe² yxo²kwīn¹kxi²sai¹nhxai²na²hē³li¹.
 Kxā³nxān¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² nxe³jau³xau³hxai²tēx1
 jā¹nxe³sxā³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹, kwēn¹tai²na²,
 kxā³nxān¹jau³xa¹ a²ya³la³tū³ ta³lu²nain¹na³li¹.

26 Yxān¹ta¹, ī²ū¹nx2ti³jah¹la², A²ya³la³tū³jah¹la²,
 A²yāu³ka³jxah¹la² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³kax3khai³xa²,

Txa²wī³nai²la¹i¹. Txa²wī³na² a²yen³nāu³a¹
 a³li³sxā³ ai³sxā³ tī³nx2tain¹tu¹wi¹. Ain¹ka³tu³,
 A²ya³la³tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Txai²na² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹ya³sa³tu¹wi¹.

27 Ai¹nha²kxai³, wxāi²na² sa²kxai³lu²
 te²yā¹nxe³sxā³ Txai²na², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³hain¹ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹, a²wi¹lhī¹na²
 kxān³su² ān³si³tē³kxi²sah¹lx³to³hi¹nha²kxai³lu¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

16

1 — Ne³ka²ki²sah¹lx³hē¹li¹. Ye³jen¹nāu³a¹,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
 ye³khāuh³lx³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹,
 ī³yxaih²kxi²sah¹lx³sxā³ yxo²ī²sah¹lxin¹ju³tai²na²
 ā³na¹sah¹lxin¹kxa²yan³ti³su² ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Kwēn¹tai²na², ha³lo²a² ū³hū¹nx2ti³xa³tā³lxa¹
 wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.

2 Na¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxain¹thī³na²
 ā³wih¹yah³lxin¹ju³ta² Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
 ha³na³ka³lxi³ yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a² ā²la²
 ko³nxe³ju³ta² yū³tu¹wi¹. Nxe³hī¹nāu³u¹tai²na²
 a²nū²a² ī³su²lhā³nx2tain¹kxai²nān²tu³,
 a²ē¹nāu³a¹ ī³ye³kxi²nha²te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²na²
 ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹xā¹. Na¹ha²kxai³
 ī³su²lhā³ai¹na¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta² kāi³si¹sa²jau³su²
 ī³su²lhā³ai¹na¹xā¹, a²nū²ai²na²sā¹.”
 Nxe³nhain¹tu¹wi¹.
 3 Ko³nxe³ti³ kāi³kxi¹nx2ti³ju³ta³nū³a²,
 Txa²wī³nāin²txi³ ī²ai¹nxa³kxe³su², Txain¹txi³

ī²sai¹nxa³kxe³su², kō³nxe³ti³ kāi³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

⁴ Yxān¹ta¹, hī¹na² ha³lo²a² ū³hū¹nx2ti³xa³tā³lxa² wān³txai²na²ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹ nxe³ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³, txa²wān³txai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹ “Ha³lo²ai²na² kxā³nxa² Je³su²jah³la² ī³hen³txi³nē³na²hē³na¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹ Wān³txai²na² a²wi¹lhī¹nhī¹nai³tā² ī³ye³kxi¹nx2ti³nxa³tai¹ti²ti¹, yxau³ny³nx2ta¹ha²kxai³lu¹.

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

⁵ Yxān¹ta¹ hī¹na²ī³te³la¹i¹. ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² yxau³tāu³a¹ ī³te³la¹i¹. Na¹jau³xai²na²: “Īh¹nū¹la³ ī³te³lin¹ji¹?” Nxe³sah¹lx³lxi¹.

⁶ Yxān¹ta¹ wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² wxā²ē¹nāu³a¹ kāin² ī³āin²txi³nx2ti³na³li¹.

⁷ Nxe³kxan²ti³, a²ya³la³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txa²xī³na¹ju³ta³nū³a² wī¹lxon³kxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² ī³te³la¹i¹. ī³nxa³kxai²nān²tu³, hai³txi³ Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lo²la³ wxā³ye¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ ī³na¹kxai²nān²tu³ ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.

⁸ Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, wxā³ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³, Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na² ī³yū²kxain¹tu¹wi¹. Ha³na³ka³lxi³ a²kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³tain²txi³ ī³yū²kxai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ txa²wai³na¹ju³ta² ī³yū²kxai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ a²nū²a²: “Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²kwīn¹kxi²na¹nhā¹.” Nxe² yxau²xai³te²su² kxai²nān²tu³, yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ ko³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹sxā³
 ī³wai¹tain¹tu¹wi¹. Nxē³ju³ta²nū³ain²txi³
 ī³yū²kxai¹nha²kxai³ ain¹tu¹wi¹.

9 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 yxo²ī²ti³hex1sa²tū³ka³txi³sai¹nxa³i¹.
 Yxo²ī²sai¹nxa³ju³tain²txi³sxā³ ko³nxe³ti³
 kā³ain¹ju³tai²la²na³li¹. Nxē³jau³xai²na²
 Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lai²na² ī³yū²kxain¹tu¹wi¹.

10 Jā¹nxe³sxā³ ha³lo²ai²na² yxau³na¹hī¹na¹
 txa²wai³na¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³hai¹nhxai²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹, ye³jen¹na²
 Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
 wxāi²na² sa²kxai³lu¹ ī²sah¹lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹,
 ī³na¹kxa²si³yo³na¹ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² ā³wxā³sxā³ wain³txi³
 kā³tu¹wi¹. Wain³txi³ kā³a¹kxa² yā¹nxe³tu¹wi¹.
 Nxē³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 txa²wai³na¹ju³ta² ī³yū²kxain¹tu¹wi¹.

11 Jā¹nxe³sxā³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tū³ka³txai²na²
 a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxo²kwīn¹kxi²khaix1jah¹lai²la¹i¹. Nxē³ha²kxai³,
 yxan¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ko³nxe³ti³
 ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tain¹tu¹wi¹, Sa³ta³na²jah¹lai²na²su².
 Jā¹nxe³kxai²nān²tū³ a²nū²a² ā³xa² ī²li³te²su²
 te²an²tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxo²kwīn¹kxi²na¹nhā¹.” Nxē²yxau²xai³jah¹lo²su²
 kxai²lē¹. Yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ko³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tain¹nūn³tu¹wi¹.

Jā¹nxe³ju³ta³nū³a²
ī³yū²kxain¹tu¹wi¹.

12 Wān³txa² ka³lxa¹jau³xa² wā³kon³na³li¹.
Yxān¹ta¹, hī¹na² ī³ye³kxi¹nx2ti³nxa³lho³li¹.
ī³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³, wxāi²na²
e³nxū¹sah¹lxi³hī³nx2nxā³lxi¹.

13 Yxān¹ta¹, A²yāu³ka³jxah¹la² A²ya³la³tu³jah¹la²
wxā³ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³jau³xa²
yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³ta³lu²ni¹nx2ti³tu¹wi¹.
A²nxe³jah¹la² e³jau³xa² hai³txi³ a²ē¹nāu³a¹
ān³si³wxe³jau³sxa³i¹. A²wān³txa²
Txa²wī³na² ain³kxi²sa²so¹kxi²jau³xa²
so¹lxi³ A²yāu³ka³jxah¹lai²na² sa²kxai³lu²
ī³ye³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ti³kxai²nān²tu³, ha³lo²a²
yxan¹nāu³a¹ ai³ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹.

14-15 A²nxe³jah¹lai²na², txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta²
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹tu¹wi¹.
Nxe³te³lhxā³, txa²ē¹nān¹jau³xa²
txa²wi¹lhi¹na¹jau³xa² ain³kxi²sa²so¹sxā³
wxa²yu³ta² ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²,
Txa²wī³na² a²ē¹nān¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹
txa²ē¹nān¹jau³xai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³,
txa²ē¹nān¹jau³xai²na² ain³kxi²sa²so¹sxā³
ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹i¹.

“Āin²ti³nx2ti³kxan²ti³ ā³yat1sxā³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.”
Nxe³jau³su²

16 Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ ī²sah¹lxan³tho³li¹.
Sah²lxan³kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³
ye³jen¹nūn³tāu³a¹ ī²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī²li³te²a² a²sa³wi³ha³lxi³lo³kxa²
wān³txi³kxai³lu¹, ha³na³ka³lxi³ ī³ye³kxi²lā³yhain¹te³nah¹lxi¹:
— īh¹nxe³jau³tā³ ī³ye³te²sin²ta²ku²:
“Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ ī²sah¹lxan³tho³li¹.
Sah²lxan³kxai²nān²tu³. Hā²wxān³txa³
ye³jen¹nū³tāu³a¹ ī²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa²
ko³ki³sxa³ha²kxai³, wān³txa² yau³xā³xa²:
“Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ ī³na¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³
na¹i¹.” Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa²
ko³nūn³ki³sxa³ha²kxai³, ki³nhai¹.

18 Jā¹nxe³sxā³, jah¹lai²na² wān³txa²: “Jū¹nxe³
ye³jen¹nāu³a¹.” Nxe³nē³lain¹ten¹ti¹. Nxe³jau³xai²na²
a²si³yxau³tāu³a¹ īh¹nxe³jau³tan³te²sin²ta²ku²
ki³nhai¹. Je³su²jah³la² ī³wā³txi³sain³ti³ten³ki³tā³li¹.
Nxe² ha³na³ka³lxi³ yxau³sxā³ nxe²
ī³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³
kon³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
ī³ye³lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Wān³txa² ko³ki³sxa³nhai¹. ī³wā³txi³sain³ti³ten³ki³nhai¹.
Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³la² wān³txa²
ī³ye³khain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wān³txai²na²
a²si³yxau³tāu³a² ī³wā³txa³kxi²nhyah¹lxin¹tai¹.
Txa²wān³txai²na²: “Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹
ī²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nān²tu³,
hā²wxān³txa³ ye³jen¹nūn³tāu³a¹ ī²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.”
Nxe³nx2ta¹ten¹ti¹. Nxe³na¹jau³xai²na²
ī³wā³wā³ta³kxi²nhyah¹lxin¹tai¹.

20 A²ya³la³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li²
 ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹,
 wxāi²na² hxi²yen³txi² nān³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Au³ti³ āin²ti³nx2ti³tu¹wi¹. Yah³lxin¹ta¹,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txa² ī³ka³li³hain¹tu¹wi¹.
 Nain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nān³yah³lxin¹kxan²ti³,
 āin²ti³nx2ti³ju³ta² ha³na³ka³lxi³ ān³yāt1sxā³
 ī³ka³li³yhah³lxin¹tu¹wi¹.

21 Wxa²ha³lo²a² nxe³jut3sū³ju³ta²sa¹: T xu¹ha²
 wē³nhī³sxā³ a³li³lah¹te³lhxā³ nx2na³na¹.
 Nxē³kxai²nān²tu³, īh³khaix1yain¹te²jai¹ti²ti¹.
 Kxān³su² na³na¹, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, wē³sa²
 a³li³la¹ju³ta³nū³a²su¹, te²jai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ wē³sa²
 a³li³lah¹ta³lun²kxai²nān²tu³, ū³hū¹nē³kxai²nān²tu³,
 kāin² ka³lih³khaix1nxē³te²sē¹li¹. Nxē³ha²kxai³,
 āin²ti³ju³ta²kxai³ ne³wā²nē³te²sē¹li¹.
 Jā¹nxē³kxe³hū³nxe² yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wi¹.

22 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hī¹na² sa²kxai³
 au³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ āin²ti³khaix1yah³lx¹lxi¹,
 txa²xī³na¹ju³ta³nū³a²su¹. Yxān¹ta¹,
 ā³wa³li² ī³xi²sxā³ a³ti¹xi²nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxē³nx2ta¹ka³tu³, ī²yhu¹ki³tu¹wi¹.
 Nxē³tāu³a¹, ī³ka³lih³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ka³lih³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Wxa²ka³lih³yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 hxi²kan¹txi³ a²nū²a² ā³xa² so¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹.

23 Nxē³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ū³hū¹nx2ti³tāu³nū³ā¹ hai³txi³ wān³txi³la³
 ī³wā³txi³sah¹lxan³tho³li¹. “Wān³txai²na² īh¹nxe²
 a²si³yxau³tāu³su² ji¹ku¹.” Sah²lxan³tho³li¹.
 A²ya³la³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²yēn³kxa²
 ī²li³te²la³ Txa²ī³lxa² ī³yī¹li²sa²sxā³
 Txa²wī³na² ī³wā³txain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,

ū³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

24 A²si³ta³lo³nāu³hī¹nān²tū³, Txa²wī³na²
 ī³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³, hai³txi³
 Txa²i³lxa² ī³yī¹li²sa²sxā³ a²yen³kxa²
 ī³wā³txi³yah³lxī³to³hxai²nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹,
 hī¹na² Txa²i³lxa² ī³yī¹li²sa²sxā³, Txa²wī³na²
 ī³wā³txi³sxā³ ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxī³hē¹li¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, ū³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, kāin²ka³lih³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹.

*Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kq³txai²na² ā³sen³sai¹ain¹sxā³
 hxi²kan¹jah¹lo²su²*

25 A²wi¹lhī¹nān²tū³, kxān³su² wān³txa² hāi³jau³xa²
 so¹lxī³ ī³ye³kxi¹nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 ha³lo²a² hau³kon³tu¹wi¹. Nxē³tāu³a¹, e³lē³na¹
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tū³, wān³txa²
 si³ka³kan³jau³xa² so¹lxī³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Txa²wī³na² wān³txa² si³ka³kan³jau³xa²
 so¹lxī³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wī³na²
 ī³yau¹ū³nx2ti³te³lxā³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

26 A²nxe³tāu³ai²nān²tū³, wxāi²nān²ta³
 Txa²i³lxa² ī³yī¹li²sa²sxā³ wi²ka¹ka¹nhe² Txa²wī³na²
 ī³wā³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³,
 Txa²wī³na² hi²se³na² a³lxī¹nx2tain¹na³li¹.
 Nxē³nx2tain¹kxe³su² ain³kxi¹nx2tain¹ka³tu³,
 sa²hau³ko³nx2tain¹tu¹wi¹. Nxē³ha²kxai³,
 Txai²li² sa²hau³ko³kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³la³
 Txa²wī³na² ī³ye³kxain¹nxa³kxan²ti³,
 sa²hau³ko³kxi¹nx2txai¹nhī³nx2na³li¹.

27 Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³ a³lxī², Txa²wān³txa²:
 “Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ a³li³sxā³ ha³lo²ai²na²

wxā³na¹hē³li¹.” Nxe³na¹jau³xai²na² yxo²ī²i²
 nxe³sah¹lxī³hxai¹nħē³li¹. Sah¹lxī¹nha²kxai³
 Txa²wī³na² ā³lxī¹nx²tain¹na³li¹.

28 Jā¹nxa¹jau³su² a²ya³la³tu³ Txai²li², Txa²wī³na²
 yxau³tāu³a¹ a³li³sxā³ ha³lo²ai²na² wxā³na¹hē³li¹.
 Na¹ha²kxai³, hī¹na² ha³lo²ai²na² a³li³sxā³ Txa²wī³na²
 yxau³tāu³a¹ ī³na¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Hā³xā¹. Kwēn¹tai²na² si³ka³ka³ni³ e³nhi¹lxī¹.
 Hai³txi³ hā³jau³la² e³sīn¹nxā³lxī¹.

30 Kwēn¹tai²na² ain³kxi¹nx²nha¹nhai¹.
 A²yēn³kxa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi², a²nū²a²
 ē¹nān¹jau³xa² ha³tā³nxān²txi³ a³la³kxi²ta³lu²ni²,
 nxe³jah¹lo²su² nhi¹lxī¹, a²nū²a² ā³xa²
 ī³ye³kxi¹nxa²hxā³kxan²ti³nū¹. Nha¹ha²kxai³,
 Wxa²si³yxau³te²khai³xa² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³ai²la¹xā¹. Nxe³nhīn¹ju³ta² hī¹na²
 yxo²ī²nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— “Hī¹na² yxo²ī²nxa²nha¹nhai¹.” Nxe³sah¹lxī¹lxī¹.

32 Yxān¹ta¹, txa²wān³txai²na²
 ain³kxi²sah¹lxī³hē¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹.
 Hī¹na² ai²na³li¹. Wxa²nū³kā³txai²na²
 ā³nih³sxā³ ī³hax3te¹hax3tēn¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
 Sxi²khai³xa² ān³kē³nā¹la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txai²na² so¹lxī³ nūh¹
 yxau³na¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, nūh¹ yxaun²nxa³lho³li¹.
 Txa²wī³na² whāi²na¹ yxau³kxi²sa³tu¹wi¹.

33 Txa²wān³txai²na² hāi¹nxe³ti³xa²
 ī³yau¹ū³nx²ta¹i¹. Yxo²ī²sa²sxā³, wxa²ē¹nāu³a¹
 āu³txi³ ā³nhāu²no³si¹nx²ta¹jau³su²

e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yuh³xan¹ta³ko³xan¹t³k³a³txai²na²
yxo²kwīn¹kxi²sain¹t³k³a³txi³sain¹na³li¹.
Sai¹nha²kxai³, ha³lo²ai²na² yxau³yah³lxi¹nhī¹na¹
ye³khāuh³lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, Txai²na²
ān³sen³sai¹ain¹sxā³ ā²la² hxi²kan¹khai¹nxa¹i¹
Na¹ha²kxai³, wxāi²na² hxi²ka¹ka¹nhe²
yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
a²sa³wi¹ha³lxi³nāu³xa² ī³ye³ta¹hxai²hē¹la².

17

Je³su²jah³la² A²wī³na² ī³ye³kxi²jau³su²

¹ Nxē³nxa²ha¹te¹ wān³txai²na²
ī³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
o³si³nāu³a¹ sa²yxo²ka²la¹nha²sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:
— Wī³na², nxe³txi¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹.
Nxē³ha²kxai³, wxā²wē³sa³na¹xai²na²
wxī²kin³ti³to³ti³hit1sē¹li¹. Wxi²kin³ti³to³nīn¹kxa²
yā¹nxe³ kāi³ti³hit1sē¹li¹. San¹kxai²nān²tu³,
wxī²kin³ti³to³nīn¹kxa² yā¹nxe² kāi³a¹tu¹wi¹.
Na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Wī³na²
ī³nxai²na² sa²nēn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹.

² A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³ta³
ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. Sa¹nha²kxai³, a²nū²a²
Wī³nu² ī³nxai²na² ū³hū¹san¹kxa² yxo²ha³kxa²
so¹lxi³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.
Si¹san¹jau³su², ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹.

³ A²nxe³ju³ta²su¹: A²nū²a² wi¹lī²nē³lhxā³
sa²yxo²we¹tē³te²su² kxai²nān²tu³, ka³te³na²
wi¹tāu³a¹ yxau²xai³te²su² hī³nx2na³li¹.
Nxē³kxai²nān²tu³, wxāin²txi³ Sū³na²
Si³yxau³kat3su² te² ī³nxāin²txi³ hāi¹nxe²te²
ī³nxāin²txi³ wi¹lī²nxa²sxā³ sa²yxo²we¹txai¹ni²,

Txai²na¹xain²txi³ Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²sxā³
ī³sa²si¹hā³san¹kxah³lo²na¹xain²txi³ wi¹lī²sa²sxā³
sa²xyo²wet1sai¹ni², nē³lain¹kxai²nān²tu³, ka³te²na²
wi¹tāu³a¹yxau²xai³lai¹nhī³nx2na³li¹.

4 Txai²na¹xai²na², wxa²wa³ka³li³yu³ta²
ũ³hũ¹san¹ju³ta² kãi³ta³lu²na¹te¹ni²ti¹. Na¹ha²kxai³
wxí²kin³ti³to³nõn¹ju³txai²na² a²nõ²a² a²yxo²ha³kxa¹
í³yaw¹ú³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.

5 $W\ddot{I}^3na^2$, $nxe^3ti^1.$ $J\ddot{U}^1nxe^3$
 $ye^3jen^1n\ddot{a}u^3a^1$ $wxa^2yxaun^1t\ddot{a}u^3a^1$
 $\dot{I}^3xi^2na^1tu^1wi^1.$ $Na^1ka^3tu^3,$ $wxa^2yen^3n\ddot{a}u^3a^1$
 $yxau^3na^1tu^1wi^1.$ $Na^1ka^3tu^3$ $ne^3h\ddot{I}^1na^1$
 $wxi^2kin^3ti^3to^3ti^3hit1s\ddot{e}1li^1.$ $Yuh^3xai^2n\ddot{a}n^1ko^3xai^2na^2$
 $y\ddot{u}^3ti^3he^1nxe^2nx\ddot{a}^3h\ddot{I}^1n\ddot{a}u^3u^1tai^2na^2$
 $wxi^2kin^3ti^3ton^3ki^3kaix1 j\ddot{a}^1yxa^3s\ddot{e}1li^1.$

6 Txa²n³k³txi³su² ū³h¹san¹tai²ti²ti¹.
 A²n³ka² yuh³xan¹ta³ko³xan¹t³k³txai²na²
 ā³yā³nhai¹tā³n³u¹san¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³t³k³txa²
 a²wi¹lh¹na² wx²n³k³txi³sin¹tai¹ti²ti¹.
 Hā²wxān³txa³ ū³h¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³,
 hī¹na² txa²n³k³txi³su² na³li¹. Wxa²yxo²wān³txa²
 ain³kxi²so¹sxā³ sa²yxo²we¹txain¹t³k³txi³su²
 ai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. A²nxe³t³k³txa² so¹lxi³,
 hxi²kan¹khai¹nxīn¹ju³ta² ū³yau¹ū³hai¹na¹tai¹ti²ti¹.

7 Wi³na², nxe³txi¹. A²yen³kxa² ū³yhen³kxi²san¹kxa²
yxo²ha³kxa¹ wxa²yen³kxi³su² hxai²tai¹ti²ti¹.
Nxe³jau³xai²na² txa²nū³kā³txai²na² hī¹na²
a³l¹a³k¹ya¹in¹na³l¹

8 Wxa²wān³txa² ū³hū¹san¹jau³xa²
 ī³yau¹ū³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³,
 a³la³kxain¹na³li¹. A²nxe³na¹jau³xai²na²

ain³kxi²so¹kxi²sa²sxā³
 sa²wi¹nhain¹to³tai¹ti²ti¹. Sai¹nha²kxai³, Wxāi²na²
 txa²si³yxau³kat3sin¹jau³su² ain³kxi²nha²,
 Wxāi²na² ī³sa²si¹hā³san¹jau³su² ain³kxi²nha²,
 txa²nū³kā³txai²na², sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹.

9 Txa²nū³kā³txai²na² so¹lxi³sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su²
 ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Hai³txi³yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txi³la³
 yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxi¹nxa²hxa³i¹. Yxān¹ta¹
 txa²nū³kā³txai²na² so¹lxi³ ū³hū¹san¹tū³kā³txai²na²
 so¹lxi³ ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Wxa²nū³kā³txi³su²
 nū³nha²kxai³ ya³nxa²ha¹i¹.

10 Txa²nū³kā³txa² wxa²nū³kā³txi³sah¹lxi¹nha²kxai³,
 wxa²nū³kā³txa² sa²kxai³lu² txa²nū³kā³txi³su²
 nha¹ha²kxai³, nxē³kī³te²jai¹ti²ti¹.
 A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu², ē³lē³na² yxau³sxā³
 wi¹kāi³yxau²xai³lain¹na³li¹. Wi¹kāi³yxau²xai³la¹kxa²
 yā¹xain¹na³li¹. Ain¹sxā³, txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹na³li¹.

11 Na¹ha²kxai³, Txai²na² ī³xi²na¹tu¹wi¹.
 Na¹ka³tū³, yxau³ya³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² yx-
 aun²nxa³lho³li¹. Na¹kxa²si³yo³na¹ txa²nū³kā³txai²na²
 ha³lo²ai²na² nū¹ yxau³ain¹tu¹wi¹. Wī³nāi³,
 hāi¹nxe² wi¹lhin¹khaix1jah¹lāi³. Nxe³txi¹. Wxāi²li²
 nū³kxūn³khaix1te²sin¹jai¹ti²ti¹. Nxe³te²sin¹jau³su²,
 a²nū²a² ū³hū¹san¹kxa² ha³lo²ai²na² nū¹
 yxau³ain¹tū³kā³txi³nū³a², nū³kxūn³txi³
 ā³non²ta³kxi¹tai¹nhē³li¹.

12 Yxau³yai¹na¹hī¹na², a²nū²a²
 ū³hū¹san¹tū³kā³txai²na² ā³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Wxāi²li² nū³kxūn³khai¹nxi¹lxi¹. Nxī¹nha²kxai³,
 nū³kxūn³ti³hit1san¹kxe³su² ā³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³ a²ta³a² hxi²ka² sa²so¹kxi²nē³lhxā³

t̄i¹kxi²nē³te²la³ yū²nxa³i¹. Yxān¹ta¹,
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ t̄i¹kxi²nē³na³li¹.
 A²nxe³jah¹la², kxā³nxai³tā² Wi³na² ī³nxai²na²
 ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹ti³hi¹tin¹te³nah¹lxi¹:
 "Jah¹la² ī³xan³ta³kxai¹nīn¹ju³ta² yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹."
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²tē³xta²
 jā¹nxe³sxā³, ye³jen¹na² ka³na³ka³na³jah¹lai²na²
 so¹lxi³ ī³xān³ta³kxai¹nīn¹ju³ta² yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹.

13 Ye³jen¹na² yxaun¹tāu³a¹ ī³xi²na¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, hī¹na¹, yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na²
 yxau³na¹hī¹na¹, txa²nū³kā³txai²na² a²yen³nāu³a¹
 yxau³sxā³ txa²wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.
 Na¹kxai²nān²tu³, a²nxe³tū³kā³txai²na²
 ain³kxi²sain¹sxā³, wi¹lxon³kxi²ta³lun²sa²kxa²
 yā¹nxe³si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹i¹.

14 Txa²nū³kā³txai²na², Wi³na² ī³nxai²na² wān³txa²
 ī³yau¹ū³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na² hi²sen³su²
 yxo²kwīn¹kxain¹na³li¹. Yxo²kwīn¹kxi²sain¹kxa²
 yā¹nxain¹na³li¹. Nxe³ju³ta², Txain²txi³
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txi³sin²nxa³ha²kxai³,
 txa²nū³kā³txain²txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txi³sai¹nxa³ha²kxai³,
 ya³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹sīn¹na³li¹.

15 Ha³lo²ai²na², txa²nū³kā³txai²na² sa²so¹sxā³
 ū³ho¹ain¹si¹nxa²ha¹jau³su² ī³ye³kxi¹nxa²hxa³lho³li¹.
 Yxān¹ta¹, ī³lxi³thi¹nxa³jah¹la² a²si³yxau³kā³txa²,
 Sa³ta³na²jah¹lai²na² txa²nū³kā³txai²na²
 ā³non²ta³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ye¹nxa²ha¹i¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su², txa²nū³kā³txai²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txi³sai¹nxa³i¹. Txai²li²

yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txi³sin²nxa³kxa² yā¹nxe²,
ain¹nūn³na³li¹.

17 Ai¹nha²kxai³, txa²nū³ka³txai²na²
sa²hait1so¹txain¹sxa³ a²ē¹nāu³a¹, wxa²wān³txa²
a²ya³la³tū³khaix1jau³xa² ū³whi¹tai¹nhē³li¹.
Wxāi²yā¹nxe³sxa³ wi¹lhin¹ti³hit1txai¹lx¹.
Wxa²wān³txa² a²ya³la³tū³khaix1jau³xai²la¹i¹.

18-19 Wxāi²na² yuh³xan¹ta³ko³xai²na²
ī³sa²si¹hā³san¹ta¹ti²ti¹. Jā¹xai¹na¹i¹.
Txa²nū³ka³txai²na²su¹ na¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txa²na²
wi¹lhi¹na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kāi³te³lhxā³
wi¹lhi¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nū³ka³txai²na²
wi¹lhin¹si¹hai¹na¹jau³su² na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta²
wi¹kāi³ain¹txai²li¹.

20 Ai¹kxai²nān²tū³, txa²nū³ka³txai²na²
ti¹ai²nān¹tū³ka³txai²na² wxa²wān³txa²
wi¹jau³xa² tah²yau³xa² ī³ye³ain¹tu¹wi¹.
Nxe³ain¹jau³nūn³a², a²nū²a² ā³xa²
ain³kxain¹kxai²nān²tū³, sa²yxo²wet1sain¹nūn³tu¹wi¹.
Sain¹kxai²nān²tū³ nxe³tāu³a¹ Txai²li²
sa²yxo²wet1sain¹tū³ka³txi³nūn³ai²na²
yxo²ha³kxa¹, hī¹na² ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.
Sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su², nxa²ha¹i¹.
Hai³txi³ txa²nū³ka³txai²na² ti¹ai²nān¹tū³ka³txai²na²
so¹lx³ sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³la³
ī³ye³kxi¹nxa²hx³i¹.

21 ī³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³xa²sa¹: Sa²yxo²wet1sain¹tū³ka³txi³nūn³ai²na²
yxo²ha³kxa¹ wi¹lī³we¹yhu¹khai¹nxe³sxa³
yxau²xai³lain¹te³lhxā³ ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ju¹ta²
ten³khaix1sa³nhai¹ Wī³nu² ī³nxāin²txi³
nxū²kwai³yxau³sa²sxa³ wi¹lī³we¹sa¹nha²kxai³,
nxe²yxau²xai³ki³tā³li¹. Nxe³ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxa²

yā¹nxe³sxā³ sa²yxo²wet1sain¹tū³kā³txi³nū³ai²na²
 nxū²kwāi³yxau³nē³lain¹sxā³wi¹lī³we¹te³lai¹nha²kxai³
 wi¹lī³we¹yhai¹nha²kxai³, nxe²yxau²xai³la³nhē³lain¹ju³ta³nū³a²
 ten³sa³nhai¹. Nxe³nē³lain¹ju³ta³nū³ai²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txi³ tū¹kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² ī²nē³lain¹sxā³ ī³ye³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 “Hā³xā¹. Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tā³a¹ ī³sa²si¹hā³kxah³lo²khai³xai²la¹i¹.”
 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na² wān³txa²,
 nē³lain¹tu¹wi¹.

²² Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹san¹tai¹ti²ti¹,
 Nxe³san¹kxa² yā¹nxe³sxā³ txa²nū³kā³txai²na²
 wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tai¹ti²ti¹. Nai¹na¹ha²kxai³,
 wi¹lī³we¹yhu¹sxā³ yxau²xai³ki³kxa² yā¹xain¹tu¹wi¹.

²³ Na¹kxai²nān²tū³, sa²yxo²wet1sain¹tū³kā³txain²txi³,
 wi¹lī³we¹tain¹sxā³ yxau³kxai¹na¹ha²kxai³,
 Wxāin²txi³ wi¹lī³we¹san¹sxā³ yxau³kxi¹sa¹nha²kxai³,
 nxe³nē³lain¹tu¹wi¹. Nxe³nē³lain¹kxai²nān²tū³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī²nē³lhxā³ ī³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹: “Hai³yo¹.
 Je³su²jah³lai²na² Sū³na² Si³yxau³tā³a¹
 ī³sa²si¹hā³kxah³lai²la¹xā¹. A²ya³la³tū³ Sū³na²
 Si³yxau³tā³a¹ Je³su²jah³lain²txi³, a³lxi²,
 te²yā¹nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxain²txi³ a³lxi²,
 ain¹na³na¹. Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txa²
 a²ē¹nān¹jau³su², sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹.

²⁴ Wī³na², nxe³txi¹. Ū³hū¹san¹tū³kā³txai²na²
 kan²txi³ ān³si³tē³la³kxi²sain¹ju³ta²
 ten³sa²nūn³nhai¹. Txai²nān²tū³ wxa²ha³lo²a²
 oh³xan¹ko³nāu³a² ha³lo²lot3sxā³ he¹a¹kxai²nān²tū³,
 ān³si³tē³la³kxi²sain¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nhai¹.
 Sain¹kxai²nān²tū³, txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta²

ū³hū¹san¹kxa² ī²ain¹tu¹wi¹. Nxe³ti³ten³sa³nhai¹.
 Ha³lo²ai²na² yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
 ā³si³wxe³ti³he¹nxa³hī¹nū¹tai²nān²tu³ San¹jau³su²
 a³lxi²sa²to³hxain¹tai¹ti²ti¹. wxi²kin³ti³to³ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³na¹ju³ta²,
 txa²nū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ī²ain¹kxai²nān²tu³,
 ka³lih³khaix1sa³tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹.

25 Wī³nāi³. Wain³te²si³yxau³ka³txāi³.
 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na², hai³txi³
 ī²nxa²tū³ka³txi³sai¹nxa³i¹. Nxain¹kxan²ti³,
 Txai²na² wi¹lī²nxa²te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 txa²nū³ka³txai²na² ū³hū¹san¹tū³ka³txai²na²
 yxo²ī²sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³: “Je³su²jah³lai²na²,
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³kxah³lo²su² na³na¹.”
 Sain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na², txa²nū³ka³txai²na²
 a³la³kxain¹na³li¹.

26 Txa²nū³ka³txai²na², hxi²kan¹khaix1te²sin¹ju³ta²
 ī³yau¹ū³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Jā¹xai¹na¹tu¹wi¹.
 Ai¹na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² a³la³kxain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ a³lxi²san¹kxa²
 yā¹nxe² a³lxai¹nīn¹ju³ta² yū²na³li¹.
 Nxai¹ni¹nha²kxai³ Txai²na² Wxa²tah²na¹xai²na²
 nxū²kwāi³yxau³ai¹na¹ju³ta² yū³nūn³na³li¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

18

Ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² Je³su²jah³la²
 ī³sa²so¹ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² wān³txai²na²
 ī³ye³ta³lun²ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 whāi²na¹ ãn³sa²si³wa³lu³lu²ne³kxi² ai³sxā³
 tē³li³yhu¹sxā³, ī³nū³kxa² Se³trō²yau³xa²

ā³yxo²ha³ti³sa²sai¹ain¹ka³tu³, sa³wxe³na²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 2 A²nxe³ko³xai²na², Je³su²jah³lai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²kxā³nxa², ye³ka³lxa¹txi³
 ā³nho³hain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹sxā³,
 wi¹lī²ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ha²kxai³,
 a²sa³wi³sxa² Ju³ta²sah³la², sa³wxe³nai²na²
 wi¹lī²nūn³to³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na²,
 ye³jen¹na², Je³su²jah³la² a²kō¹ko¹xa² hxi²ka²
 ā³yā³yū²kxi²jah¹lo²nū³su², ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³ti¹, Ju³ta²sah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txain²txi³
 ī³wā³txi², wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³ka³txain²txi³
 ī³wā³txi², ain¹te³nah¹lxi¹, so³ta²to² nū³ka³txa²
 ā³nū³so¹ain¹nū²la² tē³sxā³ whāi²na¹
 ai³nū²la², sa³wxe³nai²na² Je³su²jah³la²
 kwēn¹tai²na² yxau³ko³xai²na², ā³yau³son³kxi²
 ai³lain¹ta¹hxai²hē¹la², yū³lxa² kāi²te²a² ā³tē³i²,
 lā³pi³āu²tē³na² tīh³na² sa²kī³kxi²nē³tē³nū³a²
 ā³tē³i², ya³wi³ta² ā³tē³i² nxē²xai³nū²la², aun³ti²
 ā³yāu³son³kxi² ai³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a²ē¹nāu³a¹,
 ha³lo²a² yxan¹nāu³a¹ ū³hū¹ain¹ju³ta³nū³a²,
 a³la³kxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³kxe³su²
 a³ya³tain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹te²la³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹? Je³su²jah³la²
 wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxē³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² nū³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la², Na³sa³re²thī³na² tōn¹jah¹la²,
 ten³yah³lxa¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³hī¹na²,
 Ju³ta²sah³la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² kox1ko¹xa²

hxⁱ²ka² ā³yū³ain¹jah¹lo²nū³su² jah¹la²,
 he¹yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx^e³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
⁶ Ain¹tāu³, nxe³jau³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na²
 nū³ka³txai²na² ain³kxain¹tāu³, ā³si³tu³kxa² ai³sxā³,
 a²yu³hē³nāu³a¹ a³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

7 Ain¹ka³tu³, āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — īh¹nxe³te³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹? Ya³nx2ta¹i¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³:
 — Je³su²jah³la², Na³sa³re²thī³na² tōn¹jah¹la²
 ā³ten³sī¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nx^e³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txai²li² Je³su²jah³lo²sa¹i¹. Ya³nx2ta¹ten¹ti¹.
 Txai²na² so¹lxi³ ten³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 tū³ka³txai²na² ā³si³tē³kxi²sain¹tū³ka³txai²na²,
 hāi¹nxe² ā³txain¹yah³lx³sā²nhē³li¹.
 Ā³wa²to¹tain¹txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la².

9 Nx^e³ju³ta², ha³la³je¹nai³kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 ī³ye³sxā³ A²wī³na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nx^e³jau³xa²sa¹:

— Wī³nāi³ Txa²sa³wi³ha³lx³nāu³xai²na²
 ū³hū¹san¹tū³ka³txai²na² tū¹kxi²sa³kxa²,
 yū²nxa³lho³li¹. Hai³txi³ ka³na³ka³na³te²a²
 ha³ta³nxān²txi³ tū¹kxi²sa²nxa³lho³li¹. A²yo²ha³kxa¹
 he¹lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nx^e³jau³xait³
 jā¹nxe³sxā³, a²ya³la³tu³ hī¹na², Je³su²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lx³nāu³xa² wa²su¹wā²su¹
 yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³
 a²sa³wi³sxa² ka³na³ka³na³te²a² ha³ta³nxān²txi³,

so³ta²to² nū³kā³txa² ī³sa²so¹ain¹ju³ta³la³,
yū³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

10 Yxān¹ta¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ī³lxi³ ā³xa²
Si³māu²ah³lo²su² te²kxai³lu¹, yu³la² kāin²ta³wxi²a²
sa²si³sai¹nha²sxā³, wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³su²
jah¹la² a²sa³wi³sxa², a²ī³lxa² Mau²kah³lo²su²
nxē³jah¹la², txa²wā¹wi¹nē³tāu³a¹ a²ne³nxē³nāu³a¹
ī³ne³i²lā³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
Pe²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yū³lai²na², ū³si³wi²xi²nhat1sā²nhē³li¹.
Ā³nhe¹kxain¹txa³hē¹li¹. Txa²wī³na²
ī³kwa³na³sain¹jau³xa², ye³khāuh³lxa³ti³sa²ju³ta³nū³a²
ī³kwa³na³sain¹na²hē³li¹. Nxē³sain¹jau³xai²na¹
sa²yxo²ā³ti³ten³sa²nxān³nhai¹. Nxē³ha²kxai³,
so³ta²to² nū³kā³txai²na² ī³sa²so¹sain¹ju³ta³nū³a²,
hāi¹nxe² ā³txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

A³na²sah³la² ī³wā³txi³jau³su²

12-14 Ain¹ka³tu³, Ro³ma²no² nū³kā³txai²na²
a²hxī²kan¹jah³la² ī³kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
a²so³ta²to³ nū³kā³txai²na² nxē³ha²kxai³, Ju³te²a²
nū³kā³txa² a²so³ta²to³ nū³kā³txa² nxē³ha²kxai³,
ain¹sxā³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³ ī³sa²so¹sxā³
sa²tai³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, sxi²ha²
kāin²thī³na² tē³sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³,
wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³su² jah¹la² a²ī³lxa²
Kai³fa²sah³la² a²kūx3ka³nai²na² a²ī³lxa² A³na²sah³la²
a²sxi²ha² sa²kxai³lu², tē³sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².
Nxē³ain¹sax3kūx1, ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³lūx1,
wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³su² jah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²ī³lxa² Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu¹,
e³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³,
 Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ ya³lu²kxi²nē³ju³ta² wi¹na³li¹.
 Kai³fa²sah³lai²na² wān³txa² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa², ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² *a²yxo²wān³txa²* *Je³su²jah³la²*
sa²yxo²ā³jau³su²

15 Nxē³nxa²ha¹te¹, so³ta²to² nū³ka³txai²na²
 Je³su²jah³la² tē³sxā³ ā³nxai³nxa²ha¹te¹,
 Pe²jah³lain²txi³ Je³su²jah³la² a²si³tī³nha² u²lxi³
 ān³si³tē³kxi², a²sa³wi³sxa² ā³xain²txi³ Je³su²jah³la²
 a²si³tī³nha² ā³si³tē³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ā³xai²na², wā³nxīn¹te²
 si³yxau³ka³khai³xa² wi¹lī²ain¹kxah³lo²su²
 to³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ain¹kxe³su², a²sa³wi³sxa²
 ā³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na²
 ān³si³tē³la³kxi², wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa²
 sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Yxān¹ta¹, Pe²jah³lai²na² ha³lo²a² sxih²yxo²a²
 ā³yxo²wa³ti³kxi²sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ha²kxai³, a²sa³wi³sxa² ā³xai²na² sa²kxai³lu²
 wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wi¹lī²kxah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, sxi²ha² a³li³ka³tū³, a²wāi²ta¹ka³lxa²
 sxih²yxo²a² wxa²hau³ko³ta¹ka³lxa², a³ya³ti²sxā³
 ī³ye³kxain¹te³na¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 sa²so¹sxā³ tē³sxā³ whāi²na¹, sxi²ha²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Ā³wi¹hain¹ka³tū³, wāi²ta¹ka³lxa²na² sxih²yxo²a²
 wxa²hau³ko³ta¹ka³lxa²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 Pe²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3sxan³ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹, ki³han³jau³su²

ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³xī¹. Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin²nxa³xī¹, txai²li¹. Pe²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³hī¹na², ha³lo²a² a³lxi³khai¹yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, so³ta²to² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, ain¹sxā³, ha³nxe²a² sa²ya³tain¹tāu³a² ī³wa³nēn³kxi²te³lhxā³ ā³nū²kxa² yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tho³xa², Pe²jah³lai²na² sxa³yain¹sxā³ ī³wa³nēn³kxi²te³lhxā³ sxa³yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

*Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Je³su²jah³la²
ī³wā³txain¹jau³su²*

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ī³ye³txain¹te³nah¹lxi¹: — ī²sa³wi¹. Wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ha³lo²a² o²la³kxain¹ju³tain²txi³ ī³yau¹ū³hi², wxa²wān³txa², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³txain¹to³hin¹jau³xain²txi³ ī³yau¹ū³hi² nxe³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, e³lē³na² yxau³sxā³ ī³ye³txain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Nxe³na¹ju³ta²sa¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxain¹thī³nāu³xain²txi³, kxān³su² yxau³sxā³ ī³ye³txai¹ni², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ sxi²khai³xa² yuh³xai²nān¹thī³khai³xain²txi³ Ju³te²a² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ā³nū²kxa² he¹ain¹tāu³ain²txi³, kxān³su² yxau³sxā³ ī³ye³txai¹ni²,

ain³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hai³txi³ hāi³a² yxau³sxā³
ī³ye³kxain¹to³hxain²nxa³tai¹ti²ti¹.

21 īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³, Txai²na² ī³wā³txi³san¹ji¹?
A²nū²a² Txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tū³kā³txa²
ka³lxa¹khai¹nx³tū³kā³txai²la¹i¹.

ī³wā³txi³txai¹nhē³li¹. Tū¹kā³txai²na²
ā³ne³wxe³ain¹te²la¹i¹, Txa²wān³txa²
ī³ye³kxai¹na¹jau³xai²na²su¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ka³tu³ta¹, so³ta²to² nū³kā³txa²
a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² ka³na³ka³na³jah¹la²
hi²sen³su², Je³su²jah³la² wxa²ne³su²lain¹ta¹hxai²hē¹la².
Wxa²ne³su²lain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa²
hxī²kan¹khai¹jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹,
wxāi²lē¹. ī³lxa³thi¹nxa³jau³xa² ī³ye³kxai¹ni¹lx¹.
Jā¹nxe³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:
— On³sxā³ ī³ye³nxa³ke³la³te²kxai³
ī³yau¹ū¹sē¹li¹. Yxān¹ta¹, wi¹lī³ye³a¹kxai²nān²tu³
īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wxa²ne³su²lhan¹ji¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ka³tu³, A³na²sah³lai²na² sa²kxai³lu²,
Je³su²jah³la² sa²tai³ki²ti³hi¹tain¹sxā³ ī³sa²si¹hā³sxā³,
Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te²
si³yxau³kā³khai³sa²nūn³jah¹la² sa²kxai³lu²,
ī³sa²si¹hā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² ā³ta³lo³hēt1sxā³ Je³su²jah³la²
sa²xyo²ā³jau³su²

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, hau³hau³kon³sxā³
Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², sax3nūn³sxā³
wā³nēn³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²,

a²nū²a²nāu³xa², ha³nxe²a² yxo²ki³sa³nāu³a²
 kwa² yxau³ain¹te²nāu³xa², wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na², Je³su²jah³la² sa³wit3su²
 nū³nhīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 Pe²jah³lai²na² wān³txa² ki³ha¹ki²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — Ti³hex1te²txā³i¹. Hai³txi³ Je³su²jah³la²
 a²sa³wit3su² te²txa³i¹, txai²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Ain¹ka³tu³, wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³xai²na²
 a²sa³wi³sxa² wān³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa³wxe³nai²na² he¹yai¹nīn¹te³nai¹ti²ti¹.
 Nxe³tāu³a¹, wxāin²txi³ ī²i², Je³su²jah³lain²txi³
 ī²i², nxe³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jau³xai²na² e³jah¹la² a²wā³tā³su²
 te²a², ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ Pe²jah³lai²na²
 ī³ne³i²lā³kxi²kxah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 āh¹ ī³ki³ha¹kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Hai³txi³ txai²li² Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin²nxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ kwēn¹ta²kxai³,
 ka³la³ka³la²a² ī³yai²lxi²ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² ī³wā³txi³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² tē³sxā³, whāi²na¹
 Kai³fa²sah³la² a²sxi²ha² a³li³ain¹ka³tu³,
 a²nū²a² Ro³ma²no² nū³kā³txa² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³tāu³a¹ sxi²ha² sa²kxai³lu²
 ī³lī³xain¹ta¹hxai²hē¹la², ī³yū¹li²nxa³tā³lxa¹
 ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, hāi¹nxe³sxā³

sxi²yxo²a² ā³yxo²wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ā³wi¹hai¹nxa³ju³ta²sa¹:
 — A²nū²a² Ro³ma²no² nū³kā³txa²
 sxi²ha² ā³wih¹kī³sxa³lho³na¹. Ā³wih¹sxā³,
 Ro³ma²no² nū³kā³txai²na² ān³kā³li²wi²kxi²sxā³
 he¹yain¹kī³kxai²nān²tū³kō³nxe³ti³hi¹te³kxa²yān³ti³su²,
 Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a²yain³txa² hxi²kan¹txi³
 ī³yain³kī³sxa³kxa²yān³ti³su², kī³nhā¹. Ju³te²a²
 nū³kā³txai²na² ta¹hxai²hē¹la².

29 Ā³wi¹hai¹nxa³kxe³tū³, Ro³ma²no² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹te² si³yxau³kā³txa² sa²kxai³lu² a²ī³lxa²
 Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu², wa²li³sxā³ ī³ha¹txain¹sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — īh¹nxe³ju³ta² on³sxā³ kāi³ai¹nxa³lhai¹li¹,
 Je³su²jah³lai²na²su¹? Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Jah¹lai²na² kō³nxe³thin¹jah¹lai²la¹i¹.
 Kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³to³hxa³ke³la³te²kxai³
 ā³yū³nxa²sī¹nhī³nxa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Je³su²jah³lai²na²,
 sa²so¹jah³lxi³sxā³ a³li³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na² ī³we¹jah³lxi³sxā³
 wā²nxū¹hāin³nha²sxā³, jah¹lai²na²
 kāi³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² ī³ya²lu¹nha¹ju³ta²
 wain³sī¹nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹

hxī²kan¹sa²sī¹nxa³nhai¹. Wxa²nū³kā³txai²na²
 ī³kwa³na³sah¹lxi³nhīn¹jau³xai²na² a²nū²a²
 su²lhā³nha¹ju³ta², hāi¹nxe² ā³sah¹lxi³to³sīn¹nxān³tai¹ti²ti¹.
 Wxa²nū³kā³txai²na² so¹lxi³, a²nū²a²
 kuh³lxa³thin¹te²a² hxi²kan¹txi³su²lhā³ain¹sī¹nhī³nxa¹lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ye³jen¹nāu³a¹
 Ro³ma²no² nū³kā³txai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³la²
 ī³hxi²kī¹la³kxi²te³lhxā³ ain¹ta¹hxai²hē¹la².

32 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la², a²kxā³nxa² ha³lo²a²
 a³la³kxi²ta³lun²kxe³tu³, ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³kā³txa² ī³hxi²kī¹la³kxi²sain¹sxā³
 su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 a²kxā³nxa², ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai³
 jā¹nxe³sxā³ kwēn¹tai²na² Ro³ma²no²
 nū³kā³txai²na² Je³su²jah³lai²na² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³
 su²lhā³ain¹te³lhxā³, ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²sxi²hai²na² ā³wi²xi²ka³tu³, Je³su²jah³lai²na²
 ī³kaix1tai¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Ju³te²a² nū³kā³txai²na² a²hxī²kan¹ta²
 si³yxau³khaix3jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Pi³la²jah³la²
 wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu²,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sā²lxi¹. ī³ye³kxi²san¹jau³xai²na²,
 wxa²wān³txi³khāi³su² tā³nxa², wa³ka³li³yau³su²
 ta³nxa², nxe³hī³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— ī²sa³wi¹. Txai²li², hai³txi³
 Ju³te²an¹jah¹lo²sin²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³,
 īh¹nxet3sxā³ wxa²nū³kā³txa² kāi³yah³lxin¹ju³ta²

ã³ne³wxe³h̄i³na¹te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹. Yxān¹ta¹, wxa²nū³kā³txain²txi³, wxa²wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³ta²nāu³xain²txi³ ain¹sxā³, txa²hxī²kai²na² ã³yū³sya¹nxain¹tai²ti¹. Nxe³ha²kxai³, īh¹nxe³ju³ta² on³sxā³ kāi³xān³thai¹li¹? Nxa²ha¹nhai¹? Pi³la²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txa²ha³lo²a² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² a²hxī²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²sxa³i¹. Nxe³na¹ke³la³te²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² ã³nhe¹txain¹ti²hit1sī³na¹i¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² hxī²ka² ã³yū³sain¹kxa²yān³ti³su² nxe³h̄i³na¹i¹. Yxān¹ta¹, Txai²li¹ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hxī²kan¹te²lot3sai¹nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na², hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³khai³sin¹tai¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— “Hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³khai³sin¹tai¹?” Sa¹lx¹. Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²ya³la³jau³tu³ ī³yau¹ū³hain¹si¹ha¹jau³su², yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² wxā³na¹hē³li¹. Jā¹nxe³te³lhxā³, txa²hā³ka³na² ī¹nāu³a¹ a³li³la¹ha¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³: “A²ya³la³jau³tu³ ten³sa³nha¹.” A²nū²a² ī²li³te²su² nxe³kxai²nān²tu³, Txa²wān³txai²na² ain³kxi²sain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

38-39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— A²ya³la³jau³tu³
īh¹nxe³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la². a²si³yxau³jau³tu³,

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² su²lhā³si¹hain¹jau³su²
kwa³na³jau³su²

Nxe³jau³xai²na² ū³ye³kxi²ta³lun²ka³tu³,
Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wa²li³sxā³ Ju³te²a²
nū³ka³txai²na² ū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² kō³nxe³ti³ kāi³ha²kxai³
su²lhā³si¹ha¹jau³nū³su² hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹.
Yxān¹ta¹, wxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²
yāu³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²nū²a²
sxi²ha² kan²thī³na² ū³tī¹kxai¹na¹tū³ka³txa²
yū²na³li¹. A²nxe³tū³ka³txa² sa²kxai³lu²,
txai²na² sa²kxai³lu² Pas²kwa²nxe³je³na³kxai²na²
ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³, than²kxi²sa²tā³sxā³
sa²nū¹xi¹nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hī¹na²
jā¹nxe³nx2ta²tu¹wi¹. Yā¹jah¹lo²ta³
than²kxi²sa²tā³sxā³ sa²nū¹xi¹nx2ti³te³la¹ji¹?
Je³su²jah³lai²na², Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
a²si³yxau³ka³khai³xai²na² than²kxi²sa²tā³sxā³
sa²nū¹xi¹nx2ta¹ju³ta³nū³a² ten³nxa²lxi³xa³ji¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

40 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, kāi² ū³wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² ten³ti³hex1sa²sīn¹nxān³nhai¹.
Yxān¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ ten³sa²sīn¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la²
kāi³su²lhā³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

19

- 1** Nxē³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³kwa³na³ka³tu³, Je³su²jah³la² sa²so¹sxā³
 ī³ta³lo³wai¹ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
- 2** Ain¹ka³tu³, so³ta²to² nū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² wai³lxā² so¹sxā³, wxā²xu³kxain¹sxā³,
 Je³su²jah³lai²na² a²ne³ka² ū³nhe³hēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³, wā²la² sau¹saun¹ka³lo³a² a²hxⁱ²kan¹ta²
 si³yxau³ka³txa² ū³whi²kxi²nha²ka³lo³hū³ka³lo³a²
 ū³whi²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
- 3** Ain¹ka³tu³, ā³yau³son³kxain¹ka³tu³,
 ī³sa²nēn¹kxi²ki³lxot3sxā³ ī³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nū³ka³txa²
 a²hxⁱ²kan¹te² si³yxau³kāt3si¹lxi¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ye³ka³lxā¹txi³
 wxā²ne³su²lain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
- 4** Nxē³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai²lu¹, a³li³xi²sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — ī³ne³ka²sah¹lxi³xi¹. Je³su²jah³lai²na²
 wxā²yen³nāu³a¹ wā²na³ūh¹xi¹nx2ta¹i¹. Jah¹lai²li²
 ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² hai³txi³ ī²a¹jah¹lo²sxa³i¹.
 Wi¹lhin¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
- 5** Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na²
 a³li³ye²ta¹hxai²hē¹la². Wai³lxā³ka³lo³ai²na²
 ne³hē¹nha²sxā³, wā²la² sau¹saun¹ka³lo³a²
 wi²kxi²nha²sxā³, a³li³ye²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³te³nah¹lxi¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxē³jah³lxi³hē¹li¹. Jah¹lai²na²
 wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Yxān¹ta¹, wā³nxīn¹ta² si³yxau³kā³ti³nāu³xain²txi³,
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xain²txi³, Je³su²jah³lai²na²

ī²ain¹tāu³kāin²ī³wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² ī³hxī²kī¹la³kxi²sxā³
su²lhā³txa²sī¹nhē³li¹. Hi³sa³ka³txa²

ī³hxī²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³txa²sī¹nhē³li¹.

Ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,

Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² so¹jah³lxi³sxā³ hi³sa³ka³txa²
su²lhā³jah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, jah¹lai²li²

kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² hai³txi³ ī²a¹jah¹lo²sxa³i¹.

Wi¹lhīn¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹,

ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² e³jau³xa² on³txi³hex1jau³sxa³i¹.
“Txai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹

A²tah²sa¹i¹.” Ain¹sī¹nhxai²na²hē³li¹.

Nxe³jau³xai²na², on³jau³sa²sī¹nxa³i¹.

Nxe³ha²kxai³, su²lhā³tain¹sī¹na¹ju³ta²

wain³sī¹na³li¹. Su²lhā³tain¹sī¹na¹ju³ta³nū³a²,

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³teh³nxā³nxa²

ī³kwa³na³sa²sī¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹.

“A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹

te²yā¹nxe³te²lox3nha²sxā³ ī³ye³jah¹lo²s²

kxai²nān²tū³, su²lhā³tain¹yah³lxi³hē¹li¹.”

Sa²sī¹ta¹hxai²hē¹li¹. Jāx1nha¹ju³ta² ten³sa²sī¹nhai¹.

Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tū³, ā²la² kāin²

yuh³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

9 Ain¹ka³tū³, sxi²hai²na² ā³wi²xi²ka³tū³, ī³ye³sxā³,

Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nū¹la³ta³ yxau³jah¹lo²sin¹ji¹?
Ain¹ta¹, Je³su²jah³lo²kxai³ wān³txi³la³
yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ hai³txi³
ī³wa²lū³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la².
10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ī³wa²lū³xi²sa²nxān³te²la¹xā³?
Txai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³,
ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³, su²lhā³nxa²si¹hai¹na¹jau³su²
e³a¹kxai²nān²tu³, su²lhā³nxain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
sa²than²kxi²sa²tā³si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹kxai²nān²tu³,
sa²than²kxi²sa²tā³nxain¹tu¹wi¹. Txai²na²
hxi²kan¹khaix1te²sa¹i¹. Nxe³na¹ju³tai²na²
ā³ne³wxen¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Nxet3sā¹lxi¹. Wxa²hxi²ka¹nīn¹ju³tai²na²,
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹tai²na² oh³nāu³a¹
yxau³jah¹lu¹tai²na² ū³hū¹nxain¹ju³tai²la²na³li¹.
Nxe²nxān³ke³la³te²kxai³, hxi²ka¹nhī³nx2nxā³lx¹.
Nxe³ha²kxai³, wi¹kāi³txa²hē³li¹.
Nxe²nxān³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ī³xān³ta³kxi¹nxa²kxa²yān³ti³su²,
nxe³nxa²ha¹nhai¹. Yxān¹ta¹, Kai³fa²sah³lai²na²
wā³nxīn¹te² si³yxau³kax3khai³su² jah¹lai²na²,
wxā²hxi²ka³nāu³a¹ ā³yū³sya¹nxain¹te¹ni²ti¹.
A²nxe³jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
sa²yxo²ā³sxā³ kāi³sxā³ ā³yū³sya¹nxain¹te³nai¹ti²ti¹.
Ain¹jau³su², ā²la² kō³nxe³khai¹nxe³txi³ kāi³ain¹na³li¹.
Jā¹nxain¹jau³su², ain¹na³li¹.

12 Nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na²
hi²sen³kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la²
sa²than²kxi²sa²tā³ti³ten³khai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹
yxo²sa³te¹txi³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Jah¹la² sa²than²kxi²sa²tā³sīn¹txa³hē¹la².
Sa²than²kxi²sa²tā³in¹kxai²nān²tu³, hai³txi³
txa²wā¹hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³xa²
Se²sa³jah¹la², a²yā³lhxa³lxī¹. A²nū²a² ī²lu³te²a²
ī³ye³kxai²nān²tu³: “Txai²na² hxi²kan¹txa²
si³yxau³ka³khai³sa¹i¹.” A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
Se²sa³jah¹la² ī³kōx1kō¹son²kxi²jah¹lo²su²
hī³nx2na³li¹. Jā¹nxe³jah¹lo²su² na³li¹,
Je³su²jah³lo²su¹. Nxe³ha²kxai³,
sa²than²kxi²sa²tā³sīn¹txa³hē¹li¹. Ya³nxa²sī¹na¹i¹.
Se²sa³jah¹la² ī³xān³ta³kxi¹nxa²kxa²yān³ti²su²,
nxa²sī¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

13 A²nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na²
ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² tē³sxā³,
ha³lo²a² a³li³ka³tu³, tah³lxa³ka³txa² Ju³te²a²
nū³ka³txa² wān³txa² a²ī³lxa² Ka³ba³ta²ka³txa²,
ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³txai²na², kxān³su²
Pi³la²jah³lai²na² ā³wxe³to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³,
a²nū²a² ī³lxa³thi¹nxa³te²a², ī²li³te²su² te²a²,
so³ta²to² nū³ka³txa² ā³yū³ain¹kxe³nū³su² te²a²,
a²ha³lo²a² Pi³la²jah³lai²na² wā²nxū¹hāin³nha²sxā³
ī³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². “Jah¹lai²na²,
su²lhā³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.” Tā³nxa²,
“Sa²than²kxi²sa²tā³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.” Tā³nxa²,
nxe³sxā³ Pi³la²jah³lai²na² wā²nxū¹hāin³nha²sxā³
ī³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Hī¹na², jā¹nxe³sxā³
Je³su²jah³la² ha³lo²a² wā²nxū¹hāin³nha²te³lhxā³
Pi³la²jah³lai²na² ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³hī¹na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²
a³lan²ti³hī¹nai³tā² ī³yū¹li²nxa³ta³lxa² ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³txa² ī²jah¹lxi³hē¹li¹.

Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁵ Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹la² ū³nhū³ha³lo²sa²tā³sxā³, hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³txa²sī¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³txa² hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³a¹ju³ta³nū³a² wain³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, wā³nxīn¹ta² si³yxau³kā³ti³nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. Txa²nū³kā³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³kā³txa² Se²sa³jah¹lo²so¹lxin³sīn¹na³li¹. Ā³xa² yū³sī¹nxa³i¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁶ Ain¹ka³tu³, Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²so¹ti³hit1sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Hi³sa³kā³txa² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a² ā³yū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²so¹sxā³ tē³sxā³ a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hi³sa³kā³txa² ī³hxi²kī¹la³kxain¹jau³su²

¹⁷ Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa² sa²ka³la³ki³hēt1so¹nha²sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a²ko³xa² a²ī³lxa² Txa²wā¹ne³ka³lo³a²je³na² Ju³te²a² nū³kā³txa² ī³yī¹li²jau³xa² Ko²ko³ta³jen³su² nxe³je³na² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nū¹ā¹, hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³, a²wi¹nē³tāu³a¹ a²nū²a² ā³xa²
 ka³na³ka³nat3sxā³ ī³hxi²kī¹i², a²wā³tāu³a¹
 a²nū²a² ā³xa² ka³na³ka³nat3sxā³ ī³hxi²kī¹i²,
 nain¹ka³tu³, wi³wi³tot3sxā³ Je³su²jah³la² ī³hxi²kī¹i²,
 nxē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ju³ta², Pi³la²jah³la² ī³kwa³na³sxā³
 wān³txa² ī³yī¹li²jau³xa² hi³a³ka³lo³a²
 ū³wha²li¹lxā³ hi³sa³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²ne³ka³lo³ka³nāu³a¹ ī³yī¹ne³hē¹ta¹hxai²hē¹la².
 ū³wha²li¹lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thī³na²
 ton¹jah¹lai²la¹i¹. Ju³te²a² nū³ka³txai²na² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³ka³khai³xai²la¹i¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³jau³xai²na², Ju³te²a² nū³ka³txa²
 wān³txain²txi³ ū³wha²li¹li², wān³txa² yau³xā³xa²
 la³tī²yau³xain²txi³ ū³wha²li¹li², ā³xa² wān³txa²
 yau³xā³xa² Kre²ka² nū³ka³txa² wān³txain²txi³
 ū³wha²li¹li², ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³na²
 ha³lo²a² Je³su²jah³la² ī³hxi²kī¹la³kxain¹je³na²
 Je³ru³sa³lē²thī³na² sxi²ha² kāin²khai¹nxe³thī³na²
 ūn²ta³kxi²nxa³jen³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
 ū³wha²li¹lain¹jau³xai²na² a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa²
 Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²nū³ka³txa²
 ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 ī²ain¹ka³tu³, wān³nxīn¹ta² si³yxau³ka³txa³nāu³xa²
 wān³txi³kxai³lu¹, Pi³la²jah³lai²na²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txa² ū³wha²li¹lin¹jau³xai²na²
 ū³sa²ya¹txa²sī¹nhē³li¹. ū³sa²ya¹tin¹kxai²nān²tu³,
 wān³txa² tah²yau³xa² ū³wha²li¹txa²sī¹nhē³li¹.
 “Txai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa² hxi²kan¹ta²

Joāu 19:22

ccii

Joāu 19:24

si³yxau³kā³khai³sa¹i¹: Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na²
e³ain¹sīn¹na²hē³li¹.” Nxe³jau³xai²na² so¹lxī³,
ū³wha²li¹lhxā³ ī³yī¹li²nē³hēt1ja³sain¹sī¹nhē³li¹.
Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Yxān¹ta¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wā²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:
— Wān³txa² ū³wha²li¹la¹jau³xai²na², hāi¹nxe²
yxau³tu¹wi¹. ū³sa²ya¹txā³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ ūh³wxe³ta³lu²nain¹ka³tu³,
so³ta²to² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² ha¹li¹ ha¹li¹
jah¹la²nāu³xa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na²
a²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³a²
wxā²sa²so¹te²tu³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, a²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a²
wā³kon³qxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
hāi¹nxe³sxā³ wxā²xu³ka³lo³su² ta¹hxai²hē¹la².
Ūh³yxāi¹ka³lo³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la².

24 Ain¹ka³tu³, so³ta²to² nū³ka³txai²na²
ī³ye³lain¹te³nah¹lxī¹:

— Ta³ka²lo¹ai²na² wā²la² wi¹khai¹nx2na³li¹.
Sa²ten²txi³te²txai³ya³sah¹lxī³txa³hē¹li¹.
Hāi¹nxe³sxā³ tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxā³
wā²nxū¹hāi³nha²kī³tu¹wi¹. Ain³nha²kī³jah¹lo²nū³a²
ka³na³ka³na³jah¹lo²nū³a² a²wa³kxēn³yah³lo²nū³su²
tu¹wi¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yhain¹sxā³,
jā¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Sū³na²
ha³tēh³nxā³nxa² kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³
ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā²la³ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²tu³
ai³li², txa²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a²

sa²kxai³lu² tah³lxa² wẽ³sa² o²la³kxi²sxã³
 a²wa³kxẽn³yah³la² nũ¹haïn³nha², sain¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹
 jã¹nxe³sxã³ hĩ¹na² so³ta²to² nũ³ka³txai²na²
 kãi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Yxãñ¹ta¹, hi³sa³ka³txa² a²si³ka³lah³yu³ta²
 Je³su²jah³la² a²hã³ka³na² sax3nũ², a²hã³ka³na²
 ha³lõn³ta³ka³lxa² sax3nũ², Ma³ri²a³ka³lxa²
 Klo²pah³la² sxe³xa³ka³lxa² sax3nũ², Ma³ri²a³
 Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² sax3nũ² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la²

26 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
 ï²sxã³ a²hã³ka³na² ï²ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³sxa²
 a³lxi²khai¹nxe³kxah³lo²su² jah¹la² ï²ai¹nha²kxai³,
 ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Hã³ka² nxe³nxi¹, jah¹lai²na² wxa²wẽt3sõ³na³li¹.

Í²txu¹ni¹. Je³su²jah³la² wãñ³txa², a²hã³ka³na²,
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³nõ²la² ha³na³ka³lxi³ ï³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³txi¹. Ta¹ka³lxai²na² wxa²hã³ka³nu²hõ³na³li¹.
 ï²txa²hẽ³li¹. Je³su²jah³lai²na² wãñ³txa²,
 a²sa³wi³sxa²na², nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nain¹sxã³ kwẽn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sxa²na²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² a²hã³ka³nai²na²
 ã³tẽ³sxã³ sxi²ha² ã³wih¹sxã³ yxau³sxã³
 sa²hau³kot3sa²tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 *Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ï³yau¹õ³jau³su²*
 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 a²ẽ¹nãñ¹jau³kxai³lu¹:
 — Hĩ¹na², txa²wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹xã¹.
 Nxe³ha²kxai³ a²yxo²a² e³te³nah¹lxi¹:
 — Yã³lxu²sa²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²,
 kxã³nhxõ¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sõ³na² ha³te³nxã³nxa²

ū³wha²li¹jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la²
e³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ka³tu³ta¹, yain³txa² yau³xa²,
u²va²yau³xa² khon³sxā³ ka³yha²jau³xa²
kwa³ta³lē³na² yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹, a²nū²a² kwa² yxau³te²su² te²a²
ī³yi²lho¹tū³xa² sa²so¹sxā³ ka³yha²jau³xai²na²
ū³hū¹kxa²sai¹sxā³, hi³sa³ka³txa² wa²tāi¹tāi¹ka³txa²
ū³ki³wi²kxa²so¹sxā³ tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²yxo²a²
ūh³yxo²tē³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

30 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²,
ī³yi²la³kxi²ī³na²ta³lun²yain¹te²ka³ka¹:

— Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹i¹.
Nxe³ka³tu³, ī³ku³thu²nha²sxā³, a²wi¹tāu³a¹
a³li³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ū³txi²ta³nā³tau¹tain¹jau³su²

31 Nxe³hī¹na², sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ā²la²
hxi²kan¹khai¹nxe³te² sa²ba³to³ nxe³ju³ta²
a²sū²ta³ti³kxai³ ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Hxi²waun³ta³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ka³nxa³ha²txai²na² Sa²ba³to³ nxe³ki³ju³tū³a²
a²hxi²kan¹khaix1nxe³ki³ju³ta³nū³a²
ā³yōn³ki³tu¹wi¹. Ki³sa²kxai³, ya³lu²te²nāu³xa²
nū²a² hxi²kī¹la³kxi²sxā³ hi³sa³ka³txa²
sa²ka²la¹hēt1sxā³, Sa²ba³to³ nxe³ju³tai²na²
e³lē³na² wxe³kxi²nē³te³ji¹khi³. Ha³lo²a²
yxo²ha³kxai²na² ā³kho³kxi²nē³kxa²yān³ti³su²
nxe³nxa²ha¹nha²khi³. Ki³nhai¹.
Ain¹jau³su², hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Joāu 19:32

ccv

Joāu 19:35

Jā¹nxain¹kxa²yan³ti³su², ā³wxā³sxā³, Pi³la²jah³la²
ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ī³hxī²kī¹la³kā¹in¹kxah³lo²nāu³xa²,
txa²wā¹su³ya³ta³la³ka³txai²na² whā²na¹
ī³su³āu²la³kxā¹sxā³ ya²lu²te²nāu³xa²nū²a² su²|hā³ti³hi¹txa²sxā³
sa²so¹ti³hi¹txa²sī¹nhē³li¹.
Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxī²kan¹txi³nāu³xa²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³, Pi³la²jah³la²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Hai³yo¹. Jā¹nxa¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² ī³kwa³na³nxa²ha¹te¹,
so³ta²to² nū³ka³txa² sa²kxai³lu¹
hi³sa³ka³txa² ā³tī³xain¹tāu³, a²nū²a²
ā³xa² ha¹lin¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la²
ī³hxī²kī¹la³kxi²yain¹kxah³lo²nāu³xa² yxau³tāu³a¹
ān³tī³xain¹tāu³, a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lain²txi³
ī³su³āu²la³kxā¹sxā³ ī³ya²lu¹ti², ān³ta³lo³hēn²ti²jah¹lain²txi³
ī³su³āu²la³kxā¹sxā³ ī³ya²lu¹ti², ain¹ta¹hxai²hē¹la².

33 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la² yxau³tāu³a¹ ā³tī³xain¹tāu³:

— Ya³lun²tai¹. Ain¹sxā³ ī³su³āu²la³kxā¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

34 Yxān¹ta¹, so³ta²to² nū³ka³txai²na²
ka³na³ka³na³jah¹la² yū³la² a³lu²ta³wxi²a²
tē³sxā³ Je³su²jah³lai²na² a²ti²ta³nā³yu³tai²na²
ū³txi²ta³nā³ja³lxu³kxi²sxā³ ū³tau¹tain¹ka³tū³,
kwēn¹ta²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ha³lī³ka³ni², ī³yau³xa²
ha³lī³ka³ni² ye²ta¹hxai²hē¹la².

35 Ha³lo²ai²na² a²nū²a² ī²sxā³
ī³hen³txi³sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³sa²sīn¹jau³su²,
ī³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sīn¹na²hē³la².
Wān³txi³tū³ yxo²ī²si¹nx2ti³jau³nū³su²
ī³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sīn¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na²,

ī³ye³kxi²sa²sīn¹jah¹lai²na². Wān³txi³khai³xa² so¹lxi³e³jah¹lo²su² sīn¹na³la².

— Ha³lo²a² wi¹lī²sxā³ wān³txi³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxē³sa²sīn¹na²hē³la².

³⁶ Kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³, Txa²wā¹sū³na²Si³yxau³tāu³a¹ ha³tēh³nxā³nxān¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la², hai³txi³ txa²wā¹su³a²nāu³xa²su³ka³na³ka³na³te²su³a²ha³ta³nxān²txi³ī³su³āu²la³kxai¹nxā³lho³li¹. Nxe³jau³xain²txi³ha³tēh³nxā³nxān¹jau³su²ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³:

³⁷ — ū³tau¹tajin¹kxah³la² ī²ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xain²txi³ha³tēh³nxā³nxān¹jau³su²ha²kxai³, ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tēx1jā¹nxe³sxā³, kwēn¹tai²na² a²ya³la³tu³kāi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Je³su²jah³la² tah³lx³kē¹na² sa²nū³khain¹jau³su²

³⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Jo³se²ah³la²A³ri³ma³te²a³thī³na² tōn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² a²sa³wit3sxu² ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa²yuh³lx³yhu¹jau³su² hāi¹sū³ni²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Pi³la²jah³lai²na²wxā³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la²nū²a² sa²ka³na³kxi²sah²lxun¹nhai¹. Hāi¹nxū¹sē¹li¹. Jo³se²ah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Hāi¹nxū¹nxa²ha¹1. Jā¹nxe³sē¹li¹. Pi³la²jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Jo³se²ah³lai²na² sa²kxai³lu², hi³sa³ka³txa²ā³lī³sxā³, Je³su²jah³la² nū²a² sa²ta²la³kxi²sxā³sa²ka³na³khain¹ta¹hxai²hē¹la².

39-40 $Nxe^3ju^3ta^2$, $Ni^3ko^3tē^2yah^3lo^2su^2$,
 $kxā^3nxai^3kxai^3$ $Je^3su^2jah^3la^2$ $ka^3nxah^3ta^2$
 $ha^3la^3ka^3lxa^3lon^3kxi^2jah^1lo^2su^2$ $ta^1hxai^2hē^1la^2$.
 $A^2nxe^3jah^1lo^2su^2$ $te^2kxai^3lu^1$, $kwēn^1tai^2na^2$
 $ā^3wxā^3sxā^3$, $hī^3ne^3kxa^2$ $wi^1lū^3khai^1nxe^3tē^3kxa^2$
 $ha^3ti^2a^2$ $kāin^2tē^3na^2$ $wxa^2ne^3ki^1sxā^3$ $ah^3sxā^3$
 $tē^3sxā^3$, $Jo^3se^2ah^3la^2$ $ā^3tī^3xi^2yha^1te^2lon^3ta^1hxai^2hē^1la^2$.
 $Nxe^3nxa^2ha^1te^1$, $ha^1lin^1jah^1lo^2nāu^3xai^2na^2$
 $sa^2kxai^3lu^2$, $Je^3su^2jah^3la^2$ $nū^2a^2$ sa^2so^2 ,
 $hī^3ne^3kxai^2na^2$ $wi^1lū^3tē^3kxain^3txi^3$ sa^2so^2
 $ya^3sxā^3$, $whāi^2na^1$ $wā^2la^2$ $a^3lu^2khai^1ka^3lo^3a^2$
 $sa^2wā^3lāu^2kxi^2ta^3lun^2ya^3ta^1hxai^2hē^1la^2$. $Ju^3te^2a^2$
 $nū^3kā^3txa^2$ $a^2nū^2a^2$ $ya^3lu^2te^2a^2$ $sa^2nī^3kxi^2kxa^2$
 $yā^1nxe^3te^3lhxā^3$ $kāi^3ain^1ta^1hxai^2hē^1la^2$.

41 $Nxe^3ha^2kxai^3$, $ha^3lo^2a^2$ $ī^3hxi^2kī^1la^3kxain^1ko^3xa^2$
 $ya^3nū^3ta^3ko^3xa^2$ $ta^1hxai^2hē^1la^2$. $A^2nxe^3ko^3nāu^3a^1$,
 $tah^3lxē^1na^2$ $ta^2hē^3na^2$ $wa^3nūn^3tēn^3su^2$ $tē^3na^2$
 $a^2nū^2a^2$ $ā^3xa^2$ $nū^2a^2$ $sa^2wi^1sxā^3$ $sa^2nī^3kxai^1nxa^3tē^3na^2$
 $ta^1hxai^2hē^1la^2$. $A^2nxe^3tē^3na^2$, $Je^3su^2jah^3la^2kxai^3$
 $sa^2nī^3kxain^1ta^1hxai^2hē^1la^2$.

42 — $Ka^3nxa^3ha^2txai^2na^2$, $Pas^2kwa^2nxe^3je^3na^3kxa^2$
 $wa^3kxē^3nōn^3ki^3tu^1wi^1$. $Tē^1nai^2na^2$ $u^2lxa^3tē^3na^2$
 $sa^2wi^1yha^3sē^1li^1$. $Ain^1sxā^3$, $Je^3su^2jah^3la^2$
 $sa^2nī^3kxi^2ya^3ta^1hxai^2hē^1la^2$.

20

Kwā̄3kxa^2sxa^3sxā^3yū^3nī^1yhe^2nxa^3jau^3su^2

1 $Nxe^3nxa^2ha^1te^1$ $to^3mīn^2ko^3$ $nxe^3hī^1na^2$
 $ī^3yū^1li^2nxa^3ta^3lxa^1$, $Ma^3ri^2a^3$ $Ma^3ta^3lē^2na^3ka^3lxa^2$
 $kwā̄3kxai^2na^2$ $ī^2te^3lhxā^3$ $wxā^3ta^1hxai^2hē^1la^2$.
 $Wxā^3ka^3tū^3$ tah^3lxa^2 $ha^3la^3je^1nāu^3a^3kxai^3tā^2$
 $ā^3yxo^2tī^1a^2ne^3tī^1xa^2$ $yū^3ye^2ta^1hxai^2nxa^3hē^1la^2$.

2 Nxe³ha²kxai³lu¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxu³kxai³lu¹
 ī²ā³nū²la² ā³ni³hi² ā³wa²lhxā³ Si³māu³ Pe²jah³la²
 ī³ha¹txi², a²sa³wi³sxa² ā³xa² Je³su²jah³la²
 a³lxī²kxah³lo²su² jah¹la² ī³ha¹txi², nxe³yhain¹ka³tu³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxī²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai¹tā²
 o²kxi²sa²tā³kxi²nē³lain¹te²nūn³sin²ju²li¹. īh¹nū¹la³ta³
 sa²tā³kxi²nē³lain¹te²sin²ta²ku², na¹hē²li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

3-4 Nū²la², Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², a²sa³wi³sxa²
 ā³xai²na² sa²kxai³lu² ain¹sxā³ aun³ti² ā³ni³hi²
 kwā³kxa² yxau³tā³a¹ tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³ni³hain¹nū²la², a²sa³wi³sxa² ā³xa² sa²kxai³lu²
 ā³ne³ka²ta¹kxain¹ka³tu³, kwā³kxa² tū³xain¹nū²la²,

5 Tah³lxē¹nāu³a¹, a²yxo²wē³sxā³
 ān³si³ka³tā³wxe³ain¹sxā³ ā³ye³ka³tit3sxā³ ī²ain¹tā³,
 wā²la² wxa²ki³wā³lāu²kxi²nha²ka³lo³a² so¹lxī³
 sxa³nih¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, a²ē¹nāu³a¹
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

6-7 Nū²la², Si³māu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³hi²ti² tū³yhain¹ka³tu³ ā³wi¹sxi²khaix1nū²la²,
 wā²la² wxa²ki³wā³lāu²kxi²nha²ka³lo³ai²na²
 ha³na³ka³lxī³ a²yuh³nāu³a¹ sxa², ya³lu²te²a² ne³ka²
 wxa²ne³wā³lāu²kxi²nha²ta³ka³lo³ai²na² ha³na³ka³lxī³
 a²yuh³nāu³a¹ sxa², nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² ā³xa² sa²kxai³lu²
 ā³ne³ka²ta¹sxā³ kwā³kxai²na² tū³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu², tah³lxē¹nāu³a¹ ā³wih¹nūn³ka³tu³,
 ha³lo²a² kwēn¹tai²na² ī²ha²kxai³, Je³su²jah³la²
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²jau³xa² yxo²i²ta¹hxai²hē¹la².

— Hai³yo¹. Je³su²jah³la² ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xin²ju²na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².

9 Ain¹ka³tu³ ha¹lin¹jah¹la²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹sxā³,
ī³ye³kxi²nhain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² so¹lxi³ Sū³na² ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xau³hxai²tēx1tā²
ā³ne³wxe³na¹nhā¹. “Je³su²jah³la² ya³lu²kxan²ti³
ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹na¹.
Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā², kxān³su²
ā³ne³wxe³hxain²nxa³hē³na¹. Kwēn¹tai²na² so¹lxi³
ā³ne³wxe³na¹nhā¹. A²ya³la³tu³ Je³su²jah³la²
ka³ten³su² ī³sa²yxau³xin²ju²na¹. Pe²jah³lain²txi³,
a²sa³wi³sxa² ā³xain²txi³ a²ē¹nān¹jau³la³
ta¹hxai²hē¹la².

10 Ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sxi²ha²
ā³wā³la² wi³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa² ī²jau³su²

11 Yxān¹ta¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa²na²
sa²kxai³lu² nūh¹ tah³lxē¹na² yxo²ka³teh³xa²
yxau³sxā³ ī³nān³ta¹hxai²hē¹la². ī³nān³ka³tu³,
tah³lxa³ka³txa² ē¹nāu³a¹ ā³ye³ka³tit3sxā³
ī²tāu³, a²nū²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
ha¹lin¹jah¹la²nāu³xa² sa²kxai³lu², wā²la²
hān³ta³ka³lo³a² wi²kxi²lā³nha²ya³jah¹la²nāu³xa²
sa²kxai³lu² yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²nāu³xa²
ī²ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³la² nū²a²
yxau³ye²ta¹hxai²nxa³hē¹la².

12 Yxān¹ta¹, ka³na³ye²kxa² si³yo³na¹ yān³tai²na²
a²ne³ka³nāu³a¹ a²wa³yā³ka² ka³na³ka³na³jah¹la²
ā³wxe², ha³na³ka³lxi³ a²yu³kxa³nāu³a¹
a²wa³yā³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ā³xa² ā³wxe²
nxē³ye²ta¹hxai²hē¹la².

13 A²nxe³jah¹lo²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ ī³nā³nhīn¹ji¹xī¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³ai³tā²
 o²kxi²sa²no¹kxi²sain¹te²nūn³sin²ju²li¹. īh¹nū¹la³ta³
 sa²no¹kxi²sain¹te²sin²ta²ku², ai¹na¹nhai¹.
 Ko³nxe²nx3nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14 Yxān¹ta¹, hī¹na¹ Je³su²jah³la² sax3nūn³sxā³
 yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nū²la², ta¹ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu² ī³ye³ta³lun²nū²la², sa²wa³ti³nha²tāu³
 Je³su²jah³la² ī²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 ā³ye³wxe³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txu¹hāi³. Nxet3sā¹nxī¹. īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³
 nā³kxīn¹ji¹xī¹? īh¹te²ta³ ten³sxā³ nā³kīn¹ji¹xī¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ta¹ka³lxai²na², hai³txi³
 Je³su²jah³la² ān³ye³wxe³xi²nxa³kxe³su²:
 — Hai³sxa³wē³sa³ko³xai²na² wa³kxēn³yah³lo²sin²tā¹.
 A²ē¹nāu³a¹ nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³kxe³su², e³te³nah¹lxi¹:
 — Nxet3sā¹lxī¹. O²kxi²sa²no¹kxi²san¹kxai²nān²tu³,
 a²hxi²kī³lxā² ī³yau¹ū³sē¹li¹, sa²no¹in¹ju³ta²su¹.
 San¹kxai²nān²tu³, ya³lu²te²nū²a² sa²so¹xi²te³lhxā³
 nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² e³te³nah¹lxi¹:
 — Ma³ri²a³ka³lxāi³. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³,
 ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³ti³nha¹xi²tāu³,
 e³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — I³sa²txa³hē¹ni¹. A¹hī¹na² Txa²wī³na²
 yxau³tāu³u¹tai²na² ka³la³xi²sxā³

ã³wxe³ta³lun²nxa³xi¹. Na¹ha²kxai³, i³sa²txa³hẽ¹ni¹. Ye¹nxa²ha¹x̄i¹. Na¹ha²kxai³, ī³txu¹ni¹. Nñ¹kxai²nñ²t̄u³, txa²w̄³t̄³nñ³xa² a³ya³txi²sx̄³ ī³ye³kxi¹txai¹nhẽ³ni¹. ī³ye³kxai¹nñ¹te³nah¹lx¹: “Je³su²jah³la² w̄n³txa², nxe³te³nah¹lx¹: ‘Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sx̄³, Txa²w̄³na²yxau³t̄u³a¹ ã³nx̄³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²w̄³nu²su² ha²kxai³, Wxa²w̄³nu²su² ha²kxai³, Txa²s̄³na² Si³yxau³t̄u³su² ha²kxai³, Wxa²s̄³na² Si³yxau³t̄u³su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² yxau³t̄u³a¹ ī³na¹tu¹wi¹:” Nxe³na¹jau³xai²na² txa²w̄³t̄³nñ³xa² ī³ye³kxi¹txai¹nhẽ³ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² sa²kxai³lu², ã³nx̄³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lx¹nñ³xa² ī³ha¹txi²sx̄³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe³jah³lx¹s²lx¹. Txa²w̄¹hxi²kan¹jah¹la² ī²a¹li¹. ī³ye³kxi²sain¹na²li¹. Sain¹te³nah¹lx¹: “‘Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sx̄³ Txa²w̄³na²yxau³t̄u³a¹ ã³nx̄³na¹t̄u¹x̄i¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²w̄³nu²su² ha²kxai³, Wxa²w̄³nu²su² ha²kxai³, Txa²s̄³na² Si³yxau³t̄u³su² ha²kxai³ Wxa²s̄³na² Si³yxau³t̄u³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yxau³t̄u³a¹ ī³na¹t̄u¹x̄i¹. Nxe³na¹jau³xai²na², txa²w̄³t̄³xai³t̄² ī³ye³kxi¹txai¹nhẽ³ni¹:” Je³su²jah³la² sain¹na²li¹. Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² w̄n³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

A²sa³wi³ha³lx¹nñ³xa² Je³su²jah³la² ī²ain¹jau³su²

¹⁹ Nxe³h̄i¹na¹, to³mñ²ko³ nxe³ju³ton³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe²xai³kxa² a²sa³wi³ha³lx¹nñ³xa² sxi²ha² ã³wi¹hain¹ka³tu³, Ju³te²a² n̄³k³txa² yuh³lx¹yhu¹jau³su²

sxi²yh²xo²ai²na²
 ā³yān³nū²ti²sxā³
 Je³su²jah³lo²su²
 yxo²wī¹la³kxi²nha²ka³tu³,
 kax3nū³kax3nū³no³tē³na¹
 ā³wxe³yain¹sxā³ ī³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Yain¹ka³tu³, a²hxi²kain²txi³ whāi²na¹
 ī³yau¹ū³nha², a²ta³nā³ti³nhāin²txi³
 ī³yau¹ū³nha², nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yain¹te³na¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² A²hxi²kan¹jah³la² ī²ain¹te³na¹
 wi¹lxon³kxi²khaix1ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, āh¹ ī³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. ī³sa²si¹hā³nx2ta¹i¹.
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²kxa² yā¹nxe³nx2ta¹i¹.
 Yain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Ain¹ka³tu³, ī³ye³i³ti³hā¹sxā³
 ī³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
 ā³nxū²kwai³wi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su²
 ī³ka²la¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ā³nxū²kwai³wi¹nx2tai¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²nxū²kwai³wxe³nx2ti³jah³lo²nū³ā²
 ī³wet1sa²so¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

23 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² ī²li³te²su²
 te²an²tu³, ī³ye³qxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Hā³xā¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 wxa²kō³nxe³ti³ kāi³in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²na³li¹.”
 Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹

ā²la² wxa²wa²su¹tain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹,
 a²nū²a² ī²li³te²su² te²ā³xān²tu³,
 ī³ye³kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxa²kō³nxe³ti³
 kāi³in¹ju³ta³la³ wxa²wa²su¹txa²nxa³i¹.
 Nxē³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²kō³nxe³ju³ta²
 so¹lxi³ yxau²xai³lai¹nhī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² To³me²ah³la² nxe³nyha¹jau³su²
 24 Yxān¹ta¹, nxe³hī¹na¹ Je³su²jah³la²
 ā³yān³te²tain¹sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 ā³yān³te²tai¹nhī¹na¹, a²sa³wi³sxa²
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³he¹yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 A²nxe³jah¹la², a²ī³lxa² To³me²ah³lo²su² a²ī³lxi³ ī³xa²
 hau³hau³kon³sxā³ ton²txi³jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³,
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³khai³su² tū³kā³txi³su²
 jah¹lo²su² ha²kxai³, hxī²ka² hxan³sxā³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³kā³txi³su² jah¹lo²su² ha²kxai³,
 nxe³te²a² so¹lxi³ he¹yai¹nxa³sxā³ Je³su²jah³la²
 ī²ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

25 Nxe³kxan¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 wā³kon³tū³kā³txa² Wān³txi³kxai³lu²,
 To³me²ah³lai²na² a³ya³ti²sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi²:
 — Txa²wā¹hxī²kan¹jah¹la² ī²sī¹na¹hē³li¹. Ain¹ta¹:
 — Yxo²ī²nx2ti³nxa³lho³li¹. A²hxī²ka² whāi²na¹
 ū³hxī²kī¹la³kxain¹jē³na¹ ī²i², txa²hxī²ka³wē³ha³lxa²
 wxa²hxī²kō¹li², a²ta³nā³ti³nha² ū³txi²tau¹tain¹je³na²
 wxa²txi²xō¹i² nxe²nxa³ta³lxa¹ yxo²ī²nxa³lho³li¹.
 To³me²ah³la² Wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³ha²kxai³lu¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³ a³lan²nūn³tāu³kxai³lu¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 sxi²ha²nāu³ai²na² īh¹ he¹ye²yhai¹nha²kxai³,

To³me²ah³lai²na² sa²kxai³lu² he¹yain¹nū³nha²kxai³,
ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ju³ta² sxih²yxo²ai²na²
yxo²wī¹la³kxi²nha²kxan²ti³ Je³su²jah³la²
ā³yān³te²txi²xain¹ka³tu³ yxau³yai¹nha²kxai³,
ī³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxē³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lo²kxai³lu² ī³ye³sxā³
To³me²ah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— To³me²ah³lāi³, wxā²hxi²ka³wē³ha³lxai²na²
wxā²hxi²ko¹sain³sa¹nha²kxai³, txa²hxi²kai²na²
whāi²na¹ ī²sa¹nha²kxai³, ā³nxū³sin²sxā³ wxā²hxi²ka²
txa²ta³nā³ti³nhain²txi³ wxā²txi²xō¹sain³sa¹nha²kxai³,
nxē³sē¹li¹. San¹kxai²nān²tu³, wā³txi³sa²txa³hē¹li¹.
Hāi¹nxe³sxā³ yxo²ī²sē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
ta¹hxai²hē¹la².

28 Ain¹ka³tu³, To³me²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²sū³na² Si³yxau³ka³tāi³.
Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
To³me²ah³lai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na², To³me²ah³la² ī³nxa² kwēn¹tai²na²
so¹lxi³ sa²yxo²wet1sā¹lxi¹. Kwēn¹tai²na² wxā²ye³na²
ī²sa¹lxi¹. Nxē³san¹jau³su², sa²yxo²wet1sa¹lxi¹.
Sa¹nha²kxai³ ka³li³hi¹lxi¹. Yxān¹ta¹, yān³txai²na²
a²nū²a² ā³lxi³te²su² te²a² ī²la³kxi² txa²ye³na²
ye³ī²lxi² sai¹nxa³kxan²ti³ sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹.
Sain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²su² te²a² ā²la²
wī¹lxon³kxi²sxā³ ka³lih³khai¹xain¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

Sa²yxo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su²
ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³su²

30 Hī¹na² txa²wān³txa² ta³lu²na¹wa². Ha³lo²a²
 Je³su²jah³la² kāi³ain¹ju³ta² ū³wha²li¹ta³lu²na¹wa².
 Yxān¹ta¹, a²yen³kxi³ ā³xa² nū³kxūn³te² ā³xa²
 ka³lxa¹te²a² kāi³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²su²
 te²a²txā¹nxai²na² ū³wha²li¹nxa³hē³la².

31 Yxān¹ta¹, jau¹xai²na² so¹lxi³
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². A²ya³la³tū³
 wān³txi³tū³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³,
 Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su²
 na³na¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²tah²hah³lo²su² na³na¹. Nxe³jau³xai²na²,
 sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su²
 nxe³ya³nx2ta¹hē³la². Sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³,
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wa².
 Jā¹nxe³te³lhxā³ ya³nx2ta¹wa².

21

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³su²jah³la²
 ā³yān³te²ti²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxai³lu¹
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a³ya³txi²xain¹sxā³ āh¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ī³ye³na² Ti³be³ri²a³je³na² a²yxo²ka³tēh³nāu³a¹ āh¹
 ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³te³nah¹lxi¹, Si³māu² Pe²jah³la² nxe³ha²kxai³,
 To³me²ah³la² hau³hau³kon³sxā³ tōn¹jah¹la²
 nxe³ha²kxai³, Na³ta³na³e²lah³la² Ka²na³thī³na²
 Ka³li³le²a²ko³xa² nxū²kwāi³ye³lan¹thī³na² tōn¹jah¹la²
 nxe³ha²kxai³, Se³be³te²ah³la² a²tah²nāu³xa²
 ha¹lin¹ya³te²nāu³xa² nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³

ã³su² nūn³te²a² ha¹lin¹yah³nūn³te²a² nxe³ha²kxai³,
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxe³sxā³ Si³māu² Pe²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Ai³na² ã³na¹a¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxa²
wā³kon³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹:

— Ten³sa²nūn³sīn¹nhai¹. Ān³si³tē³la³kxi¹nxa²nha¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ka³nain¹ka³tu³, ka²no¹a²
kāin²ta³ka³lo³a² kan³sxā³ ã³wi¹hain¹ka³tu³, ai³na²
o²la³kxa¹a³la²nain¹ta¹, hai³txi³ka³na³ki² te²he³la³ko³
sai¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹, ãh¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹
u³je³na³kxa² jū¹nxe² ū³nhe³sai¹xi²nh²ti³kxai³lu¹,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ï³ye³nai²na²
a²xyo²ka³tēh³nāu³a¹ yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
ã³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

⁵ Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la² ï³kaix1sa²tā³yain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²ya³lxa³nāu³xāi³. Aí³na²
sai¹yah¹lxin¹ta¹nxe³lhe¹? Je³su²jah³la² wān³txa²,
ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹:
— Sa²to³kxi²txi³he¹nxe³sīn¹nxa³nha²we¹.
A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Wxa²wi¹nx2ti³tāu³a¹ sa³we³la³ka³lo³tai²li²
ã³na¹jxah¹lxu¹le¹? Ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²wi¹tāu³a¹
ã³na¹a¹nha²kxai³, ai³na² ka³lxa¹khaix1sxā³
ã³ne³kih¹sxā³ ã³wi¹hū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Sa³txe¹khai¹nxe³yai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³
sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²sai¹sxā³
ka²no¹a²ka³lo³a² a²ye³ẽ¹nāu³a¹ so¹sxā³
û³whi¹so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la²
 a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³la²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³ka³txai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³,
 Si³māu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū² so¹lxi³
 nha²kxai³, wā²la² ha³la³sēn³nān¹ta³ka³lo³a² so¹lxi³
 ū³ha³la³wi²kxi²nha²ka³tu³, ka²no¹a² a³li²sin³sxā³
 wa²li³sxā³, ī³yau³xa² ī³sa²yū³kū³ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² yxau³tāu³a² sa²kxai³lu²
 ī³ti³xain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³na² u²lxa³ha²kxai³
 ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, a²wā³kon³tu³ka³txa²
 sa²kxai³lu² ka²no¹a² yxau³sxā³ ha³lo²a²
 ai³yāu³son³ta¹hxai²hē¹la².

8 Ai¹nha²kxai³, sa³we³la³ka³lo³a² ai³na²
 ne³ki¹ta³ka³lo³a², ka²no¹a² sa²si³tai³kū¹nha²sxā³
 sa²sl̄³nxe² tē³sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a²
 yxo²hā³na³to³nha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

9 Nain¹ka³tu³, ha³lo²a² a³tain¹ka³tu³, ha³nxe²a²
 ī³tho³xa² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tho³xa²
 a²ne³ka³nah²nāu³a¹ ai³na² yxau², yain³txi³nū³xa²
 yxau², nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:
 — Ai³na² sa²sai¹yah³lxin¹kxe³su² te²a² kwa²
 ha³ya³kxa² ha¹li¹ so¹sxā³ ū³hū¹sah¹lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

11 Ain¹ka³tu³, Si³māu² Pe²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² ka²no¹ai²na² wxa²kan³si²sxā³
 ī³wih¹sxā³ sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 sa²ha³lo²sa²ta³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
 ne³ki³khaix1ne³ka³lo³a² nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³,
 ai³na² ka³lxa¹khai¹nxe³tu³ka³txa² 153 nxe³tu³ka³txa²

nxe³kxa²ha³t_q³nxān²ti³, hai³txi³ a²ka³lo³ai²na²
 sa²ten²txi³sxā³ ā³kho³ta¹hxai²nxā³hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxā³sxā³ ī³yain³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² hāi¹nxe³sxā³
 kōn³to³nxe²yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txai²la¹xā¹.

Nxe³jau³xai²na², a²ē¹nāu³a¹ ī³ye³kxi²nhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Wxi²kan¹txi³ e³lē³na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Wxāi²na², yā¹jah¹lo²t_q³nhīn¹te²sin²tā³?

Nxe³ain¹jau³nū³xai²na², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²,
 Je³su²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ā³tf³xain¹sxā³, a²yain³txi³nū³xai²na² sa²so¹sxā³
 ū³hū¹ai¹ni², ai³hai²na² sa²so¹sxā³ ū³hū¹ai¹ni²,
 ain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nain¹ju³ta², Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā²
 ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹sxā³,
 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³te³su²
 ī³sa²yxau³xi²hī¹nān¹te²tū³, ān³yān³ta³lo³hē²ti¹xi²nūn³sxā³,
 a²sa³wi³ha³lxa² ān³yān³te²txi¹xi²ju³ta²,
 ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Pe²jah³la² nxe³nha²jau³su²

15 ī³yain³ta³lun²nū²la², Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹, Si³māu² Pe²jah³la²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Si³māu²ah³lāi³. Jo³āu²ah³la²
 ta²hāi³. Nxet3sā¹lxi¹. A²ya³la³tū³
 a³lxi²khaix1san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Txa²sa³wi³ha³lxa²

wā³kon³tū³kā³txai²na² a³lxi²sain¹ju³ta²
 ān³sen³sai¹khai¹xain¹sxā³ a³lxi²khaix1sa²tu³nxān¹ji¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³yā³lxi¹nxa²ha¹nhai¹.
 Ā³yā³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² a³la³kxi²sxā³ wi¹ko³nhā¹lxi¹.
 Pe²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wān³txa² te³nah¹lxi¹:
 — Hā³xā¹. Txa²nū³kā³txa² wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Wi¹lhin¹te²
 wa³kxēn³yah³la² a²ka³yuh³xa² wē³ha³lxa²
 ū³yah¹tain¹jut3sū³nxe² txa²nū³kā³txa² wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³ka³tū³ta¹. Ā³ta³lo³hēt1sxā³ Je³su²jah³la²
 ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:
 — Si³māu²ah³lāi³, Jo³āu²ah³la² ta²hāi³.

A³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Ta¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³yā³lxi¹nxa²ha¹nhai¹.
 Ā³yā³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹ko³nhā¹lxi¹. Pe²jah³la²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³la²
 wān³txa² te³nah¹lxi¹:

— Txa²nū³kā³txa² wān³txa² wi¹jau³xa²
 ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³la²
 a²o³ve²a² wi¹lū³yah¹tain¹jut3sū³nxe², txa²nū³kā³txa²
 wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³ka³tū³ta¹, ī³ye³ān³ta³lo³hē²ti²nūn³jau³xa²
 Je³su²jah³la² ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Si³māu²ah³lāi³. Jo³āu²ah³la² ta²hāi³.
 Ā³yā³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³ta², Pe²jah³lai²na² a²ē¹nāu³a² aū³txi³
 ī³āin²txi³ta¹hxai²hē¹la². ī³āin²txi³te³nah¹lxi¹:

— “A²ya³la³tu³
 Nxē³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ā³ya³lxi²san¹ji¹wi¹? ”
 Na¹ha²kxai³, āin²ti³sa³nhā¹. e³kxi²sa³na²na¹.
 nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Pe²jah³la²
 e³te³nah¹lxi¹: Ai¹nha²kxai³

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²yēn³kxa² yxo²ha³kxa¹
 a³la³kxi²te²si¹lxi¹. Jā¹nxe³te²sin¹jau³su²,
 ā³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹ko³nha² a³la³kxi¹lxi¹.
 Pe²jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²nū³kā³txa² wān³txa² wi¹jau³xa²
 ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³la²
 a²o³ve²a² wi¹lū³yhai¹tain¹jut3sū³nxe², txa²nū³kā³txa²
 wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹.

18 Jā¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³
 e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Sa³nxe³la³ku³nī¹nhīn¹nai³tā²
 sa²si³ī¹nha²ta³ka³lo³a² ū³si³wi²kxi²nha²sxā³ ha³lo²a²
 a²te³nīn¹ko³xa² ā³nxai³to³hxai¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹,
 yxan¹nāu³a¹: “Yah³lon¹sa³nhā¹.” Nīn¹tāu³ān¹tu³
 ī³nū³hai¹la³kxi²nhā¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³su² te²su²
 te²a² kan²txi³ sa²tai³ta³lxi³kxi¹nxa²ka³tu³, ha³lo²a²
 ai³ti³ten³ti³he¹nxe²nxān³tāu³nū³ā¹ ā³te³nxa²sxā³
 ā³nxai³nxain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

19 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a¹
 nxe³te³nah¹lxi¹: — A²yan¹nāu³a¹ Pe²jah³la² ī³nxai²na²
 a²ya²lun¹ju³ta³nū³a², hī¹na² ka³ten³su²
 yxau¹nhī¹na² ī³yau¹ū³nxa²ha¹i¹. A²nū²a²
 ā³su² te²su² te²a² ī³nū³hai¹la³kxi²nhā¹nha²kxai³
 ī³hxi²kī¹la³kxi¹nxa²ka³tu³, su²lhā³nxain¹tu¹wi¹.
 Su²lhā³nxain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

ĩ³yau¹ū³hai¹n̄n̄¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txai²na²
a²si³yxau³tāu³a¹, ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, āh¹
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³si³tē³la³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ă³xa² nxe³nha²jau³su²

20 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lain²txi³ ă³nxai³li².
Pe²jah³lain²txi³ ān³si³tē³la³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹te³nah¹lxi¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
sa²wa³ti³nha²sxā³ ǐ²tāu³, a²sa³wi³sxa² ă³xa²
Je³su²jah³la² a³lxi²khaix1kxah³lo²su² jah¹la³,
ă³si³tē³la³kxain¹ju³ta² ǐ²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ă³xai²na² sa²kxai³lu²,
kxā³nhxī¹nai³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxi²khaix1nxe³je³na²
ă³wxe³sxā³ ǐ³yai³nain¹ti³wa³kxai²kxai³, Je³su²jah³la²
a²wi³lē³nāu³a¹ sa²nēn¹kxi²khaix1nxe³je³na²
ă³wxe³sxā³ ǐ³wă³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. ǐh¹nxe³te²khai³xan²tu³
ĩ³kox1kq¹son²kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹?

Kxā³nhxī¹nai³kxai³, ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³te² a²sa³wi³sxa² kwēn¹tai²na²
ă³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Ain¹te³na¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu²,
Je³su²jah³la² ǐ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jah¹lai²na²
yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a² yxau²xai³tāu³a¹
ǐh¹nxe² sa²ko¹tai¹nhī³te²la¹ku¹, ka³ten³su²
yxau²sa²tē³ai¹nhī³te²la¹ku², ai¹na¹nhai¹.
ǐ³ye³kxi¹sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ta¹lxi¹. Jah¹lai²na² ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³:
“Yxan¹nāu³a¹ yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
ī³xi²na¹tāu³nū³ā¹ wxāi²na² ka³te³su² yxau³sxā³
wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹jau³su²,
Je³su²jah³lo²na¹xai²na² jah¹lai²na²
ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³, nxe² a²hxⁱ2kī³lxi³su²
kxai²nān²tu³, jah¹lai²na² a²hxⁱ2kī³lxi³khai³su²
hī³nx2na³li¹. Hai³txi³ Pe²jah³lo² ī³nxai²na²
wx^a2hxⁱ2kī³lxi³syu¹nx2nx^a3i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 A²nxe³jau³xai²na², a²nū²a² Je³su²jah³la²
ān³si³tē³la³kxi²tū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹
ī³ye³kxi² sa²nē³sai¹yhu¹to³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³sxai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹.
Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, tū¹kā³txai²na²
ha³lo²a² a³la³kxi²nxa³kxe³tu³, wain³txi³
ī³ye³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yān³tai²na², Je³su²jah³la²
e³jau³xa²:

— Jah¹lai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹. Nxe³jau³xa²
hai³txi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² e³jau³xa²sa¹:

— Jah¹lai²na² ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³: “Tx^a²
ī³xi²na¹tāu³nū³ā¹, wxāi²na² ka³te³su² yxau³sxā³
wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹kxai²nān²tu³,
nxe² a²hxⁱ2kī³lxi³su² kxai²nān²tu³, jah¹lai²
a²hxⁱ2kī³lxi³khai³su² hī³nx2na³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³
Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hē¹la².

24 A²nxe³te²a² a²sa³wi³sxai²na², Je³su²jah³la²
a³lxi²khaix1kxah³lo²su² jah¹lai²na², a²hxⁱ2kī³lxa²

ī³yau¹ū³hi², wān³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ū³ha²li¹la³kxi²
sa²sīn¹na²hē³la². Wān³txi³tū³ e³jah¹lo²su² sīn¹na³la².

A²ne³ki³san¹jau³su²

25 Jā¹nxa¹jau³su², ha³lo²a² yū³tā³lxī³,
Je³su²jah³la² ka³lxa¹txi³ kāi³sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ū³wha²li¹
ū³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hī³ki³sxa³wa².
— ū³wha²li¹ta³lu²na¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³,
a²ha³teh³nxā³nxa² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²nān¹txā³nxai²na²
yxo²ha³kxa¹ ū³wha²li¹ān³yxo²ka³tū³kxi²sa²so²
wxā²nā¹la³kxi²nū² nxe³ki³kxai²nān²tu³,
ha³teh³nxā³nxai²na² yxo²ha³kxa¹
hxan³khai¹nxe³tāu³a¹ ha³tā³nxān²txi³, hxi²kan¹txi³
Je³su²jah³la² kāi³ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² ha³kxa¹
ū³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hī³ki³sxa³wa². Ta³lu²na¹wa².

Txa²wã¹sũ³na² Wãn³txa²
New Testament in Nambikuára, Southern
(BR:nab:Nambikuára, Southern)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nambikuára, Southern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nambikuára, Southern [nab], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nambikuára, Southern

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
5198f7a7-ab9d-5d69-b112-d94960f81d2a**